

Thorvaldsens Biographi.

Efter den afdøde Kunstners Breveuxlinger, egenhændige Optegnelser
og andre efterladte Papirer.

Af

S. M. Thiele.

Første Deel.

Thorvaldsens Ungdomshistorie.

København.

Forlagt af Universitetsboghandler C. A. Neitzel.

Thieles Bogtrykkeri.

1851.

Thorvaldsens Ungdomshistorie.

1770 — 1804.

Efter den afdøde Kunstners Brevverlinger, egenhændige
Optegnelser og andre efterladte Papirer.

Af

J. M. Thiele.

København.

Forlagt af Universitetsboghandler C. A. Neitzel.
Thieles Bogtrykkeri.

1851.

Si 1844 havde jeg bestemt at ville foretage en Sommerreise til Italien. Da Thorvaldsens Død indtraf i Marts s. A., paaskyndede Kong Christian den Ottende min Afreise, for at jeg, som en af dem, hvem den forevigede Kunstner i sit Testament havde overdraget Fuldbyrden af sin sidste Billie, maatte i Rom kunne tage Deel i de Forretninger, som var fornødne, for at sætte Danmark i Besiddelse af den Deel af Arven efter Thorvaldsen, der endnu henstod i de forladte Studier.

Denne Deel af Thorvaldsens Efterladenskaber var strax efter hans Død stillet under den østrrigske Gesandts, Grev v. Lüthows Beskyttelse, og i den danske Kunstagent, Hr. Johan Bravo, havde vi en nidskær Forretningsmand, som forenede det næeste

Kjendskab til Forholdene med en Indflydelse hos de romerske Autoriteter, der var ganske ualmindelig.

Den største Deel af Kunstsagerne stod allerede indpakket i Kister, hvis Antal vorede med hver Dag, medens der i al Stilhed arbeidedes paa at tilveiebringe en fornøden Lascia passare, eller Tilladelse til Udforsel, for uden at giøre Opsigt at faae Kisterne endte til Livorno.

Der var saaledes for mig ikke andet at giøre, end at see til; dog havde jeg den Tilsfredsstillelse, at ved min Mellemkomst blev den sidste Hindring for Sagernes Afsendelse hævet, en Hindring, som truede at ville reise sig for twende, tydske Fyrsters Bedkommende, der meente at have retmessige Fordringer paa enkelte af Thorvaldsens Arbeider.

Thorvaldsens Bolig i Palazzo Tomati havde altid, selv da den stod smykket med hans Samlinger og Kunstmærker, været lidet hyggelig. Nu, da Alt var borte, med Undtagelse af de gamle Meubler, der neppe talte at flyttes, var det næsten ikke til at udholde.

Imellem adspredt Halm, Bunker af Saugspaaner, splintrede Brædestumper og andre saadanne Levninger fra Indpakningen stode det gamle, brost-

fældige Chatol og de haltende Stole og Borde, som om de selv mistivlede om, at Nogen skulde ville kiske dem paa den forestaaende Auction, uagtet de dog havde tilhørt den store Thorvaldsen. Huset var saagodt som opgivet, og ingen Laas og intet Tilsyn var længere fornødent.

I saadan Tilstand vare disse Værelser, da jeg saae dem igien, — disse Num, hvorhen mine Tanker langveisfra saatidt vare floine i de Aar, siden jeg førstegang her besøgte Thorvaldsen.

I en veemodig Stemning gik jeg omkring og sparkede i det Ufore, som bedækkede Steengulvets Fliser, og tog op, hvad der, nu og da, kunde tildrage sig Opmærksomhed.

Hist og her ligede Papirstumper frem igennem Halmen. Det var Breve, eller Stykker af Breve, Besittkort og deslige, men paa nogle af dem var Spor af Tegning eller Skrift af Thorvaldsens egen Haand.

Det blev mig snart et Arbeide, at samle alle disse vildfarende og lidet paaagtede Stykker, og jo mere jeg samlede sammen, desto mere levende gik det op for mig, at her var Adskilligt at varetage for Thorvaldsens Biograph.

I det gamle Chatols Skuffer var der endnu adskillige Levninger tilbage, Stykker af Nedskaber, tomte Ester og andet Sligt, som bliver aldeles værdiløst, naar Eieren dør. Ved en nærmere Undersøgelse kom ogsaa en gammel, messingbeslaet, sort, skimlet Brevtaske for en Dag, og dens ærværdige, massive Exterieur førte Tanken til Thorvaldsens Oldefædre paa Island.

Bed ataabne den — hvilken Overraskelse! — fandtes et Par Breve, indsvobte og omhyggeligt bevarede. Disse Breve varer fra Hjemmet, — fra hans Fader og Moder.

Nu blev Sagen alvorlig! At der kunde være noget Sligt tilbage fra vor Kunstners tidlige Aar, derom havde jeg aldrig vojet at giore mig Haab. Begierigheden efter at finde mere blev nu umettelig.

Jeg havde allerede i København, medens Thorvaldsen endnu levede, oftere modtaget Hobe af Breve, som ved Udpakningen af hans hidsendte Arbeider stundom fandtes indstoppede som til Gyldning i de gabende Huller. Saa ligegeyldigt havde han behandlet sine Breve!

Bel vase alle disse allerede af mig tagne til Indtægt, men de henhørte til de senest afgigte Aar

og vare saaledes maaskee kun blevne reddede, fordi de havde ligget ham nærmest forhaanden, da han indpakkede sine Arbeider og trængte til noget at fylde ud med.

Men hvormeget var altsaa ikke gaaet tilgrunde paa denne og andre Maader!

Jeg mindedes, — og Enhver, der stadigt er kommen til Thorvaldsen i Palazzo Tomati — vil mindes, — et lille Kammer ud imod Gaarden, hvor man altid fandt Overflodighed af Papirer i en henstillet Fyrreflasse, hvor man ikke alene tillod sig stundom at læse i de lidet bevogtede Breve, men hvor man ogsaa kunde finde Haandtegninger af Thorvaldsen, som den lykkelige Finder uden Samvittigheds Skrupler kunde tilegne sig for sin Portefeuille. Meget maatte Aar for Aar være adspredt og ødelagt her, og jeg havde ofte tænkt derpaa med Beklagelse.

Men, naar man betænker, hvilken Mængde Breve, Thorvaldsen i Aarenes Løb maa have modtaget, saa var det dog for lidet at regne, som saaledes kunde være gaaet tabt; dog — der var intet mere at see; alle Rum vare tömte.

Under saadanne Overveielser og Betragtninger blev det anført som et særegent Træk hos vor

Kunstner, at han aldrig forsætlig ødelagde Papir, og at de Breve, han modtog, deraf pleiede at opdynges omkring ham, indtil han omsider blev nødt til at rydde op, for at skaffe sig dem fra Haanden.

Men hvor gjorde han saa af dem, naar han dog ikke brændte dem?

Paa engang faldt det som Skiel fra vore Dine!

Fra Thorvaldsens Værelser forte en Trappe forbi en næsten altid lukket Gadedør, ned i en dyb Kielder. Denne Kielders Tilværelse var mig bekjendt fra mit tidlige Ophold i Rom, da jeg engang tilfældigvis havde været dervnede med Freund, som dengang boede hos Thorvaldsen. Nu syntes denne Nedgang ufremkommelig; i de senere Aar havde den været benyttet til Opbevaringssted for afbrugte Gibbs forme og deslige. Den maatte altsaa undersøges!

En Lygte blev hentet, Nedgangen gjort noget ryddelig, og fun en Grusdyne holdt den gamle Ficledør lukket.

Det første, vi stodte paa, var en Bunke Leer, som i sine torre Klumper har Præg af Kunstnerens Haand. Opdynget, skulde dette Leer næsten ganske et, plat paa det fugtige Gulv liggende, Marmorbasrelief, et bozzeret Exemplar af Musernes

Dands paa Helikon, som Thorvaldsen vel en-gang har sat tilside her og siden ganske glemt.

Dybere inde i den raa, mørke Kielder, som synes at dølge Slanger og Skorpioner, skimtede vi ved Hjælp af Lygten et Par store Foustager, nogle Brædekasser og andre Skramlerier, og i det næste Dieblik havde vi Forvisningen om, at vi her stode ved Afsløbsstedet for al den Papiroverslodighed, Thorvaldsen i en Række af Aar havde vidst at skaffe sig fra Haanden.

Her laa altsaa en vid Mark for Undersøgelser og Opdagelser. Men Begierigheden efter at komme i Besiddelse af denne Skat modte, som sædvanligt, endeel Modstand af Mørkets Magter, der her, i Skiffelser af Muursteen, Glas og deslige, protesterede mod hvert Indgreb.

Maakee for at tringe de uregierlige Papirer ned i disse aabne Giemmesteder, eller maakee for at ikke Uvedkommende eller Nysgierrige — til hvis Klæder jeg naturligvis ikke henregnede mig, — saa let skulde giøre Undersøgelser, synes den Gamle, efterhaanden som han her deponerede sine Papirer, at have fastet Muursteen, Glas, Leerklumper og

andet Slight ovenpaa, og var det ogsaa umegtelig lykkedes ham, at giøre Udpakningen besværlig og vanskelig, især da det her kom an paa, ikke at sonderrive de temmelig fugtige og muldnede Papirer.

Vi maatte altsaa vælte disse Foustager om paa Siden og nu begyndte et Arbeide med at samle, udluste og torre de udspillede Papirer, som varede i flere Dage, men som syntes rigeligt at lønne sig. Vel var der mellem disse Masser af Breve ogsaa en Overflodighed af Stykker af Breve, som vanskeligt nok efter en saadan Forvirring vilde finde de tilsvarende, vidtadsprede Fragmenter, men saameget mere vigtigt blev det, at selv ikke den ubetydelige Lap blev upaaagtet, men Alt tilhøbe indsnoret i Bundter og nedlagt i Kasser til Forsendelse.

Ved disse Sagers Ankomst til København begyndte, som man kan tænke sig, det interessanteste, men tillige det mojommeligste Arbeide ved disse Undersøgelser.

Jeg skal nu ikke gaa videre ind i denne, maaske for udførlige, Meddelelse, eller kræve Læserens Opmærksomhed for, hvorledes jeg bragte dette Chaos i god Orden, hvorledes de sonderrevne Breves

Stumper om sider, for en stor Deel, fandt hinanden, og hvorledes det største Arbeide i denne Henseende mangengang gav det ringeste Udbytte. Alt dette er nu kun at betragte som et Bygningsstillsads, som Ingen tenker paa, naar Huset er færdigt.

Dog kan jeg ikke forbigaa, endnu at tilfoie et Par Bemærkninger.

Udbyttet af dette Fund var ikke alene, at en betydelig Deel af den store Kunstners Brevverlinger saaledes ufrivilligt af ham selv var blevet reddet for Efterverdenen, istedetfor at han med omtrent den samme Uleilighed kunde have kastet disse Bunker af Breve paa Kaminen. Men ved disse Papirer fandtes endnu det Særegne, at de, for en meget stor Deel, vare blevne benyttede andengang af Kunstneren selv haade som Skrivepapir og som Tegnepapir.

Da de modtagne Breve med deres blanke Convoluter, Convocationsbilleter, luxuriose Indbydelser til Baller og Diner, ja endogsaa Visitkort, altid, som sagt, vare blevne henliggende paa hans Bord en god Tid, efterat han havde modtaget dem, var det ogsaa dagligt skeet, naar en Kunstner-Tanke indfandt sig — og hvor frugtbart var ikke hans Jupiterspande! — at han, næsten i blinde, greb det nærmestliggende

Stykke Papir, som frembed en ubeskrevne Side, og gjorde det til Tumleplads for hans Tankes olympiske Lege.

Skulde han om sider til at skrive et Brev, gif han til dette besværlige Arbeide med mindre Sikkerhed. Han maatte først skrive et Par Concepter, og med sin Blyant gjorde han da ogsaa disse Udkast paa det Papir, han havde nærmest, altsaa som oftest paa Bagsiden af det Brev, han skulde bevare.

Da denne Erfaring snart var gjort, blev det endmøre indlysende, at ethvert nofsaa ubetydeligt Blad noie maatte undersøges, og paa mangen tom Convocationsbillet fra Akademiet St. Lucca, eller parfumeret Indbydelse fra en reisende Dame er saaledes en kostelig Tegning af Thorvaldsen, eller et Brev fra hans Haand blevet bevaret.

Naar nu et saadant Stykke Papir ovenligabet havde en Datum, eller Convoluten sit daterede Poststempel, saa var altsaa den flygtige Kunstuertanke ogsaa paa en Maade dateret, og dette var ikke uden Interesse, naar mangengang den lette, i saa Streger fastholdte, Skizze var som et Embryo til et af hans mest navnkundige Værker.

Det første Udbytte af den foreløbige Ordning var et Antal af flere hundrede, fuldstændige Breve i forskellige Sprog, deriblandt mange fra mærkelige Samtidige, med hvem vor Kunstner til forskellige Tider havde staet i Forbindelse, endel Contracter, afsluttede i Anledning af bestilte Arbeider, en Mængde Concepter fra Kunstnerens egen Haand, tildeels skrevne paa de tilhorende Breve, en Mængde Tegninger, for en stor Deel paa Bagsiderne af Breve og ikke sieldent iturevne af Kunstneren, der selv havde forkastet dem.

Endelig forekom ogsaa under denne Giernem-søgning, nu og da, enkelte lose, med Pen eller Blyant beskrevne Octavblade, som ved Format og Skriftstrek viste, at de hørte sammen som Stykker af en itureven Lommebog. Ved at studere disse Blades uthydelige, tildeels forviskede, Indhold, blev det strax klart, at her var Levninger af en Dagbog, at denne Dagbog var nedskreven af Thorvaldsen selv, og at den var ført paa en Tid, som hidtil havde været skjult i et uigennemtrængeligt Mørke, nemlig paa hans een-somme Reise fra Maltha til Rom i 1797.

Et glædeligere Fund kunde der ikke let være gjort med Hensyn til Thorvaldsens Biographie.

Da alle de let fiendelige Stykker af denne Dagbog med brændende Begierlighed vare samlede, blev det nu et Studium, at dechiffrere disse uthydelige, øste tabte, Bogstaver, som her, mangengang blot efter Lyden, skulde betegne Ord, og disse Ord, som man maatte giette sig til, naar først man havde opdaget lidt af Sammenhængen.

Dette Arbeide var imidlertid meget lønnende og blev lettere, alt som det linievis skred frem, saa at jeg inden fort Tid var i Besiddelse af Thorvaldsens egenhændige Beretning om sine Fata paa den Reise, han havde tilbagelagt ganske alene og hvorom Beretningen derfor maatte antages at være begraven med ham.

Bed at affriive denne Reisejournal og her at meddele den paa sit Sted, har jeg kun tilladt mig orthographiske Rettelser og den Interpunction, uden hvilken Indholdet vanskeligt vilde kunne læses og forstaaes; Omsætninger af Ord eller deslige Forandringer har jeg derimod afholdt mig fra, og jeg troer derved at have bevaret meget af Udtrykfets Charakteer.

De mange forefundne Breve blev, saavidt de vare daterede, ordnede efter deres Tidsfølge, og ved

deres Giennemlæsning fandtes det, som man kunde vente, at de varer af meget forskellig Værd og Interesse. De ikke daterede Breve maatte nu efter deres Indhold indordnes i Rækken, saa godt dette lod sig giøre. Af det historiske Indhold gjorde jeg et passende Uddrag, og af Alt, hvad Thorvaldsen fandtes at have skrevet paa Brevene, tog jeg Af-skripter, og kom saaledes efter en Tids vedholdende Arbeide i Besiddelse af et betydeligt Apparat til en Thorvaldsens Biographi.

Disse mine Samlinger og Forarbeider tillige med alle Brevene, chronologisk ordnede i Faseitler, og Dagbogen m. m. ville, naar Alt er bragt i fuldstændig Orden, blive deponerede i Thorvaldsens Museum og blive tilgængelige for dem, som nærmere ville overbevise sig om, hvorledes Materialierne ere blevne afbenyttede.

Det andet, i visse Henseender ligesaas interesaante, Fund var, som allerede nævnt, den Massé af Tegninger og henkastede Første-Ideer, som fandtes imellem, eller paa de omtalte Breve- og Papirer. At samle alle disse og at bringe dem i Orden, efter de tilsvarende Værker af Thorvaldsen, meente jeg, vilde ikke være uden Fortieneste, saavel i reen artistisk,

som ogsaa i historisk Henseende. Jeg har derfor ordnet dette Antal af henved 500 større og mindre Tegninger og cartonneret dem for Thorvaldsens Museum, hvor de nu slutte sig til den beslægtede, yndige Samling af Kunstnerens plastiske Udkast og Skisser.

Saaledes i Besiddelse af en Mængde ny Oplysninger om Thorvaldsen og hans Værker, — Oplysninger, jeg hidtil neppe havde fåvnet, fordi jeg antog dem for umulige, var jeg dog fortiden ved en ældre Forpligtelse hindret fra at følge den naturlige Tilbvielighed til strax at hengive mig i Behandlingen af en ny Thorvaldsens Biographie.

Af mit Værk: "Den danske Billedhugger Bertel Thorvaldsen og hans Værker," var indtil den Tid funde to første Dele, Afsnittet indtil 1828, udgivne. Nagtet Subscribersnes Forpligtelse imod mig var udloben med Udgivelsen af dette Afsnit, sollte jeg mig dog bunden til at fuldføre Værket indtil Kunstnerens Død i det samme Omfang og uforandret ihenseende

til Formen; og dog være Forholdene nu i enhver Henseende betydeligt forandrede.

Da jeg i 1826 begyndte det store Forehavende, i et Kobberværk med Tert at fremstille Thorvaldsens indtil den Tid her lidet bekendte Arbeider i deres chronologiske Følge, var der endnu ikke Tale eller Tanke om et Thorvaldsens Museum i København. Det var min Plan, at oprette et saadant i Lite=raturen.

Men, da et virkelig Thorvaldsens Museum hævede sig, og Arbeiderne selv fremtraadte, tabte naturligvis mit Forehavende, paa den glædeligste Maade, den væsentligste Deel af sit Værd og den Interesse, jeg paa dets Vegne havde turdet love mig.

De mellemliggende Åar havde desuden gjort et betydeligt Indgreb i den Bistand, jeg havde støttet mig til ved Udgivelsen. Subscribersernes Mække var ved Dødsfald, Bortreise og forandrede Forhold indsvundet til det halve Antal, og det endelige Resultat var, at af det ringe Oplag, 300 Exemplarer, synes kun 150 at ville blive complettede.

Men, trods disse mindre gode Udsigter, skulde og maatte Værket føres til Enden; det skyldte jeg mine trofaste Subscribers og den forevigede Kunstner.

Thi Thorvaldsen havde selv østere, med en Varme, som grændede til Hestighed, bebreidet mig, at jeg lod det begyndte Arbeide hvile; han følte ikke, at netop han selv, ved at blive ved at leve og at arbeide saa livfuldt, med hver Dag gjorde mig det vanskeligere at tilendebringe et Foretagende, hvis Omfang stod i omvendt Forhold til mine Subscribers Udholdenhed.

Da han havde sluttet den lange Række af sine Arbeider, og jeg blev sat i stand til at giøre mig selv og mine Subscribers en Forestilling om Værkets endelige Omfang, modte jeg nu den ovenfor omtalte Fristelse, idet jeg paa engang næsten overvældedes af et heelt Archiv, der nu pludselig stilledes til min Raadighed og næsten blændede mig med altfor meget Lys d e r, hvor jeg nyligt havde famlet i Mørke.

Hvorledes skulde jeg i dette Værk kunne forbinde alt det Ny med de Beretninger, jeg allerede havde udgivet? At jeg dog ikke havde saameget at gienkalde eller at forandre, som at føje til det alle rede Sagte, var mig imidlertid en tilfredsstillende Beroligelse.

Men at føje vidtløftige Tillæg til et Værk, hvis Plan og Form forlængst har været afsluttet,

kunde jeg saameget mindre finde passeligt, som dette Værk allerede var blevet saa kostbart, at jeg ikke vovede at træffe længer paa mine Subscribers Taalmodighed.

Mit romerske Udbytte var ogsaa for godt til at blive henkastet bagefter i en anden Bog mellem Trykfeil og Nettelser.

Jeg besluttede derfor at blive min oprindelige Plan tro, uden at forstyrres af alt Dette, som ogsaa vilde frem. Først da denne Forpligtelse var fuldstændig med samme Lyst og Rierlighed, som da jeg begyndte, benyttede jeg den gienvundne Frihed til at forberede et andet Arbeide, en omstændeligere Thorvaldsens Biographie af alle de Materialier, jeg senere deels havde fundet i Rom, deels samlet paa forskellige andre Veie.

Men saaledes stod jeg Fare for, nu atter at binde mig og mine Læsere til Begyndelsen af et Værk, hvis Fuldførelse ligger saa ganske i en uvis Fremtid, og vilde det hele Værk, naar det engang var færdigt, end ikke blive saa overmaade stort, saa er dog Forarbeidet og Ordningen af Stoffet baade trættende og vidtloftigt.

Jeg udsender dersør her et Affnit under den selvstændige Titel: "Thorvaldsens Ungdomshistorie", og lader Spørgsmaalet om en Fortsættelse fornemmeligt være afhængigt af den Erfaring, jeg nu haaber at giøre, om det her er lykkedes mig, at benytte en Deel af det Stof, som er blevet lagt i mine Hænder, til en antagelig Fremstilling af vor Kunstners tidligste Udvikling og første Kamp mod Forholdene.

3 December 1850.

J. M. Thiele.

Indhold.

	Side
I.	
Om Thorvaldsens Forsøg paa Island. Hans Bedstefader, Thorvald Gotsalksen. Hans Fader og Farbroder sendes til København. Gotsalk Thorvaldsen og Karen Grønlund	1
II.	
Thorvaldsens Fødsel. Om hans Daab. Forældrene og Familielivet. Barndoms Grindring. Gotsalk Thorvaldsen som Billedskærer og Familieforsørger. Et fattigt Hjem. Bertel Thorvaldsens Grin- dringer fra Drengeaarene. Om hans Opdragelse	6
III.	
Thorvaldsens Opdragelse i Hjemmet. Den første Undervisning i Teg- ning. Gaaer sin Fader til Haande. Akademiets første og anden Frihåndsstole. Læreren Löffler. Larsens Plads. Mathias Sar- tors. Akademiets Gipskole. Modelstolen. Nicolai Abildgaard	13
IV.	
Den første Præmie. Confirmationen. Drages fra Akademiet og dyrker Kunsten hjemme. Abildgaard vender hjem fra en Reise og drager ham tilbage. Den store Sølvmedaille. Antiksamlingen foreges. Ulstrup fortæller. Thorvaldsens Arbeider for Faderen. Hans Bisortieneste som Kunstner	18

XXII

V.

- Indtogets Høitideligheder. Jødernes Report. Medaillon af Kronprinsessen. Maleren Nicolai Wolff. Fronton-Arbeider efter Andres Compositioner. Livet i Abenraa. Studier efter qvinelig Model. De fire Venner i Grønnegade. Asmus Jacob Carstens 24

VI.

- Concours for den lille Guldbmedaille. Flugt fra Logen. Professor Preisler. Basrel. Heliodorus. Grev Nevenslow. Subscription til Fordeel for Thorvaldsen. Basrel. Priamus og Achilles. Familiens Kaar forbedres. Thorvaldsens Passioner. G. Schadow i København. Basr. Herkules og Omphale. Basr. Numa og Egeria. Concours for den store Guldbmedaille. Basr. Petrus, som helbreder den Hulste 29

VII.

- Thorvaldsen træder ud i Livet. Kunsten og Brødet. Dansk dramatiske Liter. Selstab. Falder igennem paa Scenen. Understøttelse af Akademiet. Aablgaaard bestætiger ham paa Amalienborg. Opmurede Statuer. Sergell's Besøg. Gientagelse af Basr. Numa og Egeria. Akademiet forlænger hans Understøttelse. Tilsagn om Reisestipendiet 35

VIII.

- Bernstorffs Buste. Familien i Abenraa ved Bertels forestaaende Afreise. Nogle Venner af Huset. Margrethe. Aablgaaard driver Thorvaldsen til at søge Stipendiet. Brev til Akademiet. Blomstermaler Frijsch. Tyge Rothes Buste. Medaillonportraiter af Löffler og af Hammer 41

IX.

- Vennerne lægge en Reiseplan tillands. En Søreise foretrakkes. Frengatten Thetis. Bernstorffs Anbefaling. Capitain Lorenz Fisser

XXIII

og hans Kone. Akademiets Reise-Instrux. Ulstrup fortæller om Thorvaldsens Afreise. Fregatten gør et Krydstogt i Norjsen. Thorvaldsen gaar ombord. Fregattens Besætning. Ankeretlettes. Skibsscrelair Schmidt's Dagbog 47

X.

Klart Skib i Nordøen. Overraskelse og Skraf. Transportstibet savnes. Affaire i Spanje Sø. Gibraltar. Landgang og Besøg i Malaga. Theatret i Malaga. Bekjendtskab med en spansk Sangerinde, La Gracieuse. Transportstibet afleveres ved Algier. Uveir under Sicilien. Ingen Lods. Fiendlig Modtagelse ved Maltha. La Valettas Havn 55

XI.

Quarantainesorgerne begynde. Thorvaldsens Tidsfordriv. Capitain Fister striver til sin Kone om Thorvaldsen. Fregatten gaaer til Tripolis; Thorvaldsen følger med. Fister striver atter. For Anker under Tripolis. Politiske Omvæltninger i Tripolis. Underhandlinger med Paschaen. Uveir. Thorvaldsen i Livsfare. Om Audienten hos Paschaen. Atter Uveir. Ankeret kappes. Fregattens Farer i tre Døgn. Gienkomst for Tripolis. Underhandlingerne afbrydes 62

XII.

Thetis under Maltha for at kielhales. Atter Quarantainesorger. Capitain Fister striver om Thorvaldsen. Thorvaldsen tegner. Thetis søger Practica. Thorvaldsen udtales sin Glæde i sin Dagbog. Fister tager ham med sig iland og fører for ham; omtaler Thorvaldsen i et Brev. Endnu et lille Fragment af Dagbogen 70

XIII.

Capitain Fisters Brev til Hjemmet: om Thorvaldsen og hans Fremtid. Vor Kunstner forsendes til et Handelshuus i Palermo. Hans Afsæd fra Fregatten Thetis. Overleveres til en Speronaro-Førers

XXIV

Varetegt. Hans Hund, Hector, adspreder hans Søger. Op-
føger Landsmænd i La Valettes Havn. Afreiser med sin Fører
til Palermo. Modtages af Handelshuset Maths. Udfugt mellem
Byens Seeværdigheder. Besøg hos Maleren Vincenzo Manno.
Mannos Anbefalingsstrivelse for Thorvaldsen. Afreise til Neapel 75

XIV.

Ankomst til Neapel. Maadeligt Logis. Bover sig lidt ud i Gaderne.
Henter sine Sager fra Paquetten. Falder i Bistuerernes Hænder.
Søger Bistand hos den danske Minister. Opdager en tydlig Glas-
handler. Kammerherre Bourke. Thorvaldsens Bøger. Villa
Reale. Nærmere Bekjendtskab med Glashandleren. Theatret.
Finder lykkelig hjem. Besøger Kirkerne. Spiser hos Ministeren.
Prof. Tischbein. Besøg i "Studierne." Glashandlerens Ind-
bydelse. Møder en tydlig Officer. Spadseretur med Glas-
handleren. Portici. Faaer sine Bøger igjen. Capo di Monte.
Gufoden Sigr. Andrea 83

XV.

Thorvaldsens egenhændige Dagbeg, fra 16de Januar til 17de Februar
1797 90

XVI.

De første Breve til Hjemmet tabte. Han skriver til Akademiet fra
Neapel. Bereder sig til Afreisen. Anbefalingsbrev fra C. Mo-
race. Ankomst til Rom 99

XVII.

Prof. Münter har anbefalet Thorvaldsen til Boëga. Thorvaldsen
giver Bekjendtskab med Rom. Boëgas Uttringer om Thorvaldsen
i et Brev til Münter. Kunstsagerne bortsøres fra Rom. Thor-
valdsen begynder at arbeide i Marmor. Bernstorffs og Nothes
Buster. Efterretningerne fra Hjemmet udeblive. Concept til et
Brev fra Thorvaldsen. Hilsen fra Vennerne paa Thetis. Brev
fra Faderen 103

XXV

XVIII.

Studio i Babuina. Begynder at arbeide i Marmor. Afbrydes af Feberen. Hans nærmeste Omgang i Rom. A. J. Carstens. Carlo Bassi. Fernow. Baron Brown. I Genzano hos Boegas Familie. Brev fra Boega	108
---	-----

XIX.

Anna Maria Magnani. Brev fra Gotthalk Thorvaldsen. Margrethes Brev til Thorvaldsen. Hunden Primon. Billedstærer Willerup. Brev fra Jørgen West. Bernstorffs Medaillon. Et Avertissement i Adresseavisen. Skrivelse fra Thorvaldsen til Akademiet. Lyge Mothes og Bernstorffs Buste. Copier efter Antiken	112
--	-----

XX.

Uroligheder i Rom. Joseph Bonaparte. General Duphots Mord. Et Brev fra Thorvaldsens Moder. Skrivelse til Akademiet. Thorvaldsen skriver til Abildgaard	120
--	-----

XXI.

Rom trues af en fransk Armee. Thorvaldsen under den svenske Ministers Beskyttelse. General Berthiers Indtog i Rom. Republikken proclameres. Cardinalerne flygte. Pius VI bortføres. Bernstorffs Buste i Marmor. Brev fra Gotthalk Thorvaldsen	127
---	-----

XXII.

Gruppen Bacchus og Ariadne. Feberansalb. Copi af et Bacchus-hoved. Første Sendelse til Danmark. Skrivelse til Abildgaard. De hemsendte Arbeiders Skiebne. Alter Uroligheder i Rom. Carstens's Død. Stipendiet udlober. Skrivelse til Akademiet	132
--	-----

XXIII.

Bernstorffs Buste færdig. Homers Buste i Marmor. Hovedet af Pollux. Arbeider paa Montecavallo. Copi af Pollux-Statuen.
--

xxvi

- Brev fra Faderen. De hjemsendte Arbeiders videre Skiebne.
Thorvaldsen striver til Akademiet og til Abildgaard. Stipendiet
forlønges. Brev fra Akademiet. Brev fra Abildgaard . . . 137

XXIV.

- Nygter om Thorvaldsens Død. Hans anden Sendelse af Arbeider til Danmark. Skriver til Akademiet. Brev til Abildgaard. Et Brev fra Faderen. Thorvaldsen vil forlade Rom. Anna Maria i Florents. Abildgaard skriver til Thorvaldsen . . . 148

XXXV.

- Dvelserne i Marmor forsættes. Raphaels Buste. Cicero og Agrippa. Gruppe Fredens Gudinde. Mindre bekendte Arbeider: en Pallas, en Meltemone. Billedhugger Cardelli. Jason, i naturlig Størrelse. Indberetning til Akademiet. Skrivelse til Abildgaard 157

XXVI.

XXVII.

- Gottskalk Thorvaldsen skriver om Slaget d. 2den April 1801. Flere
Arbeider hjemsendes. En Hygæa og to Buster til Dr. Eckmann.
Modellen til Jason slæs ned. Thorvaldsen vil reise hjem.
Hans Skrivelse til Akademiet. Brev til Abildgaard. Melber
fine Forældre det glædelige Budskab om Hjemreisen 169

XXVII

XXVIII.

- De affendte Arbeider. Skrivelse fra Thorvaldsen til Capitain Berger. Afreisen fra Rom meder Banseligheder. Zoëga vil følge med, og Neisen utsættes. Schweickle's Amor. Jason i overnaturlig Sterrelse. Det fiette Mars Stipendum. Brev fra Abildgaard. Jason vækker Opmærksomhed og bliver afformet. Fru Frederikke Brun. Thorvaldsen berammer sin Afreise. Billedhugger Hagemann. Hopes Besøg. Bestilling paa Jason. Contract 176

XXIX.

- Thorvaldsens økonomiske Forhold efter Bestillingen paa Jason. Udbyttet af de hemsedte Arbeider. Consul Ulrichs Fordringer. Bernstorffs Buste. Jørgen Wests Brev. Faderens Fortørnelse. Thorvaldsens Beklagelse. Et Skiedebrev fra den Gamle. De krobenhavnske Bimmers Misfornioelse. Thorvaldsen henfalder til Melancholi. Anna Maria Uhdens Egteskab. Forhold til hende. Jasons Mygje i Lydfland og i København 186

XXX.

- Beklendtskab med Baron Schubart. Architecten Charles Stanley. Indbydelse til Neapel. Thorvaldsens Brev til Ch. Stanley. Grevinde Woronzoff i Rom. Buste af Prinsesse Galizin og af Grev Woronzoff. Bestillinger paa en Bacchus, en Ganymed, en Gruppe; Amor og Psyche, en Venus og en Apollo. Wilh. Humboldt i Rom. Landsmænd i Rom. Grev Adam Moltke. Bestilling paa en Apollo og paa en Ariadne. Adam Molikes Buste 195

XXXI.

- Baron Schubarts Bestræbelsær for Thorvaldsen. Et Brev til Grevinde Charlotte Schimmelmann fra Thorvaldsen. Baronesse Schubart. Fragment af et Brev om Thorvaldsens Forsatning.

XXVIII

- Thorvaldsen er som Kunstner uwirksom, men studerer dansk Grammatik og Rechtskrivning 202

XXXII.

- Anbefalingerne begynde at virke i København. Thorvaldsens Moders Død. Abildgaards Brev til Thorvaldsen. Thorvaldsens Svar. Forholhet mellem Thorvaldsen og Abildgaard synes at strammes. Fragment af et Brev til Faderen 208

XXXIII.

- Gode Efterretninger fra København. Schubarts Brev desangaaende; hans Udførster af Grevinde Schimmelmanns Breve. Thorvaldsen striver til Schubart. Kronprinds Frederik interesserer for Thorvaldsen. Brev fra Directionen for Fonden ad usus publicos med en Gratification. Thorvaldsens Glæde derover. Han beslutter nu at reise til Neapel med Grev A. Moltke. Skrivelse til Baron Schubart 213

XXXIV.

- Sundheden vender tilbage; Thorvaldsen begynder at arbeide. Sta-tuen Ganymed. Grevinde Woronzoff. Hr. Th. v. Nopp's Bestilling. Arbeidere antages i Studiet. Historiemaler J. L. Lund. Thorvaldsen reiser til Neapel. Kniep. Afsæd i Neapel med Stanley. Thorvaldsen forlader Rom og følger med Grev Moltke til Florents. Sammenstød med Consul Ulrich i Livorno. Brev til Lund. Misstemming mod Abildgaard. Et Brev til Abildgaard og et andet til Akademiet 221

XXXV.

- Udsigt fra Montenero til Florents. Bekjendtskab med Akademiets Professorer. Kaldes tilbage til Montenero. Brev fra Baron v. Schubart. Studio indrettet paa Montenero. Skrivelse til Thorvaldsen fra Architecten, Prof. C. F. Hansen. Thorvaldsens Svar, conciperet for ham. Brevet til Abildgaard omfrides.

XXIX

- Arbeider paa Montenero. Bustur af Baron v. Schubart og Gemalinde. Reisen til Carrara forestaaer. Signora Anna Maria og andre Anliggender i Rom. Thorvaldsen skriver til J. C. Lund i Rom. Lunds Svarfrivelle 231

XXXVI.

- Afreiser med Schubart fra Montenero. Carrara. Indkob af Marmor; Contract angaaende Marmor til Jason. Reisen fortsættes til Genua. Tilbagereise. Baronesse Schubarts Fødselsdag. Basrel. Musernes Dands paa Helikon. Fragment af et Brev fra Schubart til Ch. Stanley. Professor-Diplom fra Akademiet i Florents. Stanleys Lykonstning. Fragment af Thorvaldsens Svar 244

XXXVII.

- Thorvaldsen er vendt frisk og munter tilbage fra Reisen. Forehavende Arbeider. Udkast til afstillinge Homeriske Basrelieffer. Statuen Diomedes. Den gule Feber i Livorno. Schubarts Forfatning paa Montenero foruroliger Thorvaldsen. Han skriver et Brev til Schubart. Schubart beroliger ham i sit Svar. Grevinde Schimmelmanns Øttringer om Thorvaldsen. Den første Oprindelse til Dobefonten paa Brahe-Trolleborg. Schubart fortæller i sit Brev et Mirakel under Pesten 249

XXXVIII.

- Svaret paa Schubarts Brev angaaende Dobefonten udebliver. Schubart skriver efter og fortæller mere om Pesten og Tilstanden paa Montenero. Thorvaldsen beslutter at reise til Montenero, for at være hos dem. Han skriver en Concept derom og fortæller nogle Kunstmnyheder fra Rom. Gasserer sin Concept og skriver senere en anden om sine egne forehavende Arbeider og om sin Velstand 256

xxx

XXIX.

- Reisen til Montenero er opgivet; Schubarts er flyttet til Pisa. De
første Udkast til Dobefonten. Basrelieffet: Jesu Daab. Schu-
bart skriver til Thorvaldsen. Udstrift af et Brev fra Grevinde
Schimmelmann. Forkyndelse om store Bestillinger fra Køben-
havn. Schubart jubler derover, og ponser paa Emner for
Thorvaldsen til fire Statuer til Christiansborg; henviser ham
til den Skandinaviske Mythologi. 262

XL.

- Thorvaldsens Unadomshistorie afsluttes 268

Thorvaldsens Ungdomshistorie.

Digitized by Google

I.

Om Thorvaldsens Forfædre paa Island. Hans Bedstefader, Thorvald
Gotskalksen. Hans Fader og Farbroder sendes til København.
Gotskalk Thorvaldsen og Karen Grønlund.

Den Slægt, som fra Island henplantede Billedhuggeren
Bertel Thorvaldsen paa den danske Slette og som ud-
høde med dette store Navn, havde der været vel bekendt
og anset igjennem ni Menneskealder. I de saakaldte
Ættetal eller Stamtabler næer denne Række af Navne,
i lige Linie fra Fader til Son, op i det 15de Aarhundrede.

Forfatteren af de Islandske Annaler, Sysselmanden
John Espolin lod sig dog ikke noie hermed. Ad Side-
linier har han forsøgt den store Kunstners Herkomst lige
indtil op i det 8de Aarhundrede og standsede først ved Kong
Harald Hildetands Navn.

Dette vidlostige Slægtregister kunne vi her forbigaa,
da det allerede andetsteds er opbevaret som en uskadelig Frugt
af den lærde Æslænders Begeistring for en stor Kunstner,
han med Stolthed betragtede som sin Landsmand.

Dog er der i den lange Navnerække mellem Harald
Hildetand og Bertel Thorvaldsen eet Navn, som især bør
fremhæves, fordi det betegner en Mand i vor Kunstners

Slaegt, der ogsaa var Billedhugger, formodentlig en af de forste i Norden, estersom han allerede levede i det 12te Aarhundrede.

Larðæla Saga fortæller om Oluf Paa, at han, en pragtelskende Høvding i Dalene, var saa kunstfærdig, at han selv byggede sig en Gildesal og smykkede den ved sin Kunst med udstaarne Træbilleder. Da Gildehuset stod færdigt, fortælles der, gjorde han et stort Giestebud, og Skialden Ulf Uggason, som var mellem de Indbudne, besang dette Kunstværk i et Dvad, som kaldes "Huusdrapa."

Det er imidlertid dog kun ved Hicely af Sidelinierne, at det er lykkedes den nævnte Oldgrandster at bringe Oluf Paa's og Bertel Thorvaldsens Navne i Forbindelse, og skulle vi nævne vor Kunstners, os bekendte, Stammefader, saa bliver det Odd Pederson, en rig og anseet Mand, som i det 15de Aarhundrede boede paa Vestfjorden, eller i Vesterlandet, og som efterlod sine Rigdomme til en Son, Einar Oddsen, der døde som Sysselmand i Hunavatn Syssel paa Nordlandene.

En Son af denne Einar Oddsen var Jon Einarson; han boede paa Geitarsgard og ægtebe en Datter af Bisshop Gotskalk Nikolaussen til Holum.

Af dette Egteskab fødtes Sonnen Egil Jonsson, der blev "en berømt Mand for sin Tid", medens han boede paa Geitarsgard; han døde som Sysselmand i Hunavatn Syssel.

Egils Son, Gunlog, boede paa Øfjorden og var Laugsretsmand ved Landthinget. Han giftede sig med Gudrun Olafsdatter, og af dette Egteskab fødtes en Son, som fik Navnet Thorvald.

Denne Thorvald Gunløgsøn drev det ikke saa godt som Forfædrene; han blev Bonde. Derimod hævede hans Son, Gotskalk Thorvaldsen, igien Familiens Anseelse, da han blev Laugsretsmand ved Landthinget. Hans Hustru Sigrid Jonsdatter stienkede ham i Aaret 1712, medens de boede paa Mødruvalla i Øfjorden, en Son, som atter fik Navnet Thorvald.

Om denne Thorvald Gotskalksøn, vor Kunstners Bedstefader, have Beretningerne dog bevaret adskilligt mere, end om de tidligere Forfædre.

Efterat han først havde været Degrn i $11\frac{1}{2}$ Aar ved Reinistads Klosterkirke, blev han d. 3 Juni 1747 ordineret til Præst i Mykkabæi, i Blönduhlid. Men til denne Lykke gik han med et sorgfuldt Sind; thi to Aar tidligere havde han mistet sin Egtefælle, Guðrún Ásgriðs Datter, og han drog ind i Skalbet med tre smaa Børn, en Datter som hed Oluf og to Drenge, Ari og Gotskalk.

Den yngste af disse, Gotskalk, var kun syv Aar gammel, da han med Faderen kom til Mykkabæi; han var nemlig født i 1740. Børnenes Opdragelse faldt Faderen, som forblev Enkemand, meget besværlig, da hans Kaar vare trange. Men da han havde bragt det saavidt med dem, at ogsaa Gotskalk var blevet konfirmeret d. 22 Mai 1757 i Annexkirken Bidevalla, vilde han have dem begge ud af Huset, at de herefter skulle sørge for sig selv. Det var hans Ønske, at kunne sende dem ned til Danmark, men dertil maatte han stafte dem Reisepenge. Han gjorde derfor et Laan hos en Klobmand Sørensen i Hoffø, pantsatte ti "Hundreder")

") "Hundreder", en Værdibestemmelse paa Island, nu mest brugelig om Jordegods, men tidligere ogsaa om Losøre. Hvert "Hundrede" var beregnet til fire Species.

af sin Jordeiendom i Barkastad og sendte nu begge sine Drenge med et Skib til Kjøbenhavn. Hem Aar efter døde han i sit 51de Aar, da han paa en Reise i Sønderlandet blev angreben af en heftig Sygdom, som gjorde Ende paa hans Liv. Foran Myklaeis Kirkedør seer man endnu en Grav, bedækket af nogle gamle Fiale; der ligger vor Thorvaldsens Bedstefader begravet.

Ari og Gotfalk varer lykkeligt komme ned til Kjøbenhavn; der havde hver af dem søgt sig sin Levevei. Den ældste kom i Lære hos en Guldsmed, og det synes at være gaaet ham godt; thi fem Aar derefter, i 1761, finde vi ham indsscreven som Svend i det herværende Guldsmedlaugs Svende-bog*).

Gotfalk, som var omtrent 17 Aar, da han forlod Island, havde medbragt nogen Færdighed i at udskære af Træ og fandt snart Befæstigelse og et tarveligt Udkomme ved Billedskæreri paa de private Skibsværfter.

Hans lave Alder, da han saaledes var kommen i dagligt Samqvem med kjøbenhavnske Haandværkere, forklarer, hvorledes det er gaaet til, at han, en Islænder, efterhaanden er blevet saa kjøbenhavnsk, som vi ville finde ham, naar vi læse hans Breve i det følgende.

Efterat Gotfalk Thorvaldsen i omtrent 10 Aar havde fristet Livet som Ungkarl, gjorde han i Kjøbenhavn Beskjentskab med en Pige fra Jylland, som blev hans Kone. Hendes Navn var Karen Grønlund, en Nærpaarørende af Brygger Grønlund, senere bekjendt som Undersøged.

*) Han døde i Kjøbenhavn under vor Thorvaldsens Opryrt, og der findes ikke Spor af, at han er blevet Meister.

Det har hidindtil været antaget udenfor al Twivl, at denne Karen Grønlund var en Præstebatter fra Jylland, og denne tidlige Angivelse grundede sig paa nogle Optegnelser, som vor Kunstmaler selv havde ladet nedskrive i en Beretning til de Kongelige Ordeners Capitul. Ved at esterspore de Præstefamilier af dette Navn, som omtrent 1750 levede i Jylland, fandtes det vel, at den bekendte Pastor David Grønlund i Ribe havde en Datter, ved Navn Karen, men Catharina Kirkens Daabsbog angiver hende, at være døbt d. 24de Dec. 1758, saa at det altsaa ikke kan have været hende, der blev Thorvaldsens Moder. Derimod har en nu levende Slægtning *) af Thorvaldsens Moders Familie meddeelt, at han antager, at Karen Grønlund var en jydsf Bondepige, estersom hans Bedstefader, den nævnte Undersøged Grønlund, var af Bondefamilie, og dette synes ogsaa antageligt, naar man seer hen til Gottskalk Thorvaldsens daværende Livsforhold og Stilling.

*) Pastor Thor D. Ch. Heramb til Errindlev og Østrup Menigheder paa Lolland.

II.

Thorvaldsens Fødsel. Om hans Daab. Forældrene og Familielivet. Barnoms Erindring. Gotskalk Thorvaldsen som Hildedører og Familieforsorger. Et fattigt Hjem. Bertel Thorvaldsens Erindringer fra Prengearene. Om hans Opdragelse.

Gotskalk Thorvaldsens og Karen Grønlunds Ægtefest blev den 19de November 1770*) velsignet med det Barn, hvis Levnet er Gienstanden for disse Optegnelser.

Var denne Dreng blevet født paa Island, eller paa en Reise fra Island, — hvilket man med en vis Bedholdenhed saaofte og saalænge har villet forsøgte, — saa vilde han vistnok efter Fædrenes Skif være bleven kaldet Bertel Got-skalksen. Men Faderen fulgte den Sædwane, som allerede da var den almindelige i København, og lod ham kalde Bertel Thorvaldsen.

Om Daabsacten have vi desværre intet andet at meddele, end at den hidtil er søgt forgives i forskellige Kirkebøger, og at selv ikke Addressenavisen, som dog paa den Tid ugentlig befleindtgjorde Navnene paa de døbte Børn, ikke har opfanget dette berommelige Navn imellem saamange andre

*) Denne bestemte Angivelse grunder sig paa Justitsraad Hastes Meddelelse (Miises Archiv 1824. Pag. 369). Haste, som var en af Th's tidligste Ungdomsvenner, har i Narene 1791 eller 92, da han kom i Forældrenes Huus, optegnet denne Fødselsdag i sin Skrive-Calender, enten efter Moderens, eller efter Thorvaldsens eget Op-givende.

Navne, der ikke esterspores. Da Forældrene paa den Tid beboede en lille Leilighed i Huset No. 256 i Store Grønngade og altsaa henhørte under Nikolaisogn, har man længe troet, at han maatte være blevet døbt i denne senere afbrændte Kirke, og at Spørgsmaalet om at tilveiebringe Oplysning om denne Daabsact maatte blive forgives, da Kirkebøgerne var brændte med Kirken. Men Kirkebøgerne ere ikke brændte, og vi have omhyggeligt gennemsgået dem, uden der at finde det ringeste Spor.

Det var os saameget mere vigtigt, at kunne tilveiebringe dette Bevis, som vi hos et Par af Kunstnerens ældste Bekjendte modte Utrænger af Twirl, om hvorvidt Thorvaldsen virkelig er blevet indviet ved Daaben i det christne Samfund, da vi dog paa den anden Side ere i Besiddelse af hans originale Confirmations-Attest, hvilket jo lader forudsætte, at en Dobeseddels i sin Tid er blevet fremlagt.

Ogsaa i en anden, mindre væsentlig, Henseende, vilde det have været onskeligt at finde denne Dobeseddels, som trods al Forespørgsel og Eftersøgning endnu ikke er tilveiebragt. Vi skulle nemlig ogsaa deraf erfaret vor Kunstners rette og fuldstændige Navn. Thi ogsaa i denne Henseende paatrængte sig en Twirl, da vi, efter hans Død, forefandt et Stykke Papir, af et Brev fra 1804, hvorpaa han med egen Haand og gientagne Gange, som til Skrift- eller Penneprove, har skrevet "Carlo Alberto Thorvaldsen."

De i det Folgende forekommende Breve fra Faderen til Sønnen ere af den Bestaffenhed, at Læseren deraf vil giøre et temmelig noie Bekjendtskab med Billedstæreren Gottskalk Thorvaldsens Ejendommeligheder og Lune. Om hans ydre

Skikkelse have vi kun at meddele, at han skal have været en høi og mager Mand, i en lang blaa Frakke.

Om Moderen lyde Beretningerne mere uoverensstemmende, men Grunden hertil synes at være den, at de ere at henføre til forskellige Epocher. De, der have kendt hende som ung Kone, beskrive hende som en smuk, lille, buttet Person, der endog valte Opmærksomhed, naar hun viste sig paa Arbeitspladsen, for at bringe sin Mand Kasse, og det hedder sig ogsaa, at Islænderen ved saadanne Leiligheder ofte maatte doie sine Kammeraters Drillerier. Andre derimod, som mindes hende fra den Tid, da Sonnen var voren, eller som have været mellem dem, der understøttede hende efter hans Afreise, omtnale hende som en lille, stærkt haltende Kone, der ikke robede den ringeste Omhu for sin Paaklædning, og som talede "ram jydsf."

I disse modsigende Beretninger ligger denne Families datidige Historie for en Deel afsloret i temmeligt løselige Træk. Næringsørger og et uhhyggeligt Familieliv synes efterhaanden at have bortspræmmet alle Gratier fra det Svob, hvori Bertel Thorvaldsen tidligst blev opfostret, — alt blev hende efterhaanden ligegyldigt, undtagen det Barn, som hun aldrig afslod at elske, hendes øneste Glæde i det kummerfulde Liv.

Som naar en Solstraale falder ind i et uhhyggeligt Kammer, forekommer os herfor den tidligste Barndoms Grindring, Thorvaldsen engang har betroet Digteren H. C. Andersen, og som af ham er blevet optegnet*):

*) Märchen aus meinem Leben.

Moderens Spinderok var Barnets kæreste Legetøj, men han fik Smæk over Fingrene, naar han vilde lege med Hjulet. En Nat laae han vaagen og kunde ikke sove. I Maanestinnet fristede den nærhosstaaende Rok ham til at krybe ud af sin lille Seng for at lege med Hjulet, medens Fader og Moder laa ogsov. Som han sad der og dreiede Rokkehjulet med sine smaa Fingre, vaagner Moderen. Ved at see hen til Rokken, mindedes hun, at hun igaarastes har glemt at tage Snoren af Tenen, — og glemmer man det, (saaledes sagde hin Tids Overstro) saa kommer Troldfolket om Natten og spinder. I sin Angst vækkede hun sin Mand, men han opdagede snart, at det var lille Bertel, som spøgede, og med et Smæk blev Drengen jaget i sin Seng igien.

Dette er omtrent Alt, hvad vi vide at fortælle om de forste ti Aar i Thorvaldsens Liv.

I Aarene henimod 1780 var der en Skibsbygmester Eskildsen, som bestyrede den saakaldte Østersvisse Compagnies Plads bagved Amalienborg. Hos ham var den, senere meget bekendte Lars Larsen, efter hvem Pladsen siden fik Navn, i Lære, og i sin hoie Alderdom meddeleste han os, hvad han erindrede om Gotstalp Thorvaldsen og om hans Son Bertel.

Der blev under den amerikanske Krig bygget mange Skibe, og efter den Tids Brug, bleve de stærkt forzirede med Billedskæreri. Det betydeligste af dette Slags Arbeide var overdraget Holmens Billedhugger, Frederik Willestrup, men da han lod sig stærkt betale og tillige som oftest var bestæstiget paa Holmien, tog man ogsaa stundom tiltakke med Æslænderen, Gotstalp Thorvaldsen, som vel ikke gjorde det godt, men hvem man paa den anden Side ogsaa kunde hyde derfor,

hvad man vilde. Willerup, gialdt paa Pladsen for en Kunstner, Gotsalk Thorvaldsen havde derimod aldrig lært at gjøre noget rigtigt, og der var den Ulempe ved ham, at var først et Stykke Arbeide mislykket for ham, saa blev det slettere og slettere, jo mere han forsøgte at rette paa det. Saaledes fortaltes der om ham paa Pladsen, at han engang havde paataget sig at gjøre en Løve til en Skibsgallion, men kunde ikke komme ud af det, og stiondt han "floppede Træ paa," anden og tredie Gang, "var og blev det kun en Pudelhund."

Men det var ikke alene Mangel paa Dygtighed i det Tag, han havde valgt sig, som hindrede ham i at komme paa en nogenlunde grøn Green, han var tillige ustadic ved sit Arbeide, ofte meget uesterrettelig og altid tilbvielig til at griben Flasken, naar han havde tient lidt. Det var da intet Under, at en Grad af Armod, som Larsen sagde var større, end han ellers andetsted har seet den — ogsaa giestede den stakkels Moder med sit Barn paa det kolde Tagkammer i en Bagbygning i Dronningens Evergade.

Hvorledes det saae ud i dette Hjem, blev Larsen Dienvidne til, da han en Dag kom der, for at søge Gotsalk Thorvaldsen, som i længere Tid ikke havde indfundet sig paa Børstet.

Længe havde han banket paa Døren, uden at den blev aabnet. Områder hørte han en svag Stemme, som bød ham at komme ind. Da han nu aabnede Døren, saae han imellem usle Tæpper og Levninger af Dyner en udmagret quindelig Skikkelse hæve sig, og paa hans Spørgsmaal, gav hun til Svar, at hendes Mand ikke var hjemme.

Denne hoie Grad af Usselhed har dog nok kun været forbigaende, thi, skjont ogsaa andre Skilbringer af dette Familieliv, som vi have modtaget fra de senere År, alle hentyde paa en hoi Grad af Norden og paa meget trange Saar, blev det dog senere meget bedre med de hunslige Forhold.

Af Grindringer fra denne Tid synes vor Kunstreder ikke at have bevaret mange; i det mindste talede han ikke gierne derom, hvilket er kun altfor begrideligt. Dog have vi her et Par Smaabegivenheder at meddele efter hans egen Fortælling.

Han havde under Hagen et År, som naar han barberede sig, stadtigt fornhyede Mindet om en af hans Drengestreger.

I Compagni med en anden Dreng, havde han, fristet af nogle Ebler, engang været paa Naboenes Plankeværk. For at naae over, var han kommen op paa Kammeratens Skuldre og hang paa sine Arme ind over den overste Kant af de fronnede Brædder. Men i det samme kom der Nogen; Drengen, som bar ham, gav sig til lobe, og Bertel faldt ned med et stort Saar under Hagen.

En andengang senere, da hans Forældre boede i Lille Grønnegade No. 328, gif det endog saavidt, at han som Arrestant blev bragt paa Hovedvagten.

Det nærliggende Hallandsaas, nu Kongens Nytorv, var hans daglige Legeplads; der tumlede han sig med de andre Dreng. Skilderhuset ved Heststatuen var om Dagen uden Skilvagt, og blev deraf især en Gienstand for deres Forlystelser. Det var deres stadtige Leeg, at en af Drengene blev sat op i det tomme Skilderhus, som de Andre nu dreiede lystigt omkring. Men ogsaa dette var en forbuden

Frugt, og Legen forstyrredes derfor jevnligt af Patrouillen, som fra Hovedvagten blev udsendt for at bortjage Drengene, der saa flygtede til forskellige Sider med hujende Raab, for næste Dieblik at komme tilbage, naar Soldaterne vare borte. En Dag var Bertel den Lykkelige, som blev svinget i Skilderhuset. Da Soldaterne nærmede sig, adsprettedes Drengeskaren, men den lille Bertel kunde ikke hjælpe sig selv ned fra det hoie Sæde, og der fandt Patrouillen ham, som han sad stille og krob sammen i Skilderhuset. Men i hvor lille han end var, blev han dog ikke forsmaet af Soldaterne, der forte ham over Torvet til Hovedvagten. Der maatte han nu opgive, hvor hans Forældre boede, og der blev sendt Bud efter dem, for at de kunde faae den behørige Trettesættelse. Imidlertid havde Nyget forkyndt i Nabosavet, at Bertel sad arresteret paa Hovedvagten, og Forældrene, som saaledes bleve hentede maatte nu doie Nabokonernes malicieuse Deeltagelse, og denne Skam gif dem saa nær til Hiertet, at Bertel længe maatte høre Ondt derfor og aldrig siden glemte det.

III.

Thorvaldsens Opdragelse i Hjemmet. Den første Underviisning i Tegning. Saer sin Fader til Haande. Akademiets første og anden Frihaandsskole. Føreren Løffler. Larsens Plads. Mathias Bartorph. Akademiets Gipsskole. Modelskolen. Nicolai Abildgaard.

Om Bertels Opdragelse og Underviisning vides aldeles Intet; selv har han aldrig ytret noget om, at han nogensinde har nydt en ordentlig Skolegang. Af Familiesforholdene lader det sig antage, at Underviisningen har været indstrænket til, hvad Moderen hjemme har funnet lære ham; dog synes det, naar man sammenligner hans Haandskrift med Faderens, at Gottskalk Thorvaldsen dog idetmindste har paataget sig denne Deel af Underviisningen.

At Faderen ogsaa har paataget sig, at lære ham at tegne, og at han tidligt begyndte med denne Underviisning, er vel heller ikke en afgjort Sag, skondt det saaledes er fortalt. Det hedder imidlertid, at Bertel kun var elleve Aar, da han yttrede Anlæg, som foranledigede en Ven af Huset, der formodentlig saae, at Faderen var aldeles ubuelig til at veilede Drengen, til at drage Omsorg for, at Bertel paa denne Tid fik en Plads i Kunstakademiets Skole. Derimod kunde Faderen ikke have noget at indvende, da han kunde have dette uden Betaling.

I en Familie her i København erindres Gottskalk Thorvaldsen og hans Søn Bertel endnu meget godt fra denne

Tid, (1780—81), da Faderen oftere kom her med Speilrammer og deslige Gienstände, og Bertel, en oploben, lys-haaret Dreng, daarligt klædt og med uredet Haar, fulgte med, for at bære Værktiet og at gaa ham tilhaande.

I Aaret 1781 fik Bertel en Plads i Akademiets Første Frihaandskole, under en Lærer ved Navn Hans Cleo.

Allerede efter eet Åars Undervisning i denne Skole, opflyttedes han i 1782 i den Anden Frihaandskole, hvor han undervistes i Figurtegning efter Fortegning af Læreren Ernst Heinrich Löffler, hvilket allerede paa den Tid har været noget usædvanligt for en Dreng paa tolv Åar. Imellem denne Lærer og Lærlingen stiftedes snart et kærligt Forhold, som vistnok har haft en lykkelig Indflydelse paa Drengens sædelige og kunstneriske Dannelsé.

Det Talent, som han robede, tog Faderen strax til Indtægt og benyttede ham hjemme hele Dagen ved Billedskæreriet, eller tog imod hans Hjælp paa "Larsens Plads" naar han undertiden havde Arbeide der.

Om denne Tid har Larsen fortalt, at han ofte saae Bertel Thorvaldsen paa Pladsen, og at Drengen hialp Faderen, der nu vovede at paataage sig Skibsgallioner. Undertiden bragte Bertel sine Tegninger fra Akademiet eller andre Smaaarbeider med sig, for at vise dem til Larsen, som da heller ikke undlod nu og da at opmuntre ham med en lille Gave.

Dette erindrede Thorvaldsen sig meget godt. Da han senere en Dag i 1838 lod sig af Freund føre hen paa "Larsens Plads", og denne spurgte ham, om han kendte Larsen, svarede han: "Ja! han har saamæn givet mig mangen god Rigsort."

Den Hjælp, Bertel Thorvaldsen paa denne Tid, eller dog vel rettere, nogle Aar senere, ydede sin Fader ved Arbeidet, omtalte Larsen med den Bemærkning: "Da blev den Gamle først til noget!" og tilspiede om Sonnen: "Det var en brav Gut, som hialp sine Forældre med hvad han funde!"

Af Andre have vi ladet os fortælle, at Bertel i disse Aar jevnligt bragte sin Fader Mad ind paa Pladsen, og at han da, medens den Gamle holdt Maaltid, tog sin Faders Arbeide i Diesyn og rettede derpaa, naar det ikke var ham tilpas. At han engang ved en saadan Lejlighed har tilspiet sig et betydeligt Saar i Venet med en Dre, som var ham for stor, skal ogsaa grunde sig paa hans egen Fortælling*).

I Akademiet gif det nu noget langsommere; han stod i den 2den Frihaandsskole paa tredie Aar. Forsommelighed eller Mangel paa Flid har neppe været Grunden, da Læreren Löffler ellers ikke havde vedligeholdt sin Opmærksomhed for ham. Derimod funde det maafee snarere antages, at denne Lærers grundigere Veiledning har holdt ham tilbage fra en altsor hurtig Opflytning; thi den Nethed og Migtighed, hvormed han siden, som fuldt udviflet Billedhugger, behandlede sine Tegninger, maa antages at være flittigt indøvet i denne Skole, hvor Underviisningen bestod i smagfuld Eftersigning af Fortegninger.

I de Aar, han besøgte denne Skole, gjorde han Bekendtskab med en Jevnaldrende, som stadigt var hans Sidekammerat, og som senere i en anden Retning erhvervede sig

*) Fortalt af Fru Fred. Brun i Morgenblatt. 1812 No. 192. Pag. 767.

et udmærket Navn i Danmarks Lægestat. Det var Drengen, Mathias Sartor ph, som, svag og lille af Legemsbygning, fastede sig under den sterkere Bertel Thorvaldsens Beskyttelse, naar de om Astenen mellem vilde Kammerater forlode Charlottenborg. Denne gode Dieneste af den venlige, fattige Dreng blev snart bekjendt i den gamle Sartor phs Huus og paassionnedes ved, at han blev indbuden til at komme der tilhörs et Par Gange om Ugen. Dette Bekjendtskab vedvarede endnu i nogle Aar, indtil de to Drenges forstellige Veie forte dem fra hinanden.

Men Thorvaldsen skiltes ikke fra dette Huus, uden at vise sin Taknemlighed. Da han havde erhvervet nogen Øvelse i at modelere, udførte han en Portrait-Medaillon af den gamle Prof. Mathias Sartor ph, hvilken han bragte Fa milien som Foræring, efterat have faaet Rahbek til at for syne det med et Vers. Af denne Medaillon, som saaledes maa antages at være et af vor Kunstners første Arbeider, forefindes endnu adskillige Afsnøbninger.

Den 3de Januar 1785 blev han opflyttet i Akademiets Gipssskole, og her kom han til at giøre nærmere Bekjendtskab med antikke Statuer, der i Afsnøbninger tiente som forbilleder ved Tegneøvelsen. At denne Underviisning i høiere Grad maa have interesseret ham, lader sig ikke betvivle.

I midlertid har han, efter hans egen Fortælling, allerede her haft sin Kamp at bestaa mod Professorernes da herskende forskruede Manerer og med den saakaldte akademiske Opfatning. Antikerne, som vare komme i Miscredit maatte studeres med megen Vorsomhed, da de saa ganske manglede "det artistiske Svинг." Naar Thorvaldsen senere kom til at tale om denne Tid, kunde han ikke afholde sig fra at

giore sig lidt lyftig over, hvorledes hans tro Opsatning af, hvad der var henstillet for ham, ubarmhertigt var blevet corrigeret, fordi han ikke havde forstaet at give Arme og Been "hette Sving ligesom en Sabel."

Det maa imidlertid være lykkedes ham, snart at tilegne sig disse Mannerer, eftersom han allerede Aaret efter, den 2den Januar 1786, blev fundet værdig til at opflyttes i Modelskolen.

Her var det, at Naturen selv første Gang stilledes ham for Die, og hvor han begyndte at arbeide i det Materiale, hvori han siden udførte sine Mesterværker. Billedhuggeren Wiedewelt var paa den Tid Akademiets Directeur og Professor ved Modelskolen, men hverken som Directeur eller som Billedhugger har han efterladt sig noget Spor i Thorvaldsens Kunstnerliv. Derimod lagde en anden af Professorerne tidligt Mærke til den ualmindeligt begavede Dreng og stienede ham baade særegen Veiledning i Kunsten og sin Bistand i flere af hans Livs trykende Forhold; denne Mand var Maleren, Nicolai Abildgaard.

IV.

Den første Premie. Confirmationen. Drages fra Akademiet og dyrker Kunsten hjemme. Abildgaard vender hjem fra en Reise og drager ham tilbage. Den store Sølvmedaille. Antiksamlingen forøges. Ullstrup fortæller. Thorvaldsens Arbeider for Faderen. Hans Bisfortjeneste som Kunstner.

Kun i eet Åar havde Thorvaldsen arbeidet i Modelstolen, da han, d. 2den Jan. 1787, vandt den første, akademiske Premie, den saakaldte Lille Sølvmedaille.

Han havde nu fyldt sit fjerende Åar og skulle bekræfte sin Daabspagt ved Confirmationen. Faderen lod ham derfor indtegne hos Provsten ved Holmens Kirke, Pastor Christian Frederik Hoyer; men det viste sig snart, at han, i Religionsundervisningen stod langt tilbage for sine Tjernaldrende, og han sik derfor hos Provsten sin Plads "Langt nede blandt de andre, fattige Dreng." Kunstabdiets daværende Secretair, Miniaturmaleren Hoyer, var en Broder af Provsten, og Akademiets Begivenheder vare saaledes denne sidste temmelig vel bekendte. Han havde paa denne Tid erfaret af Broderen den Kunsthed, at et ungt Menneske ved Navn Thorvaldsen havde udmaerket sig i Akademiet og vundet den lille Sølvmedaille. En Dag under Religionsundervisningen blev han derfor opmærksom paa Navnet Thorvaldsen hos en af sine Confirmander, og spurgte ham, om det maaßke var hans Broder, der i Akademiet havde vundet Medaillen. — "Det er mig selv!" svarede vor

Thorvaldsen, og fra denne Dag af behandledes han af Provsten med saamegen Agtelse, at denne satte ham overst og derefter altid kaldte ham "Monsieur Thorvaldsen." Da vor unge Kunstre samme Dags Aften kom paa Modelstolen, fortalte han sine Kammerater denne Begivenhed med den Bemærkning: "Det gør mig ellers ondt for de Andre, for de er så bedre i Religionen!"

Men at Provsten siden altid kaldte ham: Monsieur, det var ham den første Gresbevisning, han havde nydt, og den glemte han ikke for alle dem, han senere kom til at nyde.

Den 15de April 1787 blev Thorvaldsen confirmert i Holmens Kirke, og Beviset hersører et tidligste Document, vi have at opvise. Det lyder saaledes:

"Første Søndag efter Paaske, den 15de April 1787
"er Monsr Berthel Thorvaldsen offentlig bleven con-
"firmert i sin Daabs Vagt i Holmens Kirke.

Christ. Fred. Hoyer.
(L. S.)

„København, d. 16de April 1787
d. 25de Mai 87."

Ogsaa denne Confirmationsattest aabner os et Blik ind i Familiens daværende Forhold. Man vil have bemerket, at Provsten to forskellige Gange har dateret Beviset; først nemlig d. 16de April, Dagen efter Confirmationen, da Confirmander efter Sædvane indfinde sig — med Betalingen. Men denne Utdredelse af Betaling, antage vi, har hast sine Vanskeligheder for Gottskalk Thorvaldsen, og Attesten er derfor ikke blevet aflatet i rette Tid. Først en Maaned senere er der blevet gjort Udveie til at indløse Sedlen, som Provsten da har givet den sidste Paategning.

Der indtræder nu et Tidsrum af henved to Aar, i hvilket ikke engang Akademiets Aarbøger nævne Thorvaldsens Navn.

Om Faderen, efter den Tids Forestillinger maaſſee har troet, at Skoleaarene maatte ende med Confirmationen, og at Bertel nu kun havde at sørge for at hælpe sig selv og sine Forældre, dette vide vi vel ikke, men fristes til at antage det, da det er vitterligt nok, at Faderen kun alfor ivrigt ønskede, snart at faae ſin Son til Medhjælp. At Bertel allerede tidligere ſlienkeſe ſin Familie ſaadan Bifstand, have vi allerede anført. Hans Udeblivelse fra Akademiet kunde imidlertid ogsaa forraade, at han paa denne Tid har begyndt en friere og selvstændigere Virksomhed hjemme, og paa begge disse Formodninger have vi fundet Bekræftelse i en Meddeleſſe af en endnu levende Ven af Familien, Juweleer Ferrini.

Denne Olding har blandt Andet fortalt, at han en Dag i 1787 mødte Bertel Thorvaldsen paa Gaden, belæſſet med Speilrammer og andre forgylde Dekorationer, som han gik omkring og falbød hos Iſenkrammerne. Ved at ſee Bertel med denne Byrde, spurgte Ferrini ham, om han, eller hans Fader havde gjort disse ſlionne Sager, hvortil Thorvaldsen kun havrede, at, om han vilde komme hjem, fulde han vise ham noget af ſit Arbeide. Da Ferrini nogle Dage efter besøgte Familien, fik Bertel ham ind i et Kammer og viste ham en Buste i Leer, ſom han der havde under Arbeide.

Men ligesom Faderen paa ſin Side synes at have truffet Bertel fra Akademiet, holdt Abildgaard ham ved sine Opmuntringer og Formaninger endnu i nogen Tid fast ved

Modelskolen. Dette lykkedes dog kun indtil nogle faa Maaneder efter Confirmationen.

Abildgaard foretog just en Reise til Italien, og nu lod Thorvaldsen, som ikke længer havde den strænge Mester i Nærheden, sig drage til den anden Side og brød sig ikke synderligt om Akademiet.

Til Lykke var Abildgaards Reise ikke af lang Varighed; da han næste Sommer, 1788, vendte tilbage, indfandt Thorvaldsen sig til en af de følgende Concourser og modtog, den 30te Mai 1789, den store Sølvmedaille for et Basrelief efter Modellen, en hvilende Amor, et Arbeide som er opbevaret i Akademiet, og som røber Abildgaards Indflydelse.

Den nævnte Kunstners Tilbagekomst fra Italien bragte desuden vor unge Billedhugger en ny Oppækkelse. Det havde af Akademiet været Abildgaard overdraget, under sit Ophold i Rom, at anstaffe nogle gode Afstobninger af antike Statuer til den herværende, fattige Samling, og denne Opgave havde han, maa ske især med Hensyn til sin Undling, ladet være sig vigtig. Ved hans Foranstaltning modtog Akademiet Sommeren efter et betydeligt Antal Statuer, og Thorvaldsen gjorde allerede nu Bekjendtskab med Apollo fra Vaticanet, med den døende Fægter, Germanicus, Discuskasteren og med den beromte Torso.

Men, forend vi forlade dette Tidspunkt, maa vi fremfore for vore Læsere en gammel Ungdomsven af vor Kunster, Ulstrup*), for at lade ham selv fortælle om Thorvaldsen i 1789:

*) Senere død som Negustabsfører ved Frederiksverks Fabrikker.

"Det var i Slutningen af Alret 1789" hereitter han, "at jeg førstegang saae Thorvaldsen paa Modelfstolen, hvor jeg, efter fem Alrs Fraværelse, igien begyndte at modelere.

"Da Modellens Stilling ikke fra alle Sider er lige bequem, saa søgte han, som var bedst bekjendt med Skolens daværende Elever, den tienligste Plads, og jeg tog sædvanligt Plads ved hans Side.

"Dette gav os omfider Leilighed til noiere Bekjendtskab, og vi blevne snart Venner. Hans store Fortrin i Kunsten, hans Munterhed og gode Hjerte, der aldrig tillod ham at ringeagte den mindre duelige, drog mig til ham, og jeg tilstaaer, at jeg elskede ham og søgte ham maaſſee mere, end han mig.

"Han logerede dengang, som siden bestandigt, hos sine Forældre, hvor jeg undertiden besøgte ham.

"Hans Fader var Træbilledhugger, og Birater til Meubler, hvilket især til Speilrammer var meget i Brug dengang, var hans eneste Arbeide. De (Forældrene) vare, efter Anseende, meget fattige, og hans Moder (en ram Hyde, hvis udtrykte Billede han var) gif paa Gadet i samme usle Dragt, som hiede, uden at han (Thorvaldsen), end ikke i den senere Tid, opholdt sig derover, endftiondt han ofte viste sig, endogſaa propert flædt."

Bed den Bistand, Faderen nu havde i Sonnen, saae han sig ifstand til en mere udvidet Bedrift. Deels vovede han nu at overtage saadanne Arbeider i Træ, hvortil der horte nogen kunstnerisk Færdighed og som derfor tilforn langt oversteg hans Evner, deels paatog han, eller Sonnen, sig nu ogsaa Arbeider i Steen. Af saadanne Træarbeider fra denne Tid er der vist meget tilbage, som er ubemærket. Af betydeligere Stykker nævnes især en Uhrkasse, som tilhører en Familie i Store Hedinge, og et i Træ udstaaret Basrelief over en Port paa Hjørnet af Ny-Vestergade og Philosophgangen.

Af Arbeider i Steen fra disse Aar har man paavist det kongl. Vaaben over Indgangen til Hof-Apotheket*) paa Store Kiermagergade og de fire Løver, som dekorere to Porte i Runddelen udenfor Frederiksberghave.

Men, som vi allerede have bemærket, øvede han dog ogsaa ved Siden af disse haandværksmæssige Arbeider, Kunsten i Timer, som han forbeholdt sig selv. Saavel ved Bas-relieffer, især Medaillon-Portraiter, som ved Silhouettegning og ved at tegne smaa Portraiter med Solvstift paa Pergament, staffede han sig en privat Fortjeneste, og disse Arbeider synes, efter deres Hyppighed at dømme, at have giort Lykke, og stadigt at have støffet ham nye Bestillinger.

*) Nedtaget ved denne Bygnings Reparation, Sept. 1850.

V.

Indtogets Høitideligheder. Jodernes Report. Medaillon af Kronprinsessen. Maleren Nicolai Wolff. Fronton-Arbeider efter Andres Compositioner. Livet i Aabenraa. Studier efter quindelig Model. De fire Venner i Grønnegade. Asmus Jacob Carstens.

I 1790 optraadte Thorvaldsen første Gang i det Offentlige som Billedhugger, endftskoldt hans Navn dengang endnu ikke kom i Betragtning. Det var ved Indtogs-Høitidelighederne d. 14de Sept. I blandt de talrige Reports og andre Dekorationer, hvormed Københavns Bladser smykkedes til den unge Fyrstindes Modtagelse, havde Joderne ladet opføre en Report paa Kongens Nytorv, foran Østergade. Denne Bygning havde Architecten Kirkerup overtaget at opføre, og Maleren Nicolai Wolff, en Elev af Abildgaard, at dekorere med Malerier og Statuer.

Til at udføre disse sidstnævnte benyttede Wolff sin Ven og yngre Kunstbroder, Thorvaldsen, som modelerede tre Sta- tuer til denne Report i sit snevre Værksted i Aabenraa.

Nagtet Thorvaldsen ikke selv sit Gren for disse Kunstværker i den Beskrivelse over Indtogets Festligheder, som 1790 blev udgivet i Tryffen, finde vi dog der en nærmere Beskrivelse af disse Arbeider. Der berettes nemlig om denne Report Følgende:

"Over Attiken var 3 Figurer, hver $3\frac{1}{2}$ Alen høie,
"forsædigede af Billedhuggeren (hans Navn nævnes ikke)
"forestillende: Danmarks og Norges Skytsguder
"med Hænderne over et brændende Alter og holdende det

"danske og hessiske Vaaben, samt en Fama paa en Pie-de-stal med en Trompet og Kranser af Myrter og Roser, "som var bevægelig og vendte sig efter Processionens Tog "til alle Sider, hvor samme passerede forbi, for at ud- "brede Rygtet om de Kongelige Hertabers Ankomst".

Men foruden disse Arbeider, gav denne Fest ogsaa vor unge Kunstner Anledning til et andet Arbeide. Da Øpmærk- somheden i hoi Grad havde været hen vendt paa den kom- mende Prindsesse, og Rygtet om hendes Skjønhed gif lange forud, havde Thorvaldsen troet at kunne benytte denne Lei- lighed til en Extrasortieneste.

Af en Reisende havde han faaet tillaans et Portrait af Kronprindsesse Maria Sophia Frederikke, og efter dette ud- fastede han, fort for Indtoget fandt Sted, en Portrait- medaillon, som han tænkte nærmere at fuldende, naar han un- der Festlighederne fik Lejlighed til selv at see hende. Sa- danne Lejligheder benyttede han derfor paa det Bedste, især i Skuespilhuset, og i rette Tid fik han sin Medaillon færdig i Gibsaffstøbninger.

Men at drage Fordeel af sit Arbeide, forstod han ikke. Han begyndte med at overdrage Udsalgget til Gipseren Regoli, som, da Speculationen fandtes at være god, tilkiøbte sig En- retten for en lille Sum, der i Thorvaldsens Dine synes be- tydelig, fordi den kom tilpas.

Den samme Nicolai Wolff, som benyttede Thorvaldsens Talent ved Opsætelsen af Jøernes Report, synes østere at have bestægtigt ham med Arbeider til Bygningers Forzi- ring. Blandt saadanne nævnes fortrinligt den Fronton, som findes paa Bygningen, Hjørnet af Toldbodveien og Amaliagaden, den saakaldte Toldbodbørs. Compositionen til

dette Basrelief, der fremstiller en siddende, qvindelig Figur, som seer igiemmen en Kiggert, (hvorfed der formodenlig hentydes til den vide Udsigt over Sundet) er af den nævnte Maler Nicolai Wolff, som benyttede Thorvaldsen til at udfore den i Stuc, og paa samme Maade siges ogsaa Abildgaard oftere at have benyttet ham og støffet ham nogen Fortieneste.

I disse Aar boede Thorvaldsen hos sine Forældre i Huset No. 226 i Albenraa, og denne Leilighed, som vel var indskrænket til et Par Børnelser i første Stokværk, videnede dog om, at Familien var i Opkomst.

Med alt dette var dog Husets Tilstand ikke saaledes, at han endnu kunde tage imod noget Besøg, og de, som sogte ham der, sporedes, hvor ugierne han vilde, at det skulle erfares, i hvilke Forhold og i hvilken Norden, han her levede.

Dog undgik han end ikke Damebesøg. En af hans Clever i Tegning, Kroken Karen Margrethe Heger, siden Rahbecks Hustru, overraskete ham engang her med en Besøg, men, efter hendes egen Fortælling, maatte hun, for at komme ind til ham, bane sig Wei over uredte Senge, eller Sengklæder, som behækkede Gulvet.

Sine Abspredelser sogte han derfor udenfor Huset hos gode Venner, hvoraaf han altid havde adfældige.

Paa det nærværende Tidspunkt (1790) havde han forenet sig med flere af Modelstolens Clever i et Selstab, hvis Formaal var, ved Øvelser udenfor Akademiet, at studere den qvindelige Model efter Naturen. Vor unge Kunstner skal have viist megen Iver, for at faae disse Øvelser bragte istand. Sagens Natur forbredte imidlertid, at Selstabets Tilsværelse og sædelige Hensigt anmeldtes for Politiet, og da man

havde faaet et passende Locale, forfattedes der Love. Men den største Hindring modte i Vankeligheden af at skaffe stienne og usordærvede Gienstande for disse Studier, og det blev dersor enhver af Interessenterne paalagt, at anvende deres Erfaringer til Sagens Fremme. Men ihyor ivrig Thorvaldsen iovrigt var dersor, er det fortalt, blev han i denne Bestræbelse aldeles uwirksom, fordi han var renere og mindre erfaren, end de Øvrige. Kun i een Winter var Selstab ilive og samsedes tre Gange ugentlig; men næste Aar ophævedes det til Thorvaldsens store Sorg, af Mangel paa Evner til at bestride Udgifterne.

For at bøde paa dette Savn, forenede han sig nu med tre andre Kunstmere i et engere Selstab, nemlig med Landskabsmaleren Heinrich August Grossch, Abildgaards Eleve Carl David Probsthain og Claudius Ditlev Frißsch, senere bekjendt som genial Blomstermaler. Disse Venner havde deres Sammenkomster i et Huis i Grønnegade, hvor formodentlig en af dem boede, og den fælles Hensigt var, at øve sig i Composition og saaledes at forberede sig til de forestaende Concourser i Akademiet.

Da der, efter Akademiets Vedtagt, valgtes Opgaver til disse Concourser af det Gamle, eller af det Ny Testament, troede disse unge Kunstmere, at de ved at gennemarbeide de sædvanligste Emner, bedst kunde forberede sig til den vigtige Dag, da det gjaldt om, udelukket fra al Hjælp og Meddelelse, i nogle faa Timer at behandle en Fremstilling, hvortil en ældre Kunstner ellers med god Grund tager sig længere Tid og et roligere Overlæg.

De fire Venners Compositioner blev giensidigt critiserede; efter Arbeidet fulgte et simpelt, men fornøjeligt Maaltid,

og efter Maaltidet blevе Digterværker fremtagne og forelæste, og her aabnede en ny Verden sig især for vor unge Billedhugger.

Om ham som Deeltager i disse Sammenkomster, er det fortalt, at han robede en ualmindelig Lethed i at opsatte og at fremstille, og at det ikke sieldent skete, at, medens de Andre endnu talede om, hvorledes Opgaven burde behandles, havde han allerede sin Composition færdig. Under Samtalerne sad han stille ved Bordet og modulerede en Leerklump, eller i Mangel deraf, et Stykke Suurbrod. Undertiden greb han en Blyant og skizzerede sine Ideer, eller astegnede de Gienstande, som stode for ham paa Bordet, og saaledes blev han ogsaa engang Autor til et forbedret Skilt paa Tobakskar-
dusser, da en Kardus Tobak tilfældigvis stod for ham paa Bordet.

I de ungdommeligt begejstrede Samtaler var der især et Thema, som paa den Tid stadigt bestættigede disse, og andre jevnalsbrende Kunstnere, nemlig den siden saa berømte Maler Asmus Jacob Carstens og hans Forhold til Akademiet. Denne geniale Kunstner havde, medens han besøgte Model-skolen, ikke funnet giore sig gielende hos de gamle Akademister og han forlod København, da han ikke engang funde vinde Medaillen. De Unge harmedes over, at en saadan Genius var blevet saalidet paastionnet, og da Grossch var i Besiddelse af nogle af hans Tegninger og Compositioner, bleve disse fremlagte i det lille Akademie i Grønnegade, hvor Thorvaldsen først lærte at beundre Carstens, der senere skulle giore endnu langt dybere Indtryk paa ham.

VI.

Concours for den Lille Guldmøaille. Flugt fra Logen. Professor Preisler. Basrel. Heliodorus. Grev Neventlow. Subscription til Fordeel for Thorvaldsen. Basr. Priamus og Achilles. Familiens Haar forbedres. Thorvaldsens Passioner. G. Schadow i København. Basr. Herkules og Omphale. Basr. Numa og Egeria. Concours for den store Guldmøaille. Basr. Petrus, som helbreder den Halte.

Den længe frygtede og saatidt omtalte Concours for Lille Guldmøaille var nu nærforestaende. Carstens var reist bort, uden at kunne vinde denne Præmie, — hvad kunde da hans Beundrere vente sig?

Thorvaldsen havde allerede længe yttret Ulyst til at aflægge denne Prove, og i den sidste Vinter havde han kun sjeldent besøgt Akademiet. Dersor blev det en staaende Afstedsreplik i Selskabet: "Thorvaldsen! Tænk paa Concoursen!" og disse Ord vare saa ofte blevne gientagine, at vor Kunstmester efter 20 Aars Forløb endnu mindedes deres Ophav, da Frißsch, ved Giensynet i 1819, hilsede ham med det Udraab: "Thorvaldsen! Tænk paa Concoursen!"

Saameget havde dog Vennernes gode Raad og Formninger virket, at han, vel ikke uden Ulyst, indfandt sig, da Concoursen aabnedes d. 1ste Juni 1791, og modtog i sin Loge Opgaven: Heliodors Udgagelse af Templet, efter Maccab. II Bog 3 Cap. 25—26.

Førend han maatte forlade sin Loge, fulde han nu levere en fizeret Composition, og af denne Skizzes Bedømmelse var

det afhængigt, om Concouranten fik Adgang til Concours for Medaillen. Det var denne foreløbige Prøve der især var ham imod, og den Tanke, at Udfaldet muligt kunde blive, at han endog kændtes umoden til at concourente, opfylde ham med Angest og Uro.

Man har fortalt, at han vel rigeligt havde forsynet sin Loge med Spirituosa, for i Nødstilfælde at kunne føge Geisten der; og hvis dette er sandt, kan det saameget lettere beskrives, at den nu ikke indsant sig. Saameget er imidlertid vist, at han opgav sit Forehavende og forlod sin Loge. Ab en lille Sidehunstruppe, som fører til Nyhavnsposten, havde han allerede listet sig ned, og Tærningerne vare kastede. Men i Porten mødte han Professor Preisler, som havde sin Bolig der i Nærheden, og kunde ikke undgaa at blive seet.

Synet af en Concourant paa dette Sted vilde i de fleste Tilfælde have lettet Flugten, thi Concoursen vilde for en Saadans Bedkommende dermed være afgjort. Men Preisler har formodentlig kændt og interesseret sig for denne Flytning, da han tog Sagen anderledes. Da han trængte ind paa Thorvaldsen, skriftebe denne ørligt for ham, hvilken Beslutning han havde taget, og har vel ogsaa udtalt sig om den Angest, som drev ham dertil. Ved at høre dette, tog Professoren til Orde og foreholdt den unge Kunstner, hvor daaligst han handlede, og dette virkede. Thorvaldsen vendte bestemmet tilbage ad den Bei, han var kommen, tog sig sammen, da han igien var sluppet ind i Logen, og fuldførte nu i fire Timer en Skizze, som svarede til de almindelige Forventninger.

Efter denne Skizze udførte han i de to påfølgende Maa-
neber et Basrelief, som d. 15de Aug. 1791 tilkendtes den
mindre Guldbmedaille.

Bedette Arbeide vandt han ikke alene en Præmie, som
førte et Skridt nærmere til Italien, men det stæffede ham og-
saa den første Vellynder iblandt Danmarks Magnater.

Bedommelsen havde fundet Sted i en Akademiesam-
ling, der overværedes af Statsministeren, Grev Chr. Fred.
Ditlew af Reventlow som Øresmedlem. De gunstige Øt-
tringer om Arbeidet gav Abildgaard Lejlighed til at anbefale
sin Undling til Greven, som nu onskede en Aftøbning af
Basrelieffet til sit Palais, og sik den.

Da Ministerens Stemning for Thorvaldsen rygtedes,
benyttede den allerede forhen nævnte Historiemaler Nicolai
Wolff det gunstige Dieblik til sin unge Vens Fordeel. Han
aabnede nemlig en Subscription, der havde til Hensigt at
sætte Thorvaldsen i stand til, sorgfriere at behandle nogle Em-
ner af Iliaden, og denne Indbydelse præsenteredes først Grev
Reventlow, hvis Navn drog flere efter sig.

Vi vide imidlertid ikke, hvor betydelig den Sum var,
som saaledes samledes, ikke heller hvorledes Thorvaldsen be-
nyttede den. Dog synes et Basrelief, som vi have tilbage
fra dette Åar, at være en Folge af Subscriptionen. Det
fremstiller Priamus, som tilbyder Achilles kostbare
Gaver, for at faae Hectors Liig udleveret. Det er
omtrent 2 Fod høit og bredt, et Arbeide, som har sin største
Interesse deri, at Thorvaldsen senere behandlede det samme
Emne i et fuldendt Kunst værk. Han synes ikke heller selv
at have bekymret sig meget om dette Arbeide, eller at have
sat nogen Pris derpaa; thi det henstod i hans Værksted,

uændset, indtil han skulle reise, og da hans Ven, Kobberstikkeren Lahde ønskede sig en Grindring, gav han ham dette, som senere, ved Lahdes Død, samledes med flere af Thorvaldsens Ungdomsarbeider i Akademiet.

I det sidst omhandlede År (1791) havde Familien boet et Sted i Vognmagergade, men nu da Omstændighederne vare noget gunstigere, flyttede de tilbage til det samme Huus i Albenraa, hvor de tidligere havde boet, og noiedes ikke, som før, med den halve Deel af første Sal, men leiede den hele. Den unge Kunstner fik nu sit eget Arbeidsværelse ligeover Gadedøren, og der studerede han i det vaade Leer, røg Tobak med Lidenstab og musicerede i sine Fritimer. Han elskede Musikken, som Alt det Skønne, og det har vist nok været de første, overslodige Dalere, han anvendte, da han kibtede sig en Violin og en Fløjte. Ja, han var endog saa velhavende, at han kunde lade sig give Undervisning i Musik, hvilket en Ven fra den Tid, Sysselmand Gunløg Briem, endnu i 1820 omtalte i et af sine Breve.

Tobaksrygning elskede han, efter hans egen Fortælling, i den Grad, at naar han om Middagen kaltes tilbords, indfandt han sig med Piben i Munden, og nød dens Glæder selv mellem Opdækningens tarvelige Retter.

Han havde samtidigt endnu en anden Passion, og den blev han tro, da baade Violinen og Tobakspiben vare lagte paa Hylden. Det var hans Kærlighed til Dyr, især til Hunde. Nesten i hver af hans store Livs Epoker havde han en tro, firebenet Ven, som undertiden endog vandt en Deel af hans Udvædelighed. Men uden at hæve sig til en

saadan Celebritet, som enten Pisto s eller Teverino, der blev forevigede i hans Arbeider, nog Primon hans Kierlighed og Uberomthed i disse Aar.

Det var denne Hund, som foruden mange andre herlige Egenskaber, der senere ville blive Læseren bekjendte, ogsaa viste saamegen Forstand, at den engang ved en uforstammet Creditor, hvorfor der senere blev Rigt om at faae dens Hvalpe. Vi ville nærmere komme til at omtale, hvilket vigtigt Medlem af Familien "Monsieur Primon" sikkert har været.

I Aaret 1792 besøgte den Preussiske Billedhugger, Gottfried Schadow, København paa en Tilbagereise fra Stockholm. For Optagelsen som Medlem af det herværende Akademie, havde han modeleret et Basrelief, Bacchus og Ariadne, hvilket Abildgaard, efter Sigende, critiserede paa en ham egen Maade, ved at opfordre den unge Thorvaldsen til at modelere en Pendant. Efter Thorvaldsens senere Erflæring, havde han fulgt denne Opfordring, aldeles uden no-gen saadan Bihensigt. Han valgte til Gienstand, Herkuless, som spinder hos Dymphale, og dette Arbeide siges Abildgaard at have presentteret Akademiet i Forbindelse med Schadows Receptionsstykke.

Men foruden dette Basrelief modelerede Thorvaldsen umiddelbart derefter et andet, Numa og Egeria, og disse to Arbeider blev siden østere anvendte i Forbindelse med Schadows som Dørstykker.

Saaledes øvet ved forskellige, selvstændige Sculpturværker, fremstillede han sig nu med større Rolighed til Concoursen for den store Guldbmedaille, som blev ham tilkiendt d. 14de August

1793 for Basrelieffet: Petrus, som helbreder den Værkbrudne, efter Apostl. Gierning. 3 Cap., og ligesom det tidligere Concoursarbeide, blev ogsaa dette, paa Grev Renvolds Bekostning afformet, og en Aftsbuning deraf anbragt som Pendant til hint i hans Palais.

VII.

Thorvaldsen træder ud i Livet. Kunsten og Brodet. Dansk dramatisk Liter. Selskab. Falder igennem paa Scenen. Understøttelse af Akademiet. Abildgaard beskæftiger ham paa Amalienborg. Opmurede Statuer. Sergell's Besog. Gientagelse af Basr. Umma og Egeria. Akademiet forlænger hans Understøttelse. Tilsagn om Reisestipendiet.

De akademiske Concourser varer saaledes overstaaede, og efter Sagernes almindelige Gang stulde den unge Artist nu nyde et treaarigt Reisestipendium i Udlændet. Men Lusten til at reise var hos Thorvaldsen ikke meget stor, og medens hans Venner tilskyndede ham, hørte han ganske andre Raad i sit Hjem, hvor Faderen ikke kunde undvære, og Moderen ikke afsee ham. Hans Stilling var ogsaa for Tiden saa behagelig, at han ikke let kunde ønske, at omstille den med det Uvisse. Tegneundervisningen og de smaa, med Solvsist tegnede og letcolorerede Portraiter, som varer meget søgte, havde, foruden at de støffede ham Indtægt, aabnet ham Adgang til flere Familiekredse, og de vigtigste af Akademiets Artistter flokkedes om ham; havde man end ikke nogen Tanke om den Hoide, til hvilken han snart skulle stige, saa var han dog allerede tidligt vurderet som et fremragende Talent, der endog stod over Misundelsen.

Hans Tid var endnu bestandig deelt imellem Arbeider for Kunsten og Brodarbeider for de Gamle. Sin Fader maatte han endnu bestandigt hjælpe med Tegninger til hvad

Han havde paataget sig at udføre, og det blev ikke ved at giore Tegningerne. Ligeindtil sin Afreise bestæftigede Thorvaldsen sig, formodentlig under Faderens Navn, med Træsærer-Arbeide til Skibsgallioner, og som det sees af det forhennenvnte Brev fra Sysselmand Gunlog Briem, efterlod han sig, da han reiste, et saadant Arbeide ufuldendt, nemlig en Neptun, der var bestilt fra Kiel.

Toruden Skibsgallioner gjorde han ogsaa Speilrammer og, efter Sigende, skal der endnu være Meubeltegninger fra hans Haand.

Før Boghandlere componerede han Vignetter, som blevet stukne i Kobber til Titelblade, og af saadanne fumne vi henvisse til Suhms Nordiske Fortællinger, til Hastes Thalia, et Blad for Skuespilhyndere og til Rahbeks Prosaiske Forsøg.

Paa denne Maade kom han snart saavidt, at han dog fumde tage nogen Deel i de Jevnaldrendes almindelige Forlystelser, og nu viste han sig med en Omhyggelighed i Paaflædning, som overraskede dem, der havde seet ham i hans Hjem. Udmærket ved Akademiets store Guldmedaille, udvivede han sin Omgangskreds til den Tids literaire Notabiliteter, især da hans Kunstbrodre, Medailleuren P. L. Giannelli, Architecterne P. Friis og Schmidt, og Maleren Probsthain, der vare Medlemmer af Det dramatiske literaire Selskab, ogsaa kaldet Borups Selskab, indførte ham der.

I dette muntre Vennerlag gjorde han snart et noie Bekjendtskab med Abrahamson, Henrik Steffens, Rahbek og Thaarup, som alle havde Die for hans uforståede Charakteers Elsfværdighed. Muntre Viser, lyftige Ind-

fald — ja, selv en dierv Spas forstod han, og var en lige-saa villig Tilhører, som glad Deeltager.

Dog hedder det, at han undertiden fandtes fordybet i sig selv og saa nedstemt, at man maaatte forklare dette af ulykkelige Forhold i Hjemmet. I en saadan Stemning maa han vel have været, da han engang sagde til sin Ven Haste*): "Jeg kan ikke begribe, hvorledes et vorrent Menneske kan lee!" — thi, som Haste tilføier, kunde han i godt Lag være "munter, skiondt aldrig over-given."

Det ovennævnte dramatiske Selskabs Love forbrede, at ethvert Medlem efter Omgang skulle påtagte sig en større eller mindre Rolle, og denne Fordring gjordes nu om sider ogsaa til Thorvaldsen. Det var Barberen i Sevilla, som skulle spilles, og Alcadens Rolle, med to Replikker, blev lagt i vor Kunstners Hænder. Til de tilhagte Prover havde han ikke indfundet sig, og da han Forespørgslen stod for Publikum paa Brædderne, havde han enten ganske glemt, eller maaßke endnu ikke lært sine to Replikker. Der indtraadte en ubehagelig Pause, og hverken Soufleuren, eller de Medspillende vare i stand til at bringe ham dem paa Læberne. Denne dramatiske Begivenhed, som i mange Aar næsten var det mørkligste, man i Danmark vidste om Thorvaldsen, gav i lang Tid Anledning til den Mening, at Grunden til, at han kom saa galt fra sin Rolle, var den, at han hverken kunde læse eller skrive. At denne Mening har været urettig, derpaa vil man i det Følgende ikke savne Beviser. I boglige Kunster var han vel ikke meget øvet, og

*) Niises Archiv 1824. Pag. 369.

dette folte han nu mere og mere. Men skrive kunde han, og altsaa kunde han vel ogsaa læse.

Dette vil allerede her sees af efterfølgende, samtidige Brev, som han paa Abildgaards Tilskyndelse egenhændigt har skrevet til Akademiet om en Understøttelse, som der var Udsigt til at erholde, fordi den var bleven ledig.

Thorvaldsen skrev til Akademiet:

Underdanigst Pro Memoria.

"Efterat have vundet det Kongelige Academies Store Guldpremie og derved bleven opmunret til med større Flid at dyrke Kunsten paa den nyttigste Maade, seer jeg mig ikke i stand til, af Mangel paa Formue at opfylde dette mit eneste Ønske, da det er ikke muligt at dyrke Kunsten og tillige arbeide for at fortíene det Nødvendige. Det bliver derfor min underdanige Begjæring til det Kongelige Academie, at jeg maatte nyde de 100 Rdlr., som er utsat for en ung Kunstner, da det altid skal blive mig en hellig Pligt, at vise min Flid, for at giøre mig samme fortient."

"Jeg forbliver de Hoie Herrers ringeste Dienere,

B. Thorvaldsen.

Ciobenh. d. 2den Decbr. 1793.

Men Abildgaard sorgede desuden for, at han fik noget at fortíene som Billedhugger. Da Slotsbranden i det følgende Aar medførte, at Palaierne paa Almalienborg blev indrettede til Beboelse for de Kongelige Familier, og Arveprinds Frederiks Palais var blevet ham overdraget, tilkaldte han Thorvaldsen og besæftigede ham med Dekorationen.

Efter Abildgaards Compositioner modelerede Thorvaldsen først to Basrelieffer: Årets Tider og Dagens Tider,

som endnu findes i Audientsgemakket. Derefter sik han af sin Mester den Opgave, at modelere til samme Palais fire Statuer i naturlig Størrelse. Af disse findes de to, en Terpsichore og en Euterpe, i Palaiets Festivitetsaal; de to andre, ligeledes Muser, eller qvindelige Statuer, ere opstillede i Nicher paa Trappegangen.

Den Maade, paa hvilken han, formodentlig fordi de hurtigt skulle være færdige, udførte disse Statuer, synes at have vælt selv Kunstnernes Opmærksomhed. De blev nemlig ikke, som sædvanligt, først modelerede i Leer og derefter affstøbte i Gips, men à la prima opmurede fra Hodstykket med Steen og Stuc, en Kalk, der er saameget vanskeligere at behandle, da den torres saa hurtigt.

Abildgaard var stolt af sin Elevs Arbeider, og forte en Dag sin Ven, den svenske Billedhugger, Professor Sergell ud paa Palaiet, at see disse Arbeider. Thorvaldsen stod der i fuld Virksomhed med sit Skrabejern i Haanden og opmurede en af Statuerne, uden at sige et Ord, og maaßte uden at besvare den fremmede Professors Hilsen. Da Sergell i nogen Tid havde betrægt Arbeidet, udbrød han: "Hvorledes hører Herren sig da ad med at giøre saadanne smukke Figurer?" — Thorvaldsen vendte sig om, viste ham Skrabejernet, og sagde blot: "Med denne!"

Da den fornævnte akademiske Understøttelse kun var tilstaaet Thorvaldsen for eet Aar, og dette Aar nu snart var udlobet, maatte han itide tænke paa at faae Noget giort, som han kunde byde Akademiet, for at beholde Understøttelsen et Aar endnu. Han fremtog dersor i Slutningen af 1794 det allerede tidligere modelerede Basrelief Numa og

Egeria og omarbeide det, for at give det en større Fuldbendthed.

Dette Arbeide indsendte han til Akademiet i de første Dage af 1795.

Thorvaldsen skrev til Akademiet:

"Underbanigst Pro Memoria!

"Herved har jeg den Øre at forestille Academiet et Stykke af mit seneste Arbeide, som forestiller Numa Pompilius's Samtale med Nympsen Egeria i sammes Grotte. At jeg ikke oftere i det forbigangne Åar har haft den Øre at forevise Academiet noget af mit Arbeide, er ikke skeet af Mangel paa Flittighed, men fordi at jeg den mestre Tid af Året har været bestædtiget med Arbeide paa Hans Kongelige Høihed, Arveprindsens Palais.

Teg fordrister mig atter at ansege det Høie Academie, at samme vilde have den Godhed for mig, endnu i Åar at (lade mig) beholde den Pension, som blev mig tildeel i det forbigangne Åar, da den vilde være mig en betydelig Hjælp til at kunne fortsætte mine Studier, tillige at jeg ved samme Hjælp kunde erhverve mig de Sprogfundskaber, uden hvilke ethvert Fremstridt er umuligt."

Underbanigst

Thorvaldsen.

København, d. 5te Januar 1795.

Denne Ansøgning blev Thorvaldsen bevilget, og han modtog ved samme Lejlighed Akademiets Tilhagn om et Reisestipendium, som næste Åar vilde blive ledigt.

VIII.

Bernstorffs Buste. Familien i Aabenraa ved Vertels forestaende Afreise. Nogle Venner af Huset. Margrethe. Abildgaard driver Thorvaldsen til at soge Stipendiet. Drev til Akademiet. Blomstermaleren Fritsch. Tyge Rothes Buste. Medaillonportræter af Löffler og af Hammer.

Da Statuerne til Palaiet paa Amalienborg var færdige, opfordrede Thorvaldsens Venner, navnlig Abildgaard og Grev Reventlow, ham til et nyt Foretagende, hvorved man ikke alene vilde bestætte og forskaffe ham en Indtægt, men tillige bringe ham nærmere under en mægtig Mandes Beskyttelse. Dette Arbeide var en Buste af Statsministeren, Andreas Peter, Greve af Bernstorff.

Bor Kunstner gif med Ulyst til dette Arbeide, da man kun kunde henvisse ham til et Portrait, malet af Juel, hvorefter han skulde modelere. Dog vovede han ikke at støde sine Velyndere, og anlagde derfor Busten saa godt han kunde efter Maleriet. Men under Arbeidet erfarede han, at det dog ikke var saa vanskeligt at faae Manden selv at see, da Bernstorff daglig gif igennem Cancelliets Corridor. Dette Vinck benyttede han, og nu forlod han engang imellem sit Arbeide hjemme, for at studere efter Naturen i Cancellie-Corridoren. Paa denne Maade var det lykkedes ham, nogenlunde at fuldføre Busten saavidt, at han kunde bede Abildgaard at komme for at see den.

Hans allerede nævnte Ven, Haste, fortæller herom, at han selv var nærværende ved dette Besøg, og at Abildgaard, ved at see Busten, gjorde opmærksom på en lille Forandring, hvorved en større Lighed vilde fremkomme. Men, da Professoren tog Pousserestofken ud af Thorvaldsens Haand, for at forandre dette Træk ved Munden, var det kun med Nob og neppe, at vor unge Kunstmester kunde finde sig i, at hans Arbeide blev angrebet af en fremmed Haand. Men, tilsvier Haste, ligesåledt kunde Thorvaldsen stiule sin Glæde, da han selv saae en nærmere Lighed fremkomme ved Abildgaards Rettelse.

Imidlertid var der dog endnu adskilligt at ønske ved Busten, men dette kunde kun opnåaes, hvis Kunstmesteren kunde saae Lejlighed til at efterarbeide den i større No efter Naturen.

Abildgaard yttrede dette for Grev Reventlow, som, for at kunne hjælpe dertil, nu betroede Grevinde Bernstorff den unge Kunstmesters Forehavende. I sin Glæde herover paatog hun sig at formaal Greven til at sidde et Par Gange for Thorvaldsen, og den hele Plan lykkedes nu saa godt, at Thorvaldsen ved denne Lejlighed kom i Undest hos Bernstorff.

Af Bernstorffs Velvillie havde Thorvaldsen imidlertid ikke selv tenkt paa at drage nogen Fordeel. Det var hans Venner, som, da Afreisen forestod, udvirkede en Tilladelse for ham til at maatte følge med en Kongelig Fregat til Italien, og de Anbefalingsbreve, som Bernstorff medgav ham paa Reisen, kom han ikke til at giøre Brug af.

Bernstorffs Buste*) af Thorvaldsen blev udfillet

*) Om denne Buste er det tidligere (Thorvaldsen og hans Værker I p. 33) feilagtigt anført, at den blev opstillet i Landhushold-

i Akademiet d. 31te Marts 1796. Modellen blev senere sendt til Rom, hvor Thorvaldsen udførte den i Marmor. Om dette Arbeides senere Skiebne vil der i det Følgende blyve Lejlighed til at meddele mere.

Familien i Albenraa har, som det synes, paa denne Tid (1795) haft det taaleligt, idetmindste i økonomisk Henseende; derfor var det nu morke Skyer, som trak op, da man mere og mere talede om Bertels forestaaende Udenlandsreise; thi det var ene ved hans Erhverv, at Familien holdt sig oppe. Da baade Faderen og Moderen havde ham inderlig kær, var han tillsige den, som kunde holde Huisfreden nogenlunde vedlige.

Med en saadan Son ved sin Side, gialdt Gotskalk Thorvaldsen noget paa Pladsen, og maalte sig endogsaa med Holmens Billedstører Willerup, som for havde overseet ham. Naar nu Bertel forlod ham, hvem fulde saa giore Tegningerne til de Gallioner, som bleve bestilte, og hvorledes fulde han faae dem udførte?

For Moderen var den Tanke, at skulle stilles fra Bertel endnu utaaeligere. Saalænge han dog var hjemme, kunde han tale den Gamle tilrette. Var han først borte, hvad fulde hun saa faae at leve af; thi Manden satte jo det, han kunde fortiene, overstyr udenfor Huset?

Under saadanne Forhold er det begribeligt, at den ingenlunde reiselystne Kunstner stadigt afviste sine Venners gode Raad og Overtalelser til dog at ansøge om det ledigblivende

nings Selstabets Locale, eller i Høieste Nets Forsal. Senere have vi, af en Uttring i Abildgaards Brev til Thorvaldsen af 21de Julii 1800, erfaret, at den paa dette Sted opstillede Buste er et Arbeide af Prof. Dajon.

Reisestipendium. Han vilde ikke engang flytte ud af Huset, uagtet han dog stundom klagede over, at han ikke der havde No til at bestille noget, og da hans Ven Ulstrup, som paa den Tid var Guldsmed og boede i Nørheden, tilbød ham et Bærelse, afslag han dette Tilbud, fordi det "vilde see ud, som om han foragtede sine gamle Forældre."

Bed at sammenholde forstellige Meddelelser med hvad der fremlyser af de efterfølgende Breve, bliver det kun altsfor vist, at Thorvaldsen har haft et maadeligt Hjem; dog er der ogsaa Spor af, at Familien ikke har levet aldeles assondret og ikke ganske uden selvstabelige Fornieler. Blandt de mange Venner fra Akademiet og fra det dramatiske Selskab var det kun nogle faa udvalgte, som kom "i Huset". Derimod nævnes Andre, som hørte til en engere Kreds, fornemmelig en endnu levende Guldsmed Ferrini med Kone, en Hr. Snabel, en Hr. Hammer, en Hr. Henriksen, m. fl., for ikke at nævne Jorgen West, som paa Moderens Side var af Familien. Men en Person maa vi endnu nævne, skjont vi kun have hendes Fornavn: Margrethe, uidentvivl en elskende Pige, som Gottskalk Thorvaldsen gjerne havde givet sin Son, naar han havde villet blive hjemme og ikke tænke paa at forlade dem Alle for den taabelige Reises Skyld.

Men Vennerne udenfor Huset var det sterkeste Parti, og i deres Spids stod A bilbgaard, som upaatvivleligt har æren for, at Thorvaldsen, hvor nødigt han end vilde, indgav sin skriftlige Begiering til Akademiet om Stipendiet, da det blev ledigt.

Thorvaldsen skrev til Akademiet:

"Underdanigst Pro Memoria.

"Da jeg ved flere Aarselde er overtydet om, at det Kongelige Academie for Kunsterne ønsker mit Vel og min Fremgang i den Deel af Kunsten, jeg hidtil har dyrket under hets Veileitung, fordrister jeg mig med saamegen mere Frimodighed til at ansøge om at erholde det første ledige Reise-Stipendium, for om muligt engang i Tiden at kunne overtyde Publikum om, at den Understøttelse, Academiet hidtil har forundt mig, ikke er falben paa en aldeles Uverdig.

"Skulde Academiet accordere mig denne min Begeiring, ønsker jeg meget, ikke alene for mine oeconomiske men ogsaa for andre indtrufne Omstændigheders Skyld, at erfare, naar jeg kunde giøre mig Haab om at tilstræde min Reise, da jeg imidlertid henslever med den varmeste Læknemmelighed"

Det Kgl. Academiets
underdanigste Tiener,

Bertel Thorvaldsen.

København, d. 2den Nov. 1795."

Samme Dag denne Ansøgning blev indgivet, blev den bevilget saaledes, at han med et Reisestipendium af 400 Rdl. D. G. i 3 Aar skulde tilstræde sin Reise, naar den reisende Artist, Gianelli, kom tilbage næste Aar, indtil hvilken Tid, han endnu beholdt den Understøttelse, han hidtil havde nydt af Akademiet.

Hans Ven Frijsch havde alt lange forgievses attræet denne Lykke, og da Thorvaldsen, som kændte hans Rejshylst og vel ogsaa gjerne vilde have en Landsmand med sig paa Reisen, fandt, at den ham tillagte Reiseunderstøttelse kunde være nok for To, isede han til ham med Akademiets Brev,

og tilbød ham den halve Sum, om han vilde reise med. Men Frißch benyttede sig ikke af sin Vens blinde Godmodighed; derimod holdt han ham en Tale, om de Forpligtelser, han nu med denne Reisesum tillige havde overtaget.

Da Bernstorffs Buste havde tildraget sig en ualmindelig Opmærksomhed paa Akademiets Udstilling, fulgte der snart en anden, lignende Bestilling efter. Den Tids bekjendte Philosoph, Etatsraad Tyge Rothe, afgik ved Døden i 1795. Den efterlevende Familie lod tage en Masse af den Afsdøde og hen vendte sig til nogle af Thorvaldsens Venner, for at formaal ham til at udføre Tyge Rothes Buste, hvilket han ogsaa gjorde. Denne blev, tilligemed Bernstorffs Buste senere sendt til Rom.

Med sin kære Tegnelærer fra Akademiets Anden Fri-håndskole, den gamle Löffler, stod Thorvaldsen endnu i et inderligt Venstaf. Da Tiden nu nærmede sig, at han skulle forlade ham, for aldrig at see ham mere, vilde han dog bevare hans Billede, og modelerede, i de sidste Dage, Löffler levede, hans Portrait-Medaillon. Denne Medaillon stienkede han den sorgende Familie, hvor den endnu opbevares. Da Thorvaldsen senere, i 1838, besøgte sin gamle Lærers Enke og Born, blev han saa glad ved at see dette Ungdomsarbeide igjen, at han laante Medaillonen, for at tage sig en Aftostning deraf til kær Grindring.

En anden Portrait-Medaillon havde han tidligere modelleret efter den forhen nævnte Ven af Huset, Nordmanden Hammer, men dette Arbeide kunde vi kun af et Brev, som denne i 1796 strev fra Trondhjem til Thorvaldsen.

IX.

Vennerne lægge en Reiseplan tillands. En Soreise foretrækkes. Fregatten *Thetis*. Bernstorffs Anbefaling. Capitain Lorentz Fisker og hans Kone. Akademiets Reise-Instrur. Ulstrup forteller om Thorvaldsens Afreise. Fregatten gior et Krydstogt i Nordsoen. Thorvaldsen gaaer ombord. Fregattens Besætning. Ankeretlettes. Skibsscretaair Schmidts Dagbog.

Vennerne havde nu udkastet en Reiseplan for Thorvaldsen, ifolge hvilken han først skulde reise over Dresden til Wien og opholde sig der i nogen Tid, for at tage Undervisning i det Italienske. Men denne Plan maatte man snart opgive paa Grund af Krigsuroighederne, og var nu tvivlaadig om, hvorledes man paa den bedste Maade skulde faae ham til Italien.

Paa samme Tid, i Foraaret 1796, blev en kongelig Fregat, *Thetis*, udrustet til Middelhavet, hvorhen den skulde convoiere det saakalde Presentføb, og med det samme aabne nogle Underhandlinger med Tripolis.

Denne Lejlighed ansaaes for at være den bequemmeste for Thorvaldsen, hvis man blot funde udvirke ham en Tilladelse til at folge med, da han saaledes, meente man, let vilde kunne naa en eller anden italiensk Havn. Paa Grev Bernstorffs Anbefaling blev denne Tilladelse uden Vanskelighed indrommet af Admiralitetet, og da Sagen forsaavidt var i Orden, hen vendte Greven sig desuden personligt til Fregattens Chef, General-Adjutant, Capitain Lorentz Fisker,

som lovede at ville tage sig af den unge Mand og sørge for ham paa det Bedste.

Med hvormegen Welwillie Fisker opfyldte dette Lovste, vil sees af det Følgende, men allerede forend Reisen tog han sig omhyggeligt af ham. Hvad vi derom kunne meddele skyldes denne brave Mands endnu levende Enke, den ærværdige Fru Admiralinde Fisker.

En Dag, da Afreisen var nærforestaende, kom Fisker hjem og fortalte sin Kone, at Grev Bernstorff havde anbefalet ham en ung Kunstmaler, som han skulle have med til Italien. For at giøre den unge Mans Bekjendtskab, fandt han, at det var bedst at inddbyde ham et Par Gange om Ugen til Middag, indtil Afreisen skulle gaa for sig. Saaledes stete det, og Thorvaldsen blev nu snart som hjemmede i Huset.

Fregatten skulle, for det større Togt, giøre et Krydstogt i et Par Maaneder i Nordøen, men da den derfra igien skulle vende tilbage her paa Rheden, blev det besluttet, at Thorvaldsen, som dog hølste var paa det Torre, skulle blive island saalænge*).

Thetis afgik d. 20de Mai 1796, men Thorvaldsen blev endnu i København og besøgte stadigt det Huus, hvor han var optaget med saamegen Welwillie.

Forgieredes havde han, medens Capitain Fisker endnu var island, flere Gange udbedet sig, at maatte tegne hans

*) Den tidlige Beretning (Thorvaldsen og hans Værker. I. p. 36), som fioette sig paa Fregattens Journal, var vel rigtig, hvad Fregattens Afreise angaaer, men først senere er det oplyst, at Thorvaldsen ikke strax fulgte med.

Portrait, hvilket han da vilde forære Fruen, der bevisste ham saamegen Godhed, men Fregattens Chef havde hverken haft Tid eller Taalmodighed til at sidde for ham.

Nu henvedte han sig til Fruen og udbød sig, at maatte tegne hendes Portrait til Capitainen. Dette Ønske mødte ingen Vanskeligheder, og der tilbød sig netop en gunstig Lejlighed, da hun en Dag var bestægtet i Kieffen med at sylte Ribs. Thorvaldsen valgte sit Sæde paa Kieffens bordet, og tegnede et Portrait, som endnu opbevares.

Men hans Lyft til at vise sig erkiendtlig var dermed ikke tilfredsstillet. En Dag, da han indfandt sig til Middagsmaaltidet, var han ledsaget af to Karle med en Dragt paa en Bærebør. Det var en lille Grindring til det giestmilde Huus, og han haabede, at man ikke vilde forsmaa en Bernstorffs Buste paa Piedestal.

Denne hans elskværdige Opmærksomhed blev ikke upaafstionnet, og da Fru Fisker havde grundet Formodning om, at hans Equiperung til Reisen neppe var i den fortrinligste Orden, tog hun ham en Dag for sig og, lod ham giøre Nedre for, hvad han havde at tage med sig af Uldent og Linned. Dette forte til den Opdagelse, at han var næsten blottet for det Nødvendigste, thi til sin Moder havde han ikke vovet at tale om Reisen. Nu overtog Fru Fisker denne moderlige Omsorg, og indtil Fregatten kom tilbage fra sit Krydstogt, blev der syet Skorster og strikket Stromper til Thorvaldsen.

Thorvaldsen strev til Akademiet:

"Underdanigst Pro Memoria!

"Da jeg agter at tiltræde min Reise, saasnart jeg erfarer, at Italiens Skiebne er bestemt, som nu synes at

nærme sig, fordrister jeg mig til at ansøge Det Kongl. Academie, om at faae det første Dvartal af mit Reise-Stipendium forud betalt, og at jeg saalebes, indtil mine Reiseaar ere omme, maatte nyde denne Bevaagenhed, da jeg ved min Flid skal fræbe at fortiene denne og alle forhen mig af Academiet beviste Understøttelser.

Det Kongl. Academiets

underdanigste Tiener

B. Thorvaldsen.

Kiobenh., 25 Julii 1796."

Dette bevisgedes ham samme Dag, og under 23de Aug.
d. A. udfærdigedes hans

Reise-Instrux.

"Billedhugger, Hr. Thorvaldsen, som fra 1ste Julii d. A. nyder Academiets Reise-Stipendium, 400 Rdlr. aarlig, for det første i 3 Aar, for i Italien, sørdeles i Rom, at erhverve sig ydermere Fuldkommenhed i sin Konst, paaligges det, hver siette Maaned efter hans Afreise, at underrette Academiet om sit Opholdssted, og, efterat have nydt twende Aars Stipendium, at indsende en Prove af sin Fremgang i at arbeide i Marmor, eller en Udstoning i Gips over et Marmor-Arbeide, han i denne Tid maatte have forfærdiget i Rom, og for Fremtiden hvert Aar, han endnu maatte blive udenlands, at indsende Prøver af sin Fremgang paa ovenmelde Maade.

Det Kongelige Maler- Billedhugger- og Bygnings Academie,
d. 23 Aug. 1796.

J. Juel. Abildgaard. Meyn."

Vi ville nu lade den gamle Ulstrup selv fortælle, hvad han erindrede, angaaende Thorvaldsens Afreise.

"Kort før hans Afreise fortalte Thorvaldsen mig, at han havde faaet Admiralitetets Tilladelse til at følge med et Krigsslib, som da skulle gaa til Middelhavet; han glædede sig over den bequeme Maade at komme aftenpaa, men bad mig, ikke at fortælle hans Moder det, hvilket, som jeg siden erfarede, var nødvendigt, da hun bestandigt overhængte mig, for at jeg skulle sige hende Skipperens Navn, med hvem hun skulle betro sin kære Bertel."

Da Dagen var forestaaende, havde Hans Venner indbudet ham til en lille Fest paa Skydebanen, og til denne Fest havde Haste skrevet en Sang.

"Da han for sidste Gang," — fortæller Ulstrup — "havde forladt sine Vorældres Huus og var færdig at gaa ombord, kom han ind til mig og tog Afted; jeg bad ham strive mig til og tilbød mig at være hans Commisionair i Henseende til hans Vorældre. Men dette, sagde han, havde Muurmester West paataget sig, der i juridiske Tilfælde havde sin Svigerfader, Undersøged Grønlund, at consulere; han gav mig et lille Grinde til sin Moder, maaske mest, for at jeg skulle troste hende, og da jeg kom der, fandt jeg hende i en Tilstand, der næsten grædsede til Vanvid; hun jamrede sig, at hendes Bertel nu skulle omkomme paa det vilde Hav. Jeg brugte alle mulige Trostegrunde, og iblandt Andet, at hun skulle henvende sig til Muurmester West, isald hun trængte til nogen Hjælp, medens hendes Søn var borte; men hun svarede mig i sin jydske Dialect, at hun gav West en god Dag, — hun var ikke trængende, viste mig en Øfse med Dukater — formodentlig havde Sonnen givet hende dem ved Aftleben, — fremdrog af Skabet en gammel, sort Vest, som havde tilhørt hendes Bertel; den kyssede hun, og jeg forlod hende inderlig rørt."

Fregatten Thetis laa paa Rheden, klar til at lette, da Thorvaldsen, den 29de August 1796, kom ombord. Besætningen, med hvilken vor unge Kunstmaler nu Dag for Dag skulle giøre nærmere Bekjendtskab, bestod, foruden Chefen, General-Adjutant, Capitain Lorenz Henrik Fisker, af Capitain-Lieutenant Claus Hvitfeld Blom, Næstcommanderende, Premierlieutenanterne Gerhard Sivers Bille og Lauritz Jensen Grove, Secondlieutenanterne Andreas Christian Lütken, Johan Joachim Uldahl og Johan Christian Gustav Hohlenberg. Skibspræsten Pavels træf Thorvaldsen en Ven fra det tidligere omtalte, dramatiske Selskab. Fremdeles nævne vi Overchirurg Hansen, Underchirurg Blankfort, Skibsproviantforvalter G. Rørby, Underproviantstriver Hassing og Skibssecretair H. A. Schmidt.

Denne sidste nævnte, synes ligesom Pavels, at have staet i et nærmere Venstabsforhold til Thorvaldsen; men det er, ved at yttre dette, paa samme Tid vor Pligt at tilhøie, at vor Passageer paa den hele Reise blev behandlet af dem alle med en ualmindelig Velvillie.

Den 30te Aug. 1796, under klar Luft, med Bramseils Kuling, lettede Fregatten Thetis Anker kl. 6 om Morgenens og passerede to Gange forbi en dansk og svensk Escadre, som laa paa Rheden.

Da Fregatten havde gjort Honneur med Trompeter og Hurraraab for det danske Admiralsfib, lod den Ankeret faldeude i Nenden, for der at afvente sin Convoi, Transportfibet med Forceringer til Algier, som endnu ikke var færdigt.

Nogle Timer efter var Alt klart; Thetis passerede Kronborg kl. 4 og sik Skagens Fyr i Sigte om Natten kl. 1.

Idet vi, som det sees, driste os til, ogsaa at folge vor Kunstner paa denne Søreise, maa vi dog forinden giøre den Bekendelse, at hvad vi nu agte at meddele, ikke saa nær berører Thorvaldsens egen, som Fregattens Reisebeskrivelse.

Den foranførte Skibssecretair H. A. Schmidt, der til sin egen Fornøielse har ført en Dagbog paa denne Reise, gjorde Thorvaldsen ved deres Afsted en Foræring af et Manuscript, under Titel: Journal holden paa Reisen til Alger m. fl. Stæder med Fregatten Thetis, fra 30 Aug. 1796, Fregatten gik fra Kiøbenhavns Rhed, til d. 17 Dec., Thorvaldsen forlod Fregatten i la Valette, af H. A. Schmidt, Secretair paa Fregatten. 4to.

Dette Manuscript bevarede Thorvaldsen, indtil han i 1838 deponerede det i sin Biographs Hænder.

Dersom Spørgsmaalet paa dette Sted kun var om Fregattens Reise, vilde vi derfor see os ifstand til, at give Læseren noigagtig Besked om Veir og Wind og om alle Skibets Fata. Men da man her skal høre Noget om en Passageer, som tilfældigvis var ombord og maaske betragtedes som den ubetydelige af dem Alle, bliver Udbryttet af denne Meddelesse ikke saa interessant, som vi i første Dieblsk haabede, det vilde blive.

Imidlertid — da dog et Skib paa en Maade er at betragte som hver dens større Legeme, der befinder sig der ombord, bliver Skibets Dagbog jo i en vis Grad ogsaa Passagerens, og dette svømmende Legemes Tilstande og Begivenheder maa dog nu og da kunne vække temmeligt paalidelige Forestillinger om private Stemninger, som underveis har grebet Passageren.

Vi ville derfor følge ham — om endog i nogen Afstand — saameget hellere, som vi dog ville kunne meddele noget Personligt om Thorvaldsen, ved tillige at benytte de Breve, som Fregattens Chef paa Reisen tilstredt sin Kone, og hvori Thorvaldsen nu og da nævnes.

X.

Klart Skib i Nordsoen. Overraskelse og Skæk. Transportskibet savnes. Affaire i Spanske So. Gibraltar. Landgang og Besøg i Malaga. Theatret i Malaga. Bekjendtskab med en spansk Sangerinde, La Gracieuse. Transportskibet afleveres ved Algier. Uveir under Sicilien. Ingen Gods. Fiendtlig Modtagelse ved Malta. La Valetta's Havn.

Uagtet Danmarks Neutralitet, funde en dansk Fregat dog paa denne Tid ikke let glide over Nordsoen, uden nu og da at maatte giøre klart Skib og holde sig rede til Kamp. Hvorvidt saadanne Situationer har interesseret vor Kunstner kunne vi ikke sige, men det er at antage, at han har ønsket saa faa Batailler som muligt.

Det varede ikke mange Dage, før han kom til at lugte Krudtet. Et Mode i Nordsoen med en engelst Rutter, som ikke vilde tone Flag for den danske Fregat, fik om Morgenens d. 6te Sept. et Par skarpe Skud og gjorde sig derefter usynlig i den bøsige Luft. Men samme Dags Aften indfandt Rutteren sig igjen i Selskab med fem Seilere, som kendetes at være Orlogsmænd.

Bed Synet af denne Escadre blev Alarmtrommen sat i Bevægelse; dog stede endnu Intet den Aften, da det var meget bøsigt, og Mørket tidligt faldt paa. Affairen syntes imidlertid kun utsat til næste Morgen, men da fik man Andet at tanke paa.

Under en Mørkseilskuling, med tyk Luft og Regn, kom en Kastevind saa voldsomt over Fregatten, at denne sank saa

dybt med Agterenden, at Søen slog Kahytwinduerne ind og overskyllede Arkeliet. I samme Dieblif folte man en Skuren, som om Fregatten løb paa Grund.

Besætningen, — og deriblandt formodentlig Thorvaldsen — som var blevet vækket i Køierne af det kolbe Styrtebad, foer, blege som Lüg, frem paa Dækket, i den Tanke, at deres sidste Time var kommen. Men det blev ved Skrækken.

Da det dagedes, faldte Alarmtrommen atten til at giøre klart Skib. Det var Rutteren fra igaar, som tillsigemed en Orlogsmænd fulgte Thetis i henved to Timer, indtil den, ved tilsidst at ville løbe agter om Fregatten, igjen blev hilstet med et Par Knugler.

En lignende Affaire havde Thetis næste Morgen med en anden, engelsk Rutter, men ogsaa uden videre Folger.

Da Fregatten ved Middagstid passerede Dover, var Veiret saa klart, at man fra Dækket kunde see denne By og de omliggende Kridbierge, men om Aftenen faldt der en saa stærk Taage, at Transportskibet, som hidtil stadigt havde haft sin Nod med at følge Fregatten, nu ganske kom ud af Sigte.

Dette foranledigede ombord paa Thetis et Skuespil af et ganske nyt Slags, idet man med Kanonstød, Gevær-salver, Klokkereringning, Alarmtromme, Blinkfyr og Lanterner, under Raaben af Mandskabet, som stod paa Ubåg, sogte at veilede Transportskibet igennem Taagen, og dette lykkedes først ved Midnat.

I de ni Dage, fra den 10de til 19de Sept., Fregatten var under Seil i Canalen, var der næsten hver Dag Anledning til at giøre klart Skib mod engelske Krydsere.

Under Seil i den spanske Sø, var det d. 2den October nærmere ved at komme til Affaire, end hidtil.

Paa denne Dag, ved Middagstid, sås Thetis Selskab af to portugisiske Orlogsfregatter og en Brig, som holdte sig i Læ. Immedens Alt blev gjort rede til at tage imod dem, signaleredes det Transportfælibet, at holde sig til Luwart, da det ellers ville have været let for Briggens at tage det, medens Fregatterne holdt Thetis varm.

Efterat der var verlet nogle Skud, præiede den ene af de portugisiske Fregatter Thetis. Men da Chefen frygtede for at lade Portugiseren, som havde Krig med Tunis, erfare Fregattens Bestemmelse, foretrak han, at lade som han ikke forstod, hvad der præiedes, og gav Svar, som endnu mindre kunde forståes af dem. Efterat denne Conversation havde varet nogen Tid, vendte Fregatterne og gik bort.

Under en sydlig sion Himmel passeredes Cap Vincent om Morgenens d. 4de October. Den første Dag i Syden hilsede Thorvaldsen, som fraborde betragtede de høje, fjerne, spanske Bierge, der hævede sig over det lavere Kystland.

I Selskab med et stort Antal Seilere under forskellige Flag, gled Thetis d. 7de October, om Morgenens, forbi Gibraltar, medens Abebierget paa den afrikanske Kyst kappedes med Spanien, om at tiltrække sig den unge, nordiske Kunstners Blit. I milde Lustninger strømmede Sydens Bellugt ud over Havet fra de rige Kyster, hvilket "ret var en Forfriskelse."

Kystlandet mellem Gibraltar og Malaga, med den lille By Estebona, viste sig ved Solens Nedgang i sin fulde Skjønhed. Fregatten holdt nu krydsende indtil d. 8de Oct., under

Malaga Landet, medens Lieutenant Lütken var island, for at stafte en Lobs.

Lobsens Ankomst var saameget glædeligere, da han medbragte først Kjød, Fisk, Grøntsager, og endel Frugter.

Æl. 2½ lod Thetis Ankeret falde paa Malagas Rhed, og Chaluppen gif island med dem, som funde være fraborde. Imellem disse var naturligvis Thorvaldsen. I muntret Selskab blev nu strax en Deel af Byen og dens Kirker tagne i Diesyn, og derfra gif Veien til den danske Consul. En Procession med Vorfakler, Klokkeringning og Bonner standfede dem underveis i en af Gaderne, og dette Optog var i det mindste noget Nyt for vor Kunstner, som her førstegang saae noget Sligt.

Hos Consulen blev det danske Selskab giestmildt modtaget og beværtet, indtil det sildigt ud paa Aftenen blev ledfaget med Hækkelstkin ned i Havnens til Chaluppen.

Til næste Middag var Chefen, endel af Officererne og de Civile indbudne hos Consulen, og efter Maaltidet fulde de Alle i Theatret. Capitain Fisher ledsgagedes til en Loge af Consulen; men Viceconsulen anførte det unge Selskab, og trakterede underveis med Dis og Kager i et Kaffehuus.

Det første Skuespil, som den Aften opførtes, endte med, at En stak en Anden ihiel med en Dolk; det har vel altsaa været en Tragoedie. Derefter sang en ung, simuk Pige med saa meget Bisald, at da hun vilde gaae ud af Theatret, "bad hele Parterret, at hun vilde gientage det endnu engang." Derefter fulgte en fort Comoedie, som ikke gjorde videre Indtryk, men til Slutning var der en Dans, hvori Nogle gjorde saa høie Spring, "at jeg troer,"

striver Secretair Schmidt, "at hverken vores Dahlén,
eller Mah. Bjørn skulde giort det bedre."

Fra Theatret fulgte Selskabet hjem med Consulen og
tog Afted med ham, da Fregatten, som var seilklar, blot
ventede paa vind.

Men næste Morgen, var det stille, klar Lust, og der
blev ikke noget af Reisen. De Civile toge derfor endnu en-
gang iland om Eftermiddagen, for at see lidt mere af Byen;
imellem dem var Skibspræsten Pavels og altsaa ogsaa hans
Ven, Thorvaldsen. Efterat de havde seet et Hospital,
— formodentlig for at føie Doctoren — og nogle Kirker,
drevne de omkring i Gaderne og faldt om sider ind i et Kaffe-
hus, for at hvile og forfriske sig.

Det var allerede med Forundring bemærket, at ogsaa
Damer i dette Land besøgte saadan offentlige Steder, og
der var netop bestilt en Bolle Punsch, da Døren aabnedes,
og en ung, smuk Dame traadte ind og tildrog sig deres
Opmærksomhed, fordi de syntes at have seet hende tilforn.

Det varede ikke længe, før denne Gaade blev løst. Det
var nemlig den samme unge Pige, som igaar Aftes havde
sungen saa smukt i Theatret, og som havde maattet synge
da capo.

Bore Danske blev der ved meget behageligt overrasket, og da Bollen dampede paa Bordet, viste de hende den Ar-
tighed, at indbyde hende i deres Krebs. Hun tog venligt
imod Indbydelsen, og man viste hende al mulig Opmærk-
somhed, men desværre — hun forstod ikke Fransk, og i det
Engelske, som hun forstod, var ingen af Selskabet rigtigt
hiemme. Saameget sik man imidlertid dog at vide, at hendes
Navn var La Gracieuse, og at hun, af hendes Miner og

Udtryk at domme, maatte være "en Pige af megen Forstand." Da hun forlod Kaffehuset, viste de Danske i Maga-
laget hende den Artighed, at folge hende til hendes Hjem, og
esther denne Afsleddsscene begave de sig ombord paa Fregatten,
som næste Morgen sik Wind og lettede Ankeret, for at con-
voiere Transportføbet med Forærlingerne over til Algier.

Den 16de fuldsorte Fregatten dette sit Hverv, og da-
den, udenfor Algier havde besvaret Transportføbets Afsledd-
salut, styrede den Coursen til Maltha.

Om Natten forandrede Veiret sig til en trærebæt Mers-
sejlskulding med Regnbygter, som vedvarede hele den næste
Dag; om Aftenen udbrod et Tordenveir.

Først efter fem Dages Forløb lagde dette Uveir sig, da
man sik Den Gozzo, N. V. for Maltha, i Sigte. Der
blev nu heiset Flag for Lods, men forgives. Veiret blæste
op igjen, og Thetis maatte, for ikke at komme Landet for
nær, krydse ud, medens det ene Skud efter det andet løsnedes,
for at faae en Lods ombord.

Den næste Morgen, d. 23de Octob., vare Regnskyerne
udtomte eller bortfeiede af de stærke Kulninger, og i den klare,
blaau Luft viste Etna sin Sneetop over Siciliens Kystflader.

Fra Fortoppen blev der nu varføet; man faae en Lods-
baad nærmre sig i det Fierne, og med et skarpt Skud gientog
man Opsordringen. En Jolle blev sat fraborde med Lieu-
tenant Ulbahl og Hovmesteren, for at gaa Lodsens imøde;
men da de vare komne hinanden noget nærmere, vendte
pludselig Lodsbaaden og flygtede island. Nu var det forgives,
at man med Skud og Flag sogte at stafte sig den fornødne
Bistand; det var aabenbart, at man antog Thetis for en
tyrkisk Fregat, og siden viste det sig ogsaa, at man i

La Valetta denne Nat havde giort Anstalter til at forhindre en fiendtlig Landgang.

Thetis maatte nu atter vende fra Land og føge rum
Sø under et vedvarende Tordenveir. Der var saaledes intet
Andet for, end at forsøge at lobe ind uden Lods, og dette
skete næste Morgen, d. 24de Octob. under en Storm med
Lynild og Torden.

Nu omisider nærmede sig en Lodsbaad, som bekræftede
den Mening, man ombord havde giort sig, og fortalte, at
Kanonerne paa Fæstningen hele Matten havde været rede, og
Soldaterne under Gevær, imod de formeentlige Tyrker.

Saaledes var Thorvaldsens første Modtagelse i Italien.

Under et forfærdeligt Uveir lykkedes det om Eftermid-
dagen, at faae Fregatten bragt i La Valetta's Havn.

XI.

Quarantainesorgerne begynde. Thorvaldsens Tidsordrin. Capit. Fisker skriver til sin Kone om Thorvaldsen. Fregatten gaaer til Tripolis; Thorvaldsen folger med. Fisker skriver atten. For Anker under Tripolis. Politiske Omvæltninger i Tripolis. Underhandlinger med Paschaen. Uveir. Thorvaldsen i Livsfare. Om Audienten hos Paschaen. Attet Uveir. Ankeret kappes. Fregattens Farer i tre Dogn. Gienkomst for Tripolis. Underhandlingerne afbrydes.

En Timestid efter nærmede sig en Baad, hvori man bemærkede to Mænd i Uniform og med Stierne paa Brystet. Det var Maltheserriddere af Quarantine-Commissionen, som i forsiktig Afstand forkyndte, at da Fregatten kom fra Algier, hvor der nylig havde været Pest, skulle den i 40 Dage ligge i Quarantine.

Dette var et nedslaaende Budstab ovenpaa de udstandne Besværligheder, især for vor Kunstmær, som allerede længe nok havde tæret paa sin Reisetid og endnu ikke vidste, hvorledes han skulle naa sit Maal.

Fregattens Chef begyndte vel at giore Indsigesser mod denne ugrundede Strenghed, men da Maltheserridderen vilde slaa to Dage af, blev han vred og svarede, at kunde han ligge der i 38 Dage, saa kunde han nok ligge de to Dage til.

Imidlertid aabnedes der dog samme Dag ved Consulens Mellemkomst Underhandlinger mellem Chef'en og Quarantine-Commissionen; men da disse ikke syntes at ville føre til noget Afgjørende, belavede man sig ombord paa at tage imod Kiedsomheden med Anstand. Dog var det især ørgerligt, at den

malthesiske Løbs i al den Tid skulde fødes ombord med Hvedebrod og Vin, fordi han ikke funde døie den sædvanlige Kost.

Thorvaldsen fordrev dagligt endel Tid ved at tegne og componere; til Afspredelse spadserede han paa Dækket, hvorfra man funde see en Deel af Havnens, Fæstningen og Byen.

Der ere endnu adskillige Tegninger af ham tilbage fra denne Tid; de ere signerede: "B. Thorvaldsen. Maltha 1796." Nogle af dem ere historiske Compositioner, som han tegnede til sine kære Medreisendes Stamboger; andre ere Portræter, deriblandt Chefens og Lieutenant Groves.

Et Par Dage efter Ankomsten i La Valetta's Havn, d. 26de Octob. 1796, skrev Capitain Fisker hjem til sin Kone i København, og af dette Brev erfare vi dog lidt om Thorvaldsen. Han striver blandt Andet, saaledes:

"Thorvaldsen lader sine Forældre hilsne, da han ikke selv giber skrive; — han giber heller ikke lære Sprog, som Præsten. (Pavels) og jeg have tilbuddt at lære ham. Men han vil endelig male mig i Miniatur, da Du ønsker det til en Prætention."

Da Underhandlingerne med Quarantine-Commissionen i 10 til 12 Dage ikke havde ledet til andet Resultat, end at de 40 Dages Quarantine nu skulde regnes fra den Dag, da Fregatten havde forladt Algier, og det tillige forud var blevet bestemt, at naar den gif til Tripolis og vendte tilbage, skulde den holde 20 Dages Quarantine, saa besluttede Chef'en, om et Par Dage at stikke i Søen, for at begynde Frebsunderhandlingerne med Tripolis.

Ifolge heraf skulde nu Thorvaldsen forlade Fregatten og tilbringe det Øvrige af Quarantinetiden i den malthesiske

Lodses Selskab. Men det vilde han ikke; han foretrak, at folge med sine Landsmænd.

Den 7de November gif Thetis under Seil for Tripolis, og samme Dag stred Fisker efter til sin Kone om vor Kunstner:

"Thorvaldsen har etter malet mig om, og Alle her ombord sige, at det ligner mig uforstammet. Han har ligeledes malet Dig i det Smaa, som Du var i dit 18de Aar, til at bære i en Brystnaal. — Vi seile til Tripolis. Thorvaldsen følger med."

Efterat have kæmpet med Modvind i fem Dage og Nætter, naaede Fregatten, d. 13de Nov., sin Ankerplads for Tripolis.

Strax efter, at Ankeret var faldet, sendte Paschaen en Baad ombord, for at erfare, hvad denne Fregat vilde, og en fransk Barcasse indsandt sig lidt efter med den danske Consul, Luchner, som sikte en Salut.

Af ham erfaredes det, at Tripolis nylig havde undergaet en Revolution. Den gamle Pascha, som i sin høie Alderdom havde overdraget Regieringen til sin ældste Son, var død for tre Maaneder siden. En yngre Broder havde derefter myrdet den ny Pascha, og efterstræbt en tredie Broder, som var flygtet til Tunis.

Sagerne her saae althaa noget betenkligt ud, hvorfør ogsaa Fregatten holdt sig klar hele Natten.

Næste Formiddag gif Chefen iland med Consulen og alle Officererne, undtagen Næstcommanderende og Lieutenant Grove; ingen af de Civile havde Lyft til at følge med.

Medens man nu ombord morede sig, saa godt man kunde, indsandt der sig ved Middagstid en tykfst Baad med

adstillinge ubehagelige Personer, som falbed Frugt, Brod, Fisk og Grønt, og da nogle af Folkene gierne vilde kose deraf, kom Tyrkerne ombord. Men den Maade, hvorpaa de undersøgte og estersaa Alt, vakte Opmærksomhed, og da de endog gif ned paa Batteriet, blev der givet Ordre, at holde dem borte derfra. Desuagtet trængte de paa, og da en Skilvagt nu blev nødt til at giøre alvorlig Modstand, opstod der Alarm paa Skansen, og Vagten traabte i Gevær. Muselmanerne fandt sig høiligt fornærmede og truede med at ville klage for Paschaen, men Sagen blev dog tilsyneladende afgjort i Mindelighed.

Om Aftenen kom de øvrige Officerer igien ombord, men Chesen var, for Underhandlingernes Skyld, bleven island hos Consulen.

Næste Formiddag, d. 15de Nov. toge flere af Officererne og næsten alle de Civile island, og blandt disse Thorvaldsen. Veiret havde denne Dag været klar med torebet Merssejlskuling, men om Eftermiddagen begyndte det at blæse op, og den ene So skyllede efter den anden ind paa Batteriet.

Mørket faldt allerede paa, da man fra Fregatten opdagede Travaille-Chaluppen med Landgangsgasterne, som arbeidede stærkt i den svære So og saaknede saa langt agterude, at man kunde befrygte det Vørste. Paa Thetis blev Tollen derfor gjort klar, og Biergemassen fastet agterud.

Efter en langvarig Kamp med Bolgerne lykkedes det Chaluppen at nærme sig; men da den formedelst Søgangen ikke kunde lægge tilborde, haledes den saa nær ind under Agtersfibet, at Passagererne, drivvaade af de mange Styrtehede, paa Stormleiterne kunde krybe ind igennem Rahyts-vinduerne.

De giennembløgte Kammerater trængte nu til Veder-
qvægelse; Mad og Drifkevare kom paa Bordet, og Conver-
sationen igang. Især længtes man efter at høre, hvorledes
det var gaaet med Chefens Audients hos Paschaen.

Dette blev nu fortalt med megen Lystighed. Kun Chefen
og Consulen havde været til Audients, da de vare blevne
fritagne for at kysse Paschaen paa Haanden; de Andre, som
ikke havde villet giøre dette, havde derfor ikke funnet komme
med. Dog vidste de at fortælle, at Chefen var blevet meget
hosligt modtaget, og at han havde drukket Caffe af Guld-
kopper. Om Fredsunderhandlingerne fortalte de, at Paschaen
havde forlangt 300,000 Piastre og Fregatten, som den ligger,
oven ifisbet. Om denne Tilgift havde Capitain Fisker strax
erklæret, at om Fregatten funde der ikke være Tale, thi den
sikl de ikke; at Fregatten desuden ikke vilde kunne nytte Pa-
schaen til Noget, da dog ingen af Folkene vilde tage Hyre
hos ham. Angaaende denne sidste Post havde Paschaen
svaret, at det skulde han nok selv komme ud af. Tilsidst
havde Chefen ladet ham vide, at han af sin Herre, Kongen
af Danmark, var sendt hid med denne Fregat, for at faae
en Fred sluttet paa billige og anstændige Vilkaar, men ingen-
lunde for at tryggle derom. Skulde det ikke dennegang lykkes,
saa var der flere gode Skibe paa rede Haand, og Hr. Pa-
schaen maatte da vente, at hans Skibe, hvor man traf dem,
vilde blive hilsede som Fiender.

Efter denne og deslige underholdende Fortællinger var man
paa Thetis ifærd med at gaa tilkois, da der hørtes en paa-
faldende Larm, og Raabet: Alle Mand op! kaldte dem alle
paa Dækket.

En frygtelig Nordveststorm havde overfaldet dem; men i et Dieblik var Ankeret kappet, og Fregatten under Seil, for at bierge sig fra Land.

Et Uveir rasede den hele Nat, og astog ikke hele den følgende Dag. Stormen sørerrev nogle af Seilene, knækkede flere Rundholter, og medens Fregatten krængede saa stærkt, at Batteriet stod under Vand paa den ene Side, gif Søen over den anden, saa at 8 til 10 Tommers Bielser paa Bagnien bevegede sig frem og tilbage; Fregatten fik Læk, og Pumperne maatte sættes i Bevægelse.

Medens Fregatten i denne Situation maatte krydse frem og tilbage, for ikke at komme de farlige Grunde for nær, rasede dette Uveir med Regnbyger og Torden i to Dage og tre Nætter.

Først den 18de om Morgenens syntes Stormen at ville lægge sig.

Man tænke sig vor unge Kunstner i disse mange Timer i det ensomme Aflukke, hvorledes han usovant og uwirksom, var overladt til sig selv og sine alvorlige Betragtninger. Den næste Dag, d. 19de Novemb., var det hans Fødselsdag, og denne Dag gav ham atter tilbage til Livet.

Længe havde han kun hørt Kædepumpens eensformige, ildevarslende Lyd blande sig med Stormens Biben og med Himmelens og Havets Drøn, da der fra Tøppen værstoedes, at man øinede Land.

Dog, stondt vinden havde lagt sig, vovede man endnu ikke at lebe ind, og dette Haab, som man dog kun havde for næste Dag, var hans Fødselsdags eneste Glæde og — gif ikke i Opfyldelse.

Stormen havde igien om Natten reist sig, og Fregatten havde atter maattet flygte fra Land. Da det dagedes var Veiret klart, og en Deel af Barbariets Kyst viste nu, at Thetis var kommen saa langt østerpaa, at den endnu havde en god Dags Reise til sin forrige Ankerplads.

Nu stillede Veiret saaledes af, at Farten blev saa ringe, at Fregatten først den 22de sik Tripolis ifigte.

Alle disse Dage havde Chefen, iland hos Consulen, naturligvis tilbragt i den piinligste Uro. At Fregatten havde maattet kappe sit Anker og var gaaet tilsoes, havde han strax erfaret; men man forsikrede ham, at en saa sterk Storm, som den, der blæste den 16de og 17de, havde man i 25 Aar ikke oplevet.

Sin Uro maatte han imidlertid holde i Skul, da det bemærkedes, at Paschaen vilde tage dette Uheld til Indtaegt. Han havde nemlig, da Capitain Fisher meldte sig hos ham, for at fortsætte Underhandlingerne, ladet ham svare, at det ikke hastede, og at det var bedst, først at see, hvorledes det gif med Fregatten.

Da Dag for Dag hengik, uden at der erfaredes noget om Thetis, havde Fisher om sider kun et svagt Haab om, at see sin Fregat igien.

Desto større var hans Glæde, da man en Morgen bragte ham det Budskab, at Skibet var ifigte.

I en fransk Barcasse gif han det imode og traf under veis Travaille-Chaluppen og Lieutenant Lütken, som bragte gode Tidender. Da han nærmede sig Fregatten, stod hele Mandskabet med Officererne opstillede, og hilste ham med tre Gange Hurra.

I det stille Veir naaede Thetis først sin forrige Ankerplads om Eftermiddagen, d. 23de Nov., og der havde man den Glæde, at finde Voien med det kappede Anker i god Behold.

Bed Fregattens Tilbagekomst syntes alle Underhandlinger med Paschaen at være tilende. Chesen blev ombord; fun sendtes Lieutenant Uldahl næste Morgen, d. 25de, isand for at giøre Aftale med Consulen.

Fra Fregatten saae man endnu det danske Flag vaie paa Consulens Huus, men om Eftermiddagen blev det stroget, og et Skud løsnedes, for at falde Consulen ombord, da Ankeret var lettet.

XII.

Thetis under Maltha for at kiohales. Atter Quarantainesorger. Capit. Fisher skriver om Thorvaldsen. Thorvaldsen tegner. Thetis faaer Practica. Thorvaldsen udtales sin Glæde i sin Dagbog. Fisher tager ham med sig island og sorger for ham; omtaler Thorvaldsen i et Brev. Endnu et lille Fragment af Dagbogen.

Det var endnu uafgjort, om Fregatten skulle vende tilbage til Maltha, eller om den først skulle gaa til Sicilien. Dette Spørgsmaals Afgjørelse var en vigtig Sag for Thorvaldsen, som i det sidste Tilfælde kunde haabe at slippe island et Sted paa Sicilien; men Fregattens Tilstand forbrede, at den kom til Maltha, for der at kunne blive kiohlaet.

Med en toretbet Mersseilskuling, og tildeels i Bygeveir, naaede Thetis først efter to Dages Reise La Valetta's Havn, d. 2den Dec. 1796.

Paa det samme Sted, hvor de sidst havde ligget, modtoge de nu Quarantine-Commissionens Dom, som led paa tyve Dage, deri beregnet de to Dage, der vare tilbragte paa Reisen fra Tripolis.

Med en Indberetning, som Chefen under 5te Decemb. strev til Admiralitets- og Commissariats-Collegiet i København, fulgte nu ogsaa et Brev til Fru Fisher, hvorfaf vi uddrage Folgende:

"— Det var vel, at Ingen fra Skibet blev tilbage i Tripolis, hvor jeg alene stod tilbage i 7 Dage, da Fre-

gatten i Uyeir maatte flygte. Thorvaldsen og Doctoren vilde gierne blevet island. Thorvaldsen beder hilse sine Forældre. — Thorvaldsen, der holder meget af Rage, seer saa glad til det store Sølyfad, der sendes mig hver Morgen ombord med veludspekkede Rager fra den gamle Abbedisse i Klosteret, der har pleiet mig (under en Sygdom), som Barn i mit 6te Åar, da jeg var her med min Farer."

Quarantainetiden sneg sig nu langsomt og kiedeligt hen for Thorvaldsen, som for alle de Øvrige. Han havde nu, ligesaalidt som tidligere, ikke den allermindste Lust til at foretage sig Noget, uden engang imellem at tegne et Portrait af en af Kammeraterne, som han snart skulde fernes fra.

Blandt disse var ogsaa Skibssecretairen Schmidt, som deraf under 16de Dec. har noteret i sin Dagbog:

"Idag bevisste Thorvaldsen mig det Vensteb, til en Grindring om ham, at male mit Portrait, hvori han er en stor Mester."

Til Giengield for dette Portrait stienkede han Thorvaldsen sin Dagbog.

En anden Tegning udførte Thorvaldsen i disse Dage til Skibsdoktorens, Hansens, Stambog. Den Gienstand han hertil valgte, vedblev endnu længeestter at bestætte hans Tanke: Centauren Chiron, som underviser Achilles i Lægekunsten. Tegningen, som er opbevaret, er signeret: "B. Thorvaldsen. Malta, 1796."

Den 18de December, da Fregattens Besætning omfider sit Lov til at gaa island, var, som det synes, en af de stille Glæders Dage i Syden for vor Kunstner.

Vi kunne lade ham selv beskrive sine Følelser, ved her at meddele dem, Ord for andet, saaledes som han paa denne Dag har betroet dem til et Blad Papir, der synes at være Begyndelsen til en Dagbog:

"Søndag. 18 December. En saa deilige Morgenstund, man kunde tænke sig, bebudede os idag Reenhed *) og Frihed. Det er ikke fuldt saa koldt som en smuk Efteraarsmorgen i Høstens Tid hos os. Den samme Chevallier, som førstegang, vi kom til Maltha, forkyndte os vor 40 Dages Quarantine, kom idag Kl. 8 med en af sine Colléger ombord. Han var der neppe, førend syv Maade med Musikanter af alle Slags leirede sig paa Vandet under Rahytten og gav os ventelig af de stønnende Sager, de kunde frembringe; — stønt var det vel ikke, dog heller ei saa slet. Men denne deilige Morgenstund, det Nye, det tilsyneladende Hab og Frygt hos Maltheserne, forandret til Vensteb og Fortrolighed; — men fremfor Alt — det gamle Ideale om italiensk Musik i Maade paa Vandet, her paa nogen Maade realiseret, gjorde det til den lifligste Musik i mine Øren, støndt det mest var Serenadespil, som vel just ikke blev anvendt paa rette Sted og Tid.

"Capt. Blom og Lieutenant Grove blevе siden alene ombord, da Chefen med de øvrige Officerer gif forst bmbord paa det Malthesiske Orlogsfib, derfra land og gjorde Visjt hos Ordenens Hoved, Gran Maestro, og spiste hos Consulen. Vores Marseillanse Coffardicapitain har idag forladt os, for at blive land, og derfra at gaae hjem til sit Frankrig. Der blev nu varpet op mellem adfellige Skibe til Pladsen, hvor vi skulle ligge og kiohales. — —"

*) "Reenhed" for Pestmitte.

Capitain Fiskers Omhyggelighed for Thorvaldsen viste sig usorandret indtil det sidste, uagtet han i grunden ærgrede sig over hans Ørkesløshed og Ligegyldighed. Han kiedte ham tilstrækkeligt for at vide, hvor hjælpeles han vilde være, hvis han nu ganske stulde overlades til sig selv. Da han derfor nu gif fraborde, for at modtage Logis iland hos "Commandeuren af Malta," tog han Thorvaldsen med sig, og en nu afdød Holmens Pensionist, J. N. Møller, som dengang var Hovmester og Tiener i Kahytten, mindede Thorvaldsen, 44 Aar senere, om den Tid, "da han havde den Ære at opvarte Conferentsraaden, som tillige med Chefen blev indlogeret hos Commandeuren af Maltha i 1796."

Her, i "Pallazzoet" gjorde Thorvaldsen en Tegning til sin Ven, Skibspræsten Pavels, nemlig et Portrait af den Maltheserridder af Quarantine-Commissionen, som oftere havde tildraget sig deres satiriske Opmerksomhed, og da Pavels i 1840 vilde løkke sin Ungdomsven op til Norge, lovede han ham, at han i Sandeherreds Præstegaard stulde "faae at see den lette og lustige Maltheserridder," som han tegnede i Pallazzoet paa Maltha, medens Thetis blev kivlhalet.

Under dette Ophold paa Maltha skrev Capitain Fisker til sin Kone, d. 23de Dec., saaledes om vor Kunstner:

"Thorvaldsen vil ikke forlade Skibet; jeg tænker, at jeg kommer til at bringe ham tilbage til Danmark. Han tænker kun paa at sove og at spørge om, hvad vi skal have til Middag —"

Imidlertid har Thorvaldsen dog ogsaa seet sig om og roet sig i sine Venners Selskab, thi i et andet, lidet Fragment af den foromtalte Dagbog har han nedstrevet:

"Anden Juledag var Pavels, samt Hansen, Forvalteren og jeg ude paa — — — — og saae Cathedralkirken og saae Pallas's Støtte og disse Under-værker — — — "

XIII.

Capitain Fishers Brev til Hjemmet: Om Thorvaldsen og hans Fremtid. Vor Kunstner forsendes til et Handelshuus i Palermo. Hans Afsked fra Fregatten *Thetis*. Overleveres til en Speronaro-førers Varetægt. Hans Hund, Hector, adspredter hans Sorger. Opsøger Landsmænd i La Valetta's Havn. Afreiser med sin Fører til Palermo. Modtages af Handelshuset *Mathé*. Udsigt mellem Byens Seeværdigheder. Besøg hos Maleren *Vinzenz Manno*. *Manno's* Anbefalingsskrivelse for Thorvaldsen. Afreise til Neapel.

Bed det ny Aars Komme maatte Thorvaldsen, hvor nødigt han end vilde, selv tænke lidt paa sin Fremtid. Hans forestaaende Skiebne laa Fisser nær paa Hiertet, da baade han og de øvrige Landsmænd holdt meget af ham.

Dette fremlyser i dicarve Sømandstræk af det Brev, han den 29de Decbr. skrev til sin Kone, og hvori han udtaler sig saaledes:

"Thorvaldsen er her endnu, men begynder nu endelig at føge en Leilighed til Rom. Han er vel, det kan Du lade hans gamle Forældre vide. Hvorledes det vil gaa ham, det maa Himlen vide! Han er saa luub doven, at han ikke selv har giddet strive, har aldrig ombord villet lære et Ord Sprog. Jeg har besluttet, at sende ham til vores Gesandt i Neapel og lade ham besørge ham videre til Rom. Den Herre har 400 Adlr. om Aaret, og, Gud hælpe ham selv! han holder Hund, snuer hele Formiddagen og spørger og sørger bestandig for Magelighed og Læfferhed. Men alle her ombord holde af ham, da han er en godmodig Person."

Ja, selv flere Maaneder, efterat Thorvaldsen havde forladt Fregatten, fulgte Fisker ham med sine Tanker, der ikke slap ham, før de havde ham lykkeligt og vel i Rom. Under 1ste Marts 1797 finde vi nemlig Thorvaldsen endnu omtalt i den brave Capitains Brev, saaledes:

"Thorvaldsen er nu i Rom. Gud være med ham!
Han er en stikkelig Mand, men en doven Hund! Hils
hans Forældre!"

I Januar 1797 havde Fisker taget de fornødne Forholdsregler, for at faae Thorvaldsen assendt over Palermo til Neapel. En maltesisk Baadfører skulle tage ham med i sin Speronaro, eller Kystbaad, til Palermo og i alle Maader sørge for ham, indtil han kunde aflevere ham til et der-værende Handelshuus, til hvilket Thorvaldsen medbragte en Unbefalingsstrivelse.

Den 16de Januar var han reisefærdig og tog nu om bord paa Thetis, som ogsaa skulle affseile, for at sige sine kære Landsmænd Farvel. I Selskab med Viceconsulen gik han fraborde, og var saa bevæget, da han fiernedes fra Fregatten, at han ikke kunde siule sine Taarer for dem, som vare med ham i Baaden.

Da han var sat island, fulgte Piloten ham hen til det Huus, hvori Speronarens Fører boede, og hos hvem han skulle logere indtil Afreisen. Denne hans ny Vert var ikke hjemme; han kunde derfor uforstyrret hengive sig til sin Beværelse i det eenlige Huus.

Da Manden kom hjem, fandt han sin Passageer i Taarer og prøvede paa at troste ham; men Thorvaldsen forstod ham ikke. Aftensmaaltidet kunde derfor ikke føre til

nogen Conversation, og da vor Reisende havde faaet anvist
sit Sovested, gif han til Ro.

Han havde, som det sees af Gisters Brev, ogsaa her
en Hund med sig, og den har vistnok været hans Trost paa
denne eensomme Reise. Denne Hund havde han givet Navnet
Hector.

Da Verten næste Morgen kom ind, for at vække sin
Giest, modtog Thorvaldsen sin Hectors Kærttegn paa Sengen.

Tregatten Thetis var nu affeilet, men det var dog vor
Kunstner en Trost, at han endnu havde nogle Landsmænd i
Havnen; thi der havde han seet det danske Flag paa en
Brig. Der kunde han altsaa endnu tale med Folk, og denne
Fornoelsse vilde han tilfredsstille, saasnart han var kommen
i Klæderne. Han traf vel ikke Capitainen ombord, men sik
sig dog formodentlig en lille Passiar med Folkene. Hector
var naturligvis med ham; den opmuntrede ham med sine vilde
Krumsspring, da han gif tilbage. Det morede ham, at see
Hunden jage paa Beien efter nogle Geder, men han sik dog
en Skræk, da den i sit Wildslab rev en Pige om, som var
et lille Barn, men beroligedes, da de ikke havde taget nogen
Skade.

Den næste Nat gjorde han af Kiedsomhed saa lang som
muligt, og da han om sider var kommen op af Sengen, gif
han først ned i Havnen, for at see det Fartoi, med hvilket
han skulle reise, og derfra hen til den danske Brig. Paa
Beien mødte han sin Landsmand, Capitainen, som gif hen
for at besøge en anden dansk Brig, der var ankommen, og
Thorvaldsen fulgte ham med Glæde. Med disse to Capi
tainer tilbragte han nu Formiddagen paa et Kaffehuus, og
gif derfra hem, for at ryge Tobak.

Speronaren, som skulle føre ham til Palermo, laa færdig og ventede kun paa gunstig Wind. Da det klarede om Eftermiddagen, og man kunde vente god Wind, maatte han holde sig hjemme, for at kunne gaa ombord, naar han fik et Vink.

Men der blev dog ikke noget af Afreisen, førend næste Morgen, den 19de Januar. Foruden ham og hans Hund, var der endnu en Passageer, en Maltheserridder, i Baaden. Paa denne Reise under Siciliens sydvestlige Kyst, forbi Agrigents og Selinunts Ruiner, dem han neppe endnu havde nogen Anelse om, tilbragte han fem Dage og fire Nætter, uden at kunne tale med Andre, end med sin Hund.

Den 23de Januar, om Eftermiddagen, landede han i Palermo. Dog blev han under Skipperens Varetægt den Nat, formodentlig fordi det var for sildigt til at søge det Handelshuus, han var adresseret til. Han lod sig derfor noie med at spadsere lidt omkring i Nærheden af Havnene og gif saa til Ro i Speronaren.

Næste Morgen forte hans Skipper ham til Banquier Mathé's Contoir, hvor han afleverede Brevet. Som en Folge deraf, blev en af Contoristerne beordret, at føre ham om i Byen. Men paa et Kaffehuus blev han afleveret til en Commissionær, som nu viste ham Veien til den danske Viceconsul, til hvem han ogsaa havde et Brev fra Capitain Fisker. Viceconsulen forgede for, at han fik et Opholdskort, og lod sin Søn tage sig af den Fremmede.

I Selskab med Viceconsulens Søn og Mathé's Contorist fortæss Thorvaldsen næste Dag omkring mellem Palermos Seeværdigheder.

I en Kirke viste man ham blandt andet et Plafondmaleri, som var udført af en sicilianst Maler, Vincenzo Manno, og da dette Arbeide behagede ham, yttrede han Lyst til at lære Mesteren personligt at kende. Han lod sig derfor føre hen til ham.

I hvilket Sprog vor Kunstmaler har underholdt sig med den palermitanste Maler, skulle vi ikke kunne sige; rimeligvis har enten Viceconsulens Son, eller Contoristen forstaet saa meget Thysk, at en af dem kunde tiene som Tolk, thi at Thorvaldsen benyttede Bekendtskabet med Caval. Manno til at faae Akademiet i Palermo og dets Skoler at see, og at Caval. Manno fik Godhed for den fremmede, unge Kunstmaler, vil sees af det Følgende.

Da Aftenen kom, søgte Thorvaldsen igien sit Logis i Speronaren, formodenlig fordi han endnu ikke vovede, at betro sig til et Hôtel, og foretrak at blive hos Baadføreren, som han dog kiedte lidt til.

Den 26de om Morgenens indsandt han sig efter paa Mathés Contoir, for der at ahhente sin Ledsager. Paa denne Dags Vandring traf han sin Reisefælle fra Speronaren, den malthesiske Chevalier, der sluttede sig til Selstabets. Blandt andet besøgte Thorvaldsen idag et Billedhuggerværksted, men yttrede sig lidet tilfreds med de Arbeider, han der faae. En større Formviselse havde han om Aftenen ved at besøge Operaen.

Han skulde nu tænke paa at komme videre, da han allerede havde tilbragt fire Dage i Palermo. Contoristen havde lovet ham, at ville sørge for en Plads paa Paquetten, naar den afgik til Neapel.

Den 27de fik han derfor Underretning om, at han maatte holde sig færdig til samme Aften at gaa ombord.

Han havde altsaa kun een Dag tilbage, til at see og at faae besorget det Vigtigste. For at benytte den saa godt som muligt, gif han derfor strax til sin Ven Manno, og bad ham om en Anvisning paa det, han endnu burde see, for han forlod Palermo. Maleren bad ham om, at komme igien om Eftermiddagen, da han saa selv vilde føre ham omkring; men da Thorvaldsen indfandt sig, havde Manno Forhindringer og kunde ikke følge med.

Dog havde han tænkt paa Thorvaldsen og i Mellem-tiden skrevet et Brev til sin Broder i Rom, for at den fremmede, unge Mand, ved sin Ankomst der dog kunde have En at holde sig til.

Dette Brev gav han vor Kunstner, og Thorvaldsen bevarede det saa godt, at han aldrig afleverede det, eller gjorde Brug deraf. Vi have fundet det uaabnet mellem hans efterladte Papirer, og da det for en Deel oplyser Situationen, meddele vi det her.

Caval. Vincenzo Manno skriver til sin Broder, Francesco Manno i Rom, saaledes:

"Caro Fratello!

E venuto in mia casa questo giovane per nome Sigr. Bertel Thorvaldsen, il quale essendosi portato in Malta, vide la Cattedrale da me dipinta e avendoli molto piaciuto coll'occasione che per pochi giorni ha fatto dimora in Palermo ebbe il piacere di conoscermi, e abiamo stretto amicizia.

Egli è di Alemarca, mandato dal suo Rè a proprie spese per girare i paesi e studiare la pittura; ora da Palermo fa passagio in cestesta Dominante, onde vi priego a farlo girare e fargli

vedere le cose notabili, introducetelo, fatelo studiare, e protegetelo in ciò che potete.

Di bocca a bocca non gli potrete parlare perchè non capisce l'italiano, se non che sua lingua Alemarchese.

Finalmente vi abbraccio caramente unito a tutti di casa, e mi raffermo di voi, caro fratello

Illissimo Sigr. D. Francesco Manno

Roma.

Palermo 27 Gennaro 1797.

Obmo ed osmo

Vincenzo Manno.

Paa Danst vilde denne Skrivesse i fri Oversættelse lyde omtrent saaledes:

"Kære Broder!

Nærørende unge Mand, ved Navn Hr. Bertel Thorvaldsen, er kommen her i mit Huus, efterat have opholdt sig paa Maltha. Han har seet Cathedralen, som jeg har malet, og da det har fornøjet ham meget, har han, under et Par Dages Ophold i Palermo, glædet sig ved at giøre mit Bekjendtskab, og vi er blevne gode Venner.

Han er fra Alemarca*) og gior i sin Konges Grinde en Reise paa egen Beløftning, for at studere Malerkunsten.

Fra Palermo gaaer han nu til sin Hovedstad (Rom), hvorfor jeg beber Dig, at lade ham føre omkring og at førge for, at han faaer det Mørkeligste at see. Indfør ham og staf ham Leilighed til at studere, og hjælp ham med hvad Du kan.

Tale kan Du ikke med ham, da han ikke forstaaer Italiensk, men kun sit Alemarkesiske Sprøg.

Jeg hilser Dig kærligt tilligemed dit hele Huus og forbliver ic.

*) Formodentlig en Sammensætning af Allemagna og Danimarka.

Om Aftenen, d. 27de Januar 1797, fulde Paquetten afgaa til Neapel. Mathés Contorist fulgte Thorvaldsen ombord, men ved deres Ankomst var Skibet saa oversyldt med Passagerer, der allerede havde indtaget deres Plads, at Thorvaldsen, kun ved sin Ledsagers Bistand, fik lidt Plads i Opvarterens Køie.

Hans Fortrædelighed herover synes at være tiltagen ved den Stoien og Uro, som fandt Sted mellem de sammenstuvede Passagerer, saameget mere, da Paquetten ikke afgik for næste Morgen, kl. 7, convoieret af et neapolitanif Krigsskib imod Sorøerne.

I den Tummel, hvori han med sin Hund befandt sig mellem disse hoittalende, gestikulerende Sydboere, fandt han sig aldeles ikke vel; det synes at have ørgret ham, at see deres levende Fagter og at høre deres mange Ord, uden at kunne forstaa, hvad Alt dette skulle betyde.

Imellem de mange gamle, rynkede Qvinder opdagede han dog til sin Trost nogle sionne Damer, og at den smukkeste iblandt dem kunde tale Tydsk, synes at have trostet ham. Men, paa sin Hectors Begne, havde han den Ærgrelse, at det stakkels Dyr neppe kunde finde en Plads at ligge paa — og dog vilde man, at han ogsaa skulle betale for Hunden.

XIV.

Ankomst til Neapel. Maadeligt Logis. Vover sig lidt ud i Gaderne. Henter sine Sager fra Paquetten. Falder i Visiteurernes Hænder. Søger Bistand hos den danske Minister. Opdager en tydsk Glashandler. Kammerherre Bourke. Thorvaldsens Boger. Villa Reale. Nørmere Bekjendtskab med Glashandleren. Theatret. Finder lykkeligt hjem. Besøger Kirkerne. Spiser hos Ministeren. Prof. Tischbein. Besøg i "Studierne." Glashandlerens Indbydelse. Moder en tydsk Officer. Spadsretour med Glashandleren. Portici. Saer sine Boger igjen. Capo di Monte. Custoden Sig. Andrea.

Næste Aften, Kl. 10, laa Paquetten for Neapel — men det var forslidte, til at Passagererne funde blive udstibede; Thorvaldsen maatte altsaa dyve endnu en Nat ombord. Dette var imidlertid gansse heldigt, da han vilde have være lidet tient med, paa saadan Tid at være kommen island i Neapel og at skulle soge sig et Logis i denne By.

Den 1ste Febr. om Morgenens klædte han sig paa, saa godt det i Tummelen paa Skibet lod sig giøre, og berorte første Gang Italien med sin Fod. Sit Toi lod han blive ombord, for saaledes at slippe lettere igennem Leietienernes og Lazzaronernes graadige Hænder; dog blev han opfanget af En, som spurgte, om han ikke vilde have en Leietiner. Vor Reisende svarede: Nei, men bad ham dog alligevel, om at folge sig til la piazza francesse, hvor man formodentlig havde anbefalet ham et Locanda. Men underveis benyttede Beviseren sig af Leiligheden, til at anbefale den Reisende et langt bedre Trattoria, og da Thorvaldsen troede hans mange

Forsikringer, fandt han sig i, at blive fort derhen og var meget tilfreds med, at denne stikkelige Mand var saa god at slutte Aftord med Verten om alle hans Fornødenheder.

Da han nu havde taget sit Væræsse i Besiddelse, var det ham meget velkommen, at blive kaldet tilbords, thi baade han selv og Hektor vare begge meget sultne. Men da han med sin tro Lebsager indfandt sig i Spisestuen, var det ham mindre behageligt, der at træffe et meget blandet Selskab, at finde Alting svinst og uhyggeligt, og især at opdage, at Manden var saa slet, at kun Hektor kunde tage tiltakke dermed.

Han vilde nu efter dette Maaltid gjerne gaa lidt ud i Byen, men dette Bovestykke turde han længe ikke prøve paa, af Frygt for, ikke at kunne finde hjem igjen. Om sider dristede han sig dog til en lille Udsigt, og efterat have taget Mørke paa Husene og paa Gaderne, kom han til en Kirke med en smuk Plafond, og til sidst blev han saa dristig, at han vovede sig endog ned til Havnens, for at hente sit Toi fra Paquetten.

Men her havde han den Uergrelse, at blive preslet for Overfarten, og da den Sag var klaret, og han havde faaet sit Toi, faldt han i Visiteurernes Hænder. De usyldige Bøger, han medbragte, blevne tagne fra ham, for først at undersøges, hvorvidt de maatte befindes at være farlige. Det var ham imidlertid en Trost, at der dog i Neapel var en dansk Minister, som nok skulle støtte ham til hans Ret. Tilbageveien til sit Locanda havde han let ved at finde, da han formodentlig har haft en Mand til at bære Kofferten og har altsaa haft en Beviser i ham.

Næste Dag indfandt han sig igjen paa Doganen, eller Toldstedet, for at faae sine Bøger, men, da man erklærede, at han ikke kunde faae dem udleverede, førend næste Mandag,

tog han sig en Beviser, der skulle føre ham lige til den danske Minister. Denne Beviser var en gammel Kærling, som ligesaa lidt vidste, hvor Ministeren boede, som Thorvaldsen. Hun maatte derfor ogsaa søge Bevisning. Men paa Veien kom de forbi en Glashanders Boutik, og da Thorvaldsen troede at have gjort den Erfaring, at alle Glashandlere kunne tale Thysk, besluttede han, at søge hans Bistand. Her havde han den Glæde, at træffe et Menneske, som han kunde tale med. Vel vidste Glashandleren ikke heller, hvor den danske Minister boede, men Thorvaldsen gjorde Thyskerens Bekjendtskab og lagde noie Mærke til Huset, for at kunne finde det igjen. Han fortsatte nu sin Opdagelsesreise med den gamle Kone, og allevegne blev de Forbigaaende adspurgt, saa at Thorvaldsen inden fort Tid havde et heelt blandet Selskab med sig af Personer, som alle vilde hjælpe ham at udfinde, hvor Ministeren boede.

Omsider lykkedes det! En thysk Tiener aabnede Doren, men paa Thorvaldsens Begiering, at faae Ministeren i Tale, sat han til Svar, at hans Excellence var ved Bordet, og at man maatte søge ham paa en anden Tid.

Efter de mange Genvordigheder for at finde Minister-Højellet, var dette Thorvaldsen formegent forlangt; han begierede, at det maatte blive Hs. Excellence meldt, at en dansk Kunstner, som havde et Brev at overrække, ønskede, at faae ham i Tale. Dette hjalp! Da Kammerherre Bourke lod sig see, tiltalede han vor Kunstner paa Frans, men Thorvaldsen svarede paa Dans, og da han havde overrakt Brevet, beklagede han sig over, at man paa Doganen havde frataget ham alle hans Bøger. Ministeren søgte at berolige ham og lovede sin Bistand, hersom Thorvaldsen vilde bringe ham en

Hortegnelse paa disse Bøger, og indbød ham til at spise hos sig en af de følgende Dage, da han saa vilde have bedre Lejlighed til at tale med ham.

Denne Liste paa de mistænkelige Bøger kunne vi ikke undslade at meddele vore Læsere, da vi have den, fra Thorvaldsens egen Haand, paa Bagsiden af hans Dagbog; den lyder saaledes:

"En Stambog. Et Italiensk og Thysk Lexikon. Et Do. Thysk og Italiensk. En Italiensk Grammatica. En fransk Do. 2 Tomer af Krebels Reisebeskrivelse, Baggesens Labyrinth. Stærkobber. Ilbegerba. 2 Bøger. 1 Manuscript (Seer. Smids Dagbog?) Nogle Breve."

Paa Hjemveien fra Ministerens Hôtel kom Thorvaldsen igennem Villa Reale, hvor den antike Gruppe, Den Farnesiske Tyr, tildrog sig hans Opmærksomhed. Med et lettet Sind fik han sig en Pipe Tobak, da han var kommen hjem, og efter denne besværlige Dag besluttede han, at giore sig den fornøjelse, at gaa i Operaen den Aften.

Men — hvorledes skulle han finde Operaen? — Nu erindrede han sig den tydste Glashandler og sogte først Veien hen til hans Boutik, for at faae at vide, hvor Operaen var. Glashandlerens Boutik fandt han, og stiftede nu Bekjendtskab med ham; men angaaende Operaen erfarede han, at den forinden var lukket paa Grund af en Festlighed, som forberedes. Derimod gav Glashandleren ham Anvisning paa et af de mindre Theatre, og dette Raad fulgte han.

Men inden Skuespillet var tilende, var Klokk'en bleven mange. Hans Frygt for ikke at finde Veien hjem og for

at finde Huset lukket, giorde ham urolig, indtil han slap hiem og fandt Folkene oppe.

Efterat have tilbragt et Par Dage paa Neapels Gader og i de aabenstaende Kirfer, hvor der var saameget for ham at see, fulde han den 3die Febr. spise hos Ministeren, og der fandt han en venlig Modtagelse. I Selskabet traf han en tydsk Kunstner, som var bosiddende i Neapel, Prof. Tischbein, og giorde hans Bekjendtskab.

Efter Indbydelse indsandt Thorvaldsen sig næste Morgen hos Tischbein, for at see hans Arbeider og, ifolge hans Tilbud, at føres hen i Museerne. Tischbein var ikke hjemme, men en af hans Skolarer, en Thysler, viste vor Kunstner sin Mesters Arbeide, hvilket Thorvaldsen fandt "ret godt." Da Professoren selv kom hiem, lod han sin Skolar føre Thorvaldsen hen i "Studierne", det senere Museo Borbonico, og dette første Møde med den antike Kunst synes at have grebet Thorvaldsen saa stært, at han vilde tegne Adskilligt, af hvad han der saae. Dog hindrede Kulden ham, saa at han maatte udsette dette til et folgende Besøg.

Om Eftermiddagen gif han ud for at spadsere, og naturligvis kom han paa Veien forbi Glashandlerens Boutik, hvor han blev anmodet om at komme indenfor. Thorvaldsen opfordrede nu sin ny Ven til at giøre Selskab paa en lille Promenade, men Glashandleren, som ikke kunde forlade Boutikken, foreslog vor Kunstner at spise med ham næste Middag, saa vilde han komme at afhente ham om Morgenens i hans Logis, forat de for Bordet kunde spadsere sammen. Dette blev saaledes aftalt, og Thorvaldsen fortsatte nu sin Van-

dring i Gaderne, ene, indtil han traf paa en tydlig Officer, som han indlod sig med, og som nu giorde ham Selskab.

Fredagen d. 5te Februar har formodentlig været en Festdag, siden Glashandleren kunde lufte Boutikken og stienke den fremmede Ven en heel Dag. Om Morgenen indfandt han sig, for at afhente Thorvaldsen, og forte ham nu om i endel Kirker og derfra hjem til sig, hvor Maaltidet ventede dem. Om Eftermiddagen skulde den egentlige Spadseretur gaa for sig.

Hidindtil synes Thorvaldsen kun at have vovet sig om i selve Byen; nu forte Glashandleren ham langsmed den sionne Havbugt udenfor Byen til Portici, hvor de saae Lyt-slottet og hvad de kunde saae at see af de der opbevarede Malerier og andre Kunstsager fra Pompeii.

Dagen efter havde Thorvaldsen endelig den Glæde, at saae sine Boger udleverede paa Doganen.

Ministeren og Prof. Tischbein havde lovet ham, paa denne Dag at føre ham til et Billedgalleri, formodentlig paa Capo di Monte, men han traf ingen af dem hjemme, da de begge varer gaaede derhen, for han indfandt sig. Han sik sig da en Beviser, men kom saa sildigt, at han traf dem ved Udgangen. Denne Skuffelse blev ham imidlertid godt-gjort, idet disse Herrer benyttede Leiligheden, til at forestille den unge Kunstner for Gustoden, en Hr. Andrea, som lovede dem, at ville tage sig af ham, naar han en af de næste Dage vilde indfinde sig. Da Thorvaldsen nu ikke den Dag kunde saae Malerierne at see, gik han hen i "Studierne", for igien at see nogle af de antike Sculpturer, og efter Maaltidet hvilede han sig i Theatret.

Om Søndagen den 7de Febr. besluttede Thorvaldsen at benytte Hr. Andrea's gode Tilbud og begav sig til Capo di Monte. Her var det ham en ualmindelig Glæde, første gang at see Malerier af Raphael og af andre store Mestere, at see etrusciske Basler, Mosaikker og antike Mynter. Men for ham at see saadanne Sager, foreviste af en noksaa velvillig Omviser, var kun lidet tilsfredsstillende, og han havde kun det Haab at glæde sig til, snart at maatte komme igien, for, mere overladt til sig selv, at see det bedre.

Et Par Dage efter indfandt han sig, og havde nu alle rede sluttet et saa noie Venstaf med den gode Sig. Andrea, at han, efter om Formiddagen at have seet Samlingerne, fulgte hiem med ham, og spiste hos ham, for at kunne benytte Eftermiddagen til igien at forhætte i Samlingerne og at see Haven og Menageriet paa Capo di Monte.

Saaledes var den hele Uge hengaaet fortræffeligt, under daglige Nydelsser af Kunsten og den skionne Natur. Flere Gange havde han været indbuden til Ministeren; hans Ven, Glashandleren og Gustoden Hr. Andrea havde stadigt viist ham saamegen Deeltagelse og Godhed, og hver Dag, næsten hver Time, var bleven godt benyttet.

De to følgende Uger synes at være tilbragte paa samme Maade og i de samme Omgivelser, dog ere Udsflugterne sandhynligvis esterhaanden blevne noget dristigere og mere udstrakte. Men herom vide vi ikke saa noie Besedd, som om det foregaaende, thi det synes, at hans Lyst til at føre Dagbog er aftaget i samme Grad, som hans Nydelsser blev friere og friskere.

XV.

Thorvaldsens egenhændige Dagbog, fra 16de Januar til 17de Februar
1797.

Af den — maafee alifor detaillerede — Omstændelighed, hvormed vi i det nærmestforegaaende have meddeelt en Beskrivelse af Kunstnerens Reise fra Malta, og af hans Ophold i Palermo og Neapel, vil man formodentlig have indseet, at Thorvaldsen maa have holdt en Dagbog, og at denne Dagbog er faldet os i Hænderne.

Saaledes forholder det sig ogsaa.

Imellem den store Masse af hans efterladte Papirer, fandtes, nu og da, enkelte, udrewne Blade af en bestemt Format, men tæt besrevne, deels med Blant, deels med Pen, næsten ulæseligt, baade i calligraphist og orthographist Henseende. Disse Blade samledes og passede til hinanden, og det viste sig ved Undersøgelsen, at det var en egenhændig Dagbog, som Thorvaldsen har begyndt paa Malta og ikke fortsat længer end til under Opholdet i Neapel.

Ihvorvel vi allerede have givet et saa fuldstændigt Uddrag af denne Dagbog, kunne vi dog endnu ikke slippe den, da Læseren i det Meddeleste ikke endnu har faaet sin Deel af det hele Uddytte.

Dagbogens Indhold er kun interessant, fordi det er Thorvaldsen, der er Gjenstanden; men Billedet af ham og hans Stemninger paa denne Reise, ligger klarere i hans egne

Ord og Udtryksmaade, end i de nedstrevne Begivenheder, og man vil maafee endogcaa finde det psychologifist interessant, at iagttagte den eensomme, stumme Rejsendes Talen med sig selv paa Papiret.

Vi meddele derfor denne Dagbog saaledes, som vi have fundet den, og saa godt, vi have formaaet, efter meget Studium, at dechiffre den uthydelige, tildeels forvirrede, Skrift, og tillade os kun de Forandringer i Retskrivningen, uden hvilke man vilde have vanskelighed ved at forstaar, hvad han har villet nedstrive:

"Malta

d. 16de Januar. Om Eftermiddagen kl. 5 tog jeg fra Fregatten, som gik fra Maltha til Tripolis. Det smertede mig at sidde i Baaden og see den (Fregatten) gaa fra mig. Jeg havde ondt ved at stiule min Graad for Vice-consulen, som sad i Baaden tillsigemed Piloten og en Anden, som jeg ikke kende. Jeg kom island, og Piloten viste mig til min Capitain for Speronaren, som jeg stal gaa med. Han kom strax hjem; han vilde troste mig, da han saae, jeg var bedrovet og sagde: non fors! (sic). Jeg spiste hos (ham) til Aften, og siden viste han mig, hvor jeg skulle ligge, som var ret godt.

d. 17. Jeg lagde mig og faldt endeligen i Sovn. Min Vaert kom og vaagnede mig, og Hektor (Hunden) han farvnedte mig og kyssede mig. Jeg gik ud og kom til Speronaren, for at tage noget Keent paa, og gik derfra til den danske Brig, for at tale med Capitainen; men han var ikke ombord. Jeg gik hjem, og paa Veien var Hektor lystig og gjorde Jagt paa nogle Geder, som sprang omkring og rev en Pige om, som havde et Barn paa Armen, men det sik ikke nogen Skade. Siden rev den en Dreng overende, som man lo af.

d. 18. Idagsov jeg saalænge som muligt, for at giøre Dagen fort. Jeg gif ud til Speronaren og derfra til Briggens og traf Capitainen island. Han sagde, der var kommen en dansk Brig igaar. Han bad mig, om jeg vilde følge med, han vilde tale med Capitainen. Jeg lod mig sætte over, men han var tagen island, hvor vi traf ham paa Toldboden. Det lod til at være en stikkelig Mand. Den forlobne Lydster var allerede hos ham. Vi gif sammen til et Kaffehuus og drak en Kop Chokolade. De gif derpaa til et Billard, hvor jeg gif fra dem og gif til Francois og rog en Pipe Tobak og gif hiem og spiste til Middag. I Eftermiddag bliver jeg hjemme, for det seer ud til godt Veir (og jeg maaſſee kunde komme væk*).

Der blev ikke noget af i Aften, men i Morgen, sagde han, det fulde blive, for det klarede op i den Ende, hvor han vilde have det.

(Under Reisen paa Speronaren har Thorvaldsen ikke frevet i sin Dagbog.)

Mandagen den 23de om Eftermiddagen Kl. $18\frac{1}{2}$ slet kom Speronaren til Palermo. Jeg gif island og viste mit Pas og gif derfra lidt om i Byen til det blev mørkt, og til Fartojet ogsov.

b. 24de. Om Morgenens gif Capitainen og jeg til Mathé, en Banqueur, som jeg havde et Brev til fra Consulen i Maltha. Jeg blev vel modtaget; han bad en af sine Fuldmægtige at gaa med mig, som viste mig til en Kommissair med en stor Næse, vel beprydet, paa et Kaffehuus. Jeg gif derfra med ham til Viceconsulen, som jeg havde Brev til, han gav mig Attest til at faae Pas og Lak paa, som kostede 2 Lari. Han viste mig sin Son; han lovede

* Disse Ord, som ere ulæselige i Dagbogen, ere fundne i en Concept.

- mig, at vise mig omkring. Om Morgenens stal vi træffe hverandre hos Mathé's.
- d. 25de. Om Morgenens kom jeg efter Aftale, og han kom siden efter. Han og Fuldmægtigen gik med mig til et Palads, som der var endel Malerier af Rubens, gik derfra i den Kirke, jeg nylig var i, malet af en Sicilianer, som hed Vincenzo Manno; han havde malet Plafonden, som var ret smuk. Der var ogsaa andre gode Malerier og et Monument, som var godt. Vi gik derfra til Manno, det var en artig Mand, og saae hans Maleri: en bedende Magdalene, som var ret god. Det kom paa Tale om Academiet, som han lovede mig, jeg skulle saae see iasten. Jeg kom da, som han klædte sig paa; han havde heel Krigers Uniform paa, som ham var bleven givet af Stommesteren, for det han havde malet en Kirke. Han gik med os til Academiet, som bestod i 3 Classer; jeg saae Modellen, som ikke var god; jeg gik derfra til Baaden.
- d. 26de. Om Morgenens gik jeg ud og traf min Tolk hos Mathé; vi gik med den Chevallier, som er kommen fra Malta tilligemed mig, og spadsere. Vi kom til Cathedral-kirken, som er under Arbeide, saae tillige et Billedhugger Værksted; der stod nogle Figurer, som vare færdige, hvoraf jeg saae kun een, som var meget slet. Jeg kom omkring i andre Kirker; om Aftenen paa Opera, som var godt; der var 2 à 3, som sang fortæssligt.
- d. 27de. Idag kom jeg i den store Gade og traf den, som gaaer om med mig. Han fortalte mig, at jeg kom til at reise idag, som glædede mig meget. Vi gik derfra op til Manno; jeg bad ham, om der var noget, han vilde recommandere mig at see, som han lovede mig. Jeg kom til ham om Eftermiddagen, og ifstedsfor at vise mig om, gav han mig en Recommandation til hans Broder, som var nok saa godt. Iasten stal jeg ligge paa Paquetten, som stal gaa. Om Aftenen kom jeg med stor Besvær ombord. Der var en Brimmel af Passagerer, saa, dersom

jeg (ikke) havde den gode Mand, saa havde jeg ikke kommet ombord. Der var saadan Stoi, saa jeg kunde ikke forstaa et Ord deraf; jeg kom og sikk mit Toi lagt ned i Lasten til en Oppasser og (laa) i hans Koie. Vi kom ikke til at seile endnu i Nat; jeg var saa sieb af den Sværmt.

Løverdag, d. 28de gik Paquetten om Morgenens Kl. 7 tillsigemed den Neapolitanste Fregat, som skulle convoiere den for Tyrkerne. Det var godt Veir; da vi kom udenfor, nogle Mile fra Palermo, blev Winden contrarig, og Fregatten og et stort Skib gav Signal til at vende om, men Capitainen Signal derpaa; men som de stod og talede, blev Winden bedre. Jeg har her den bedste Leilighed til at tenke paa Fregatten Thetis. Her gaaer den Neapolitanste Fregat ved Siden af Paquetten; der staer jeg og erindrer mig min forrige Reise.

Den anden Dag (Søndagen den 29de Januar) vilde de see Napoli, da de var en 80 Mile derfra. Om Morgenens kunde vi see Land, og det godt, og inden Aften, tænker jeg, vi komme til Napoli. Jeg begynder at finde mig bedre. Dette Kommers er som for; der er nogle smukke Fruentimmer, og den smukkeste taler Thysse. Der er ellers nogle Gavthye, som har et følt Tyskonomi. Der er brune, gamle Kjærlinger og andet saadant Gods. Man siger, jeg skal betale for min Hund, som knap kan faae saamegen Blads, han kan ligge paa, for bare Passagerer; de ere stuvede i Lasten som falte Sild. Kl. 10 fastede de Anker paa Neapels Rhei.

Om Mandagen d. 1ste Februarius stod jeg og klædte mig paa Kl. 7. Der var ligesaadan Maes med at komme island, som der var, at komme ombord. Jeg gik island, og der kom En og spurgte mig, om jeg vilde have nogen Tiener, men hvoril jeg svarede Nei, men bad, han vilde vise mig til alla Piazza francesc, som han og giorde; men han sagde, han vilde vise mig til et bedre, dette var fattigt; det faae det og ud til. Vi gik i mange Gader

og kom til et Tracteurhus, hvor han aforderede for 4 Carliner om Dagen, 2 for at sove, og 2 for at spise. Jeg var tilfreds, at jeg havde noget at spise, da jeg er saa fulten, som Nogen kan være. — Nu kom der Bud op til mig, om jeg vilde spise. — Jeg gik da ned, og der sad en Hoben Folk, Officerer og Praester. Det var meget slet og svinst, — nok! min Hund spiste det meste, hvor fulten jeg (end) var. Skal dette være det bedste (Tracteurhus) saa Gud hielpe de daarlige.

Jeg tor snart ikke gaa ud, for jeg er bange for, at jeg ikke skal finde hjem igien. — Endelig vovede jeg at gaa ud og tog mit Marke paa Huset og paa Gaderne, som jeg gik igennem, og saae paa Veien en Kirke og VReport med en smuk Plafond. Jeg gik til Paquetten, for at saae mit Toi. Da jeg kom ombord og vilde (—), blev der fordret paa en ubeslæden Maade 12 Carliner, som jeg betalte. Der stod en Vaab ved Skibet, som fulde visitere, og saae, der var Boger; det fulde visiteres land, hvor de bleve tagne fra mig og fulde formodentlig læses igennem, for at see, om der ikke var nogle aristokratiske Boger iblandt. Jeg blev meget fortrydlig derover, da det var slet ikke; imorgen fulde jeg saae dem igien.

den (2den) Febr. klædte jeg mig paa, for at gaa til Ministeren. Jeg gik først til Visiteuren, for at saae mine Boger. Men han sagde, jeg sik dem ikke førend paa Mandag. Jeg gik derfra til mit Logis, for at saae En til at vise mig (Wei), hvor jeg sik en gammel Kierling, som heller ikke vidste, hvor det var, men spurgte sig for hos en Glashandler. Han kunde tale Thysk, som jeg troer at alle Glashandlere kan. Han vidste ikke heller ret, hvor det var. Den gamle Kierling maatte da spørge sig for. Inden jeg kom til Ministeren, havde jeg Tre og en Liden, som fulde vise mig til Huset.

Jeg kom til ham og tydskede med en Tiener, som sagde, han spiste. Jeg vilde nedig gaa med uforrettet (Sag) tilbage, men bad, han vilde melde mig, som han og gjorde. Ministeren kom ud, og talede mig til paa Transt, som jeg (be)svarede paa Dans, som han snart havde glemt. Jeg gav ham Brevet og fortalte ham, hvorledes det var gaaet mig ved Toldboden med mine Bøger. Han sagde, det var gaaet ham ligesaadan (med en) Ca-lender, som havde ligget i 6 Maaneder. Jeg sagde, vilde de beholde mine saalænge, saa kom de til at beholde dem. Han bad mig, jeg vilde give ham en Fortegnelse paa dem, saa kunde han staske dem. Han undskyldte, han ikke kunde tale med mig længer, da han havde den Fornoiesel at tale med mig i Overmorgen, om jeg vilde spise hos ham til Middag; gif derfra tilbage igien nem den store Allee*); hvor der stod en Gruppe af Marmor**). Jeg gif hiem og rogede mig en Pipe Tobak og vilde gaa paa Opera. Jeg gif til Glashandleren og bad, han vilde vise mig, hvor Comediehuset var. Han sagde, der ikke blev spillet paa det store (Theater), forend at Prinsessen kom til Neapolis, og da skulde der være stor Stats. Jeg kom saa til Comediehuset og sik en Billet for 4 Carimer. Det var ret smukt at høre den Sang, som jeg hører her er fortæffelig, men jeg længtes dog for at komme hiem, da Klokk'en den var mange. Da det var forbi, løb jeg hiem og traf dem oppe. Det glædede mig meget, da det havde været en stor Ulejlighed for mig, at faae et andet Logis saa silde. Da jeg kom ind, sik jeg lidt at spise.

2. Febr. Da jeg gif omkring og faae endel Kirker og Huse og fandt Heliodorus, som rovede Skatkammeret i Jerusalem.
3. Spiste jeg hos Ministeren og gjorde Bekjendtskab med

* Villa Reale.

**) Den Farnesiske Tyr.

Professor Tischbein og Grev (—) som havd mig komme til sig i Morgen, saa vilde han vise mig om.

4. Jeg kom om Morgenens og traf ham ikke hjemme, men en af hans Skolarer, som ogsaa talede Thysf. Jeg saae hans Malerier og endel Haandtegninger, som var rei godt. Han kom hjem og han havd En vise mig om i "alle Studii."

Jeg kom først ind i (et) Billedhugger Verksted; som der var mange smukke (—) tog jeg en Copi der; og andre store Figurer af Marmor. Jeg gif derfra hen paa et andet Sted, hvor der var mange Antiker, den store Herkules med mange flere. Det var saa kolbt, at jeg ikke funde opholde mig længe, men imorgen tager jeg min Kayai med. Naar det bliver opsat, saa vil det ikke have sin Mage i hele Verden.

I Eftermiddag gif jeg ud og spadsere, og traf den (Bobmand?) som havd mig ind i sin Boutik; han havd mig spise hos sig imorgen Middag. Han vilde komme til mig imorgen tidlig og spadsere med mig og vise mig omkring; jeg gif derfra og lidt om i Gaderne; der kom en thysf Officer og talede med mig og sagde mig adskilligt om Huse og Paladser. Ved et kom en Dreng og spurgte mig, om jeg vilde have nogle Smaapiger. Jeg spurgte Thysferen, hvad han sagde, og han gav ham en paa Dret.
(den 5te Febr.) Idag kom den thyske Glashandler til mig, og vi gif sammen og saae endel Kirker og den Kirke med de mange Marmorfigurer og Falder det — — — og derfra hjem og spiste; vi gif sammen ud paa Landet og saae endel af de Figurer, som ere opgravede paa Lyftslottet*) og saae de to — — Figurer, som ere fortræffelige. Vi gif sammen ind, og der var ikke mere at see, før den Kejserlige Prindsesses Ankomst.

Idag (d. 6te) gif jeg til Ministeren, for at see Billedgaleriet, men traf ham ikke hjemme. Jeg gif derfra op til Sold-

*) Portici.

boden, for at faae mine Bøger, som jeg og sit, og derfra til Tischbein, og han var gaaet ud med Ministeren til Galeriet; jeg havd, at En vilde følge med mig. Jeg kom til, just som de gik, og sit ikke meget at see. Der blev talst med ham, som viser Folk om, at han vilde vise mig en anden Dag, som han lovede. Jeg gik derfra til "alle Studii" og faae Antikerne igennem og derfra hjem. Jeg gik paa Opera; de havde den samme, som de spillede sidst.

d. 7. Idag faae jeg Capo di Monte, og Hr. Andrea var saa god at vise mig omkring. Det var fortreffeligt, de mange, sionne Sager. Der var Malerier af Raphael og af andre, store Mestere, og af etruske Basler, Mynter og Mosaik. Det var Skade, at jeg maatte løbe det faasnart igennem; jeg vil gaa en anden Dag.

d. 8. Idag gik jeg omkring og faae endeele Kirker og spiste hos Ministeren — — — ikke tale Italiensk.

d. 9de. Idag var jeg hos Tischbein og gik derfra til Capo di Monte og faae Galeriet bedre igennem, og spiste hos Andrea, som er en fortreffelig Mand, og om Eftermid-dagen op paa Galeriet og derfra (at) spadsere i Haven og faae Menageriet.

Søndagen d. 12te spiste jeg til Middag hos Glashandleren.

d. 13de var jeg paa Fabrikken, som var (smuk?); der stod mange Antiker og en stor Gruppe, som forestillede Jupiter, som dræber Kæmperne, af Porcellin, som var ret smuk.

d. 17de. I Formiddag var jeg hos Consulen som er en Hydsler og en Liebhaver af Kunsten, og traf her en Kobber-stikker, som var temmelig god.

Idag spist hos Ministeren."

XVI.

De første Breve til Hiemmet tabte. Han skriver til Akademiet fra Neapel. Bereder sig til Afreisen. Anbefalingsbrev fra C. Morace.
Ankomst til Rom.

Saavidt have vi funnet følge vor Kunftner, næsten Dag for Dag, fra Kjøbenhavns Toldbod, og indtil han blev fied af at strive i sin Dagbog i Neapel. Af Alt dette vil man see, i hvilken Grad Bereitungen,*) at hans Ophold i Neapel var glædelost under Lidelser af Hiemvee o. s. v., har været ugrundet. Disse Dage har han netop nydt med ungdommelig Friskhed, og hans elskværdige Naturlighed synes her at have aabnet ham alle Hierter. At han stundom under Soreisen, og især i Quarantainetiden, har været nedstemt og har fiedet sig brav, dette deelte han formodentlig med sine Medreisende; men af Hiemvee har han neppe lidt; ellers vilde han have ytret det i sin Dagbog.

Allerede underveis paa Reisen til Maltha havde han strevet tre Breve til sine Forældre og et Circulaire-Brev til sine Venner i Kjøbenhavn, men i Svarene paa disse findes der ikke Spor af, at han har flaget over Hiemvee, eller ytret noget Sligt i sine Breve.

Desværre synes baade dette Circulaire-Brev og Brevene til Hiemmet at være gaaet tabte. Derimod kunne vi med-

*^o) Fru Frederikke Brun i Morgenblatt. 1812. No. 192. og Athene. 1815. IV. p. 6.

dele et Brev, som han under al sin Travlhed i Neapel dog
fik Tid til at skrive til Akademiet:

"Underdanigst Pro Memoria.

"Jeg giver mig herved den Frihed, at tilkiendegive Det Kongl. Academie mit Opholdssted og Aarsagerne til den Forsinkelse, hvormed jeg har maattet gjøre min Reise til Datum med Fregatten Thelis, hvormed jeg gik til Middelhavet i den Tanke, hastigere at kunne komme til Italien. Fregattens Bestemmelse var at gaae til Algier med Presenterne, men at herpaa stulde følge 40 Dages Quarantine, tænkte jeg ikke i Kiøbenhavn. Vi kom fra Algier til Malta, og denne Quarantine blev os forestreven. General Adjutant Fisker, som formedest tilstundende Expedition at negotiere om Fred med Tripoli ikke først funde udholde denne Quarantine, besluttede at gaae derhen uden at oppebie denne Tid. Jeg stulde altsaa begive mig til Lazarethet og derefter søge Leilighed til Sicilien eller Neapel, som var vanskelig at faae et Skib, som ikke risquerte at blive optaget. I denne Urolighed besluttede jeg, at gaae med Fregatten til Tripoli, saameget mere, som G. A. Fisker gav mig den sikreste Formodning, at ville gaae derfra til Italien. Skiebnen vilde anderledes. Vi kom tilbage til Malta, hvor jeg maatte blive i 4 Uger efterat de 18 Dages Quarantine var forbi, inden jeg fik Leilighed til Palermo, hvor jeg var i 4 Dage. Fra Palermo kom jeg den 1 Februar til Neapel, hvorfra jeg herved har den Gre at tilskrive Academiet.

Jeg har følt i denne Tid med Smerte, hvor ilde de Dage henrandt, som funde være saa kostbare i Rom. Jeg vil stræbe at oprette det Table og at giøre den nyttigste Anvendelse af mit gunstigste Reisetipendum.

Underdanigst

B. Thorvaldsen."

Neapel, d. 13 Febr. 1797.

Den 28de Februar giorde han sig færdig til at reise til Rom og tog sit Pas, der bærer denne Datum; men flere Dage hengik dog, inden han afreiste. Endnu den 6te Marts 1797 synes han at have været i Neapel, og sandsynligviis er han afreist paa denne Dag; thi mellem de Anbefalingsbreve, som han bragte til Rom, uden at aflevere dem, findes der et fra en Sigr. E. Morace til Padre Giuseppe Carnesecca i Rom, og dette Brev er dateret: "Napoli 6 Marzo 1797."

Af dette Anbefalingsbrev ville vi udstrive det, som angaaer Thorvaldsen:

"Con questa occasione vengo ad incomodarla con questa presente, ricomandandogli questo forastiere, il Sig^r Thorwaldsen, scultore danese, il quale Lei consegnera questa mia Lettera.

La prego di fargli godere le sue attenzione che ricevono già tutti forastieri da Lei, e dalle quale sua gran bontà io principalmente resterò il suo riconoscente debitore in tutta mia vita.

Lei averà la compiacenza di farlo condurre il piu presto alla casa dove abitavo io prima di partire da Roma, dalla Sigr. Laura al Cavaletto, averò tutte l'obligazioni per le finezze che Lei mostrera a questo forastiere, che mi pare un buonissimo giovine; per la lingua Italiana non la capisce affatto, ma spero che l'imparerà presto. —"

Paa Dansk vilde disse Linier lyde omtrent saaledes:

"Jeg maa dennegang uleilige Dem med et Brev, for at anbefale Dem Overbringeren, en Fremmed, Hr. Thorvaldsen, en dansk Billedhugger.

Jeg beder Dem, at ogsaa han maa nyde den velvilde Opmærksomhed, som alle Fremmede nyde hos Dem,

og for denne Godhed mod ham, vil jeg hele mit Liv være Dem erkendelig.

Hav den Godhed, at lade ham snarest muligt føre til det Huus, hvor jeg boede, før jeg forlod Rom, hos Signora Laura i Il Cavaletto.

Før hver Artighed, De viser denne Fremmede, der forekommer mig at være en overmaade brav, ung Mand, er jeg i deres Gielb.

Hvad det italienste Sprog angaaer, saa forstaaer han det aldeles ikke, men jeg haaber, at han snart vil lære det." —

Da dette Brev, som sagt, er dateret d. 6te Marts, og da det af Viseringen paa Thorvaldsens Pas til Rom sees, at han er passeret Capua d. 7de "per la Via di Portella," maa han formodentlig være reist, Dag og Nat, med Coureren, for at kunne have naaet Rom d. 8de Marts, og det er jo bekjendt, at Thorvaldsen kaldte d. 8de Marts sin anden Fødselsdag, fordi han paa den Dag saae Lyset i Rom.

XVII.

Prof. Münter har anbefalet Thorvaldsen til Zoëga. Thorvaldsen gior Bekjendtskab med Rom. Zoëga's Hrtringer om Thorvaldsen i et Brev til Münter. Kunstsagerne bortsøres fra Rom. Thorvaldsen begynder at arbeide i Marmor. Bernstorffs og Nothes Buste. Esterretningerne fra Hjemmet udeblive. Concept til et Brev fra Thorvaldsen. Hilsen fra Vernerne paa Thetis. Brev fra Faderen.

Toruden de Anbefalingsstriwelser, han medbragte, uden at benytte dem, havde han endnu et Brev fra København, som han gjorde Brug af, og som gjorde ham de andre overflodige.

Den Opmærksomhed, han havde tildraget sig i det københavnske Kunstakademie, havde der slæfft ham Velhyndere mellem Gresmedlemmerne, og i disses Tal var Professor, senere Bisrop, Friedrich Münter. I stadig Brevverling med Archæologen, Georg Zoëga, der levede i Rom, havde han ikke funnet lade Thorvaldsen reise til Italien, uden at anbefale ham til sin lærde Ven, hvis Fortrolighed med den antike Kunst maatte kunne have megen Indflydelse paa den unge, talentfulde Billedhugger.

Thorvaldsen blev deraf optaget med megen Venlighed i Zoëgas Huis, og fandt snart i den, af mangehaande Lidelser nedboede, Lærde en ørlig, om endog en noget stræng, Ven.

Efter denne Vens Raad anvendte han nu den første Tid til at gaa omkring og at giøre sig lidt bekjent med de

offentlige og private Samlinger, uden at tænke paa, for det første selv at begynde at arbeide.

Hvad Indtryk, Thorvaldsen, blottet for al videnstabelig Dannelse, iøvrigt maatte giøre paa en Mand, som Zoëga, lader sig let begribe, og ved Slutningen af dette Aar havde Zoëga endnu ikke fundet Anledning til at formilde sin strenge Dom, i hvorvel det tillige sees, at han i andre Henseender havde personlig Undest og Godhed for ham.

Prof. Münter havde nemlig, som det synes, senere forespurgt hos Zoëga, om hvad han meente om den unge Billedhugger, som Akademiet havde sendt til Rom, og hans Svar har maastee i samme Grad overrasket Münter og Akademiet, som Thorvaldsens paafølgende Udvikling senere overraskede Zoëga.

Den strenge Kunscritikers Brev til Münter er dateret d. 2den Dec. 1797 og findes aftrykt saaledes *):

"Sie wollen meine Mehnung von dem Künstler — — wissen. Wohlan, er kam hier an höchst unwissend in allem, was außerhalb der Kunst liegt. Es ist sehr wenig überlegt, jemanden so roh nach Italien zu senden, wo er sehr viele Zeit verlieren muß, um Dinge zu lernen, ohne welche er seinen hiesigen Aufenthalt nicht gehörig nutzen kann, und welche er leichter und geschwinder vor der Reise hätte lernen können. Ohne ein Italiänisches oder Franzößisches Wort zu wissen, ohne die geringste Kenntniß von Geschichte und Mythologie, wie ist es möglich, daß ein Künstler hier so studiere, wie er es sollte? Hätte er Kenntnisse, so könnte er vielleicht die Sprache entbehren, oder wenn er Sprache besäße, so könnte er hier Bücher zu seiner Instruction finden; aber ohne beydes ist er verloren

*) Welcker, Zoëga's Leben. II. p. 186.

und weiß nicht wo anzufangen. Besonders ist ein Bildhauer, der sich doch an nichts, als an die Antiken halten kann, sehr verlegen. Ich verlange nicht, daß ein Künstler ein Gelehrter seyn soll, ich wünsche es nicht einmal; aber eine Art dunkelen Begriffs muß er doch wenigstens von den Namen und der Bedeutung der Dinge, die er sieht, haben. Das Uebrige kann durch den Umgang mit Gelehrten ersehen werden; aber wenn man an jedem Discurs vom a. b. c anfangen muß, so ennyirt man sich auf beiden Seiten."

Aldrig kunde en ung Billedhugger komme til Rom paa en uheldigere Tid, end da Thorvaldsen kom der. De Kunstverker, for hvis Skyld han havde tilbagelagt en saa besværlig Reise, vare tildeels bortforte, tildeels indpakkede, for at føres til Frankrig, og paa Capitol saae han fun, at man var ifaerd med at indmure Apollo, Laokoon og den berømte Torso i de Kasser, der som Lügkister skulde giemme dem til Opstandelse i Frankrigs Hovedstad. Derover har han, som det sees af hans Venners Breve, flaget mere, end over Hiemvee og hvad man ellers har ladet ham flage over.

I midlertid var det forestrevet ham i hans Instrux fra Akademiet, at han i det første Aar havde at øve sig i at arbeide i Marmor og at hiemsende Prover paa denne Færdighed, som han i København aldrig havde forsøgt. Hans Ønske havde været, at øve dette ved at copiere antike Buste, men under disse Forhold finde vi, at han besluttede, først at udføre de to Buste, Bernstorffs og Tyge Rothes, som han havde modeleret i København, og som han synes at have forefundet ved sin Ankomst i Rom.

Men saavel herover, som ogsaa af andre Grunde, var han under sit første Ophold der meget forstent. Nagtet han

flere Gange havde strevet baade til sin Fader og til Vennerne i København, fandt han dog i Rom ikke den ringeste Efterretning, om hvorledes det stod til hjemme, og denne Uvished synes at have bekymret og ørgret ham. Vi have fundet en maculeret Blyantsconcept mellem hans Papirer, streven med hans egen Haand, og dette Fragment forraader en saadan Stemning:

"Da jeg nu er kommet paa mit (Bestemmelsessted) og ikke har nödig at reise mere — — — derhen, om du vil skrive mig til.

Jeg længes saa forstrekkelig efter Brev (for at faae) at vide, hvorledes det gaaer der, som du veed. (Spørg) mine Forældre fra mig, om de have faaet det (Brev), som var inden i Academiets, og om de vil skrive mig til, eller ikke. Det gør mig rigtignok ondt, da jeg ikke veed, hvorledes det gaaer til i København — — —"

Men i Slutningen af Juni d. A. havde han dog den Glæde, fra Skibspræsten Pavels paa Thetis, at modtage et Brev med mange Hilsener fra Vennerne der ombord, og indeni dette Brev, som var sendt under Capitain Fiskers Adresse til Maltha, laa der et Brev fra — hans Fader. Det var rigtignok otte Maaneder gammelt, men desuagtet en Overraskelse.

Gottskalk Thorvaldsen havde strevet til sin Son Bertel saaledes:

"Kjære Son."

Dine tre Breve haver jeg bekommet, og det formoer mig usigligt, at Du lever vel. Jeg og din Moder leve, Gud stee Lov! efter Omstændighederne vel; jeg maa alene (høre) idelige Bebreidelser af hende, at jeg haver forført dig til at reise tilsoes. Hvad det anbelanger, Du strev mig

til i Anledning af din Moder, vil jeg af min yderste Fortrauet for din Skyld efterleve. Gud veed jeg høier meget af hende og lidet meget for den Søreises Skyld, som hun siger at jeg er Skyld til.

Gud ledsgage dig, hvor Du reiser, og min Beslignelse skal folge dig, hvor du gaaer. —

Jeg vil strive dig til mere omstændeligt, naar jeg veed, hvor Du er. Nyt kan jeg ei strive Dig til, undtagen at Dronningen*) er død.

Jeg hører i Amaliegaden No. 96 Littr. D. E. Jeg kan staae i mine Binduer og tale med den gode Kone, Fru Sister, naar hun gaaer i sin Have. Den gode Frue er meget omhyggelig, for at lade os vide Alt, hvad hun hører fra dig.

Jeg vil en anden Gang strive dig omstændeligere til. Gud veed, om dette Brev træffer dig eller ei. Din Moders idelige Bon er, at Du vil komme snart hjem igien, og jeg kan ei negte, at jeg vil ønske det samme.

Gud bevare dig! og jeg vil ønske dig al Lykke og Held og Guds Beskyttelse.

Din Moder beder dig hilse med vaade Dine.

Jeg er Din hengivne Fader til Døben.

G. Thorvaldsen.

Kiobenh., d. 1 Nov. 1796.

Ifald Papiret er lidt krosslet, maa du ei fortryde herpaa, for Mr. Primong**) har baaret det hem. Gud veligne dig!"

*) Enkedronning Juliane Maria.

**) Primor var den Hund, som Thorvaldsen havde efterladt i Kiobenhavn og som Faderen arvede efter ham. See Pag. 33.

XVIII.

Studio i Babuina. Begynder at arbeide i Marmor. Afbrydes af Feberen. Hans nærmeste Omgang i Rom. A.J. Carstens. Carlo Bassi. Fernow. Baron Brown. I Genzano hos Joëga's Familie. Prev fra Joëga.

Thorvaldsen havde nu faaet sig et eget Studio i Rom, for at begynde at arbeide i Marmor. Dette Værksted, som han fik i Leie, laa i Strada Babuina, ikke langt fra Teatro d'Aliberti, og var tidligere indrettet og benyttet af den berømte, engelske Billedhugger, Flaxman.

Det var, som allerede nævnt, Thye Rothes og Bernstorffs Buster, som Thorvaldsen her vilde udføre, men først var han i Forlegenhed for at faae et Par Marmorblokke, og da han havde faaet dem og netop havde begyndt at arbeide, blev han i det kiolige Studio overrasket af Feberen, der senere besøgte ham som en kun altfor stædig Giest.

Han havde dog paa den Tid gjort adskillige Bekjendtsaber og fundet Venner, i hvil Selskab han kunde adsprede sig, og disse Forbindelser vare knyttede i Joëga's Huis hvor han stadigt traf sammen med dem.

Blandt disse har Bekjendtskabet med den allerede lange beundrede Maler, Asmus Jacob Carstens, sikkert været ham det næreste. Men denne Kunstner var dessværre allerede svag og sygelig, og Thorvaldsens Omgang med ham kun af kort Varighed.

En svenst Architect, Carlo Bassi, en Fælledsven af Medailleuren Gianelli, der nylig havde været i Rom, synes derimod at have været vor Kunstners livligere og stadigere Omgang. Fremdeles nævnes Fernow imellem hans første romerske Venner, og endelig en Nordmand, ved Navn Brown, som fordi Romerne ikke kunde udtales hans Navn, blev kaldt Sig^r Barone, hvilket i Tidens Løb havde tilfølge, at han blev kaldet Baron Brown. Han var allerede dengang en ældre Mand, der privatiserede som Kunstmester, og karakterisererede sig ved den Sædvane, aldrig at vove sig i Lusten, førend han havde fastet nogle Papirstumper ud af vinduet, for derved at faae Kunstfab om Wind og Veir.

Da Thorvaldsen nogenlunde havde overstaaet sin første, romerske Feber, raadede disse Venner ham at drage ud i Biergene for at undgaa aria cattiva.

Zoëga, som i disse Aar delte sin Villeggiatura, eller Landliggen, mellem Indlingsstederne Ariccia og Genzano, laa i Aar med sin Familie i Genzano. Han indbød Thorvaldsen til at tilbringe en Deel af Sommeren der, og vor Kunstmester, som villig fulgte denne Opsordring, befandt sig særdeles vel i dette Familieliv, hvor Aftenerne tilbragtes i sionne Kvinders Selstab, med Musik, Dans og anden Lyftighed.

Vi have et Brev fra Zoëga til Thorvaldsen, dateret Genzano, d. 24de Octob. 1797, altsaa et Par Maaneder, før han stred hint Brev til Münter, og dette Brev giver os ikke alene et Indblik i dette Sommerlivs Abspredelser, men viser ogsaa, at Zoëga, uagtet han domte den unge Kunstmester saa strengt, dog yndede ham og var velvilligt findet imod ham.

Udskriften paa Brevet: "All Illmo Sigr. il Sig. Alberto Thorvaldsen, scultore Danese. Roma" er Borgen for, at det ikke er strevet til nogen Aanden. Det lyder saaledes:

Genzano, 24 Oct. 97.

"Kære Ven!

"Endelig har jeg fundet Lejlighed til at sende Dem af deres efterladte Tøj, hvad De sagde mig at være Dem mest magtpaaliggende. Mantelsækk'en faaer De nok neppe, førend jeg selv bringer den med; thi disse Folk her er saa lidet oplagt til at bevise Fremmede nogen Tjeneste, og tillige saa uefterrettelige, at lidet kan ventes af dem.

Deres lykkelige Tilbagekomst har jeg erfaret af et Brev fra Sig. Francesca til min Kone. Hils Bassi og tak ham for sit Brev. Brown ligeledes. Jeg har ei svaret nogen, som jeg mangler al Humeur til Brevverrel. Weiret, siden De tog bort herfra, er varre, end forhen: vi har ikkun haft to gode Dage, som jeg anvendte til at giøre en Tour til Velletri, uagtet det bestandigt truede med Regn og jeg fik nogle Stenk paa Hjemveien. Vinterstiden ligner mere December end October, det regner næsten fra Morgen til Aften; Viinhosten, istedet for den Glæde, som man venter, at fulle ledsgage den, giver ikkun Anledning til Klage og Misfornøielse.

Inmidlertid troster min padron di casa sig med sin professore, fra hvilken han er inseparabel, saa vi andre sielden faae ham at see. Men Professoren har indpakket sine Instrumenter, og Musikk og Dans er kommen ud af Brug i vores Huus. Min Tid gaaer mest bort med at slæbe paa min Dreng, der paany er saa slet, at jeg twivler paa at bringe ham levende til Rom. Jeg ønsker, at jeg ikke havde taget herud, og dersom Omstændighederne tillod det, kom jeg tilbage, saasnart Weiret blev saa taaleligt, at jeg kunde begive mig paa Reisen med min Famille. Nu maa jeg oppebie, at Drengen enten dør, eller

kommer sig, thi i den tilstand, hvori han nu er, kan jeg ikke transportere ham. Tillsige er jeg nobsaget til at giore en anden Tour til Velletri i Begyndelsen af November, saa jeg i al Falb ei kan komme til Rom, førend i anden Uge af samme Maaned.

Jeg twivler ikke paa, at De og vore Venner i Rom divertere sig ulige bedre, end vi her, og længes meget efter at see Dem igien. Lad mig vide, om Carstens er bedre. Hils Fernow! Ley vel!

Deres hengivne Ven

G. Zoëga."

XIX.

Anna Maria Magnani. Brev fra Gotskalk Thorvaldsen. "Margrethe's" Brev til Thorvaldsen. Hunden Primon. Billedskærer Willerup. Brev fra Jorgen West. Bernstorffs Medaillon. Et Avertissement i Adresseavisen. Skrivelse fra Thorvaldsen til Akademiet. Tyge Nothes og Bernstorffs Huster. Copier efter Antiken.

Det fornøjelige Sommerliv i Genzano, som Zoëga om-taler i sit Brev, formodentlig uden selv at have taget Deel heri, greb ved sine alvorlige Folger dybt ind i vor unge Kunstners hele Fremtid.

Medens hin Professore di Musica med sin Violins Toner kaldte den livlige Krebs til Dands i de glade Sommertaster, smelte vor unge Nordboers Herte for Straalerne fra et af de første Par sorte Dine, hvormed en Romerinde angreb ham.

Sig^{ra} Zoëga havde en Cameriera, ved Navn Anna Maria Magnani, der her tændte vor unge Kunstners ubefæstede Herte med et Par saadanne Dine, saa sorte og ildfulde, at vi kun behøve at sige, at de, end ikke da hun stod paa Gravens Rand, havde ophørt at brænde med en sydlig Flamme.

Det er ikke uden Grund, at vi henføre denne velbekendte Forbindelses første Ophav til hine muntre Aftener i Genzano, thi vi have for os et af de tidligste Spor af denne lidet glædelige Kærlighedshistorie i et egenhændigt conciperet Forsøg paa en italiensk biglietto d'Amore, og at denne er fra denne

Tid, synes temmelig sikkert at fremgaa deraf, at det samme Blad Papir har tient til Concept for et Brev, hvori Thorvaldsen underretter en Ven i Kjøbenhavn om, at han nu er ankommen til Rom.

Men om dette Kjærlighedsforhold have vi her kun at anføre, at det er at regne fra disse Dage.

At Thorvaldsen, ved sin Afreise fra Kjøbenhavn, der har efterladt en ventende Brud, have vi vel hørt omtale, og der findes endog i et af Bennernes Breve til ham et Udtryk, som hentyder til et saadant Forhold. Denne Følelse var ialtfald nu forvisset. At hans Fader, den gamle Gotskalk Thorvaldsen, ogsaa havde udseet sig en tilkommende Sviger-datter, dette fremlyser temmelig tydeligt af det Brev, som Bertel paa denne Tid nyligt havde modtaget fra ham; men det var nu forsildigt! Dette Brev lyder saaledes:

"Kjære Son!

Dit meget kjærlige Brev, dateret Neapel 21de Feb. har jeg rigtigt bekommet, hvilket overmaade glæder mig og din Moder, at Du er frisk og er kommen paa Land-jorden og er sluppen fra den besværlige Sereise.

Jeg ønskede, med det første Du skriver, at vide Fis-sers Opførel mod Dig, og hvad den Sereise har kostet Dig, for Fru Fisher har bestilt en Solstive til sin Have af Marmor hos mig; dersom Fisher har viist sig honet imod Dig, vil jeg ingen Betaling tage for Skiven.

Jeg har selv talte med Friis*) og bedet ham flette Dig ud af Selfkabet og (at) bede Henriksen at flette Dig ud af Harm(onien), men imidlertid gik jeg selv over Amagertorv og saae Henriksen i sin Bod og spurgte ham, om Friis havde været der, hvortil han svarede Nei;

*) Senere Inspecteur.

saa havd jeg ham selv at udslette Dig, som han lovede fulde ske samme Aften og havd Dig flittig hilsen.

West*) haver jeg ikke talt med; der er ingen af dine gode Venner, som har seet, eller hørt til os, siden Du reiste. Dit Vorde og Pousserestole har West aldrig talt et Ord om, men Din Violinkasse rev han saa hidsig bort og vilde taget dit Portrait med, men det lykkedes ham ikke.

Jeg talte igaar med Gianelli**). De bade Dig alle hilset. Der er i Rom en svenst Architect, som hedder Carlo Bassi, som er en god Ven af Gianelli; efter ham spørger Du paa det græske Kaffehuus i Strada condotti. Jeg ønskede, at Du kunde komme til at logere der, som Gianelli har logeret; den Kone, som han har været hos, skal være en overmaade rar Kone og ei interesseret.

Margrethe har leveret mig en Seddel, at jeg skal
lægge heri, men, da den er skrevet paa tykt Papir, saa kan jeg ikke vel rumme den, men den lyder, Ord for Ord, som jeg her skriver:

""Gode Thorvaldsen! bliv ikke vred; jeg tager mig den Frihed, selv at skrive Dig, med hvilken Glæde jeg har modtaget Hilsen fra Dig. Det fornøier mig meget, at Du saa lykkelig er bleven sat paa Land. Gid Du der maa nyde Vorberiges største Glæde, det ønskes Dig af din Veninde.

Din Bryftnaal brillerer her; den er mig evig kær. Jeg er frisk og rast; giv jeg maa spørge det samme fra Dig. Glæd mig selv med en Skrivelse, saa snart muligt. Intet videre dennen gang. Lev bestandig lykkelig og fornøjet.

Din Lienerinde

Margrethe."""

*) Senere Sommermester og Brandmajor.

**) Medailleuren, nylig hjemkommen fra Rom.

Disse Ord vare af hende selv skrevne paa et halvt Ark tykt Papir; for hun skriver temmelig store Bogstaver. Fritsch har og skrevet heri, som Du vil faae Ulykke nok med at læse*).

Jeg skal hilse Dig fra Primong; han er saa tyk som en Amager; han dansede for mig paa Gaden, ligesom Dandseren **) i Indtoget; han bringer mig min Støyleknegt om Aftenen, og naar din Morder bliver lidt høitalende, springer han op ad hende og siger: Buff! Han er det eneste Morstab, jeg har; han lugtede en halv Time til det Brev, jeg skit fra dig.

Jeg har ikke folgt mere end 3 af Bernstorffs Byster***). Jeg troer, at Regolit†) har oversvømmet Kiobenhavn med dem, thi hvor de komme med Planen††), svares der, at de har faaet.

Din Morder har været temmelig bister i Winter; jeg har givet hende 2 Mdr, hver Uge, siden Du reiste, hun har og faaet lidt Klæder og Linned og (er) dog aldrig fornøjet.

Jeg har talst med Snabel; han seer saa nedslagen ud; han blev saa glad, da han skit Hilsen fra Dig; han sagde, dersom han vidste, at Du var i Neapolis, vilde han give Dig en Commission; men da jeg sagde, at Du vilde om 8 Dage reise til Rom, saa bad han Dig flittig at hilse.

Jeg boer i Amaliegaden Littr. D. E.; mine Binduer

*) I den indlagte Billet er Fritsch henrykt over, at han snart skal samles med Thorvaldsen i Rom.

**) En bekjent Paradehest, som fra "Indtoget" var i frist Minde.

***) Thorvaldsen havde efterladt en Form, for at Faderen kunde sælge Afstøbninger. Derom mere i det Følgende..

†) En bekjent Gipsør i Kiobenhavn; cfr. Pag. 25.

††) En paa Thorvaldsens Begne udgivnen Subscriptions-Indbydelse.

vende ud til Fru Fislers Have. Jeg har ligesaa høie
Binduer som i Alabenraa, men det er saa langt fra Byen.
Jeg har mange Modstandere; i disse Dage har Willerup *) taget en ny Gallion fra mig ved sin sædvanlige
Pral. Han troer, fordi Du er borte, at han alene er
den eneste, som er berettiget til at giøre Skibssarbeide.
Saalænge jeg havde din Hjælp ved Gallionerne, taug den —
stille, men nu haver han faaet sin storpralende Kæft i
Gang; han begynder nu, at foreskrive dem Love paa Plad-
serne og siger, at han er en Kunstmester, og de ere nødte til
at komme til ham. Men Skibshygger Larsen har ved
den Leilighed faaet Horn i Siden paa ham; han har kaldet
mig til at giøre den Gallion, som han (Willerup) tog fra
mig ved at sno sig som en Slange om Capitainen og hilte
ham en Satans Løgn ind.

Domenicus Gianelli begynder nu at fabrikere Buster; han har gjort Lovise Augusta med et hæsligt Kokkepige
Ansigt og stor Sloife i Panden og tager 20 Ndr. for St.

Heri ligger og Skrivelse fra Henriksen. Du maa
hjælpe mig at begræde den store Probsthains Skiebne;
han er bleven saa stolt, at han kan knap tale med Folk.
Jeg skal snart skrive til Dig igien. Jeg vilde ønske, at
Du, hvergang Du skriver mig til, kunde legge en fin
Tegning af en Gallion i Dit Brev af forskellige staende
Figurer.

Jeg vilde ønske, den Tid var forbi, da al Verden
længes efter Dig, og din Moder ikke mindre. Vær for
Guds Skyld forsiktig ved Venusses Tempel, at Du ei
kommer, hvor Du kan frugte for Rivaler; Gianelli har
 sagt mig, at de ere farlige. Lev for det Øvrige efter dit
eget Godtbefindende, for jeg vil ei foreskrive Dig Leveregler,
da jeg kiender din Forstand.

*) See Pag. 9.

Leg og din Moder ønske Dig af et varmt Hjerte den almægtige Guds Beskyttelse og et bestandig glad og fornuftigt Liv.

Dette ønskes Dig af din Fader.

G. Thorvaldsen.

København. d. 8de Mai 1797.

Jeg har frevet Dig til med Fregatten, som gik til Fjeller*). En af dine gode Venner, Professor Treskow er død."

Dette ligesom de øvrige af Gottskalk Thorvaldsens Breve, giver ikke blot et temmeligt godt Portrait af den Gamle, men tillige et interessant Indblik i det Familieliv, hvorfra vor Kunstner nylig var udgaaet. Man vil ogsaa oftere træffe paa talende Beviser for, hvor betydelig Sonnens Hjælp havde været Faderen, og i hvilken Grad han nu maatte savnes af ham.

For dog noget nærmere at belyse disse Forhold, meddele vi ogsaa det væsenligste Indhold af et Brev, Thorvaldsen omrent paa samme Tid modtog fra sin Ven, Jørgen West, som var den, der mest var inde deri.

"Din Tilbagekomst," skriver West under 14de August, "seer jeg imøde med ligesaa megen Længsel, som din stakels Moder, der nu ingen Fryd känner, uden at tænke sig Dig. Hun har besøgt mig og har mit Lofte, at jeg skal hilse Dig paa det kærligste.

Af Adressseavisen seer jeg, vor afdøde Grev Bernstorff averteret**), forsvindet af en ung Kunstner i Italien;

*) Fregatten Najaden, Captain Steen Bille, som afløste Thetis og twang Paschaen til Fred, efter det bekjente Søslag ved Tripolis, d. 15de Mai 1797.

**) Hvad Busten angaaer, finde vi i Københavns Adressseavis for Mandagen d. 17de Juli 1797 følgende Avertissement fra Faderen:

om samme er stæet med dit Bidende, ved Du selv. Efter din Moders Sigende, skal han (Faderen) have folgt adskillige af hans Medaillons, men hun klager, at det næsten ikke er hende muligt, at faae af ham det Nødvendigste. Efter dit Forlangende, har jeg afhentet dine Viseliner og din Fløjte, som hos mig skal være i sikker Forvaring. — — — At Du er i fuld Arbeide, glæder mig, da man vel snart kan vente, at see noget af dit italienske Arbeide. — Lad mig og høre lidt om dine smaa Kærligheds Historier og andre smaa Løjer, som Du nok ved, jeg er ingen Hader af. Saatid jeg og min Pige, fortærer vor Aftensmad paa Frederiksberg, tænke vi paa vor gode Thorvaldsen, og jeg stikker Glasset ud til Bunden; det er af vores uskyldige Glæder. Kom snart og deel dem! Nu intet videre denne gang, end de kærligste Hilsener fra min Lille og mig, som begge ønske Dig god Helbred, mange os ubekendte Venner og altid glad som hos os."

Af Wests ovenstaaende Uttring om en Medaillon af Bernstorff, synes det utvivlsomt, at Thorvaldsen har moduleret en saadan, foruden den østere omtalte Buste.

"Kort før sin Reise til Italien haver min Son, B. Thorvaldsen, forordiget den usorglommelige Statsminister Grev Bernstorffs Brystbillede af Gips, naturlig Størrelse, og overdraget til mig alene, saalange han er borte, at besørge samme Buste udgivet; skulde nogle af det høistørre Publicum ville tegne sig for samme Buste, vilde de behage at melde dem paa Speilsfabriken paa Østergade No. 49, hvor Bustet kan tages i Diesyn, og hos mig Undertegnede. Prisen er 10 Rdlr. pr. Exemplar, og udenbyes 8 Mk mere for Kost og Indpakning.

G. Thorvaldsen,
Billedhugger,
boende i Amaliegade Litr. D. E i
Sidehuset paa venstre Haand."

Af den Indberetning, Thorvaldsen paa denne Tid pligt-
slydigst indsendte til Akademiet, erfares Intet, som jo allerede
er meddeelt; dog optage vi denne Skrivelse som et Actstykke
fra hans egen Haand:

"Underdanigst Pro Memoria!

"Jeg giver mig herved den Øre at melde Det Kon-
gelige Academie for Kunsterne, at jeg kom fra Neapel til
Rom d. 8 Martius, hvor de alt havde begyndt at ind-
pakke Statuerne, saa jeg ikke fik dem alle at see, förend
de kom hort.

Jeg er nu kiendt med de ypperlige Kunstmærker, som
er tilbage, og arbeider for saaledes, at giøre mit Ophold
her saa nyttigt som mulig.

Underdanigst

B. Thorvaldsen."

Rom, d. 19 Aug. 1797.

I Studiet i Strada Babuina gif nu imidlertid de første
Forsøg i Marmorarbeidet let fra Haanden. Vor unge Bil-
ledhugger havde der med Forundring giort den Erfaring, at
Vanfælighederne ved at arbeide i Marmor dog ikke vare saa
store, som han havde forestillet sig; Tyge Rothes Buste
var henimod Efteraaret næsten fuldført, da han begyndte at
udføre Bernstorffs Buste i Marmor. Ved Siden af
disse Arbeider copierede han nogle Buste efter Antiken, og
Lysten til at foretage en Statue, som han vilde udføre i
Marmor, indfandt sig, förend han endnu var blevet enig
med sig selv om, hvad denne Statue skulde fremstille.

Uroligheder i Rom. Joseph Bonaparte. General Duphorts Mord. Et
Brev fra Thorvaldsens Moder. Skrivelse til Akademiet. Thorvaldsen
skriver til Abildgaard.

XX.

Uroligheder i Rom. Joseph Bonaparte. General Duphorts Mord. Et
Brev fra Thorvaldsens Moder. Skrivelse til Akademiet. Thorvaldsen
skriver til Abildgaard.

Af hvad vi hidtil have fremfort om Thorvaldsens tidligste
Ophold i Rom, spores det ikke, med Undtagelse af Kunst-
værkernes Bortførelse til Paris, hvad Gæring, Uro og Fare
der netop i dette hans første Aar i Rom gjorde denne Stad
til noget ganske Anbet, end det, den stille, fredelærende Kunst-
ner der havde ventet at finde.

Pave Pius den 6te havde forgiveset søgt at stille sin
ringe, verdslige Magt mod General Bonapartes seerrige
Vaaben, og Freden til Tolentino, som var sluttet den 19de
Februar 1797, havde, foruden Tabet af flere romerske Pro-
vindser, krænkende Ødmygelsser til følge, hvortil Thorvaldsen
strax ved sin Ankomst blev Bidne, da han i Vaticanet og
paa Capitol søgte at faae sin Kunsts mest lovpriste Meester-
værker at see, og fandt dem indstøbte i Gips, eller nedlagte
i Kasser, for at føres til Paris.

Det stolte Romerfolk formaaede ikke at afværge disse
Ødmygelsser, men kunde ikke heller bære dem roligt. Det af-
mægtige Had mod Undertrykkerne søgte derfor at skaffe sig
Luft i en knurrende Misfornøjelse mod Regeringen, hvis
Svaghed blev Gjenstand for Spot og Bebreidelser.

Under en saadan Folkestemning og under Forhold og Oprin, som varer Folger deraf, ned Thorvaldsen de første Indtryk af den lovryste Kunstnerstad.

I December steg Misforståelsen til et ulmende Oprør, og Joseph Bonaparte, som var fransk Gesandt i Rom, gjorde sit til at tirre Folket indtil Raseri. I et Oplosb d. 28de Dec. blev det franske Gesandtskabs Hôtel angrebet af vilde Folkeskarer; General Duhot viste sig i Hotellets Port og faldt for et Skud. Joseph Bonaparte forlod Rom, for snart derefter at sende en hævndende Armee tilbage mod den ulykkelige Pavestad.

Midt under disse Uroligheder modtog Thorvaldsen et Brev, — ikke blot et Brev fra sit Hjem, — men et Brev fra sin elskede Moder.

Dette eenfoldbige, rørende Brev lyder saaledes:

"Min allerkæreste og gode Son!

"Jeg længes meget efter Dig! Gud give dette mit Brev maa træffe Dig ved god Helsen og et fornøjet Sind, da skal det inderligt glæde mig. Hvad mig angaaer, da haver jeg (det) ikke som jeg ønsker. Din Fader har jeg ofte bedet om at strive Dig til, men forgives*). Hvad Akademiet angaaer, da kan jeg lade Dig vide, at Du er vis paa, at beholde dine Penge, men Du maa hvert Aar strive dem til og lade dem vide, hvor Du er, for det er efter Loven. Jeg takker Dig mangfoldig for de Stykker af Bernstorff**). 60thve er der solgt af dem, og din Fader har faaet 2 Rigsdaler for Stykket, og 12 Buster. Men jeg har kunst bekommet lidet deraf. 16 Rigsdaler

*) Formodentlig har han dulgt for hende, at han har strevet.

**) Bernstorffs Medaillon.

har han faaet af Rentekammeret og 10 Rigsdaler af Kronprinsen; men hvor han har gjort af dem, ved jeg ikke, for naar han har noget, saa er han sielden hjemme hos mig, som Du vel selv ved; dog er han værre og ikke bedre.

Det gør mig meget ondt, at han har sat i Planen*), at Du skulle have (Pengene) over til Dig; det er for at bille Folk noget ind.

Min kære Son! dersom De**) skulle forlange af Dig, at blive der længer, end dine 3 Aar***), da maa Du negte det for min Skyld, for skal det være længer, saa maa jeg do af Sorrig. Vil Gud, at jeg maa leve og see Dig igien, saa er al min Sorrig endt! Du er aldrig af mine tanker, hverken Nat eller Dag, da Du er mig en kær og god Son!

Gud velsigne og bevare Dig fra alt Ondt, og Gud give Dig et glædeligt Nytaar, det ønsker jeg, din Moder!

Du maa ei glemme at skrive mig til med det første, for nu venter jeg paa Brevet fra Dig.

Jeg er og forbliver din oprigtige Moder til min Død."

København d. 9de Dec. 1797.

Vi twivle ikke om, at jo Thorvaldsen snart har opfyldt sin Moders Bon og trostet hende med et kærligt Brev. Imidlertid helle vi, at der ikke er fundet noget Spor deraf. Men strax efterat have modtaget hendes Brev, fulgte han hendes Formaning og overtog efter det besværlige Arbeide, at skrive til Akademiet, uagtet det kun var et Par Maaneder, siden han sidst havde skrevet.

Dette Brev til Akademiet lyder saaledes:

*) Subscriptions Indbydelsen. See Pag. 115.

**) Akademiet.

***) Hun har hørt tale om, at Stipendiet funde forlænges.

"Underdanigst Pro Memoria!

"Efter min Instrures Wydende, hver slette Maaned at melde Det Kongelige Academie mit Opholdssted m. m. er det jeg herved arhodigst giver mig den Frihed at indberette, at jeg lever vel og arbeider med al mulig Flid. De mange Mærkværdigheder, som her er, har giort, at jeg ikke staae kunde lægge Haand paa Arbeidet, førend jeg havde giort mig beklaadt med de vigtigste Ting i Rom og de omliggende Byer.

Jeg har anvendt endeel af min Tid med at copiere efter adskillige af de fornemste Antiker, har tillige forfædiget en Buste i Marmor og begyndt paa en anden.

I disse Dage agter jeg at begynde at udføre en Gruppe, Bacco og Ariadne, som jeg har componeret: saa jeg haaber at kunne snart have den Fornsielse at sikke Academiet noget Lidet af mit Arbeide.

Mit Logis er for nærværende Tid paa Hjørnet af Strada Babuina og den lille Gade, som gaaer til Theatret Aliberti, hvor jeg har mit Værksted i Nørheden. Forresten søger jeg, og skal fremdeles stræbe, at giøre den Anvendelse af mit Ophold her, som er overeensstemmende med min Bestemmelse og den mig af Academiet givne Instrur.

Underdanigst

Bertel Thorvaldsen.

Rom, d. 5 Januarii 1798.

Thorvaldsen synes at have lebsaget dette Brev til Akademiet med et andet, mindre officielt, til Abildgaard, og maaske kan da det til Abildgaard have indeholdt et Brev til Moderen.

Af Brevet til Abildgaard have vi imidlertid kun Thorvaldsens egenhændige Concept, saa at der ikke engang er Sikkerhed for, at det er blevet reenstrevet og assendt.

Concepten lyder saaledes:

"Efter lang Taushed giver jeg mig den Gre at tilstrive Justitsraaben. Det havde vel været min Skyldighed, tidligere at tillidenegive Dem min vedblivende Hengivenhed og Taknemmelighed for den megen Godhed, som De bestandigen har bevist mig, men overbevist om, at De ikke tvivler paa mit Sindelag, har jeg ikke villet incommodere Dem med en Skrivelse, forend at jeg tillige kunde melde Dem Noget, som fra Kunstens Side kunde interessere Dem og give Efterretning om min Fremgang i den Deel af Kunsten, til hvilken jeg har bestemt mig.

Den langvarige Soreise gav mig ikke nogen Materie til at strive om; ved mit korte Ophold i Neapel saae jeg de Ting, som Fremmede pleie at see, og ved min Ankomst i Rom, forvildede de mange Mærkværdigheder, som denne By frembyder, mig saaledes, at jeg ikke vidste, (hvor) jeg skulle begynde. Jeg kunde her ikke haabe at giøre nogen Bemærkning, der fortalte at meddeles, forend at jeg (havde) gjort mig bekjent med det Hele og de fornemste Dese; ikke heller kunde jeg lægge Haand paa Arbeidet, forend jeg havde indrettet mig, og fundet et bequemt Værksted. Jeg har nu seet og tildeels allerede studeret de fornemste Ting her; jeg har gjort mig bekjent med adskillige Kunstnere og andre Personer, som interessere sig for Kunsten, af hvis Omgang jeg kan regne paa at profitere ved mit Ophold her, og arbeider nu med al mulig Flid. Mangel paa Marmorblokke, medens Søkriegen forhindrede Fartøierne fra Carrara at indløbe i Tiberen, holdt mig nogen Tid tilbage, og neppe havde jeg i Juli Maaned erholdt et Stykke, før jeg overfaldes af en Feber, som røvede mig nogle Uger. Imidlertid gør jeg nu Rothes Buste, saagdøt som færdig og alene Manseligheder med Transporten hindrer mig at sende det bort, forend Enden af Året; skalde hans

(Nothes) Venner ønske at bekomme det uafhindret, saa beder jeg, at det maatte meldes mig, om jeg skulle stikke det over Land; dersom de derimod lader det beroe til Foraaret, saa haaber jeg, at funne tissige sende Bernstorffs Buste, som jeg har ude af Punkterne.

Bed det giorte Forsøg har jeg fundet at Vanfelig-heden i at arbeide i Marmor ikke er saa stor, som jeg forestillede mig, og saasnart de omtalte Buste ere færdige, agter jeg at giøre en Figur i Marmor, men er endnu ikke ret enig med mig selv angaaende Sujettet.

Justitsraaben heed af de offentlige Tidender, at endel af Kunstsagerne allerede i forrige Sommer blevne indpakkede for at sendes til Franzoserne, og at andre i Winter havde samme Skiebne. Da jeg kom til Rom, vare de, som de havde valgt ud af det Capitolinske Museum, indpakkede, og det Vaticaniske Museum maatte aflevere den berømte Antinous, Herkules med sit Barn paa Armen, de to græske Philosopher, med andre mindre betydnende Stykker. Apollo havde man indmuret Benene paa, for at sætte ham i en Kasse, Laokoon, Torsoen og Muserne vare endnu ikke rørte. Det store Tab, som Kunstnerne har lidt, agter man nogenledes at reparere med Gibs-afflebninger, som man agter at sætte i Stedet der, hvor Originalerne have staat.

Besynderlige Kunstmærker ere ikke fremkommet; af de betydeligste blandt de ny Kobbermærker finder jeg at være Broncedørene af (Ghiberti) astegne og stukne af — — *)

(En) Samling af Instrumenter og Nedslaber, tegnede fra antike Monumenter paa 100 Tavler; samme Autor har begyndt at udgive Suite af antike Basrelieffer, hvoraf maanedlig leveres 3 Stykker og hvoraf hidindtil er kommet 10.

*) Fedor Iwanowisch.

Jeg haaber, med Tiden at finde Leilighed til at melde om andre Kunstmærker, saasom jeg ikke skal forsemmle at meddele Alt, hvad jeg troer at funne fortiene Justitsraadens Opmærksomhed.

Jeg forlader mig paa, at De vil vedbeholde den samme Godhed for mig, som jeg forhen har haft Prover paa, og at mine Breve, i hvor magre de endog maatte udfalde, ikke vil være Dem uvelkomne, som jeg i det forbigaende har haft saamange Prover paa."

XXI.

Rom trues af en fransk Armee. Thorvaldsen under den svenske Ministers Beskyttelse. General Berthiers Indtog i Rom. Republikken proclameres. Cardinalerne flygte. Pius VI bortføres. Bernstorffs Byste i Marmor. Brev fra Gotskalk Thorvaldsen.

Bed Rygtet om en fransk Armees Nærmelße, har Thorvaldsen dog fundet det nødvendigt at føge nogen Beskyttelse for sin Person. Danmark var paa den Tid ikke repræsenteret i Rom; han maatte derfor tage sin Tilflugt til den svenske Minister Caval. Francesco Piranessi, af hvem han stafede sig et Certificat dat. 1ste Januar 1798. Men da Faren rykkede nærmere, var dette ham ikke nok, og under 11te Febr. s. A. forsynede han sig derfor fra samme Minister med et Pas, for, naar det behovedes, hurtigt at kunne begive sig til Florents, og derfra til Paris.

Men to Dage, efterat han havde truffet disse Forberedelser til en hurtig Afreise, leirede General Berthier sig allerede med sine Tropper tæt udenfor Rom, paa Monte Mario, og Thorvaldsen blev nu nødt til at see den franske Armee holde sit Indtog i Rom, og at høre General Berthier, d. 18de Febr., proclamere den romerske Republik paa Capitol.

Alt var i den yderste Spænding, og hver Dag medførte overrassende Begivenheder. Cardinalerne flygtede; men det lykkes dem ikke alle; flere af dem fortæs bort som Fanger. Den doende Pave Pius d. VI blev, d. 20de Febr., slæbt fra St. Peders Stol, for snart efter at udaande i Valence.

Under denne Forvirring var Joëga's Huns Thorvaldsen et Tilflugtssted, eftersom den lærde Diplomat stod sig godt med de ny Magthavere.

Det varede dog ikke længe, førend Sagernes Ordning gjorde Ende paa Spændingen, og førend vor Kunstmester igien funde fortsætte sit Arbeide i det lille, temmelig godt betrygge Studio.

Her finde vi ham i Begyndelsen af 1798 ifærd med at indpakke og assende sit første Arbeide, T. Rothes Buste, til Danmark, medens Bernstorffs nærmede sig Fuldførelsen i Marmor.

Samtidigt havde han til Afspredelse begyndt at modelere en lille Gruppe, to Gud hoi, Bacchus og Ariadne, som han vilde sende Akademiet.

Til sin Fader havde han skrevet d. 20de Januar. Dette Brev vilde muligen have kunnet give os et klarere Billede om hans Tilstand under de nyligt overstandne Farer, dersom det ikke var gaaet tabt. Men, da vi have Faderens Svar paa dette Brev, og da dette ikke forraader nogen saadan Meddelelse, turde det dog være antageligt, at Thorvaldsen ikke har vojet, at lade noget indflyde i sine Breve om de politiske Forhold.

Dette Svar fra Gottskalk Thorvaldsen, er dateret d. 23de Marts 1798 og lyder saaledes:

"Kære Son!

"Med stor Glæde har jeg bekommet dit Brev af 20de Januar, hvorfaf jeg hører, at Du lever vel. Den Frettesættelse, Du giver mig i Anledning af mine faa Skrivelser, finder jeg at være velgrundet, da jeg aldrig skal negte, at have fortjent den.

Hvad dit Brev angik i Anledning af dine Penge ved Academiet*) var det et ugrundet Rygte. Jeg talte med Sonin**); formodentlig er det bleven sammensmedet af den Almægtige — Abildgaard og Gianelli, som nu er Abild. andægtige Haandlanger. Men Sonin bad mig, at jeg skulle bede Dig vise et Stykke jo før, jo heller i Acad. og Marsagen, at jeg ei har frevet Dig til, har været det Rygte, at Du var reist fra Rom til Florents.

Sidste Concours plagedes de***) af Godhed. Da mden store Guldmedaille, den lille Flint den store strax, Mahler den lille, Gianelli den lille, Morhauer den lille.

Den gamle Gianelli har viist sig saa høflig imod mig, saasnart Bernstorff var død, vilde han ei støbe nogen Buste ringere end 5 Mdr., og — — Negoli gav dem ud for det samme; altsaa kan Du selv slutte, at det var mig umuligt at udgive†) nogen. Medaillonen, som Du gav ham 1 Myk 8 ss for at støbe, tager han af mig 2 Myk 8 ss pr. Stykke (for).

Her er man og lidt frygtsom for Mr. Franskmand; han begynder at spille Gieck med os; han har optaget 5 Ostindiefarere, Ladning og alt, og giort dem til hon prise.

Den Forandring er foregaaet ved Theatret: Din gode Ven Ebbesen er død, den store Mad. Preisler er død, Mad. Bournonville død, Acteur Beck død.

Steenhugger Fisker har talt til mig, om Du kunde ved en Købmand i Rom forstaffe ham en god Blok hyld Marmor.

*) Stipendiet.

**) Akademiets Forvalter.

***) Akademiets Professorer.

†) o: at følge.

Dine to Legninger*) har jeg og bekommet; de vare overmaade gode; men jeg har ondt ved at faae Gallioner at giøre, da Willerup gør sig til et Drakel og dog maa giøre sine Gallioner 2 à 3 Gange om, og naar de sige til ham, at det er ikke ret, siger han, det skal saa være.

Jeg talte igaar paa Gaden med Capt. Fisker: han bad Dig hilse meget flittig.

Jeg og din Møder ere, Gud see Lov! friske, men Fortienesten falder lidt i det Fine. Primong lever bedre end vi, thi hvor det gaaer, faaer han sin Salarium og er ei bekymret for Noget, uden for at komme i Byen. Det er det flogeste Kreatur, jeg har kiendt; hvor jeg sidder, ligger han under Stolen ved mine Fædder.

Jeg har en flittig Hilsen til Dig fra alle gode Venner, besynderlig fra Margrethe; det er en god Pige!

Det fornøier mig, af dit Brev, at Du er i gode Folks Hænder. Jeg troer, at Du bruger al den Forsigtighed, som udfordres.

Nu begynder Ilden at rase her igien: i Søndags brændte Garder Casernerne og i Mandags Kongens Hø-Magazin.

Nu bliver der atter Ophold med dette Brev. Jeg troer at Byen er fuld af Fredsforstyrre; Præsten Pavels har forsikkret din Møder paa Gaden, at Du var paa Veien til Paris, hvorover jeg maatte atter gaa, for at faae at vide, om det er sandt.

Heresfter skal Du faae oftere Breve. Jeg ønskede, at Du var fra Rom, for der maa være critisk i denne Tid.

Jeg skal strive Dig lidt mere Nyt en anden Gang, dersom Gud lader mig leve. Jeg skal hilse Dig flittig fra

*) Til Faderens Gallioner. See Pag. 116.

din Moder. Vi ønskede begge, at Du var her igien. Det hedder her, at den nye Kirke*) skal opbygges, hvorved der kunde blive noget at bestille for Dig.

Lev lykkelig og vel! Gud bevare Dig.

Teg forbliver din forbundne Fader,

G. Thorvaldsen.

København, d. 23de Marts 1798.

Min Adresse er nu sammested, Amaliegade Ltr. D. E."

*) Frederikskirken, den saakaldte Marmorkirkens, Fuldførelse efter en Plan af Harsdorff.

XXII.

Gruppen Bacchus og Ariadne. Feberansald. Copi af et Bacchus-hoved. Første Sendelse til Danmark. Skrivelse til Abildgaard. De hemsendte Arbeiders Skuebne. Aften Uroligheder i Rom. Carstens's Pod. Stipendiet udlober. Skrivelse til Akademiet.

I Høraaret 1798 havde Thorvaldsen, som allerede nævnt, modeleret den lille Gruppe, Bacchus og Ariadne, men, ligesom i forrige Sommer, blev han nu oversafdet af Feberen og maatte forlade det ufuldendte Arbeide. Den fine Leermodel var saaledes utsat for at torre ind og at falde sammen, og det blev dersor nødvendigt, at lade den afstøbe i Gips, som den var; han vilde da senere kunne efterarbeide Gipsafstøbningen lidt nærmere.

Saaledes havde han nu adskillige Arbeider færdige til at sendes hjem, Førstegroden af hans romerske Kunstsnerliv. Ved Indpakningen fandtes Kassen stor nok til endnu at kunne modtage en Copi, han havde gjort efter Antiken, et Bacchushoved, uden at han dog fandt den værdig til videre at omtales i Brevet til Akademiet.

Angaaende Tyge Rothes Buste havde han gjort den Aftale med sin Ven, Jørgen West, at den skulle sendes til ham, for at han, naar den blev solgt, kunde sørge for at Moderen sik Pengene. Men den Omstændighed, at den lille Gruppe skulle til Akademiet, lod ham formodentlig glemme denne Aftale, thi han pakkede Alt i een Kasse og til usor-

udseeligt Uheld for sig, sendte han denne Kasse, under Abildgaards Adresse, og strev et Brev til Akademiet saaledes:

"Underdanigst Promemoria!

Rom, d. 30te Junii 1798.

"Jeg giver mig den Ære, at melde Det Kongelige Academie, at jeg har modeleret en lille Gruppe, forestilende Bacchus og Ariadne, og udført en Buste i Marmor, som er Portraitet af Salig Etatsraad Rothe. Jeg har assendt begge Stykker under Addressen til Hr. Justitsraad Abildgaard.

Hvad Gruppen angaaer, forlader jeg mig paa Academiets Godhed, som vil undfylde Arbeidets Mangler, og jeg troer, at være sikker paa, at den skulde have bleven bedre og mere udført, dersom jeg ikke var blevet syg af Koldfeber, og Modellen ved den Lejlighed havde begyndt at falde ned for mig, saa jeg saae mig nødt til at lade den forme, som den var.

Jeg skal nu stræbe med al mulig Flid, snart igien at tilsende Det Kongelige Academie en Prøve af mit Arbeide, haabende, den vil udfalde paa en Maade, saa den nogenledes funde fortiene sammes Bisald.

Underdanigst

B. Thorvaldsen."

Dette Brev blev modtaget af Akademiet d. 30te Juli s. A., men Kassen fulgte ikke med og den usikre Sofart gjorde dens Udeblivelse ganske rimelig. Men nu skulde det træffe saa uheldigt, at da Kassen, henimod Åretts Udgang, ankom under Abildgaards Adresse, var denne Kunstner fra-værende paa en Reise i Jylland, og fra denne Reise vendte han ikke tilbage, førend næste Sommer. Thorvaldsens hiemsendte Arbeider blev derfor oplagte i et Pakhus paa Toldboden, og

da Akademiet ikke savnede dem og ialfald ikke besatte sig med Abildgaards private Anliggender, var der Ingen, der kunde, eller vilde røre ved den Sag.

Før Thorvaldsen har denne Sommer og Efteraaret formodentlig ikke været stillet til rolige Syssler. Døningen efter de politiske Storme medførte endnu dagligt Bold og Fare. Seqvestrationen af de Fornemmes Ejendomme, de private Kunstsamlingers Vortauctionering til Spotpriis og især de Mishandlinger, som Zoegas Ven, den edle Cardinal Borghia, maatte undergaa, har vistnok giort dybe Indtryk paa ham. Nu fulgte Roms Indtagelse i November 1798 af Neapolitanerne, deres Uddrivelse af Transkændene en Maaned senere, Alt dette kunde medføre Grunde nok for Thorvaldsen til at see sig om, hvorledes han bedst kunde slippe bort fra dette Maal for Kunstnernes brændende Ønsker. Men ogsaa i en anden, maaske smerteligere, Retning leed Thorvaldsen paa denne Tid et stort Tab i Rom. Den af alle samtidige Kunstnere, til hvis Aanb han synes at have sluttet sig inderligst, og hvis Compositioner havde været Gienstand for hans Studium, Maleren Asmus Jacob Carstens, endte, kun 44 Aar gammel, sin Lovebane. Siden Thorvaldsens Ankomst havde denne Kunstner, som det synes, kun fristet en sygelig Tilværelse; men han efterlod sig et Antal af beundringsværdige Compositioner*), som Thorvaldsen deels fuldførte, deels copierede. Afstillinge af disse blev ham en uvurdeelig Ejendom, som han senere efterlod sit Fædreneland.

*) Zoëga indberettede Carsten's Død til Akademiet og meddeleste en Fortegnelse paa hans Arbeider. Denne Indberetning findes astrykt i Rahbeks Minerva. 1799. II. Pag. 283.

De tre Aar, som Akademiets Reisestipendium havde aabnet ham til sine Studiers Fremme i Rom, vare nu snart udlobane. Fra Danmark erfarede han Intet om de hemsendte Arbeider; de laa begraveede paa Toldboden. Hans Fader og hans Venner ventede endnu bestandigt paa, at han dog skulde hemsende noget af sit "romerske Arbeide", og især, at han selv skulde komme; men hvorledes skulde han kunne reise, uden forst fra Danmark at faae den fornødne Understøttelse til Hjemreisen? Hans eneste Haab var, at naar Akademiet blot sikte hans Arbeide at see, vilde han, ligesom saa mange Andre, findes værdig til en Forlængelse af Stipendiet; men da Aaret 1798 nu var udlobet, uden at han erfarede noget derom, frev han til Akademiet, som følger:

"Underdanigst Pro Memoria!

Rom, d. 3die Januar 1799.

I Overeensstemmelse med den mig af det Kongelige Academie givne Instrur, opholder jeg mig endnu i Rom, hvor jeg har søgt og søger at høste alle de Fordele i min Kunst, hvortil det mig bevilligede Stipendium iftandsætter mig, og ikke har manglet at tilhørende Academiet af mit Arbeide og agter snart igien at sende Prøve paa min Flid og Bestræbelse, at giøre al mulig Fremgang i Kunsten.

De tre Aar, paa hvilke Stipendiummet for det første blev mig tilskiedt, er nu snart omme, og hvor stor end min Flid i den Tid haver været, har dog Reisen, Sygdom og Tidernes Uroligheder været betydelige Hindringer for min Bestemmelse, saa jeg, for at opnaa min Reises Diermed, trænger til den Udsættelse, som de pleie at nyde, der reise paa Academiets Bekostning, og dervor tager (jeg) mig den Frihed at anholde om samme. At en Udsættelse vil bringe mig dobbelt Nutte, indseer Academiet selv, og

da dets Clevers Fremgang er Hensigten af Reise-Stipendiummet, saa smigrer jeg mig med det Haab om denne min underdanigste Begierings Opfyldelse.

Underdanigst

B. Thorvaldsen."

Dette Brev ankom og blev forelagt Forsamlingen, d. 25de Febr. Det var Akademiet paafaldende, at den reisende Artist paaberaabte sig hiemsendte Arbeider, da man ikke havde erfaret noget derom. Imidlertid troede man, at maatte tillægge Tidsomstændighederne Skylden og besluttede, at bevilge Thorvaldsen en Forlængelse af Stipendiet i eet Aar; men ved denne Beslutning synes det længe at være blevet.

XXIII.

Bernstorffs Buste færdig. Homers Buste i Marmor. Hovedet af Pollux. Arbeider paa Montecavallo. Copi af Pollux-Statuen. Brev fra Faderen. De hiemsendte Arbeiders videre Skiebne. Thorvaldsen skriver til Akademiet og til Abildgaard. Stipendiet forlænges. Brev fra Akademiet. Brev fra Abildgaard.

Imidlertid havde Thorvaldsen troligt arbeidet paa Fuldførelsen af Bernstorffs Buste, og for end mere at beskytte sit Anliggende hos Akademiet, havde han tillige copieret Homers Buste i Marmor efter Antiken, og var nu ifærd med et andet Arbeide, som blot blev foretaget som Studie.

De beromte Dioscurer paa Montecavallo havde vakt hans Interesse, og efter en Gibsaffstobning af Pollux-hovedet havde han modeleret en Copi i den halve Størrelse. Dette vakte hans Lyst til at gaa nærmere ind paa Studiet af denne colossale Statue, og ved Zoegas Indflydelse fik han nu Tilladelse til at staa i Palazzo Consulta, en offentlig Bygning paa Montecavallo, formodentlig i den pavelige Gardes Vagttue, som nu var ledig, og der copierede han den hele Pollux-Statue i halv naturlig Størrelse.

Hvad Forlængelsen af Stipendiet angik, stolede han blot paa Abildgaards Indflydelse, men han vidste ikke, at han retop paa denne Tid savnede denne Talsmand i Akademiet. Han skrev altsaa den 29de Marts 1799 til sin Fader, som det synes, for at han skulde henvende sig til Abildgaard og hos ham bewirke, at der blev anvisst et Par Hundrede Rigs-

daler til Hiemreisen, men dette Brev kende vi kun af det Svar, som fulgte derpaa i Midten af Mai:

"Kære Son!

"Dit kærlige Brev, dateret 29de Marts, haver jeg med stor Fornielse bekommet, hvorfaf jeg hører, at Du er frist og vel. Jeg kan lade Dig vide det Samme fra mig og din Moder, Gud være lovet! omendstiondt vi har i Vinter haft saa haard Vinter, at gamle Folk kan ikke mindes den saa haard. Idag jeg skriver Dig til, som er Pintsebag, ligger Isen som en Leir for Byen, og kostet et Pund Smør 40 ss , saa have vi, Gud være Lov! ingen Mangel haft.

Jeg har haft godt Skibssarbeide, 2 nye Gallioner, foruden Andet til Skibe, saa jeg har i Vinter fortient over 100 Adlr., hvorfaf jeg har kostet mig en ny Klædning og en ny Frakke.

Din Moder er blevet frugtsommelig med 50 Adlr., men bliver neppe forløst, førend Du kommer. Hun har vundet dem i Lotteriet og ruger paa dem som en Høne paa Egg.

Jeg har talt med Justitsraad Wiedewelt, og han har sagt mig, at dit Brev var kommet til Akademiet, og at Du havde faaet 1 Aars Forlængelse.

Det gør mig ondt, at Du lever i saa slette Tider i Rom, og jeg ønskede derfor, at Du vilde forlade den, jo før jo bedre.

Jeg har været hos West; han vil skrive Dig til; Hendriksen ligesaa, jeg har givet ham din Adresse. Trijsch gaaer endnu og gør Blæst af sin Reise, og ligevidt kommer han; nu hedder det, at der skal blive noget af i Sommer, men det bliver vist det samme. Bores gode Ven Snabel, er død i Vinter; Mahler er blevet Underofficer ved Livvagten.

At jeg har biet saalænge med at skrive Dig til, det maa Du pardonere. Marsagen har været den, for det første har jeg ei troet, at mine breve i denne urolige tid kunde træffe Dig i Rom, for det andet har jeg ventet, at dit arbeide skulle komme til Academiet, at jeg kunde lade Dig det vide; men jeg skal skrive Dig det til, saasnart jeg faaer det at vide.

Før alle ting! glem ei at give Dig paa Hjemreisen jo for jo heller, og lad mig vide, hvor Du reiser hen. Din Moder er færdig at blive catholik, siden hun har hørt, at Russerne ere komme til Italien; hun vil ei give sig tilfreds, før hun faaer at vide, at Du er reist fra Rom.

Jeg har talst med Abildgaard — (NB. jeg har ei funnet tale med ham før, thi han har hele Vinteren til nu været i Jylland) — og fortalt ham, at der var saa slette tider i Rom, og han sagde mig, at jeg skulle søge Academiet om, at Du maatte faae 200 Rdlr. strax ubetalt, for at reise fra Rom med, men det blev af Församlingen ikke bevilget, fordi Du ei selv havde frevet derom, og da Abildgaard hørte det Svar, blev han fnysende gal og bad mig skrive Dig til, at isald Du ei kunde blive i Rom, skulle Du cito skrive og forlange 200 Rdl. ubetalt, for at reise fra Rom med. Han sagde tillige, at vores Billedhuggere gjorde ei meget for Dig, men jeg, sagde han, har gjort for ham, hvad jeg har funnet, og skal for Eftertiden gjøre det! Men han klagede over, at Du aldrig strey ham til. Han vil lægge her i mit Brev en Seddel til Dig*).

Den gamle Harsdorff er død i disse Dage. Reiser Du fra Rom, saa lad mig vide, hvor Du reiser hen, at jeg kan skrive til Dig. Naar Du kommer paa Hjemreisen, kan Du dog leve i mere Sitterhed. Jeg vil befale Dig i Guds Bestiernelse, og for alle ting! vær forsiktig i disse urolige tider.

Wil Du giøre din Moder glad, saa giv Dig paa
Hjemreisen, og jeg vil ei heller blive vred derover.

Lev bestandig vel og fornøjet, det ønskes Dig oprigtig
af din Fader.

G. Thorvaldsen.

Kiebenhavn, 20 Mai 1799.

*) Da jeg vilde hente den hos ham, havde han ei Tid
at strive, men bad mig strive for sig, at ifald Du ei saae,
at Du kunde blive i Rom, skulle Du strax strive til Acad.
om 200 Ndl., og ifald de da vilde nægte det, saa vilde
han tale med dem. Forresten bad han Dig flittig hilse;
tillige en flittig Hilsen fra mig og din Moder og Mar-
gretthe. Vi ønske Dig alle Guds Naade og Venstfab."

Abildgaard var altsaa kommen tilbage fra sin Reise om-
rent i Maimaaned, men da han sjeldent kom i Akademiet,
fordi han levede i et spændt Forhold til de fleste af sine Col-
leger, forblev han endnu i fire Maaneder uvidende om den
til ham adresserede Kasse, som var oplagt paa Toldboden.
Og da den endelig, efterat have henligget der en saa lang
Tid, omsider kom for en Dag, skulle endnu denne Professors
Misforhold til Akademiet, trods al hans Interesse for Thor-
valdsen, have en hemmende Indskydelse paa den unge, fra-
værende Kunstners første Fremtræden i Fædrelandet.

Det hvorved Thorvaldsen især vilde anbefale sig hos
Akademiet, var hans første Arbeide i Marmor. Men af de
Arbeider, Abildgaard nu omsider havde modtaget fra Thor-
valdsen, indsendte han kun den lille Gruppe, Bacchus og
Ariadne og lod Akademiet vide, at han overlod det til dem,
der vilde see Rothes Buste, at komme til ham.

Denne Buste, hed det tidligere, var bestilt af en Forening af den Afsødes Venner; nu syntes det uvist, hvo der skulle modtage og betale den, og under denne Uvished lod Abildgaard den opstille paa en Piedestal i sin Stue, og der blev den staaende i mange Aar for at vente paa en Kiober. Forst hed det nu, at den var tilbuedet den Afsødes Familie, senere, at man tenkte paa, at faae den anbragt i en eller anden Stiftelse, men endnu i Aaret 1806, da Thorvaldsens Moder, som skulle have Indtegten, var lagt i Graven, og Faderen stod i Armod paa dens Rand, var det ikke kommet videre med denne Handel, end at Abildgaard forlangte, at Thorvaldsen skulle opgive ham Prisen*), for at han kunde faae denne Sag i Rigtighed.

Den lille Gipsgruppe, Bacchus og Ariadne, blev seet med ualmindeligt Bisald i Akademiets Forsamling d. 30te Sept. 1799. Af Thorvaldsens Brev havde man erfaret, hvad man ikke heller kunde være uvidente om, at vor Kunstre tillige havde hiemsendt en Buste i Marmor, men man lod sig, under de nævnte Forhold, noie med at bemærke i Protokollen, at intet Marmorarbeide var foreviist, og da man tilstrækkeligt kiedte Sagens Sammenhæng, havde dette ikke nogen Misstemning tilfølge mod den fraværende Kunstner.

I midlertid er det dog mørkeltig nok, at uagtet den nævnte lille Gruppe vandt Akademiets Bisald, blev der, til Faderens og Vennernes Forumdring, ikke taget noget Hensyn til denne Thorvaldsens første Composition fra Udlændet, ved den paa-følgende Kunstudstilling, og at, medens andre Sculptur værker,

*) Thorv. opgav Prisen til 30 à 40 Piastre!

som vistnok langtfra ikke have haft saamegen Værd som disse, fandtes udstillede i Året 1800, ikke et eneste af Thorvaldsens først hjemsendte Arbeider ned denne Åre.

Ifke heller sik Thorvaldsen noget Svar, eller nogen Tilkendegivelse fra Akademiet i denne Anledning, forend han igien, under 12te Octob. 1799, havde ladet høre fra sig i følgende Skrivelse:

"Underdanigst Pro Memoria!

Rom, d. 12 October 1799.

"Formedelst den lange Beleiring, som vi har været i, har jeg ikke funnet opfyldre min Pligt og underdanigste Skyldighed, at tilskrive Det Kongl. Academie og sikkere Samme noget af mit Arbeide. Da Tiderne nu har forandret sig, saa giver jeg mig den Åre at melde Academiet, at jeg har copieret Hovedet af Pollux paa Monte Cavallo, som jeg har modeleret i halv Størrelse efter Gibs-Originalen*). Siden har jeg bekommet Tilladelserne at staae i Palais Consulta, hvor jeg har copieret hele Figuren af samme i halv naturlig Størrelse, som jeg har ladet forme og indpakke tilligemed Homers og salig Bernstorffs Buste i Marmor, for at sende dem med første Lejlighed til Det Kongelige Academie, ønskende, at Samme maatte imodtage mine her udførte Arbeider med lige Godhed, som de forhen har anset mine ufuldkomne Forsøg.

Min Skiebne har villet, at jeg skulle komme til Rom og der opholde mig i Tider, som for Kunsten har været saare ugunstige, og endnu veed jeg ikke, hvad man for Fremtiden kan love; dog synes det, at man kan haabe, at Freden vil vende tilbage, og Kunstneren her nyde samme

*). Hermed menes formodentlig en Afslebning af en Form, der var taget over Antiken.

Rolighed og Sikkerhed som tilforn. Skulde dette Haab blive opfyldt, da vilde jeg ivrigst ønske, at kunne her fortsætte min Studie; men dersom nye Uroligheder skulle betrage denne By, da maatte jeg føge at komme bort herfra, saa-snart det Arbeide, som jeg har nu under Hænder, tillader det. I den ene, saavel som i den anden Fald forlader jeg mig paa, at Academiet gunstigst vil understøtte mig, enten til at blive her, eller til at foretage Hjemreisen, saaledes at jeg underveis opholder mig paa de Steder, som ihenseende til Kunsten fortjene en Reisendes Opmærksomhed.

Underdanigst.

B. Thorvaldsen."

Efter hvad der af disse Breve kan slosses, havde Thorvaldsen hidtil forgievæsent ventet paa det Tillæg til Reisetippen-diet, hvorom han i Begyndelsen af Året havde freget til Akademiet, og som ogsaa, ifolge Protokollen, var blevet ham tiltænkt i Forsamlingen d. 25de Febr. 1799. Nu havde han af sin Faders Brev erfaret, at Abildgaard havde været fraværende, men var kommen tilbage, og han ledsgagede derfor ovenstaende Brev til Akademiet med følgende Skrivelse til sin Ven og Beskytter:

"Højtærede Gr. Justitsraad!

Rom, d. 12 Oct. 1799.

"Den 5te October bekom jeg Brev fra min Fader af 20de Mai, hvorfra jeg med stor Glæde seer at De befinder Dem frist og vel. Deres sædvanlige Godhed for mig og mit Vel har paa ny rørt mig, og De som min Velgører bliver altid en hellig Erindring for mig, saa længe jeg lever.

Ieg har ikke noget behageligt at ommelde, thi i al den Tid jeg har tilbragt her, har jeg oplevet en Nyhed

efter den anden, men Ingen af dem til Kunstens Fordeel. Roms Tab har været uhyre fra alle Tider. I Museerne og Kirkerne er de bedste Kunstuærker borte, og Privatgallerierne, som Corsini, Colonna, Borghese og andre har solgt de bedste af deres Malerier. Hvem som har haft Venge nok i denne Tid, har funnet koble mange smukke Ting for godt Krieb; men som de franske Commis-sarer var de eneste, der havde Venge, saa har de og været de eneste, der har kloebt.

Vi har nu igien de neapolitanse Tropper, som har taget Rom i Besiddelse og har igaar faaet Forstærkning af Russere. Vor Lykke har været, at den franske General overgav sig paa Capitulation, saa det hidindtil er gaaet rolig og stille af. De Franske har efterladt Alt, hvad de havde indpakket af Villa Albani, hvis Bestemmelse man endnu ikke ved.

Jeg har saa ofte bedraget mig i mit Haab om bedre Tider, at jeg ogsaa nu, da Tingene synes at tage en for-deelagtigere Vendring, frygter for nye Forandringer og ikke voer at giøre Regning paa forvarende Rosighed. Derfor, saameget jeg end ønskede, at kunne blive her og nyde i Fred, hvad endnu er bleven tilbage, saa agter jeg dog at indrette mig saaledes, at jeg, ifald Omstændighederne fulde medføre det, i Horaaret at kunne tiltræde Hjemreisen, hvis angaaende jeg ogsaa har meldt i mit Brev, som jeg idag sender til Academiet. Jeg tor vente af Justitsraadens Venstfab, at De vil medbelse Deres Mening og Raad herover og i alle Tilfælde befordre mit Bedste ved Academiet.

Jeg har indpakket det af mit Arbeide, som jeg agter at stikke til Academiet med første Leilighed. Jeg troer, at det nu skal være lettere at stikke noget herfra, end som før, da vi nu er i Fred med Engelanderne. Den Kasse, som jeg sendte forrige Sommer, har jeg ingen Efterretning haft om, siden den gik fra Livorno. Dersom at Justitsraaden har noget, som De vil

have besørget her, saa beder jeg, at De vil være saa god, at lade mig vide det, saa skal jeg med stor Fornøjelse børge det.

Deres underbanigste Tiener.

B. Thorvaldsen."

Da Akademiet modtog Brevet fra Thorvaldsen i Forsamlingen d. 25de Nov. s. A. var Abildgaard, som ogsaa havde modtaget sit Brev, tilstede, for at tale hans Sag. Efter en senere Uttring af Abildgaard, "gik det ikke af uden Bryderi," men han sifret det sat igennem, at Akademiet bevilgebe vor Kunstner to Aars Forlængelse af Stipendiet, dog saaledes, at det sidste Aar skulle anvendes til Hjemreisen.

Det Brev, hvori Akademiet, under 3die Dec. 1799 til meldte Thorvaldsen dette Resultat, er hverken underskrevet af Directeuren, eller af nogen af Professorerne, kun af Secretairen, hvilket synes at forraade, at Sagen er drejet igennem ved et Magtsprog.

Denne Akademiets Skrivelse til Thorvaldsen, lyder saaledes:

"Af den Academiet foreviste og af Dem forfærdigede Gruppe, forestillende Bacchus og Ariadne, har samme med Fornøjelse erfaret Deres Fremgang i Modeleringen. Af Marmor Arbeide er endnu intet foreviist.

Academiets Tanker om det Arbeide, der er underveis, skal nærmere vorde Dem bekjendtgjort, naar det hertil ankommer. De øvrige 2 Aars Reise-Stipendium er Dem bevilget, og da De behøver en Deel til Deres Hjemreise, er det tillige afgjort, at det ene Aars Stipendium kan vorde Dem avanceret i hyd Terminer, De ønsker, naar De derom nærmere gør Ansøgning hos Academiet.

Dersom Omstændighederne tillade det, og De finder det gavnligt for Dem, vil Academiet intet have imod, at De indretter Dem saaledes, at De paa Hjemreisen kunde opholde Dem noget i Paris.

Det Kongelige Maler- Billedhugger- og Bygnings Academie,
d. 3 Dec. 1799.

Hoyer.

Samme Dag skrev Abildgaard til Thorvaldsen:

København, 3 Dec. 1799.

"Deres Brev af 12te October har jeg med fornøjelse imodtaget, da jeg deraf seer, at De endnu er heel og holden.

Kassen er endelig ankommen, men dyr var den, og til Livorno har den kostet 62 Rdlr.*), som er aabenbar Bedragerie. Alt hvad der var i den, befandtes i god Tilstand. Deres Gruppe, som jeg tillegner mig, er stion og gør Dem ære. Det store Bacchus-Hoved synes min Stue. Ikke alene jeg, men enhver, som seer Nothes Buste, er meget fornøjet med den, som ikke lidet glæder mig. Jeg har af gode Grunde ikke forevist den i Academiet, men hvem der har villet seet den, har maattet komme til mig.

De seer nu af Acad.s Brev, at Deres Stipendium er efter forslaget paa 2 Aar, og at, naar De vil, bliver Dem et Aars Pension forud udbetalt. De er herved Deres egen Herre, og De kan reise, eller blive, som De finder for godt. Dette er heller ikke afgaaet uden Bryderie.

Kære Ven! De tilbyder mig Deres Dienste, inden De forlader Rom. Vil De forstaffe mig den 3die, 5te og 6te Deel af Museo Pio Clementino, men see vel til, at

*) Altsaa hele den forventede Indtægt for L. Nothes Buste, som Thorvaldsen angav til 30 à 40 Scudi.

de ere complette. Kunde De overkomme nogle, helst græske Medailler, eller noget andet, som De troer kunde være mig tilært, saa kan De disponere over 50 Ndr, som jeg kan lade Dem udbetale, naar De er paa Hjemreisen.

Reiser De til Neapel, inden De forlader Italien, da lad mig det vide, forinden De reiser.

Bliver De endnu noget i Rom, saa ønskede jeg en Copie i Marmor af Raphaels Buste, som staaer i Rotunden, og en i Marmor af Homerus. Jeg mener, at for 30 til 40 Ndlr. kan man der have dem, efter hvad man tilforn betalte for Slicht, men jeg vilde helst have dem som Termer, liig Rothes Buste.

Dersom Landeveiene skalde blive nogenlunde sikre, kunde Bogerne sendes i en Kasse overland til Arnold Horneman i Lübeck. Naar Kassen bliver sendt til Giuseppe Gummer i Bolzano, saa besørger han den til Lübeck.

Skriv mig nu snart til og lad mig vide, hvordan De lever, hvorlænge De endnu bliver i Rom, og om De faaer de 3 Dele, jeg mangler af Museo Pio Clementino, og hvad De forresten ved og kan.

Vil de hilse Zoëga fra mig og sige ham, om faa Dage skal jeg sende ham Penge.

Vær nu min Ven, som jeg altid skal være Deres, da Ingen skal glæde sig mere over den Fremgang, De har og vil giøre i Kunsten, end

Deres ærlige Ven

Abildgaard.

XXIV.

Nygter om Thorvaldsens Død. Hans anden Sendelse af Arbeider til Danmark. Skriver til Akademiet. Brev til Abildgaard. Et Brev fra Faderen. Thorvaldsen vil forlade Rom. Anna Maria i Florents. Abildgaard skriver til Thorvaldsen.

Rom var i de to sidste Maaneder af Aaret 1799 to Gange blevet indtaget, og Overdrivelsen af de Farer og Forfolgelser, som ogsaa de Fremmede der havde været underkastede, havde i København fremavlet det Rygte, at Thorvaldsen var død. Da dette Rygte næede de alt i Forveien cengstede Forældre, som siden October ikke havde hørt et Ord fra ham, kan man slutte sig til den Sorg og Uro, som greb deres Hjertet.

Men desto større var ogsaa Glæden, da de i Begyndelsen af Aaret 1800 modtoge en beroligende Skrivelse fra ham. Dette Brev kunde vi imidlertid ikke uden af Faderens Svar derpaa, som senere vil blive meddeelt.

Efterretningen om, at de hjemsendte Arbeider vare lykkeligt ankomne til København, havde nu tilfølge, at Thorvaldsen beredede sig til at hjemsende det Øvrige, han senere havde fuldført.

I Marts 1800 finde vi ham bestættiget med Indpakningen og Assendelsen af Bernstorffs Buste i Marmor, Polluxstatuen og sammes colossale Buste i Gips.

Kasserne blevé, under Abildgaards Adressé sendte til Consul Ulrich i Livorno, for der at afvente en Skibsleilighed, og vi skulle i det Folgende see, at det i ingen Henseende gik heldigere med denne Affendelse, end med den tidligere.

Thorvaldsen skyldte endnu Akademiet en Taksigelse for det han bevilgede Tillæg, og ved samme Leilighed vilde han tilskrive Abildgaard.

Disse to Breve fik han fra Haanden d. 4de April 1800, og vi meddele dem som følger:

Rom, d. 4 April 1800.

"Underdanigst Pro Memoria,

"Af den fra Det Kongelige Academie erholtte Skrivelse har jeg med stor Glæde seet den Godhed, hvormed Academiet har anset mit Arbeide, som har opmuntret mig til endnu større Glid og Bestræbelse efter at opnaae den Fuldkommenhed, som mine Evner tillade, saa jeg snart igien haaber at vise Academiet nyere Prover paa min Fremgang:

Jeg skylder Academiet den ørbødigste Taksigelse for mit Reise-Stipendiums Udsættelse og for den gunstige Resolution, at det ene Aars Stipendium kan vorde avanceret i hvad Terminer, jeg kunde behøve det; men maa nu tillige anholde om, at dette sidste maatte, saasnart som muligt, blive min Banquier her anbefalet, saa jeg i enhver Tid kunde være beredt paa at forlade Rom, naar Omstændighederne skulde udfordre det.

Jeg ønsker, at blive her saalænge som muligt, men de Fremmede har allerebe ofte været Forfolgelse underkastet, og kan letteligen paa ny være det i Fremtiden, og saa kunde jeg ved Tabet af et Brev komme i Forlegenhed, dersom denne Sag ikke isørveien var fuldkommen afgjort.

Dersom Omstændighederne tillade det, saa er Haab
og Onse eenstemmende med Academiets, at jeg paa min
Hjemreise kunde opholde mig noget i Paris.

Og saaledes henslever Academiets

underdanigste

B. Thorvaldsen.

Til Abildgaard skrev han mere omstændeligt, saaledes:

Rom, den 4de April 1800.

"Gode Hr. Justitsraad!

"Med stor Fornøjelse har jeg imodtaget Deres sidste
Brev, hvorfaf jeg seer, at De besindrer Dem frist og vel,
som altid skal glæde mig at høre.

At De har været tilsfreds med mit Arbeide, fornøier
mig usædlig, og skylder jeg Dem min varmeste Taknemmelig-
heds for De mange Godheder, som De beviser mig til
mit Vel og Fremgang, som jeg aldrig skal glemme at
flionne paa.

At min Kasse, som jeg stikkede til Dem, har været
saa dyr, gør mig ondt. Den Fortegnelse, Speditioneren
gav mig paa Omkostningerne til Livorno, beløb sig ialt til
30 Scudi, som jeg allerede fandt meget dyrt; 62 Rdlr. er
uforsammet. Jeg har bebreidet ham deraf, men han
giver Skylden paa den i Livorno og siger, at have strevet
ham til derom. Men hvad hjælper det! Den ene Bedrager
er vel ligesaa god, som den anden, og da man ikke kan
føre Proces med ham, for man faaer ikke Met paa nogen
Maade her, saa er (det) det bedste, ikke mere at tænke
derpaa.

De to sidste Kasser, som gaaer under Adressen til
Dem, Hr. Justitsraad, haaber jeg ikke skal blive saa dyre,
endfiondt jeg har seet mig nødt til at sende dem over
Land til Livorno.

Den første Kasse bestaaer af en Gips af Hovedet af Pollux og hele Figuren af samme, tilligemed en lidt Pakke fra Hr. Zoëga til Dem og to til Hr. Doctor Münter. I den anden findes Marmor Busterne af Bernstorff og Homerus og en lidt Pakke til Münter og en anden til Madame Brun. Jeg har i begge Kasserne opfylldt de overflodige Huller med Boger, Ruller og Pakker, som Hr. Friis eller hans Svoger, Tømmermester West imodtager.

Saaasnart Academiet har seet mit Arbeide, saa kan Justitsraaden disponere over det efter Godtbesindende. Ikun ønskede jeg, at Justitsraaden finder en Liebhaber, der kigte et af Busterne og saaledes forstaffe mig en lidt Summa tilsendt, som jeg her med Fordeel kunde anvende.

De 3 Delse, som De mangler af Museum Pio Clementino, har jeg søgt, i det Haab, at faae dem at kigbe under Haanden, men har hidindtil ikke fundet dem. I Calcografien begirer man 6 Zechiner for hver Tome, som nok blev noget ringere, naar jeg kunde kigbe dem, men (da) det udgjor en større Summa, end som jeg eier, saa seer jeg mig tvungen til at bede, at De vil være saa god at stikke mig noget, og da skal jeg strax besørge det og sende Dem paa den Maade, som De har forlangt af mig. Alt andet, som jeg kan finde, og som kan interessere Dem, skal jeg ikke mangle at kigbe, naar det kun ikke er for dyrt, da mig af min Pension ikke bliver meget tilovers, for Alting, hvad Levnetsmidler angaaer, er fire Gange saa dyrt, som de nogen Tid har været.

Det lidet, jeg har funnet forstaffe mig af Kobberstik, har været i Begyndelsen, jeg kom hertil, medens Sedlerne endnu rouserede, hvorved de Fremmede for nogen Tid havde stor Fordeel. Men siden disse faldt, har Klobmandskabet været forbi.

Raphaels Buste har jeg under Arbeide i Marmor som Terme, i Overeensstemmelse med Deres Forlangende, og saasnart denne er færdig, agter jeg at lægge Haand

paa en Marmorstatue i levende Størrelse, dersom ikke Bekostningerne i disse Tider, da ogsaa Marmoren er overmaade dyr, skulle hindre mig deri.

I Overbevistning om Deres vedvarende Godhed for mig og i Tillid, at De ikke vil forsømme nogen Lejlighed til at befordre mit Bedste, henlever jeg

B. Thorvaldsen."

Paa samme Dag, vor Kunstner overkom det besværlige Arbeide at skrive disse to anførte Breve, sad ogsaa den gamle Gotskalk Thorvaldsen i Amaliegaden "No. Litr. D. E." med den magelose "Mr. Primong" under Stolen og skrev et Brev til sin Bertel:

"Kære Søn!

Dit sibste kærlige Brev haver jeg bekommet og var mig og din Moder et af de glædeligste, som vi har faaet fra Dig.

Da det Rygte gik her i Byen, at Du var død, saa kan Du let forestille Dig, hvor vi var tilmode. Men da vi hørte, at Du levede vel, var Glæden ligesaa stor, som Sorgen før.

Det, Du striver mig til, at jeg skal være forsigtig med at gaa til Abildgaard, derpaa behøver Du ei at tvivle. Det omtalte Rygte og din Moder twang mig til at gaa til ham, og ved den Lejlighed paalagde han mig, at jeg skulle lade ham vide, faasnart jeg fik Brev fra Dig, og lovede tillige, at lade mig vide, faasnart han fik Efterretning fra Dig, og ligesaa befalede mig, at jeg skulle strive til Academiet om de 400 Adsr. at reise fra Rom med, som jeg skrev i det forrige Brev.

Med temmelig Misfornøjelse hørte jeg igaar af Forvalter Sonin, at Du har faaet 2 Alars Tillæg og altsaa ei holder Dit Lovte, som Du gjorde i Dit sibste Brev,

at vi snart skulde see hverandre. Det twang Din Moder til at græde en Portion.

Du beder mig, at skrive Dig til, hvorledes Budelsen lever; han lever overmaade godt, men sætter mig ofte i Forlegenhed. Hans Navne, Primor, er bleven Translatör, og vi komme sammen om Aftenen, og saa kalber de Andre min Hund for Hr. Translatör, og ved den Leilighed kommer de frem paa engang. Du kan vel forestille Dig, hvorledes han bliver tilmoden. Heiberg er bleven forviist Land og Rige for sit Skriveri, og ved den Leilighed har jeg tilbuddet Transl. Primor, at min Hund kunde gaa ham tilhaande i hans Forretninger. Han har ganse afflaaet mit gode Tilbud, men lovet, at han vil opkalde en Hund efter mig, som jeg har givet ham Lov til paa det Vilkaar, at han skal og giøre ham til Translatör, for at Heibergs Tab kan blive opreist. Min Primong seer ud nu som de gamle Erkebistopper, har et graat Tippstig, men nu gaaer det Rygte, at man skal give 4 Mdlr. i Skat af Hunde, men jeg haaber, at det bliver ved Snak.

Du maa ikke fortryde, at jeg har biet saalænge med at skrive Dig til. Jeg var betænkt paa at flytte, og derfor vilde (jeg) skrive Dig min nye Adresse. Men min Vært har tigget mig om at blive.

Vi har haft en haard Winter her i Aar, og alle Ting har været overmaade dyrt.

Nyheder kan jeg ei skrive Dig mange af, for er der nogle, duge de sielben. Den gamle Torstensen er død.

Jeg tænkte sidst, da Prinsen var paa Academiet, at det Stykke, som Du har sendt hertil, skulde være til at see, men det var ei til Skue.

Jeg og Din Moder leve, Gud skee Lov! vel og er ved Helsen og ønsker bestandig at høre det samme fra Dig. Gianelli, Karlebye har begge faaet den store Guldmedaille, og en, som jeg ikke husker, og 3 den lille, hvorfaf Ratke, som arbeider hos Wiedewelt er den ene.

En overmaade flittig Hilsen til Dig fra Forvalter
Sonin og Repholtz. Han har fået Sonins Gaard.

Din Moder beder Dig hilse, og jeg ønsker Dig at leve
bestandig under Guds Forsyn og bliver
Din hengivne Faber

G. Thorvaldsen.

Kiøbenhavn d. 4 April 1800.

Du maa endelig see at faae Bonapartes Portrait
hem med Dig. Her er forstækkelige Sygdomme is blandt
Folk; de styrte om, som de staa. Doctorerne kalde det
den Russiske Syge."

Nagtet det nu stod Thorvaldsen frit, at fortsætte sine
Studier i Rom, hvor en fredeligere Tingenes Orden synes
at ville vende tilbage, omtaltes det dog paa denne Tid som
afgiort, at han vilde forlade Rom.

Dog har det maaske kun været en Udsflugt til Florents,
han havde hinde at foretage, og en Uttring i et Brev fra
Dr. Scheel, en bortreisende Landsmand, som i disse Dage
opholdt sig i Florents, synes at afsløre, hvad det var, der
traf Thorvaldsen derhen.

Naar vi med ovennævnte Meddelelse — en Hilsen fra
"Frau Maria" sætte andre ligesaa utilstækkelige Data i
Forbindelse, finde vi her et hidtil savnet Mellemled i Thor-
valdsens Kierligheds Forhold til Anna Maria Magnani.

Vi have ikke erfaret Noget om, hvorledes vor unge
Kunstner har fundet sig deri, men det er tilstækkeligt bekjendt,
at "Anna Maria" omtrent paa denne Tid gav sin Haand
til en Hr. v. Uhden, og at han derefter reiste med sin unge
Kone til Florents. Hvorledes det senere gif med dette Egte-
skab, og hvorledes Thorvaldsen omsider kom til at hente sin

forladte Elskede tilbage til Rom, maa vi endnu forbeholde vore Meddelelser i det Folgende.

Vi have nu nærmest her at meddele et Svar, som Thorvaldsen i denne Sommer modtog fra Abildgaard paa det sidstafsendte Brev.

Abildgaard skrev til Thorvaldsen:

Kiobenhavn, d. 21 Julii 1800.

"Kære Ven!

"Jeg burde for længesiden have besvaret Deres Skrivelse af 4de April dette Aar, og jeg begyndte derpaa den 4de Mai, og det blev henlagt til nu.

Overmaade sikret er det mig at erfare, De arbeider og er flittig; her er De bleven bestyldt for det mobsatte, hvortil en Stambog, som jeg ikke erindrer hvem tilhørte, har givet nogen Anledning. Var De ganfæ rolig; jeg har engang været saa heldig, at kunne bidrage noget til Deres Vel, og jeg slipper sieldent halygiort Arbeide. Hvad jeg kan giøre for Dem, kan De lide paa, skal ikke blive forsemt.

Jeg seer af Deres Brev, at De har sendt 2de Kasser under min Adresse. Havde jeg dem kun! Men, for Alting, om det endnu er Tid, da see, om de (Kasserne) kunde komme hertil med et af vore Krigsskibe, da de ellers ville koste mere, end De forestiller Dem. Capitain Berger, som commanderer Fregatten Triton, har lovet mig at modtage Alt, hvad der maatte blive ham tilstillet med min Adresse. Han bor nu efter al Formodning være i Middelhavet, da han er gaaet herfra sidst i Mai-Maaned.

Hvad de 2de Marmor Buste*) angaaer, da skal jeg giøre alt muligt, for at afsætte et af dem; men Dajon har

*) L. Nothes og Bernstorffs.

giort Bernstorffs Buste i Marmor for Landhuus=holdnings Selskabet. Nothes Buste staer endnu hos mig; jeg har ladet giøre et Postament dertil. Hans Son gav den gjerne bort, naar her var et offentligt, anstændigt Sted, hvor den kunde placeres.

At De ikke har Penge til at giøre Udlæg af for mig, indseer jeg altfor vel, og det har heller ikke været min Menning. Lad mig vide, 3 à 4 Maaneder, forinden De forlader Rom, saa skal jeg vel besørge Dem det fornødne tilsendt, eller maa skee før. Jeg har nu ladet komme nogle Ting fra Paris, saa jeg fortiden maa puste lidt; men de 3 Tomer af Museo Pio Clementino, som jeg mangler, skal jeg have, saa ønsker jeg og at beholde den Samling af Raphaels Tapeter, der fandtes i Deres Kasse. Køb Dem et andet Exemplar for min Regning, hvortil De skal faae Penge. — — Gianelli er ansat ved Mynten med 600 Adr aarlig Gage, som fornøier mig; iovrigt er Alt ved det Gamle. Wiedewelt synes snart at ville give sig paa Reisen til hine Boliger. — — Juel, som er Directeur, maler uophørlig Portraiter; han er den eneste, der har noget at giøre. Jeg har ikke malet, siden De faae mig sidst. Nu concourene 5 Architecter, som have vundet den store Præmie, om hvem af dem der skal reise, og det skal afgiores sidst i October Maaned, da de til den Tid skal være færdige.

Lev nu vel, min gode Ven! og lad mig snart vide, at De er glad og lykkelig.

Ganske Deres

Nic. Abildgaard.”

XXV.

Ovelserne i Marmor fortsættes. Raphaels Buste. Cicero og Agrippa. Gruppe Fredens Gudinde. Mindre bekendte Arbeider: en Pallas, en Melpomene. Billedhugger Cardelli. Jason, i naturlig Størrelse. Indberetning til Akademiet. Skrivelse til Abildgaard.

De fuldførte og assendte Arbeider havde nu giort Plads i Studiet for andre Føretagender.

Som det af Thorvaldsens sidste Brev til Abildgaard sees, havde han allerede i Foraaret 1800 en Copi af Raphaels Buste under Arbeide i Marmor. Men foruden denne Copi havde han samtidigt været beskæftiget med at copiere to antike Buster, nemlig Cicero og Agrippa — Arbeider, som han foretog sig, ene for at øve sig i Behandlingen af Marmor.

Bed Siden af saadan Øvelse maatte han imidlertid ogsaa have et mere selvstændigt Arbeide af egen Composition, og da han nu havde seet det gamle Aarhundrede dukke under i Ufred og Trængsler, fremkalde hans Haab om bedre Tider, end dem han hidtil havde oplevet i Rom, en Composition, hvormed han hilsede det fremtrædende Aarhundrede.

Det var en Gruppe, forestillende Fredens Gudinde, der, siddende paa Jordkloden, holder en Merkurstav i sin hoire Haand, medens hun med den venstre Arm omslynger Rigdommens Genius.

Denne Composition, som han selv nærmere beskriver i sit næstfølgende Brev til Akademiet, havde allerede i nogen Tid bestægtet hans Tanke; thi foren det Billede, han vilde fremstille, var fuldhaaret, havde han underkastet dets plastiske Fremstilling forskellige Behandlinger, og iblandt hans efterladte, i Museet opbevarede, Haandtegninger findes ikke mindre end fem forskellige Udkast til denne Gruppe.

Af andre Arbeider, som han paa denne Tid componerede, og som han i sin Indberetning ikke vilde nævne, "for ikke at misbruge Akademiets Taalmodighed" have vi tilveels kun Spor tilbage. Saaledes omtales*) en Pallas, der skal være blevet strengt dadlet af Zoëga; af en Melpomene bevarede Fru Frederikke Brun en Skizze, omtrent fra denne Tid, og foruden de to af ham selv nævnte Marmorbuster, Cicero og Agrippa, findes endnu en tredie, som han senere hemsendte.

Men imellem flere saaledes udkastede Arbeider, hvis Skisser paa denne Tid smykkede hans Studio, havde han i October 1800 paabegyndt en Statue, der, efter en alvorlig Kunstnerkamp, omsider fik den afgivrende Indflydelse paa hans hele Fremtid.

I det første Åar, Thorvaldsen tilbragte i Rom, tabte Kunsten der en af de mest geniale Billedhuggere i den unge Domenico Cardelli, der, ligesom vor unge Billedhugger, var en Son af en Ornamentstærer og Steenhugger.

Denne Dom. Cardelli efterlod et usfuldendt Arbeide, Jason med det gyldne Skind. Zoëga**) synes at

*) Welcker, Zoëgas Leben. II. 405.

**) Han indberette til Akademiet dette sorgelige Dødsfall d. 8de Sept. 1797. See Nahbeks Minerva. 1799. p. 145.

have paastionnet dette usuldsorte Kunstuervk i en ualmindelig hoi Grad, og det er antageligt, at han har fort den nyligt ankomme, danske Billedhugger hen for at see det. Dette Arbeide turde saaledes muligen have efterladt et Indtryk, som senere gjorde sig gielbende hos Thorvaldsen, da han optog den samme Gienstand. Forovrigt maa det ogsaa bemerkes, at den nylig afbode Carstens havde blandt sine Tegninger efterladt en Composition, som vel kan have ledet Thorvaldsen til at forsøge paa at fremstille en Jason.

I October 1800 begyndte Thorvaldsen at modelere en Statue, Jason, i naturlig Størrelse, og dette Arbeide befaestigede ham indtil i April 1801, da den stod færdig til at afformes.

Bed at begynde et saadant Foretagende og ved at see hen til, hvad han nyligt havde assendt og hvad han endnu havde staaende rundt omkring sig, folte han sig opfordret til at tilbagevise de ufordeelagtige Meninger, han havde erfaret, at der var udbredt om ham i hans Hjem, og han besluttede derfor at sende Akademiet efterstaaende Indberetning:

"Underdanigst Pro Memoria!

"Jeg fulde allerede for nogen Tid siden have opfyldt min Pligt, at tilstrive Det Kongelige Academie, dersom jeg ikke havde haabet, tillige at kunne melde, at mine, for Samme bestemte, Arbeider, som jeg i Foraaret sendte til Livorno, deraf vare afgaaede til Kjøbenhavn, og for denne Omstændigheds Skyld havde opsat at frive indtil nu, jeg seer, at Sagen altfor længe opholdes, støndt Commisionären i Livorno, til hvilken Kasserne vare adresserede og hos ham ankom i April Maaned, adskillige Gange ved Breve har lovet mig, at besørge dem med første sikre Leilighed og at melde det hertil, saasnart de vare indfisbede.

Denne Opholdelse, som formodentlig er for Seilabsens Vanstelighed i disse urolige Tider, gør ogsaa, at jeg opfætter at bortfikke, hvad jeg siden den Tid har forfærdiget for Academiet, nemlig en Gruppe, forestillende Frebens Gudinde, der med Vinger, stående paa Jordkuglen, holder i sin høire Haand en Caduceus og med den venstre Arm omfavner Overslædighedens Genius, som staar ved hendes Side paa Kuglen; under hendes Fodder ligger Krigsredskaber, som hun sætter den venstre Fod paa; og to Marmor Buste, copierede efter Antiken af Cicero og Agrippa. Det er naturligt, at jeg ønsker, saasnart som muligt at stille Academiet disse Prøver af min Fremgang, haabende, at Samme vil bedømme med sin sædvanslige Lemfælighed imod unge Artistter, der med Iver streebe at giøre i Kunsten den Fremgang, deres Evner og Situation tillader Dem, og naar jeg erfarer, at der igien gives sikker Lejlighed fra Livorno til København, skal jeg ikke forsonme, ufortøvet at affende dem.

Ieg skulle misbruge Academiets Tålmodighed, der som jeg vilde anføre forstellige Arbeider, som jeg har gjort, for at øve mig. Hvad for nærværende fornemmeligen bestætiger mig, er en nogen Figur i naturlig Størrelse, som forestiller Jason i Begreb at vende tilbage til Skibet, efter han har borttaget det gyldene Hlies, som han bærer paa den venstre Arm, holdende i den høire Haand et Spyd, og en Copie i Marmor efter Raphaels Buste i Notonden.

Saasom begge disse Ting inden fort Tid vil blive færdige og (jeg) troer, maasee at stille Academiet dette, istedenfor de forhen anførte, og jeg smirger mig med det Haab, at de vil vidne om de Fortsært, jeg, Tid efter anden, gør i Kunsten, der dagligen bliver mig kørere, skøndt jeg tillige dagligen mere indseer, hvor langt jeg endnu er borte fra den Fuldkommenhed, som findes i de Mesterstykker, jeg her har for Dinene.

Imidlertid anbefalende mig til Academiets vedvarende
Velyndest.

Underdanigst

B. Thorvaldsen.

d. 24de October 1800.

Som sædvanligt ledsgagede han dette Brev til Akademiet
med et andet til Abildgaard:

Rom. den 24de October 1800.

"Gode Hr. Justitsraad!

"Efterat have haft den fornøjelse at imodtage Deres
Brev af d. 21 Juli, frev jeg strax til Commissionæren i
Livorno og bad ham, ifald mine to Kasser, som jeg stikkede
ham i Foraaret under Deres Adresse, endnu var der, at
stikke dem til København med Fregatten Triton, om den
stulde indløbe i Livorno, hvilket ikke, at stikke dem med den
første den bedste Leilighed og kun at lade mig vide, i hvad
Havn Fregatten var indløben, for at kunne stikke det Ar-
beide, som jeg nu har færdig, til Academiet, og som jeg
ligeledes vil adressere til Dem. Som jeg hidindtil ikke
har bekommet Svar derpaa, har jeg indtil nu opsat at
besvare Deres Brev, forventende tillige at kunne melde,
at jeg havde gjort Brug af den Leilighed med Fregatten,
som Hr. Capitain Berger, der kommanderer samme, har
været saa god at tilbyde Dem.

Allerede førend jeg kom til Deres Brev, havde jeg
tænkt paa en Maade, for at kunne stikke noget af mine
Arbeider med et af vores Krigsskibe, og Doctor Scheel*)
fra København, som opholdt sig en kort Tid her, havde
lovet mig, at han vilde paa sin Tilbagereise proponere det
til Hr. Kammerherre Bille, som (han) kendte. Men siden frev

*) Senere Stadsphysicus i København.

han mig til, at Bille var taget med Fregatten fra Livorno, førend han kom dertil. Altsaa maa jeg oppebie, til jeg erfarer, hvor Capitain Berger er indloben, eller en anden sikker Leilighed, hvormed jeg kan stikke de Arbeider, som jeg har ommelbt i mit Brev til Academiet, hvoriblandt Raphaels Buste i Marmor, som Justitsraaden har bedet mig om.

De tre Tømer af Museo Pio Clementino, som Justitsraaden ønsker at have, var nu den bedste Tid at kiebe, da jeg er sikker paa, at faae dem for bedre Kjøb, end som ellers, for Alle søger at sælge, og her er paa nærværende Tid ingen, som kjober. Den Samling af Raphaels Tapeter fornøier mig at have tient Justitsraaden; jeg skal let kunne forstaffe mig et andet Exemplar. Jeg beklager ifkun, at jeg ikke er i stand til at kjobe 3de, 5te, og 6te Deel af Museo Pio Clementino, som De mangler.

Meget ondt har det gjort mig, at see af Deres Brev, at jeg bessyldes for ikke at være flittig, og at en Stam bog har givet Anledning dertil, da jeg ofte i Hast og uden Lyst har hentet noget i forskellige Stambøger. Det skal lære mig, herefter at vogte mig for at tegne i Stam boger, naar jeg ikke finder mig disponeret til at gjøre det med Flid. Hvad der beroliger mig er, at jeg er flittig, og at Justitsraaden har den samme Godhed for mig, som før, og samme Iver til at befodre mit Vel, hvilket er mig mere magtpaalliggende, end alt Andet, og saaledes henlever

Deres hengivne

B. Thorvaldsen."

XXVI.

Selskabelig Omgang. Reinhart. Jos. Koch. Gmelin. Ankarsvård. Dr. Eckmann. Dr. Scheel. Thorvaldsen og Koch i Via Felice. Ursula. Dyrtid i Rom. Modellen til Jason færdig. Skisser til Grupperne Achilles og Penthesilea, og til Mars og Venus. Gior Buste paa Speculation. Bourkes Buste. Sartor phs Buste. Opsordring til et Monument for de Faldne, den 2den April 1801.

Efter Dagsarbeidet i Studiet havde den unge Kunstmaler den fornødne Afspredelse i Familielivet, hvor han fandt Lejlighed til en højere Uddannelse ved Omgang med Mænd, der formelig havde helliget sig Kunsten og dens Studium.

Der stiftede han Venstaf med flere jevnaldrende Kunstmænd, som siden gennemvandrede hele Kunsts Bane ved hans Side, og en Kreds dannede sig efterhaanden, som de gennemreisende Landsmænd eller Fremmede satte en Gre i at kunne slutte sig til.

Det var ikke Zoëga's Huus alene, som stadigt samlede disse, mere eller mindre begavede, unge Mænd. Maleren Labruzzis Huus nævnes ofte ved Siden af hint, og i Mailænderen Mezéris Familie var der en Datter, der som Malerinde synes at have nydt Anseelse og ved sine Talenter sluttede Krebsen om sig.

Toruden de tidligere nævnte Omgangsvenner trædte på denne Tid Malerne Reinhart og Jos. Koch ind i dette Vennelag. Fremdeles nævnes Kobberstikkeren Gmelin, og af

Giennumreisende Svenskeren Ankarsvård og Dr. Eckmann,
af Landsmandene Dr. Scheel, en v. Obelix og en
Schumacher.

Blandt disse synes Thorvaldsen at have sluttet sig nærmest til Joseph Koch; de flyttede snart sammen og boede i et af de sidste Huse paa venstre Side i Via Felice tæt op mod Piazza Barberina, hvor en gammel, og særdeles hndet Padrona di casa, ved Navn Ursula, holdt Huus for dem.

Maafee var det især den fælleds Interesse for den nylig afdøde Asmus Jacob Carstens's Arbeider, som forenede disse to geniale, unge Mænd; idetmindste finde vi, at de i Fællesstab modtog de efterladte, usfatteelige Portefeuiller til Ordning og Opbevarelse, og som bekjendt have de Begge med Kierlighed bestægtiget sig med at fuldføre og copiere flere af disse Compositioner.

Men Rom var paa denne Tid et saa kostbart Opholdssted, at de, der kunde det, helst flygtede for den herskende Dyrtid. Den selvstabelige Kreds blev dorfor inden Udgangen af Året betydeligt formindsket, og baade Thorvaldsen og Koch vare begge fristede til at følge efter de Andre, ja Koch, der mange Åar efter døde i Rom næsten som en indfødt Roman, var paa denne Tid saa misfornøjet med dette Opholdssted for Kunstmere, at han erklærede, at han kun blev, fordi han ikke kunde blive enig med sig selv om, hvor han skulle vælge et andet Sted at leve paa.

Havde Thorvaldsen endog holdt Stand i denne Fristelse, saa var det dog maafee ikke langt fra, at han var blevet nødt til at forlade Rom paa Besaling.

Den herskende Nød havde nemlig tilfølge, at der af Regieringen blev foretaget en Revision af de i Rom sig op-

holdende Fremmede, og vor Kunstmødre saae sig saaledes strax i Begyndelsen af Året 1801 nødt til at forsyne sig, ikke blot med et Certificat fra den danske Consul, Zoëga, hvori det attesteres, at Sig. Bertel Thorvaldsen er dansk Pensionair "tenendo studio aperto," men ogsaa med et Bevis fra en Banquier, Dom. Lavaggi, at den unge, fremmede Kunstmødre havde sit Udkomme.

Arbeidet paa Statuen Jason var naturligvis Thorvaldsens Hovedbesættelse paa denne Tid. Da han i April 1801 havde Modellen færdig, skrev han den 22de f. M. en Indberetning derom til Akademiet; men dette Brev findes kun i Udtog i Akademiets Protokol. Imidlertid seer man dog deraf, at Thorvaldsen har beklaget sig over, at han af Mangl paa Penge ikke kan lade sin Statue aflatte, og at den derfor snart vil falde sammen. Desvagt havde han dog paa samme Tid, begyndt at udføre en Gruppe, men Gienstanden for dette ny Arbeide er ikke nævnet. Der kan, saavidt vi have erfaret, kun to saadanne Compositioner være udgaaede fra hans Haand i denne Periode.

Den ene fremstiller Mars og Venus; men, har en Behandling af denne Composition allerede nu været foretaget, saa er der hengaaet adskillige År, inden han fik den fra Haanden. En anden Skizze fremstiller Achilles, som løfter den falne Amazondronning, Penthesilea, i sine Arme. Men denne Composition, som han har behandlet i en Mængde Udkast og Tegninger, er aldrig blevet udført. Kun en Skizze i brændt Leer er tilbage, og denne, som ved Thorvaldsens Gave er i hans Biographs Besiddelse, er saaledes opbevaret for hans Museum.

Hvad Gruppen, som han i sit Brev anmeldte, end har forestillet, da synes det dog vist, at det kun blev ved Skizzen.

Han havde snart maattet giøre den Erfaring, at det ikke kunde hjælpe, at foretage disse større Arbeider, hvis Skiebne dog vilde blive at falde sammen som udørrede Modelle, fordi han ikke engang kunde faae dem afstøbte i Gips, og efter deslige Betragtninger, begyndte han igien at giøre Copier i Marmor efter antike Buste. Dog — nu var det ikke længer for Studiets Skyld, eller for at vinde Øvelse i Marmorarbeidet, men, — som han selv bekliender i et Brev til Abildgaard, — "paa Speculation." Han havde endnu ikke erfaret, hvor lidet glædelige Resultater hans allerede hjemsendte Marmorbuster fulde friste!

Et Par Bestillinger indkom dog paa denne Tid. Den danske Minister i Neapel, Kammerherre v. Bourke havde overdraget ham at giøre hans Buste, — efter hvilken Model erfares ikke, — og denne Buste kom nu under Arbeide.

En anden Bestilling modtog han fra København. Den allerede nævnte Dr. Scheel, som var kommen tilbage til Fædrenelandet, skrev nu til sin Ven i Rom, at man, foranlediget af den afdøde Professor Sartorophs Fortjenester, havde istinde at sætte ham et Mindesmærke i Fødselsstiftelsens Vestibule. En Subscription vilde blive aabnet, men for at paaaflynde Sagen, havde Dr. Scheel og den Afdødes Son udredet den først fornødne Sum, og Thorvaldsen anmodedes om at udføre denne Buste i Marmor. Men til Veilednings for Kunstneren havde man kun et maadeligt Kobberstik at tilbyde ham, eftersom det eneste Exemplar af den omtalte Medaillon var ved Indpakningen gaaet ifstykker.

Efter de Bølesser at domme, som Thorvaldsen tidligere havde robet mod denne Familie, maatte man nu antage, at han med Glæde vilde opfylde dette Ønske; men, at giøre en Buste efter et maadeligt Kobberstik, var ham en oprerende Tanke. Imidlertid kunde han ikke undslaa sig for Bestillingen, og da han senere stadigt paamindedes, kom han ogsaa saavidt, at han fik en Gibbsmodel i stand.

Da vi ikke senere komme tilbage til denne Gienstand, maa vi allerede paa dette Sted meddele, hvad vi have erfaret om denne Bustes videre Skiebne.

Thorvaldsen lod Gibbsmodellen henstaa saalænge, at man i København omsider tabte Taalmodigheden og afbestilte Arbeidet i Aaret 1806. Men til vor Kunstners Uheld, havde Fru Frederikke Brun engang seet Modellen i hans Studio, og da hun nu i et Selskab havde ytret dette, og man saaledes fik at vide, at Modellen stod færdig, blev Af-bestillingen tilbagefaldt, og Thorvaldsen paany opfordret til dog saa smart som muligt at udføre den i Marmor.

Men dertil synes han ikke at have funnet bequemme sig. Han overdrog derfor dette Arbeide til en Anden. I et Brev til Abildgaard robede han senere denne Hemmelighed. "Imellem os sagt" striver han, "har jeg ikke selv gjort den."

Den samme Ulyst, han, under de givne Betingelser, havde følt imod at paataage sig dette Arbeide, folte han nu mod at aflevere det, og Busten blev saaledes henstillet og stiust, indtil den i Kunstnerens sidste Levetid med hans øvrige Sager blev bragt til København. Imellem de paa Charlottenborg sammendyngede, fuldførte og ufuldførte, Værker tildrog den sig en Dag tilfældigvis Opmærksomhed, og da

det nu blev robet, at det var Sartor phs Buste, blev han nolens volens nødt til sieblikkelig at udlevere den til den Sartor phs Familie, hvor den nu opbevares.

Boruden Bestillingen paa Sartor phs Buste modtog Thorvaldsen kort Tid efter en Opsordring fra København til at hemsende en Composition til et Monument for de Falde, d. 2den April 1801. Denne Composition skulle indsendes til Prof. Münter, men hvorvidt Thorvaldsen har fulgt denne Opsordring, eller ikke, derom have vi Intet funnet erfare.

XXVII.

Gotskalk Thorvaldsen skriver om Slaget d. 2den April 1801. Flere Arbeider hemsendes. En Hygge a ðg to Buster til Dr. Eckmann. Modellen til Jason slaaes ned. Thorvaldsen vil reise hem. Hans Skrivelse til Akademiet. Brev til Abildgaard. Melder sine Forældre det glædelige Budskab om Hjemreisen.

Bor Kunstniers Brevverling med sin Fader var næsten gaaet istaa. Thorvaldsen havde, efter hvad Faderen har hittret, ikke ladet høre fra sig i henved to Aar, og den Gamle, som var misfornøjet med, at Bertel havde brudt sit Ord og ikke havde begivet sig paa Hjemreisen, havde ikke heller længe strevet. Denne Taushed blev dog brudt ved et Brev, Thorvaldsen strev i August d. A., og et Par Maaneder efter fulgte dette Svar:

"Kære Son!

Din kære Skrivelse af 30te August haver jeg med megen fornøjelse bekommet, som var det første i 2 Aar. Du kan forestille Dig, hvorledes vi have været tilmøde, da det Nygte gif her forrige Sommer, at Du var død, som blev forøget, da jeg strev Dig til og intet Svar fik. Men til vor Glæde fik jeg at vide hos Justitsr. Abildgaard, at det var et falsft Nygte.

At Du er frist og vel, fornøier os overmaade, og vi ere begge saa, Gud være lovet.

Det Nytt, som jeg kan strive Dig, har Du vel hørt, nemlig, vi havde her Skærtorsdag et Lordenveir, som

aldrig i Historien har haft Lige, nemlig en Sø-Bataillie, som varede i uafbrudt 5 Timer. Den stolte Admiral Nelson angreb vores gamle Blokskibe, som laa for Anker, med en Magt af 12 Linieskibe og 6 à 8 Fregatter. Vores Skibe vare kun 5 à 6 ubrugbare Skibe, men de danske Drenge hilsede ham, saa han enster aldrig at komme mere til København. Denne Trofost kostede Engelandene 2600 Døde og 12 Linieskibe, som han efterhaanden maatte sænke og opbrænde. Vores Forliis af Døde var ei betydelig. Aldrig, troer jeg, nogen har hørt sliig en Bataillie! Skjønt Nelson havde 4 Gange overlegen Magt imod os, maatte han dog bede om Stilstand. At strive Dig mere herom, vil blive for vidstøftigt. Alle ere nu Krigere i København; 1100 Studenter blevne bevæbneude og sit Navn af Kronprinsens Livcorps; Kongen stenkede dem 2 blaa Faner, som var meget smukke. Din gode Ven, Prof. Nahbek er Lieutenant ved dem. Alle Contorbetiente have bevæbnet sig som Jægere; der er indsamlet til de Overstede over 2 Tønder Guld.

Hr. Fritzsch er her, Stanley er i Norge, Jørgen West boer i Helsingørsgaden No. 317.

Jeg talte igaar med Just. Stanley; han sagde mig, at der var besluttet i Academiet at tilsende Dig Dine Reisepenge. Jeg vilde nu ønske, at Du vilde reise snart tilbage og besøge Dit Fødeland.

Jeg har idag indlemmet mig i en Kasse, hvor Din Moder kan, efter min Døb, nyde 200 Rdlr. aarlig Pension, isfald Kassen bliver complet.

Jeg vilde ønske, at Du vilde strive mig til snart, for til Paaske vil jeg flytte- og saa kunde jeg faste Værelser, saa at Du kunde faae Lejlighed heri, for at være blandt Fremmede, vilde falde Dig vel kostbart, da jeg indseer det for at være Dig vel svært, for Din Reise kan sagtens medtage Dine Reisepenge.

Den gamle Gianelli er død, hans ældste Søn skal
giftes — —

Din sorte蒲bel lever godt; jeg har ofte været i
Selskab med hans Navne, Translateur Primong, som har
 sagt, at det var en Fornærmede imod ham, at jeg havde
 opkaldt Hunden efter ham, men jeg har svaret ham, at
 han ikke havde Alarsag at fortryde, at en Hund, som
 tænkte meget bedre end han, havde hans Navn.

Jeg skal hilse Dig fra Probsthain; han har været
 saa god at tegne noget for mig, naar jeg behøvede det.
 West har sagt mig, at han vil skrive Dig til, og at han
 har skrevet Dig 2 Breve til, som jeg troer at være Blæst.

Du maa være af den Godhed at skrive mig til, hvad
 Tid Du agter at reise fra Rom, at jeg ei skal skrive Breve
 til Unyhte. For nærværende Tid husser jeg ei mere; jeg
 skal see at samle noget til næste gang.

En flittig Hilsen fra Din Moder og gode Venner.
 All Lykke og Held ønskes Dig af Din oprigtige Fader,

G. Thorvaldsen.”

København d. 4 Oct. 1801.

Der var, som vi allerede have antydet, en uheldig Stierne
 over Alt, hvad vor unge Kunstner i disse Aar hiedsendte til
 Danmark. Af den første Sending havde han endnu kun haft
 Udgifter, som vilde opsluge al den Indtægt, han i det gunstigste
 Tilfælde kunde vente, naar han fik Rothes Buste solgt.
 Den anden Sending, som nu snart havde henligget i to Aar
 hos et Handelshuus i Livorno, for at vente paa en Skibs-
 lejlighed, havde en ligesaa uheldig Skiebne. Det Handelshuus,
 til hvilket disse Kasser vare adresserede, gjorde Opbud,
 Thorvaldsens Arbeider kom med Husets øvrige Effecter under
 Beslag og reddedes kun med endel Besværligheder ud af
 Boets Masse. Ved Begyndelsen af 1802 vare de dog op-

lagte i et Pakhus, da den danske Fregat, Triton, om sider anløb Livorno, og Capitain Berger underrettede Thorvaldsen om, at han vilde medtage Kasserne, men ventede først at naa København — — til Efteraaret.

Thorvaldsen besluttede derfor at benytte denne samme Lejlighed til at hjemsende, hvad han senere havde udført, navnlig Raphaels Buste, Bourkes Buste og en Copi af en antik Buste, alt i Marmor, og disse Sager blev nu sendte til Livorno, for at dele de andres Skiebne.

Leermodellen til Statuen Jason blev endnu holdt fugtig, for ikke at falde sammen, og af et Brev fra Dr. Eckmann, som nylig havde forladt Rom, sees det, at Thorvaldsen paa denne Tid, foruden hvad vi have nævnt, endnu paa denne Mens Bestilling havde modeleret en Hygæa, formodentlig en Statuette, og to Buster. Hans Arbeidslyst blev mere og mere trunget ned til Smaasager, som ikke krævede alt for store Udlæg.

Da nu ogsaa de sidste Arbeider i Marmor vare assendte, og han af sin Faders sidste Brev havde erfaret, at Akademiet havde anviist ham hans Rejsepenge, det sidste Alars Stipendum, slog han Modellen til Jason sammen, beredte sig, saavidt han funde, til Rejsen, og skrev til Akademiet under 20de Marts 1802:

"Jeg giver mig herved den Frihed, at tilkjendegive Det Kongelige Academie, at mit Opholdssted er endnu her, og, hvormeget jeg end ønskede, at kunne blive her noget længere, saa seer jeg mig dog ikke i stand dertil, saa som (i) den for Rom saa ulykkelige Tid, i hvilken jeg her har opholdt mig, ikke har været noget for Kunstnerne at fortjene, og (det) seer endnu ud til at ville være længe,

førend det kan bedres, og altsaa nu det mig gunstigst forundte Stipendium ophører, er jeg nødt til at forlade denne By, for at begive mig paa Hjemreisen i Sommer.

Jeg kan ikke sige, hvormeget jeg føler mig Academiet forpligtet for al den Godhed, jeg har nydt af samme, og hvormeget jeg ønsker, efter min Tilbagekomst til København, at kunne paa nogen Maade bevise den Taknemmelighed og Hengivenhed, med hvilken jeg har den Øre at forblive

Deres underdanigste Tiener

Thorvaldsen.

Samme Dag strev han til Abildgaard:

Rom, d. 20de Marts 1802.

"Gode Hr. Justitsraad Abildgaard!

Bed en Hændelse har jeg med stor Glæde imodtaget Deres Brev af 4de Octob., efter det lang Tid havde lagt paa Posthuset her. At jeg ikke strax har opfyldt min Pligt at besvare Deres Skrivelse, har været for at tilvejle bringe de 3 Lommer af Museo Pio Clementino og derom at kunne give Dem Efterretning.

I folge af Deres Brev af 21de Julii 1800, strev jeg til Hr. Capitain Berger, som kommanderede Fregatten Triton, i Livorno, og bad ham, om han vilde indstibe de herliggende, til Dem adresserede, Kasser, hvorpaa han svarede mig venstabelig, at han vilde tage dem og tillige, om jeg ellers havde noget, som jeg ønskede hjem, saa fulde jeg stikke ham det, som jeg strax benyttede mig af, og sendte den Kasse med de ovenomtalte 3 Lommer, som jeg har købt til Dem, tilligemed en anden Kasse med mine Bøger, som begge lykkelig ere ankomne til Livorno, hvor Fregatten tager Dem alle fire med til København. Fra Rom til Livorno har disse fire Kasser kostet 44 Piastre $62\frac{1}{2}$ bajocchi, som jeg beber Dem at have den Godhed

for mig at udbetale til Hr. Ulrick, den danske Consul i Livorno, tilligemed det, som han fordrer for sin Umage, som jeg igien skal give Dem med al Tæknemmelighed.

Den mindste af disse fire Kasser er Deres, og de andre 3 Kasser tilligemed den lidén, som De alt har, ønskede jeg, at det var Dem muligt at forvare for mig, til jeg kommer hjem, men for Alting, paa et tørt Sted; (da) det er ikke alt mit, som er i disse Kasser, maa jeg mene, at det bliver det bedste, at lade dem urørte, til jeg kommer hjem, for (at jeg) da bedre kan give enhver sit efter den Nota, som jeg har opstrevet paa, hvad der tilhører Enhver.

Jeg har bekommet Brev fra Frölich, hvori han giver mig Nota paa min Pension og aftækker mig 87 Rdlr., som er et stort Tab for mig paa nærværende Tid, da jeg behøver Alt til min Hjemreise.

Lev nu vel, Hr. Justitsraab! Jeg anbefaler mig til Deres vedvarende Godhed, som jeg har haft saamange Prøver paa og henslever Deres oprigtige

B. Thorvaldsen.
i Haft.

Jeg har i dette Moment faaet Efterretning fra Livorno, at den sidste Kasse med 5-Marmorkuster, som jeg sendte til Livorno, er ankommen, og Fregatten har ogsaa taget den med og er afgaet fra Livorno. Denne Kasse er Franco."

En Maaned senere skrev Thorvaldsen, for dog nu at meddele de længselsfulde Forældre den glædelige Tidende om hans forestaaende Hjemreise, til sin Fader. Af dette Brev have vi kun forefundet en fragmenteret Concept, skrevet med Thorvaldsens egen Haand, d. 22de April, uden Angivelse af Året. Men vi ere sikrere paa, at denne Concept er skrevet i 1802, end paa, at Brevet er blevet skrevet og assendt:

Rom, d. 22 April.

"Gode Fader!

Jeg har med megen Længsel ventet efter Brev fra Dem, men forgives. Beviis mig dog den Godhed, at tilstrive mig strax, efter De har bekommet dette Brev, og lad mig vide, hvorledes det gaaer Dem og min Moder, tillige alle gode Benner.

De kan let forestille Dem, hvor kært det maa være mig, at faae nogen Efterretning fra mine Forældre og mit Fødeland, hvor der er saameget, der kan fornøje mig at høre.

Lad mig see, at De skriver mig ofte til i den forte Tid, jeg er her, da det nu nærmer sig den glade Dag, at jeg skal omarme mine gode Forældre. Gud! hvilken Glæde det vil være for dem!

Jeg har hørt, at Hr. Stanley*) har vundet Reise-stipendium, som glæder mig; jeg ønsker, at naar han kommer hertil Rom, (han) vilde tage mit Logis, som han vil være vel tient (med), da det er en overmaade brav

Her slutter Concepten, men vi kunne supplere Sætningen ved at henvisse til den i det Foregaaende nævnte Padrona di casa, den gamle Ursula.

*) Charles Stanley, der som Architect i Aaret 1795 havde vundet Akademiets store Gudmedaille, concouerede i 1800 med fire andre Architecter om Reisestipendiet.

XXVIII.

De assendte Arbeider. Skrivelse fra Thorvaldsen til Capitain Berger. Afreisen fra Rom modet Vanskeligheder. Joëga vil folge med, og Neisen udsettes. Schweikle's Amor. Jason i overnaturlig Størrelse. Det siette Aars Stipendum. Brev fra Abildgaard. Jason vækker Opmerksomhed og bliver aformet. Fra Frederikke Brun. Thorvaldsen berammer sin Afreise. Billedhugger Hagemann. Hopes Besog. Bestilling paa Jason. Contract.

Vi maa her atter vende tilbage til de sidst assendte Sager, thi uagtet Thorvaldsen for to Maaneder siden havde meldt Abildgaard, at Fregatten var afgaet fra Livorno, blev han dog i Mai Maaned overrasket ved det Budssab, at Triton endnu laa der paa Rheden, og for ikke at forbogaa et egenhændigt Brev, som Thorvaldsen skrev paa denne Tid, maa vi ogsaa meddele, hvad han, i Anledning af sine Sager, tilskrev Capitain Berger:

Rom, d. 10 Mai 1802.

"Højtærede Herre!

De vil tilgodeholde mig, at jeg paa ny er saa fri at falde Dem besværlig.

I blandt mine fem Kasser, adresserede til Hr. Justitsraad Abildgaard, som De har haft den Godhed at tage ombord, er en, marqueret N. A. No. 2, i hvilken befinde sig fem Marmorbuster af mit Arbeide, hvorfra en er Portrait af Hr Kammerherre v. Bourke, der den Tid, som bekjendt, var Hans Majestæts Gesandt i Stockholm og nu i samme Qualitet gaaer til Madrid.

Som jeg ikke forudsaae denne Forandring, troede jeg det velgiort, at sende dette Portrait tilligemed mine øvrige Arbeider til København, men nu, Hr. Bourke befinner sig i disse sydlige Lande og ønsker her at imodtage det, er jeg nødsaget at hæde Dem, ifald De, førend Deres Tilbagekomst til Dannemarck, stulde indlebe i nogen italiensk eller spansk Havn, hvor der findes en dansk Consul, De da vilde behage at lade hemelte Kasse aabne og Busten udtage, der befinner sig overst i Kassen, og saaledes placere, at den kan udhæves, uden at de øvrige derved derangeres.

Ved en lykkelig Hændelse funde det maastee træffe sig, at De fandt sig sammen med Hr. v. Bourke i Neapel, eller i Livorno og saaledes selv funde overgive ham den; men i al anden Fald vil De bevise mig den Godhed, at overlevere den til den danske Consul paa Stedet med Anmodning, derom at underrette Hr. v. Bourke, saa han i desfølge kan give den fornødne Ordre, at den maa blive ham tilsendt.

Portraitet bestingverer sig fra de øvrige i Kassen befndlige Buste ogsaa derved, at det er den eneste, som har Drapperi paa Brystet, medens de andre ere aldeles nogene.

Jeg beder paa ny at tilgive mig den tagne Frihed og at regne paa min Taknemmelighed, hvor jeg nogensinde funde finde Lejlighed at være Dem til Dienste.

Tor at dette Brev paa en eller anden Maade maa komme Dem tilhænde, sender jeg et andet Afskrift."

Det havde været Thorvaldsens første Bestemmelse at afreise fra Rom i Løbet af Sommeren, saafremt han til den Tid modtog Penge til Hjemreisen. Men da han fik det femte Aars Stipendium, var Beløbet ikke saa stort, som han

havde gjort Regning paa, og han havde vel ogsaa Adskilligt, som fulde klares, forend han kunde forlade Rom.

Til disse Hindringer kom der, som det synes, endnu en Fristelse, som han gierne gav efter for, da han neppe havde stor Lyst til at begive sig paa Hjemreisen.

Zoëga, som havde sin Slægt i Kiel og adskilligt at føge om hos den danske Regierung, havde allerede i flere Aar haft iinden at foretage en Reise til Danmark. Da han nu erfarede Thorvaldsens Beslutning, foreslog han ham, at udsætte Reisen, for at de kunde følges ud. Han omtaler dette, under 12te Junii 1802, i et Brev til Münter*): "Ich habe Hoffnung gegen das Ende des Winters mit Thorvaldsen zu reisen," og det er rimeligt, at Thorvaldsen med Glæde rettede sig efter sin lærde Ven, om ikke af anden Grund, saa for dog ikke at reise alene. Reisen blev altsaa udsat til næste Foraar.

Denne, tilsyneladende ubetydelige, Omstændighed har maaske i sine Folger haft en ligesaa afgjørende Indflydelse paa vor Kunstmasters hele Fremtid, som det senere, saa ofte fremhævede, Besøg af Sir Thomas Hope. Thi ved at udsætte Reisen et halvt Aar, for at kunne giøre den i Fælledsstab med Zoëga, indtraadte der nu en Periode, som var for lang til, at den kunde hengaa, uden at ogsaa Lysten til at arbeide igien indfandt sig.

Denne Lyst blev, da den indfandt sig, understøttet af en Tilskyndelse af et ganske nyt Slags.

I den Kunstmperfreds, hvori Thorvaldsen dagligt levede, var Talen stadigt om, hvad Nyt der produceredes i de for-

*.) Welcker, Zoëga's Leben. II. 272.

ssiellige Ateliers og Studier. Paa denne Tid havde en ung Billedhugger fra Stuttgart, Schweicle, vaft ualmindelig Opmærksomhed ved en Statue, Amor, og dette Arbeides Fortieneste kom saaledes ogsaa Thorvaldsen for Dre. Han gif hen for at see det, men fandt, at de Lovtaler, han havde hørt, vare overdrævne, og at, dersom Celebriteten laa saa nær for Haanden, kunde han ogsaa frembringe noget, der kunde fortjene at komme i Betragtning.

Den sonderslagne Jason reiste sig nu igjen i hans Tanke, og inden man vidste noget deraf, havde han i sit Studio opbygget en Leermasse, hvorfaf denne Heros skulde træde frem i overmenneskelig Størrelse.

Dette skete i Efter sommeren 1802 under Udsigter til, at det ikke vilde gaa denne Jason bedre, end den forrige. Men han vilde have den frem, saaledes som den stod for ham i Tanken, og hengav sig ganske i sit Værk, uden at lade sig forstyrre af dets rimelige Fremtid.

Da modtog han i November et Brev fra Abildgaard med Esterretning om, at man havde anvisst ham det siette Aars Stipendium, og dette forandrede nu Forholdene betydeligt, thi nu saae han sig for nogen Tid betrygget og kunde med fuld Kraft og No giennemføre sit Arbeide.

Dette Brev fra Abildgaard lyder saaledes:

"Kære Ven!

København, d. 4de Oct. 1802.

"Jeg kan ikke undlade at melde Dem, at Akademiet har labet Dem udbetale deres 6te Aars Pension med 400 Adlr., som efter al Formodning er afgaaet med forrige Post, og da disse 400 Adlr. er alt, hvad De fortiden kan vente, da bliver det vel nødvendigt, at De med dem begiver Dem

paa Hjemreisen, isald de ikke har noget Arbeide, hvorved De kan fortjene noget. Imidlertid skriver De strax til Akademiet, for at underrette samme, om De begiver Dem paa Hjemreisen, eller ei. De kan skrive ubenpaa Brevet til mig, og da kan De legge en aaben Seddel i samme til mig, hvori De skriver, hvad Alle ikke hør vide. — — —

— Saasnart jeg faaer at vide, naar De kan ventes hjem, vil jeg see, om jeg kunde opholde lidt Arbeide til Dem, og iøvrigt giøre, hvad jeg kan, som De vel veed.

Her er altting ved det Gamle; vore saakaldte Billedhuggere, endstikønt de blot giøre Liigstene, vil gjerne leve evindelig, om det kun lød sig giøre.

Hvad De endnu har liggende i Livorno, og hvad De endvidere maatte sende derhen, for at føres hertil, maa De give Vedkommende Ordre, ikke at sende med andre, end Danske Skibe, da det ellers vil koste Dem altformeget i Fragt.

Vores Minister, Bourke, som De har kiedt i Neapel, er reist herfra i forrige Uge, for at gaa til Madrid, men han reiser først til Paris, hvor han agter at opholde sig nogle Maaneder, og deraf reiser han til Florenz, hvor jeg formoder, han vil indtræffe først i tilkommende Åar. Dette har jeg ikke villet undlade at underrette Dem om, da jeg formoder, om han kan være Dem til nogen Tjeneste, vil han giøre Noget for min Skyld.

Deres Fader var hos mig for kort siden, og jeg formoder, han lever vel. Den unge Stanley kommer til at reise til Foraaret; hvad der vil blive af ham, kommer anderpaa.

Lev nu vel, min gode Ven! og lad mig snart vide, naar jeg kan vente Dem, saa er jeg, nu som altid

Deres oprigtige Ven

Abildgaard.”

At Thorvaldsen strax i Begyndelsen af Aaret 1803 paa ny har haft sin Statue Jason, denne gang i overnaturlig Størrelse, færdig i Model, eller dog saavidt, at den kunde blive Gienstand for almindelig Opmerksomhed, dette sees af de Esterretninger, som Fru Frederikke Brun, der paa den Tid levede i Rom, har meddeelt*).

Hun beretter nemlig, at hun i Januar 1803 var Bidne til den Virkning, dette Phænomen, der syntes nærmere at tilhøre de sionneste Tider af den helleniske Kunst, end vor Tidsalder, gjorde paa Besucher; hvorledes den strenge Zoëga stienkede denne — den sidstfodte Antike — sit Bifald, og hvorledes Canova, da han fortæs hen, for at see den unge, danske Billedhuggers Jason, overrasketes og yttrede: "Quest' opera di quel giovane danese è fatto in uno stilo nuovo e grandioso!"

Fru Bruns Nærværelse i Rom, og hendes Enthousiasme for en ung Kunstmester, i hvem hun hilsede en berømt Landsmand, har upaatvivleligt ikke bidraget lidet til den rige Høst af Lovtale og Beundring, som nu fra alle Sider strømmede ned over Thorvaldsen.

At hun ogsaa har hjulpet Thorvaldsen til at face Jason afstøbt i Gips, berettes af Fernow **), som var tilstede, og dette maa findes ganzse rimeligt, siondt andre Beretninger gjøre det tvivlsomt, at Modellen blev afformet, før dens endelige Skiebne var afgjort.

*) Morgenblatt f. geb. St. 1812. No. 192. Molbechs Athene. 1815. IV. Pag. 6.

**) Wielands N. L. Merkur. 1803. II. 314.

Ihenseende til dette Spørgsmaal har man fortalt en Anecdote, som vi ikke her kunne forbigaa, da den charakteriserer vor Kunstmner.

Mange Aar efter, da Fru Brun atter var i Rom, og Thorvaldsen stod i sin fulde Kunstnerglands, besøgte en tydft Fyrste Thorvaldsens Studier. Fru Brun var med i Sel-skabet, som af vor Kunstmner blev fort om iblandt de opstillede Værker. Da man nærmede sig Jason, udbrod Digterinden selvbehageligt ved Tanken om dette Værks første Fremtræden: "Da steht mein Sohn! Nicht wahr, Thorvaldsen?" — Vor Kunstmner, som fandt sig noget saaret ved disse Moder-glaeder, svarede tort: "Er hat Ihnen nur wenig Geburts-schmerzen gekostet!"

I to Maaneder var Jason blevet beundret og havde modtaget mange Besøg, uden at det blev til videre. Kunstneren synes at have føldet den Dom over dette sit Værk, at det kunde henstaa, indtil der muligen aabnede sig en Lejlighed til at faae det sendt efter ham til Danmark. Han selv maatte nu forlade Rom, og, da dette ikke kunde være anderledes, maatte det skee, forend de sidst modtagne Re-misser vare altformeget angrebne.

I Midten af Marts d. 2. — maasee allerede til den 8de Marts — var Afreisen berammet. Zoëga havde maattet opgive sin Reiseplan; derimod havde Thorvaldsen gjort Aftale med en preussisk Billedhugger, Hagemann, om at giøre Folgeskab med paa denne Reise.

Med en Vetturino havde de sluttet en Contract, og paa den bestemte Morgen holdt Vognen udenfor vor Kunstmners Bolig i Via Felice. Kofferten var surret fast, og Alt var færdigt til Reisen, — kun lod Hagemann længe vente paa

sig. Omsider indfandt han sig, — men for at erklære, at han umuligt kunde afreise idag, da han ikke havde funnet faae sit Pas i behørig Orden; Thorvaldsen vilde ikke reise alene; Reisen maatte dersor udslettes til næste Morgen, og Betturinen bandede.

Men noget op paa Dagen indfandt en Lejetiener sig i Studiet, for at støtte en reisende, engelst Herre Leilighed til at see den meget omtalte Statue af en dansk Billedhugger.

Thorvaldsen var selv tilstede, Sir Thomas Hope, en engelst Banquier, blev modtagen, og Jason præsenteret.

Om Hope har kiendt Thorvaldsens critiske Stilling i Rom, vide vi ikke, og det behøver heller ikke at antages, da Kunstneren havde sin bedste Talsmand i sin Jason. Ved Hans Spørgsmaal, hvormeget denne Statue vilde koste, udført i Marmor, har Thorvaldsen vistnok seet sin Fremtid dukke op som en stibrudden Mand af den vaade Døbskamp. Han svarede med Bestemthed, at han vilde udføre den for 600 Zechiner. Hope maatte erklære, at dette var en ringe Priis for et saa betydeligt Arbeide, og Handelen var sluttet.

Vi have selv, efter tidligere, mindre paalidelige, Meddelelser berettet, at Hope strax tilbed, at ville betale denne Statue med 800 Zechiner, men dette maa vi nu, da Contracten og Hope's Breve ligge for os, berigte derhen, at han lovede, naar Arbeidet leveredes færdigt, at ville lægge 200 Zechiner til den forlangte Betaling.

Saaledes sik vor Kunstner da endelig engang en ordentlig Bestilling, forsaavidt denne kunde kaldes en saadan; thi vi skulle strax i det Følgende see, at der ikke kunde være Tale om nogen synderlig Indtægt at vente for ham.

Men Hovedsagen var, at han ikke kom til at reise, og i denne Henseende havde altsaa Hagemanns Uesterrettelig-
hed ligesaa stor Fortieneste som Hopes Bestilling.

Istedetfor næste Morgen at forlade Rom som en mod-
falden Pensionair uden synderligt Udbytte af Reisen, sluttede
Thorvaldsen nu Contracten med Hope, hvilken vi her med-
dele aldeles saaledes, som den er fundet mellem hans Papirer:

"Moi soussigné je m'engage d'exécuter pour
Mr. Thomas Hope de Londres en marbre statuaire
de Carrara de la plus parfaite qualité, selon un
modèle, actuellement existant dans mon étude,
près de la Place Barberini, une Statue, haute de
onze palmes romains, représentant Jason debout,
portant d'une main sa lance, de l'autre la toison
d'or, pour la somme de six cents Sequins Ro-
mains*), payables en quatre termes: le premier
après l'achèvement du modèle, le second après
l'arrivée à Rome du bloc destiné pour la Statue,
le troisième après que celle-ci sera ébauchée, et le
quatrième & dernier lorsqu'elle sera entièrement
terminée.

Rome, le Mars 1803.

B. Thorvaldsen.

Reçu la Somme de Trois Cent Trente Ecus
Romains en payement du premier terme de l'en-
gagement énoncé ci-dessus.

Rome 23 Mars 1803.

B. Thorvaldsen.

*.) 1320 Scudi.

E di più ho ricevuto pr. ordine del Sig.
Patrizio Moir coprd Il Sig. Marino Torlonia Scudi
Tre Cento Trenta moneta fina per la seconda
rata.

Roma le 27 Agosto 1804.

B. Thorvaldsen.

E di più ho ricevuto pr. ordine del Sig. Pa-
trizio Moir coprd Il Sig. Marino Torlonia Scudi
Tre Cento Trenta moneta fina per la terza rata.

Roma le 27 Febr. 1805.

B. Thorvaldsen.

XXIX.

Thorvaldsens økonomiske Forhold efter Bestillingen paa Jason. Udbyttet af de hemsendte Arbeider. Consul Ulrichs Fordringer. Bernstorffs Buste. Jørgen West's Prev. Faderens Fortornelse. Thorvaldsens Beklagelse. Et Skiedebrev fra den Gamle. De kibenhavnske Venner's Misfornoielse. Thorvaldsen hensalder til Melancholi. Anna Maria Uhden's Ægteskab. Forhold til hende. Jasons Rygte i Tyskland og i København.

Man er i Almindelighed tilboelig til at tro, at Thorvaldsen, ved Hopes Bestilling paa Jason, strax kom paa den gronne Green; men det var ingenlunde Tilfældet. Som Contractens Paategninger vise, fik han strax den første Fierde-deel, 330 Scudi, ubetalt, men nu havde han af sine indstrækede Midler at sørge for Indkøb af en Marmorblok i Carrara, en Udgift, som, ifølge en senere afsluttet Contract med Brødrene Finelli og Enrico Keller i Carrara, (der overtog at levere Marmorblokken og at uddrage Statuen af Punkterne) beløb sig til 650 Scudi, saa at Thorvaldsen for Halvdelen af den ham tilstaaede Sum havde overtaget en Forpligtelse, der i mange Aar efter hvilede trykkende paa ham.

De ham fra Akademiet senest tilsendte 400 Rdlr. blev nu vel ikke brugte til Hjemreisen, men snarere til dermed at dække hans forlængede Ophold, saa at der neppe blev noget tilbage til at sætte i det ny Arbeide.

For intet af de hemsendte Arbeider havde han modtaget den ringeste Indtægt; Rothes Buste stod endnu til Skue

hos Abildgaard, og af den seneste Sending af fem Marmor-
byster, deriblandt Bernstorffs, fik han ligesaa lidet, da de
omsoender, efter mange Besværligheder, vare landede i Køben-
havn.

Evertimod, han fik kun Ubehageligheder og Udgifter
deraf. Efterat nemlig ogsaa disse Kasser havde ligget en
Tid paa Toldboden, uden at blive indclarerede, saa at flere
af Marmorsagerne, der havde været utsatte for Fugtighed,
havde faaet endel Rustpletter, overraskedes vor Kunstner senere
ved nærgaaende Fordringer paa ham, som han havde Nød
med at fyldestgiøre.

Førend vi forlade denne Sag, maa vi endnu her i
denne Forbindelse meddelse det Arbeides Skiebne, af hvilket
Thorvaldsen havde ventet sig den sikreste Indtægt, nemlig
Bernstorffs Buste.

Da denne i 1803 var udpaakket og kommen i Abildgaards
Børge, troede han bedst at finde en Køber, ved at fremstille
den for den fornemme Verden. Efterat den var blevet præ-
senteret for Kronprinsen, blev den bragt til Grev Reventlow,
hvor den opstilleses i hans Cabinet, og blev beundret som
et mærkelig skønt Arbeide af den unge, danske Kunstner.
Der saaes den i Marts 1803, og der blev den staende, ind-
til i Nov. 1808, da Reventlow tilfældigvis skrev et Brev
til Thorvaldsen, hvori han blandt andet ytrer, at Bern-
storffs Buste endnu staer hos ham, uden at han veed
dens Bestemmelse. Thorvaldsen modtog dette Brev, og
svarede, at vel havde Bustens Bestemmelse været at sælges
til Fordeel for hans gamle Fader, men da han nu var død*),

*) Gottskalk Thorvaldsen døde i Bartou d. 13de Junii 1805.

saa var det bedst, at Busten fik den Bestemmelse, "den allerede havde, nemlig at værdiges Hs. Excel- lences Gemak o. s. v."*).

I de samme Dage, da Løbbet var fastet, at Thorvaldsen blev i Rom, skrev hans Ven, Jørgen West, under 11te Marts 1803, et langt Brev til ham, hvorfra vi uddrage føl- gende:

"Efter i fire Aar ikke at have hørt Noget fra Dig, uden paa anden og tredie Haand, uagtet jeg dog i 1799 eller 98 skrev Dig til, angaaende Lyge Rothes Buste, som Du skrev mig til skulle adresseres til mig, og jeg derfor skulle hæve Betaling, for vedmed at assistere din Moder, har jeg siden ikke faaet Brev fra Dig. Jeg prøver derfor endnu engang, om disse saa Linier kan naa Dig.

Busten skal, efter Forvalter Sonins Sigende, være kommen til Prof. Abildgaard, men jeg veed Intet videre om det; jeg formoder derfor, at Abildgaard har hævet Be- talingen derfor. Jeg har nogle Gange spurgt din Moder, om hun havde faaet noget deraf, men hun siger: Nei! Hun trænger til Hjælp i denne Tid, da din Farer har været syg en Tidlang og haver hele Vinteren Intet for- tient. Jeg har sagt hende, at jeg med Hornoelsse skulle understøtte hende, saameget jeg kunde, og derved er da den tungeste Steen lettet for hende; men, Stakk! hun troer maaßee, jeg gjør det med Uwillie, og det skulle giøre mig ondt, om hun ikke kiedte mig bedre.

Er der Haab om, at Du kan ventes hjem i Aar, saa skriv hende det til, da Intet græmmer hende mere, end hendes Vertels Uwebtlvelse. Jeg har hørt, at Du

*) Det i Museet værende Exemplar er formodentlig en Gientagelse, som senere blev bestilt af Baron v. Schubart, der af ganske private Grunde ikke funde modtage den.

har at bestille i Rom, som er Aarsag i, at Du ikke kom forrige Aar, men i Aar er der vel sikker Formodning om, at Du kommer. — —

Skulde Du have faaet nogen Efterretning om oven nævnte Buste, kunde Du dog ved Leilighed meddele mig noget herom, da jeg ikke begriber Sammenhaengen dermed, ligesaaledt som, hvorledes det er gaaet med nogle Smaating, som din Fader for en Tidlang talte om, at der ligeledes skulle komme, eller allerede varer komne, og, efter hans Sigende skulle afleveres til mig; men, som sagt, jeg har hverken bekommet det Enne eller det Andre. — —

Du skal faae noget at male*), naar Du kommer hem. Min Svoger Hammer skrev til mig i Junii Maaned: ""Hvor er Thorvaldsen?"" og jeg ham tilbage: ""I Rom!"" Det var al den Underretning, jeg kunde give ham.

Jeg havde nær glemt Noget af det Nye, som kunde interessere Dig: Wiedewelts Plads er bleven besat med Dajon og Juels med Lorenzen; havde Du været hjemme, maa skee Du havde proftteret ved det.

Nu, Hilsen fra alle dine Bekendtere, min Moder, Søstrende, Friis, min Broder og Flere, som alle sige: ""Hvor — bliver Thorvaldsen af!""

Min Kone beder Dig meget hilstet og erindrer Dig om hendes og mit Portrait, og mine Børn spørge ofte, naar den Mand kommer, som hænger paa Væggen. Opfyld nu Alles Ønske og kom snart! — —

Dette Brev fra en af hans kæreste Ungdomsvenner maa saameget mere have glædet Thorvaldsen, som han dog deraf paa anden Haand sik lidt at høre om sit Hjem i København. I halvandet Aar havde hans Fader, tildeels hindret ved Sygdom, ikke skrevet til ham, men deels ogsaa, fordi han var

* Portraiter, at tegne.

vred over, at Bertel ikke holdt sit Øfste, men, trods de saa ofte gientagne Bonner, havde modtaget en Forlængelse af Stipendiet, uden at benytte det til Hjemreisen.

Dette Savn af Efterretninger fra de Gamle gif Thorvaldsen til Hierete, og en egenhændig Concept, som vi kun kunne meddele fragmentarisk, afgiver en Prøve af denne hans Stemning. Dette Brev synes at have være bestemt til hans Fader:

"Jeg har" skrev han, "med Længsel ventet efter Svar fra Dig paa mine to sidste Breve, men forgives. Sidstengang jeg tilstrev Hr. Justitsraad Abildgaard, lagde jeg deri et lidet Brev til Hr. Friis, hvori jeg ønskede at vide, om Du virkelig endnu var ved levende Live. Ikke heller paa den Maade har jeg funnet erfare noget, da jeg dog er sikker paa, at det er ankommet, eftersom jeg har faaet Svar fra Abildgaard.

Jeg veed meget vel, at jeg fortinerer Bebreidelse, for jeg ikke har skrevet oftere, men, ikke engang at blive svaret paa de saa Gange, jeg har skrevet, begriber jeg ikke — — "

Men omsider kom der dog et Brev fra den Gamle, og dette udtaler tydeligt Fortredelighed over hans skuffede Forventninger.

Gotskalk Thorvaldsen skrev nemlig saaledes, under d. 3die Mai 1803:

"Kære Søn!

"Omfonst har jeg lange ventet at see Dig i dit Fædreland, omfonst har jeg ventet Efterretning fra Dig. Din lange Traværelse har paabraget mig mange Bekymringer og din Moder en bestandig Svaghed. Lykken venter Dig med aabne Arme, og Du forkaster koldfsindig dens ødle

Tilbud. Du veed vel de Forandringer, som ere skete i Academiet. Naar der er blevet talt paa din Fordeel, har Svaret været: "Hvor er han?"

Der ere afstillinge, som have fundet deres Fornoelse i at indbilde din Moder, at Du kom ei mere. Du kiender hendes Lettroenhed; jeg har forestillet hende, at det var langtfra Din Charakteer, at være af den vanartede Slægt, men ligefuldt har hendes Længsel vorer i Dages Tal.

Jeg vilde ønske os den Glæde, at see Dig vel, saa vilde Sorgen svinde bort!

Din gode Ven*), som medbringer dette Brev, vil bedre kunne fortælle Dig alle Københavns Nyheder.

Din tro Liener, Pudelen, længes og efter dit Komme!

Jeg ønsker Dig, at leve vel, men helst i København.

Jeg forbliver din hengivne F

G. Thorvaldsen."

Kbhvn, d. 3 Mai 1803.

Lignende Bebreidelser, som dem, dette Brev indeholder, lod ogsaa til ham fra flere af hans københavnske Venner, altsom det erfaredes, at han nu havde bestemt, at blive i Rom; i et af de Breve, han modtog, hed det ligefrem, "at alle hans Venner vare vrede paa ham, fordi han ikke kom hjem!"

Under disse mindre glædelige, private og økonomiske, Forhold var hans Sundhed nu saa angreben, at han henfaldt i en Melancholi, som hans Omgangsvenner ikke kunde afsprede, og hvis egentlige Grund de forgives søgte at udfinde. En af dem kom dog formodentlig Sandheden temmelig nær,

*) Formodentlig Theatermaler Wallich.

da han, i sin Bestræbelse for at udforske, "hvoraf det slette Humeur og denne Utilfredshed med sig selv reiste sig," gørde Thorvaldsen det Samvittigheds Spørgsmaal: "Er her ikke en Smule Fruentimmer med i Spillet?"

Før os, som onsfede, nogenlunde at samle disse losrevne Traade, finder denne Vennens Formodning en hoi Grad af Sandsynlighed.

Den Elstede fra Sommeraftenerne i Genzano havde, som det synes, paa denne Tid, rakt en mere velhavende Mand sin Haand i formeligt Ægteskab. Men Thorvaldsens Forhold til Anna Maria Uhden var derfor dog ikke ganske hævet. Om det trykkede Thorvaldsen, endnu at staa i denne Forbindelse, uden at have Kraft til at rive sig løs, eller om han sorgede over, at Ægtemanden forte sin unge Kone fra Rom til Florents, derom vide vi Intet at anføre. Imidlertid, — saaledes har man i det mindste fortalt, — kom den ægte-skabelige Lykke for dette Ægtepar ikke til Blomstring i Florents, og Forholdet imellem dem var og blev af saadan Natur, at denne Forbindelse ikke kunde have lang Varighed. Dette skal den listige Romerinde have forudseet; itide skal hun have taget det Lovste af sin ulovlige Elster, at han forpligtede sig til at sørge for hendes Fremtid, hvis hendes Mand, som det kunde ventes, forlod hende. Uveiret brød løs i Florents, og Thorvaldsen var nu nærmere knyttet til hende ved sit Lovste.

Et Spor af denne Catastrofie, som nok maa have fundet Sted paa denne Tid, tro vi at have forefundet i en mysteriøs Skrivelse til Thorvaldsen, dat. 12te Junii 1803, fra en Geistlig, Fra Luigi Formenti i Klosteret S^a Maria della

Stella i Albano. Saavært vi kunne fåsionne, indeholder denne Skrivelse en formelig Stævning til Thorvaldsen, at indfinde sig i et Anliggende betreffende "Sgra Anna Maria Uhden."

Fra dette Tidspunkt ligger dette Forhold som en mørk Traad, indflettet i vor Kunstners øvrige Liv.

Saaledes stod det med Thorvaldsen paa den Tid, da Ryget om hans Jason drog sejerrigt fra Rom ud i Verden, og mange Kunstforstandige allerede i ham hilsede Gienfoderen af den tabte, antike Kunst.

Vi finde ikke noget Spor af Overraskelse ved denne Kunstnyhed i København, men rigtignok heller ikke noget Spor af nogenslags Indberetning herom fra Kunstnerens Side.

I Tyskland forkyndte Fernow *) denne Kunstnyhed, og Fru Frederikke Brun ledsgagede hans Beretning med Digtet: "Thorvaldsens Jason." I Danmark var det Thorvaldsens "gode Ven" Knud Lyne Rahbek forbeholdt, at giøre den første Anmeldelse herom til sine Landsmænd. Han optog nemlig **) af Kozebues "Der Freymüthige" en Artikel, hvori Forfatteren vel indrommer, at dette Arbeide af en Billedhugger fra København gjerne kan have sin Fortjeneste og robe "Studium af Colosserne paa Montecavallo," uden at man derfor behover at sammenligne denne "montecavalliske Jason" med Canovas Mesterværk, Theus og Minotauros.

*) Wieland, Neuer Teutscher Mercur. 1803. II. Pag. 314 og 485.

**) Minerva. 1803. Junii. Pag. 337.

Men saameget erfarede man dog i København af Kozenbues Artikel, at den hidtil saalidet bemærkede Jason, der allerede en Gang var faldet tilbage til det Stov, hvorfaf den var tagen, nu havde reist sig igjen, og at den næsten lige-saalidet bemærkede Kunstner allerede havde vundet sig et Parti i Kunstsiden imod den længe beromte Canova's Tilhængere.

XXX.

Bekjendtskab med Baron Schubart. Architecten Charles Stanley. Indbydelse til Neapel. Thorvaldsens Brev til Ch. Stanley. Grevinde Woronzoff i Rom. Buste af Prindsesse Galizin og af Grev Woronzoff. Bestillinger paa en Bacchus, en Ganymed, en Gruppe: Amor og Psyche, en Venus og en Apollo. Wilh. Humboldt i Rom. Landsmand i Rom. Grev Adam Moltke. Bestilling paa en Apollo og paa en Ariadne. Adam Moltkes Buste.

Det var dog i Sommerens Løb lykkedes Vennerne i Rom, at faae Thorvaldsen til at flytte sit svage Hælbrede, ved i nogen Tid at flytte til Albano. Da han hennimod Efter-aaret kom derfra tilbage til Rom, traf han en dansk Familie, som mødte ham med saamegen Velvillie og Omhu, at han for de nærmest foreliggende Aar næsten udelukkende knyttede sig til den.

Det var den daværende danske Minister ved det Neapolitanse Hof, Baron von Schubart, som med sin Gemalinde havde gjort en Udsflugt fra Neapel, for i nogen Tid at dvæle mellem Roms Kunstnere og Kunstvenner.

Baron Schubarts Personlighed er heel vel kendt af hans Samtid og vel ogsaa tilstrækkeligt for den nærmeste Eftertid. Vi skulle derfor ikke forsøge paa, her at give Læseren en Characteristik af en af Naturen vistnok hiertengod og velvillig Mand, som i en ualmindelig høj Grad har sin Tids og sin Stands Svagheder til Skue.

De Egenskaber, som stærkest fremtraadte hos ham, ville vi imidlertid ikke kunne undgaa at lægge for Dagen, da han

dog her selv maa fremtræde med mange Skrøbeligheder i sine egne Breve, hvilke vi ikke kunne undgaa at meddele. Imidlertid vil det dog tillige deraf fremgaa, at, som han var, eller syntes at være, har han af Thorvaldsen i al Fald den Lov og den Fortjeneste, at i hans Huus, ved hans og Familiens kærlige Pleie, lykkedes det at styrke og bevare vor Kunstners Livstraad paa en Tid, da den var udspundet saa fin, at den var ikke langtfra at briste.

Schubart kiendte allerede, førend han kom til Rom den Navnkundighed, som den unge, danske Billedhugger havde indlagt sig, og han har upaatvivlesig brændt af Begierlighed efter at hilse paa ham i de mest smigrende Udtryk. Men dog har det neppe været Jason, som først stiftede dette Bekiendstab; men snarere en ulykkelig, værkbrudden, dansk Kunster, Architecten Charles Stanley, der som Pensionair var ankommen syg til Neapel og hos Schubart havde fundet en del af den Trost og Bistand, han høiligen trengte til.

Stanley var nemlig fra Akademiet i København en Ven af Thorvaldsen. Allerede 1795 var den store Guldmedaille ham tilkiendt, men om Reisestipendiet havde han maattet soge forgives indtil 1802, da han med Glæde ilede til Italien, hvor han haabede, i Kunsten og i Livet, at slutte sig nærmere til sin Ven Thorvaldsen.

Fra sit Sygeleie i Neapel havde han allerede strevet mange Breve til Thorvaldsen og stadigt omtalt Baron Schubarts "Fortræffelighed," ligesom han ogsaa for Schubart jevnligt havde holdt Thorvaldsens Lovtale.

Det var dersor en naturlig Følge af disse Forhold, at da Schubart kom til Rom, opsogte han strax Stanley's

Ven, "den danske Phidias," for at giøre hans Bekjendtskab og at tiene ham paa alle mulige Maader.

Bekjendtskabet var hurtigt giort. Vor svage og sygelige Thorvaldsen blev nu indført i alle de høiere Cirkler, som Schubart, ifølge sin Stand og sine selfstabelige Sympathier, freqventerede. Saaledes gjorde Thorvaldsen nu Bekjendtskab med Baron Wilh. Humboldt og hans Familie, og i dette Huus, der i Rom samlede det mest Udmærkede af den reisende Verden, stiftede han esterhaanden Bekjendtskaber, som fik betydelig Indflydelse paa hans følgende Kunstnervirksomhed.

Da Schubart ved Vinterens Nærmelste efter skulde drage tilbage til Neapel, var det ham meget om at giøre, at saae Thorvaldsen til at folge med, deels fordi det vilde være gavnligt for hans Helsbred, deels fordi han vidste, at det vilde glæde den syge Stanley. Men Forholdene tillod neppe vor Kunstner paa den Tid at forlade Rom; han afslog dette Tilbud, men lovede dog, at han snart skulde indfinde sig i Neapel, for at benytte den venlige Indbydelse.

Bed dette Lovste holdt Schubart fast, og mindede Thorvaldsen derom i et Brev, han skrev til ham fra Neapel, d. 12te Nov. 1803, og hvoraaf vi her uddrage Folgende:

— "Vi glæde os ved den Tanke, at vi og her kan dese vore Følesser med vores Venner, da Vor Huus er saa rummeligt, saa vel forsynet med alt det nødvendige, at Deres Kammer, min gode Landsmand! staaer alt ganse færdigt, og vi med Længsel vil oppebie det lykkelige Dieblik, da De vil tilbringe nogen Tid i vores venstabelige Kreds.

Men hvorledes Thorvaldsens økonomiske Omstændigheder maa have været paa den Tid, kan man ogsaa slutte sig til deraf, at Schubart vel indsaa, at fulde Thorvaldsen kunne komme til Neapel, saa maatte der først sørget for, at han fik nogle Reisepenge. Han vedbliver nemlig:

Mr. de Torlonia, som vil lade Dem ihænde dette Brev, vil tillige imod Deres Quittering ubbetale Dem 60 Scudi, hvorfra De vil tage det fornødne til Reisen hid og beholde det øvrige paa Aflag af den mig lovere Buste*).

Jeg gør til Vilkaar af vores, sidst i Rom stiftede Venstaf, at De ikke opsetter Deres Ankomst til Neapel, da det desuden var mig færere, at De kom nu, saasom jeg ventet sildigere Mathæi, min Svoger og maastee Humboldt. Lad Dem ikke forlede af denne sidste til at oppebie hans Ankomst; thi De veed jo, hvorledes det gaaer med Diplomaterne, som stedse finde Forhindringer og sieldent kunne udføre endog deres stionneste Planer. Kom De paa Deres egen Haand! Tag en raff Beslutning, og vær forsiktig om, at De med sand og oprigtig Venstaf skal blive imodtaget. Min Jacqueline**) glædes ilsgemaade over deres Ankomst og hedder Dem, at tage et Par Tegninger af Figurer med. Jeg ønskede den af Gallieren med det dræbte Fruentimmer, som staar i Villa — — jeg har glemt, om den hedder Lodovisi, eller anderledens, men De veed det; thi vi talede om denne hellige Gruppe.

Kom snart og bered Dem paa at oprette Estulap et Monument; thi vistnok vil De finde Sundhed i Parthenopiens hndige Hovedstad."

*) En Gientagelse af Bernstorffs Buste i Marmor.

**) Baronesse Schubart.

Men det Haab, som Schubart havde bragt Stanley paa hans Sygeleie, at Thorvaldsen snart vilde komme, gif endnu ikke i Opfyldeste. Derimod synes Thorvaldsen at have opfordret Stanley til, at han skulle see til, om han ikke kunde komme til Rom, og en Concept til et saadant Brev, der maa være fra denne Tid, kunne vi her ikke forbogaa at meddele.

Thorvaldsens egenhændige Blyantsconcept lyder saaledes:

"Det gior mig inderlig ondt at høre, at Du endnu ikke er helbredet; men hav Taalmodighed, gode Ven! en saadan langvarig Sygdom helbredes lidt efter lidt, og derfor troer jeg, at Du ikke skulle opholde Dig længere i Neapel, da Du formodentlig har seet alt det Betydeligste, hvad der er, og naar Du kom til Rom, saa haaber jeg, da jeg er bekendt med alle de Mærkværdigheder, som her er at see (— —) befinder Du Dig vist bedre og saaledes med Din Ven kan arbeide og profitere af alt, hvad Du har seet.

Det er Længsel efter at have Dig i mine Arme, som faaer mig til at strive saaledes; Du maa ellers bedst vide, hvad Du saa gior og derefter rette Dig.

Glem ikke, bedste Ven! saasnart Du kan, gaa til vor gode Baron Schubart, og tak ham for al den Godhed, han beviser mig. Det er mig ikke muligt at strive det, jeg føler, til denne fortæffelige Mand, og derfor beder jeg Dig som min Ven, at udrette det for mig, som det var for Dig selv.

Dersom Din Sygdom skulle holde Dig, som Gud forbyde, noget længere i Neapel, saa striv mig til imellem, og vær altid min Ven, som jeg bestandig skal være

Din

T."

I sin Forlegenhed ved at skulle paa en høflig Maade besvare Baron Schubarts artige Indbydelse benyttede Thorvaldsen desuden sin Ven Zoëga til at melde, at han ikke kunde komme og at ansøre den Omstændighed, som nu hindrede ham deri.

En russisk Grevinde, Woronzoff, var nemlig paa denne Tid ankommen til Rom med nogle Slægtninge, en Prinsesse Galizin og en Grev Woronzoff. Vor Kunstners unge Rygte havde ført disse Personer til hans Studio, og der var allerede Tale om Bestillinger paa Arbeider, hun vilde lade Thorvaldsen udføre, naar hun først havde giennemset hans Tegninger og deraf gjort sit Udvælg.

Den første Bestilling, som hun gjorde, var paa to Statuer og en Gruppe, alt i Marmor, nemlig en Bacchus, en Ganymed og en Gruppe Amor og Psyche. Contracten, som fastsatte en Priis paa hver af Statuerne til 400 Scudi, var endnu ikke afsluttet hos Torlonia, da Grevinden udviede denne Bestilling til endnu to andre Statuer efter Tegninger, som vare hende forelagte, nemlig en Venus og en Apollo.

Saaledes havde Thorvaldsen paa engang Hænderne fulde af Bestillinger for de første Aar, men mismodig og svag, som han endnu var, hengik Tiden, uden at han foretog sig andet end et Par Buster, Prinsesse Galizins og Grev Woronzoffs, som han maatte modelere, førend denne Familie forlod Rom.

03-04 I Vintermaanederne, som han tilbragte, omgivet af sine Landsmænd, Historiemaleren Lund, Architecterne P. Malling og Hornbech og Theatermaler Wallich, havde han desuden den Glæde at stifte Bekjendtskab med en Familie fra

Norden, til hvilken han sluttede sig med megen Hengivenhed, og som han altid bevarede i den kærligste Grindring. Hos Grev Adam Moltke og hans Gemalinde mødte hans Kunst den værdigste Opmuntring; og hans daglige Liv den edleste Aldspredelse. Ogsaa denne Reisende forøgede Antallet af de giorte Bestillinger. Grev Moltke overdrog ham at udføre i Marmor en Statue Apollo, formodentlig en Gientagelse af den allerede af Grevinde Woronzoff bestilte, og en anden Statue, Ariadne. Men inden vor Kunstre kom saavigt, at han kunde tænke paa Udførelsen af disse Arbeider, var Bestillingernes Antal saa rigeligt indstrømmede, at disse sidstnevnte under de verlende Forhold ganske synes forglemte.

Derimod udsatte vor Kunstre ikke at modelere Grev Adam Moltkes Buste, medens han endnu var i Rom. Men først efter mange Alars Forlob, da Grev Moltke var afgaet ved Døden, fandtes Busten udført i Marmor og blev modtaget af Sønnen, Grev Carl Moltke til Mütschau.

XXXI.

Baron Schubarts Bestrebelser for Thorvaldsen. Et brev til Grevinde Charlotte Schimmelmann fra Thorvaldsen. Baronesse Schubart. Fragment af et brev om Thorvaldsens Forfatning. Thorvaldsen er som Kunstner uvirkom, men studerer dansk Grammatik og Skrivning.

Baron Schubart, som endnu ikke havde fundet Lejlighed til at giøre noget for Thorvaldsens Opmuntring og Hælbreddelse, havde imidlertid forfulgt en, allerede i Rom udkastet, Plan til at skaffe ham en Beskyttelse i Fædrelandet, som det syntes ham, at han hidtil havde savnet.

I sin enthouſiaſtiske Beundring for en Landsmand, der vilde kunne kaste saa megen Glæds tilbage paa enhver Beskytter, havde han allerede under det korte Samliv i Rom lovet Thorvaldsen, at ville anvende al sin Indflydelse til hans Bedste, og dette Lovste byggede han især paa sine meget formaaende Slægtninge, — navnlig paa sin Søster, Grevinde Charlotte af Schimmelmann.

Som bekjendt, var det Schimmelmannske Huus paa den Tid et Centralpunkt i København for den høieste, æsthetiske Dannelsse, og Grevinden ikke alene i nær Berørelse med Hoffet, men tillige stillet i en Nimbus af denne nordiske Hovedstads eminenteste Digttere, Kunstmere og skjonne Aander.

Det gialdt altsaa om at skaffe Thorvaldsens hidtil lidet bekjendte Navn ind i denne Sphære, saa vilde alt det øvrige følge af sig selv. Der udfordredes først, at vor Kunstner

ydmygt fremstillede sig i et Brev til hendes Maade som aldeles uværdig den Bestiermelse, han attraaede; dette Brev maatte skrives paa Frans, i de bedst valgte Udtryk, altsaa langt overstige vor Kunstners Evne.

Men ogsaa i denne Henseende lovede Baron Schubart ham sin Hjælp. Concepten skulde blive ham sendt; han behøvede da blot at afskrive den og at sende Schubart Brevet, saa skulde det af ham blive besørget efter Bestemmelseren.

Det maa ikke overraske, om det bemerkes, at dette Brev, som vi nu skulde meddele, indsmugler en lille Lovtale over den forfængelige Beskytter; han er ikke destomindre selv Conceptisten, — derfor børger baade Aalanden og Haanden — og til Saadant vil man efterhaanden blive vant i hans følgende Breve.

Thorvaldsen skrev altsaa paa denne Maade saaledes til Grevinde Schimmelmann.

à Rome le 7 Nov. 1803.

Madame la Comtesse!

Pardon si un inconnu ose s'adresser à Vous, mais on dit, que Vous êtes si bonne, si sensible aux malheurs d'autrui, et si j'en juge d'après l'excellent coeur de Votre frère, je dois Vous supposer la Dame la plus accomplie qui puisse exister. On m'a toujours dit, Madame la Comtesse! que Vous ne cessiez de faire le bien, que Vous Vous intéressiez aux arts, aux artistes et à ceux, qui ont des talents. Les miens ne sont en vérité pas fort grands, mais je sens, que si le destin se lasse de me persécuter, je ne serai pas in-

digne d'être Votre compatriote, Madame la Comtesse! Je sais que Monsieur Votre frère Vous a parlé de moi, de mes ouvrages et de mes malheurs. Il Vous aura dit ce que son coeur sensible lui aura inspiré, et je suis bien persuadé, qu'il Vous a trop dit, mais je ne Vous cache pas, que si par Vos bontés je pouvois trouver de quoi vivre encore deux ans, je deviendrais un artiste habile.

Vous voyez, Madame la Comtesse, que j'ose Vous parler avec franchise, même aux dépens de la modestie, et cela Vous prouve, combien ma confiance en Vous est grande. Si le Roi m'accorde quelques secours, je m'engagerai à travailler pour Sa Majesté. On n'a qu'à me donner le sujet que j'exécuterai avec enthousiasme, puisqu'il s'agira de me rendre digne de Votre bienveillance. Les frais du marbre devroient être pour le compte de la Cour, parceque je n'ai aucun moyen pour y suppléer moi même, mais l'ouvrage seroit exécuté à raison de ce qu'on me donneroit annuellement et pour m'acquitter envers un Gouvernement paternel, qui ne me doit rien, mais auquel je dois tout le bonheur qu'il répand sur ma chère patrie.

Ma hardiesse est grande, Madame la Comtesse! de m'adresser à Vous, mais Votre bonté est plus grande encore, et cela me rassure. D'ailleurs c'est Mr Votre frère qui m'a donné du courage, et c'est lui qui me permet de Vous écrire, tandis que je n'ose pas même m'adresser à Son

Excellence le Comte Reventlow, qui fut de tout temps mon protecteur, et moins encore à Son Excellence Monsieur le Comte, Votre Epoux, quoique je sache, qu'il a la plus belle âme et le caractère le plus noble.

J'ai l'honneur de signer avec le plus profond respect et la plus grande admiration, Madame la Comtesse,

Votre très humble, très obéissant

Serviteur

At denne fæde, krybende, Thorvaldsen i enhver Henseende uværdige, Skrivelse virkelig er blevet underskrevet og assendt, tor man desværre ikke drage i Twyl, da det i det Følgende vil sees, at den er modtaget.

Paa en langt ædlere og værdigere Maade, end Gemalen, synes Baroness Schubart, der indtil sin Død var Thorvaldsen en omhyggelig og kærlig Veninde, at have arbeidet for hans Sag.

Thi hende tro vi at maatte tillægge Forfatterstabet af et Brev, dat. Naples, 10de Jan. 1804, hvoraaf vi blandt Thorvaldsens Papirer have fundet følgende Fragment:

"Si l'on encourage à présent Thorvaldsen et qu'il n'a pas besoin de penser au (—) nécessaire, il deviendra le Praxiteles de son siècle, très digne de remplacer un jour Canova, lorsque l'âge mettra des bornes à l'activité de celui-ci. Déjà le Jason de Thorvaldsen annonce plus de

génie que le Persée de Canova, on en convient à Rome — — —

Cependant notre Thorvaldsen risque de tomber en mélancolie et de devenir inutile, si on ne relève son courage; il aurait besoin pour sa santé d'une nourriture plus succulente que celle des jeunes artistes à Rome, qui souvent — — sont exposés à des maladies, ce qui a été le cas de Thorvaldsen déjà. Il est rangé, économe et de bonnes moeurs; il ne demandera point du superflu . — — — — —

Næsten i et heelt Aar havde Thorvaldsen været syg, tung-
sindig og uwirkom. Men i vore Bestrebelser for at følge
hans offentlige og private Liv i enhver af dets Folder, over-
rastes vi ved at finde Spor af et Studium og en Bestætti-
gelse, som han paa denne Tid dog synes at have dyrket og
øvet, og det i en Sphære, som er den meest paafaldende.
Eller er det maaske ikke overrassende at opdage, at vor Kunst-
ner, paa samme Tid, han er ifær med at vinde europæisk
Berømthed som Billedhugger, anvender en Deel af sin Tid
i Rom paa at studere — dansk Grammatik og Ret-
skrivning?

Med nogen Anstrengelse havde han allerede funnet skrive en antagelig god Haandskrift. Dette havde han, efter Begges Skriftræk at domme, lært af sin Fader. Men i Omgivelse af Mænd og Kvinder af den høiere Dannelsé, var dette ham ikke længer nok, og altfor ofte maatte han føle, at der ved Siden af hans Kunstsærdighed, dog endnu var Et og

Andet, som han desværre ikke havde lært, men som det vilde være godt og behageligt, om han endnu kunde lære. Saaledes fortæss han formodentlig under Zoëga's Anviisning og Opmuntring til, ved Hjælp af Oversættelser, at giøre Bekjendtskab med Homer og et Par andre Klassikere, og dertil har han vel været saa meget villigere, som han snart maatte erfare, at hans Kunstmervirksomhed krævede disse Anstrengelser. Men i Italien, hvor han dog nu agtede at forblive for det Første, — i Italien at legge sig efter at skrive Dansk, dette synes at ligge ham fiernere, end det mest Andet! Dog, til trods for den Ulyst han altid tidligere havde ytret mod at lære noget Sligt, har han paa denne Tid, mindre oplagt til at bruge sin Tid i Værkstedet, benyttet den danske Grammatik, han havde med sig, til at indprente sig de vigtigste af Netskrivningens Regler, da han saa haabede, at kunne undvære Andres Hjælp, naar han engang imellem fulde have et Brev strevet.

Vort Bevis for denne anførte Mening er hverken mere eller mindre end dette, at vi blandt hans Concepter og Breve fra denne Tid nu og da forefinde næsten hele Ark, egenhændigt beskrevne med grammatiske Regler, for Ex. om Artiklens Brug, om Dannelsen af Genitiv, o. s. v., udspekkede med Exemplar, og desuden Afskrifter, tagne ud af en eller anden, dansk Roman, — maaßke af "Ild egerte," som han jo ogsaa havde med sig, — hvis Hensigt kun kan have været Øvelse i Sproget.

Hvis vi ikke feile, har Danmark ikke andet Bevis nedigt mod alle dem, som have villet bestride hans Danskhed, end dette ene.

XXXII.

Anbefalingerne begynde at virke i København. Thorvaldsens Moders Død. Abildgaards Brev til Thorvaldsen. Thorvaldsens Svar. Forholdet mellem Thorvaldsen og Abildgaard synes at strammes. Fragment af et Brev til Faderen.

Da Grevinde Schimmelmann i København havde modtaget sin Broders enthouſiaſtiske Brev, hvori Thorvaldsens Aſſchrift af den foranførte Concept var blevet hende præſenteret, lod hun Abildgaard falde til ſig og overlagde nu med ham, hvad man kunde giøre til den unge Kunſtners Bedſte.

Abildgaards Indſlydſe var imidlertid fortrængt af en anden Magthaver i Kunſtens Rige, og de nuværende Forhold gjorde ham det ſameget mere vanfælgt, nu at virke noget for Thorvaldsen, ſom han, for at kunne dette, maatte ind paa denne ny Magthavers Territorium og ſavnede netop der al Indſlydſe. Christiansborgs Slots Gienophyggleſe var overdraget Architecten, Professor Christian Frederik Hansen, og af ham vilde det iſær være afhængigt, hvorvidt Thorvaldsen ſkulde kunne finde Beſtaſtigelse ved dette Slots Dekoration. Imidlertid lovede Grevinde Schimmelmann, at intereffere ſin Mand og ſin Svoger, Grev Neventlow, for Sagen, og Abildgaard overtog at henvende ſig til Kronprinds Frederik, og at præſentere ham nogle af Thorvaldsens hjemſendte Arbeider.

I de ſamme Dage, da disse Thorvaldsens Anliggender forhandledes i de fornemme Sale, stansedes Længſelsklagen

efter den elskede Bertel i det fattige og uhhyggelige Hjem,
da Thorvaldsens Moder for evigt lufkede sine forgrædte Dine.

Det Budskab, Thorvaldsen modtog med denne Hjerte-sorg, blev bragt ham paa en meget uskaansom og ligegeyldig Maade af hans Ven Abildgaard, og det synes, at Thorvaldsen, i hvor meget han end følte sig ham forpligtet, fra denne Tid af nærede en bitter Følelse, som han, under disse Omstændigheder, dog ikke turde lade komme til Udbrud.

Abildgaard skrev til Thorvaldsen, som følger:

"Kære Ven!

17 Januar 1804.

"Uagtet jeg ikke hører noget fra Dem, uden paaanden Haand, saa kan jeg ikke undlade at tilkiendegive Dem den Glede, jeg føler ved den Fremgang, De har gjort, da jeg uforandret er deres oprigtige Ven.

De Buste, De har sendt mig, har jeg nu først faaet, men de ere blevne meget bedørvede af dybe Rustpletter, da Kasserne have staet under aaben Himmel i 15 Maaneder, mig uafvidende. Tak for Rafaæl, som er mindre bessadiget, end alle de andre. Lad mig vide, hvad jeg maa sælge de tilsendte Buste for, eller om nogle af dem har Bestemmelse. Jeg har foreviist dem ved Hoffet, og de staae alle hos Kronprinsen, og da man har besluttet, at give Dem Arbeide ved Slottet, som nu skal bygges, har jeg foreslaaet, at man skulle lade Dem giøre dette Arbeide i Marmor, som har fundet Bifald. Lad mig nu vide, om De er dermed tilfreds, som jeg dog haaber, da her ikke er et Menneske, der kan arbeide i Marmor, saa at De kunde være tient dermed.

Om De ikke allerede veed det, vil jeg herved lade Dem vide, Deres Moder er død og begraven for en 14ten Dage siden; naar deres Fader trænger, kom-

mer han til mig, og jeg giver ham den Understøttelse, jeg formaer, som jeg for Fremtiden skal vedblive for Deres Skyld.

Naar De striver mig til, vil jeg bede Dem, lade mig vide, hvad en Buste, som en af dem, De har sendt, kunde koste med Marmor og Arbeidslon for en god Arbeider, der gjorde den under Deres Opsigt. NB. De maatte ikke fortjene noget derved, da det er for mig selv, og jeg har ikke Raad at betale Dem, som jeg gjerne vilde.

Oliv saa lykkelig, som jeg ønsker Dem, der altid er
Deres uforanderlige Ven

Abildgaard."

Sin Uwillie mod Abildgaard over dette Brev dulgte Thorvaldsen fortiden, saa godt han kunde, ved ikke med et Ord at omtale Moderens Død i det Brev, han derpaa skrev til ham:

Rom, d. 25 Februar 1804.

"De maa tilgive, at jeg i saa lang Tid ikke har skrevet Dem til; jeg har været næsten et Heelt Aar saa syg, at jeg ikke har funnet arbeide og af den Marsag saa melancholisk, at jeg endnu mindre har funnet sætte mig til at skrive. Dog er jeg nu noget bedre og har igien begyndt at arbeide lidt.

Busterne vare alle gjorte paa Speculation, de til Hr. Justitsraaden undtagne, og en anden af Ministeren Bourke i Madrid, for hvilken jeg alt har modtaget Betaling. Jeg ved ikke, om Hr. Capitain Berger, efter mit Brev til ham, har udtaget den af Kassen; hvis ikke, heder jeg, at De ville være saa god at besørge ham den tilsendt med en sikker Leilighed. Hvad de øvrige angaaer, overlader jeg ganske til Dem at gjøre dermed, som De bedst synes. Jeg ved ikke, hvormeget af Omkostningerne for Fragt og deslige, der vil komme paa min Side,

da jeg formoder, at Akademiet betaler det, som jeg har bestemt til at forevises Samme. Skulde De kunne giøre noget mere ud af Busterne, saa ønsker jeg, at De ville anvende det paa min Fader, da jeg ikke endnu har været i stand til at kunne bidrage noget til mine Forældres Bedste. Jeg takker Justitsraaden for den Godhed De har haft for Dem.

En Buste af den Størrelse, som de, jeg har sendt, vil omrent koste 30—40 Piastre. Midlertid er De saa god, at lade mig vide, hvilke De ønsker, da De vist skulle blive besørgeede paa det økonomiskeste.

Endnu maa jeg takke Dem for Deres Anbefaling til Slottets Arbeide, som jeg vist skal udføre med al mulig Flid.

Mr. Baron Schubart, (som har seet min bedrøvelige Forfatning), har lovet at giøre Alt muligt for mig; naar De nu med Deres sædvanlige Godhed, som jeg ogsaa erkender af Deres Anbefaling til Slottets Arbeide, vil bidrage til mit Bedste, saa troer jeg vist, jeg kunde udføre Arbejdet for billigere Pris her, end i København.

Jeg anbefaler mig fremdeles Deres Godhed og hensyntagen.

Deres forbundne

Thorvaldsen.”

Til

Mr. Justitsraad N. Abildgaard.

Efter det første, smertelige Indtryk af Moderens Død, maatte vel Thorvaldsens Tanker vende sig til Faderen, hvis nærværende Stilling, efter Abildgaards Uttringer om ham, var meget mislig. At han selv ikke havde frevet og meldt Sonnen dette Dødsfald, græmmede og ærgrede ham saameget mere, da det, naar han dog ikke var ude af Stand til at skrive, kun var at forklare af, at han endnu var vred, fordi

Bertel havde været "saa vanartet" at han ikke havde holdt sit Øfste og var kommen tilbage, for at indtage Wiedewelts Plads i Akademiet.

I denne Forfatning har Thorvaldsen i det mindste taget den Beslutning at stribe til sin Fader, for af ham at erholde nogen nærmere Beretning, men, da vi kun have forefundet en usuldendt Concept til et saadant Brev, er det maaske og saa kun blevet derved:

"Gode Fader!

"Efterat have været syg et heelt Aar og i al den Tid ikke har funnet arbeide, som har sat mig i en Forfatning, som er ubestrydig, og da jeg nu var begyndt at komme mig lidet, faaer jeg den gruelige Efterretning fra Justitsraad Abildgaard, hvorledes det gaaer. Skriv mig dog til og lad mig vide Alt; nævn mig dem, der har gjort noget for deres Bedste — — —

XXXIII.

Gode Esterretninger fra Kjøbenhavn. Schubarts Brev desangaaende; hans Udkrister af Grevinde Schimmelmanns Brev. Thorvaldsen skriver til Schubart. Kronprinds Frederik interesserer for Thorvaldsen. Brev fra Directionen for Fonden ad usus publicos med en Gratification. Thorvaldsens Glæde derover. Han beslutter nu at reise til Neapel med Grev Ad. Moltke. Skrivelse til Baron Schubart.

Da Baron W. v. Humboldt paa den Tid vendte tilbage fra Neapel til Rom, bragte han Thorvaldsen et mundtligt Budstab fra Schubart, om hvor godt Sagerne nu stode i Kjøbenhavn, efterat Grevinde Schimmelmann havde taget sig af dem.

At der i Kjøbenhavn havde yttret sig nye Kræfter for Thorvaldsens Interesser, og at Benner og Welhndere var i Virksomhed, dette havde han allerede sporet af Abildgaards sidste Brev, men dette Brev havde tillige indeholdt et Budstab af den Natur, at alle andre Tanker for Dieblifiket maatte vige.

Nedstmidt, ene med sin Sorg, som han kun betroede sin syge Ven i Neapel, modtog Thorvaldsen et Brev fra Schubart med den udførligere Beretning om alt, hvad man nu funde vente sig af en glædelig Fremtid, og har dette Brev end ikke funnet troste ham i Sorgen, saa synes det dog idet mindste at have afspredet Tankerne.

Baron Schubart skrev til Thorvaldsen:

P. M.

Neapel, d. 21 Januari 1804.

"Jeg gør mig det til en meget angenem Pligt, at meddele Dem Indholdet af tvende, forstellige Breve, jeg har faaet fra min Søster, Grevinde Schimmelmann, i deres Anledning, min kære Hr. Landsmand!

Det første var af 10de Dec. og det sidste af 15de; og endstundt vor føllebs Ven, Baron v. Humboldt har ventelig fundgiordt Dem, hvad min Søster under 10de Dec. tilmelder mig, glædes jeg dog ret inderlig ved at igentage det. See her Oversættelsen.

under 10de Dec.

""Min Mand vil ufortøvet bestæftige sig med Kronprinsen om vor gode Thorvaldsens Sag, og jeg vil iligemaade tale den med Grev Chr. Reventlow, som i Sandhed er hans oprigtige Velynder. Du kan derfor trøste ham og sige ham, at jeg har al mulig Grund til at formode, at han opnaaer det, han ønsker. Jeg haaber, at han vil blive fornøjet; imidlertid er jeg blevet ret inderlig rørt ved at igennemlæse hans Brev, og min Mand har heller ikke været ligegeyldig derved.

Den 15de Dec.

Paa eengang fremviser sig 4 skionne Buste af Thorvaldsen, som man siger have været fængslede på Toldboden. Den af Sal. Bernstorff, som almindelig beundres, bliver taget, som man forsikrer, af Grev Godske Moltke. En af Raphael fristede os meget, men den er Abildgaard bestemt. Nu bliver 3 Romerske Keisere tilbage. Ved Ord! jeg har uheldigvis intet seet af dette Skionne, da Du veed, at jeg altid er indelukket i mit Huus. Men fulde Du vel troe, at Ingen her veed at vurdere slige Buste. For Guds Skyld! giv os en Idee om Priserne, og saaledes at

Thorvaldsen intet taber derved, og dog saaledes, at Kieberne ikke affstrukkes. Min Mand har talst med Kronprinsen om vor Praxiteles, og vi haabe det Bedste. Du kan paa Afregning gierne lade ham udbetaale et eller to Hundrede Migsdaler, som min Mand skal sørge for at blive Dig igien erstattet; blot mag det saaledes, at han bliver trukket ud af hans trykende Omstændigheder, som vilde have en stadelig Indflydelse paa hans Helsbred.

Jeg vil tale med vor berømte Architect Hansen, som skal opbygge Christiansborg Slot. Der synes mig, at man i en af de store Sale kunde sætte Marmor Statuer, og, naar man gav Thorvaldsen dette Paadrag, vilde han kunne underholde sig i Rom og bequemt underholde sig. Reventlow har sagt mig, at han har Slægtninge, som ikke ere bemidlede. Gib kuns, at han ikke, for at understøtte dem, selv blev et Offer!"

Af Alt dette seer De, min liere Hr. Landsmand! at man i Fodreslandet ikke glemmer Dem; og har jeg haft den Lykke, at kunne bidrage til en saadan Grindring, tæller jeg Forsynet derfor, og med Rousseau udraaber jeg: L'occasion de faire des heurenx est plus rare qu'on ne le pense. La punition de l'avoir manquée est, de ne plus la retrouver.

Nu, min værdige Landsmand! Oplyv Deres faldne Mod, og tro, at De har i mig en oprigtig Ven, hvil Iver for Dem vil stebse være meget virksom. Skienk mig kuns Deres Tilstro; jeg fortiener den, thi jeg deelstager med sand Tolelse i Deres Stilling. Jeg veed, den er noget indviklet! Men vær Mand og tænk, at De bør giøre Dem de Ædle verdig, som i Fodreslandet tager Deel i Deres Skiebne. Niv ikke aldeles Skjønsomheds Vaand løs! Denne Opoffring vilde være for stor, og jeg forslanger den

ifke. Men lad Dem ikke aldeles henriwe*) og bliv Deres Genie tro. Arbeid flittig! Med eet Ord! Gjør Danmark Vre!

At De ikke besvarede mit første Brev, glemmer jeg gierne, og De vil forpligte mig med ikke at tale et Ord derom, naar De besvarer dette.

Stig mig, om De vil have 100 eller 200 Scudi. De skal strax faae dem, men stig mig, hvorvidt Deres Jason er kommet, hvad De imidlertid har foretaget, eller vil foretage. Skriv mig uden Complimenter, og tænk, at jeg er Deres Ven

Schubart."

Thorvaldsen, som hidtil ikke havde funnet faae et Brev i stand til Baron v. Schubart, maatte nu, efterat have modtaget det ovenanførte, give sig ud paa et saa besværligt Arbeide, hvor nedigt han end vilde. Efter en Concept anfore vi, hvad Thorvaldsen skrev til Baron v. Schubart:

"Høibaarne Hr. Baron!

Det er for mig umuligt at udtrykke til Deres Excellence den Hengivenhed og Tafnemmelighed, jeg føler ved bestandig at see nye Frugter af Deres inderlige Godhed imod mig. Hvad min største Fornøjelse fulde være, da jeg er saa lykkelig, at have Dem til min Velynder, er, at føge saavidsom muligt at giøre mig Deres ødle og fortreffelige Sindelag værdig. Den mig meddeleste Oversættelse af de twende Breve fra Deres Fru Søster, Grevinde Schimmelmann, har inderlig rørt mig. Jeg beder Deres Excellence have den Godhed at takke Grevinden i mit Navn.

*) Denne Formaning forstaae vi ikke, med mindre den fulde sigte til Thorvaldsens Kærlighedsforbindelse.

Det gør mig ondt, at de to Byster, som var i den forglemtte Kasse, ikke har funnet komme hende til, men nu venter jeg af Deres Godhed et Raad, hvad Sujet, jeg helst kunde udarbeide, som maatte være til hendes Fornoelse. Med hiertelig Taknemmelighed imodtager jeg det tilbudne Forstud, og naar jeg igien begynder at arbeide noget for mig selv, saa skal jeg tage mig den Frihed at hebe Deres Excellence om sammes Udbetaling. Jeg er endnu ikke ret igang, men haaber, at det snart skal gaae.

Siden Deres Afreise har jeg ei andet gjort, end modeleret nogle Byster, nemlig Prindsesse de Galitzien, hendes Søsteren Woronzoff, og Grev Moltke. Deres Bernstorff har jeg under Arbeide, og, naar den er færdig, agter jeg at modelere en Figur, som jeg endnu ikke ret er enig med mig selv, hvad den skal blive. Min Jason er faavidt, at den venter paa mig, men jeg tor endnu ikke vove at arbeide i mit Værksted, formedest Fugtigheden.

Deres Excellence maa forlade mig dette Smørex, da jeg af Uvane at skrive, behyrder Dem med et Brev, som De neppe vil kunne læse. Jeg stoler paa deres Godhed, som jeg har saamange Beviser paa og saaledes henlever

Deres"

I København havde Grev Schimmelmann ikke forglemt det Øfste, han i Anledning af Thorvaldsen havde gjort sin Gemalinde, og da Aabildgaard havde præsenteret de hiemsendte Byster for Kronprinds Frederik, gjorde Schimmelmann sin allerunderdanigste Forestilling om en Understøttelse af Fondens ad usus publicos for den unge, danske Kunstner. Som en Folge heraf udfærdigedes en Skrivelse fra

Directionen for Fondens ad usus publicos til Thorvaldsen:

"Promemoria.

"De mange Prøver, Hr. Thorvaldsen har givet paa deres Talenter, og den Iver, hvormed De stadigen vedbliver at tildrage Dem Konstneres og Konst-Ellereres Bisald og Agtelse, har ikke funnet undgaae Directionens Opmærksomhed.

Da Hans Kongl. Höihed, Kronprinsen, ligeledes har glædet sig ved at see en dansk Mand, i de bannede Konsters Hjem, Rom, at vinde Kienderes Beundring, har man anseet sig befriet til i den Anledning at giøre Hans Majestæt Kongen Forestilling, og det har allernaadigst behaget Allerhøiſtsamme, at tilstaae Dem en Gratification af 300 Rdlr. D. Cour. som et Kienbetegn paa, hvor kært det er Regieringen at see Dem fremvandre med Hæder paa en Bane, hvorpaa De saa vel havde begyndt, førend De reiste fra Fædrenelandet, inden hvis Grændser De, som man haaber, engang vil udbrede og befeste sand Smag i et Konſtag, De med saamegen Held har dyrket.

Før at erholde hemeldte Summa, vilbe De udſtede en a vista Verel, stor 240 Rdlr. Hamb. Banco, paa det Kongl. Bankcomptoir i Altona, hvor en saadan Credit er Dem aabnet.

Directionen for Fonden ad usus publicos.

d. 6 Marts 1804.

Schimmelmann.

Moltke.

J. Collin."

Dette Budskab synes i flere Henseender at have forandret Forholdene og i hoi Grad at have opmuntræt vor Kunſtnær. Da han nu kunde imødesæe en Indtægt, som han ikke havde gjort Regning paa, og altsaa ikke behovede at benytte Schuharts tilbudne Reisepenge, for at komme til Neapel, gav han

efter for Lægens og Bønnernes stadige Opsordring og besluttede at foretage Reisen. Til denne Beslutning kom han nu saameget lettere, da Grev Adam Moltke med sin Familie netop stod i Begreb med at giøre denne samme Udsigt og opfordrede ham til at følge med, for dog at benytte Schubarts venlige Indbydelse. Da han desuden fulgte, at det var Schubarts Ær for hans Bel, han nærmest maatte tafke for, hvad der allerede nu var skeet, overtog han, uden anden Opsordring, at meddele sin Belgiorer denne glædelige Begivenhed.

Thorvaldsen skrev til Baron Schubart:

"Med denne Post*) har jeg modtaget et Brev, der har giort mig usigelig megen Glæde og giver mig den bedste Forventning for en lykkelig Fremtid. Man har ei blot verdiget det Æret, jeg har funnet frembringe i Kunsten, en Opmærksomhed, der langt overgaaer mine dristigste Forhaabninger, men endog forstakket mig Hs. Kongl. Høihed, Kronprindsens Velvillie og giort Forestilling om mig til Hans Majestæt, som har labet mig tilkendegive sin Maade og Tilsfredshed og tilføjet en Gave af 300 Rdlr. D. C.

Det kan kun være Dem, ædleste Hr. Baron! som jeg skylder denne Lykke, paa hvis milde Omdømme jeg har haft saamange Prover. Vær forvisset om, at det altid skal blive min ivrigste Bestræbelse at fortjene saamogen Godhed. Med første Post, tænker jeg, at bevidne min underdanigste Taknemmelighed for Commissionen. Men allerførst maa Deres Excellence tillade mig, at tafke Dem som den første Alrsag.

Med mit Helsbred gaaer det maabeligt. Jeg har længe været henfaldet i en Folesloshed, saa jeg saagodtsom ikke kunde arbeide; nu har jeg begyndt igien at faae nogen

*) Concepten, som vi aſſtrive, er ikke dateret.

Lyft hertil og har faaet Grev Bernstorffs Buste og nogle andre Modeller færdige. Men Arbeidet griber mit Nervesystem altfor voldsomt an. Doctoren og alle mine Venner raade mig, at giøre en Reise.

Da Deres Excellence med saamegen Godhed indbød mig, afholdt Prindsesse Galitzin mig, som var den første, der bestilte noget Arbeide hos mig, efter Deres Excellence.

Nu er jeg igien faa lykkelig, at Grev Moltke, af hvem jeg har nydt sørdeles Godhed i denne Vinter, og som har bestilt en Bacchus og en Ariadne hos mig, vil tage mig med til Neapel.

Det eneste, som holdt mig tilbage, var Tanken, at jeg maaſkee, ved at blive her, kunde finde Lejlighed til, ved en eller anden liden Dieneste, at vise min Erkiendelighed mod Deres Excellence, en Lejlighed, jeg paa ingen Maade vilde lade unnyttet. Men da det endnu gaaer an, at jeg kommer til Neapel nogle Dage, førend De tager" — —

Her afsbryder Concepten. Meningen synes imidlertid at have været den, at da Thorvaldsen havde erfaret, at Baron Schubart netop paa denne Tid agtede sig til Rom, burde han (Thorvaldsen) blive der, for muligen at være ham til nogen Dieneste.

XXXIV.

Sundheden vender tilbage; Thorvaldsen begynder at arbeide. Statuen Ganymed. Grevinde Woronzoff. Hr. Th. v. Kopp's Bestilling. Arbeidere antages i Studiet. Historiemaler J. L. Lund. Thorvaldsen reiser til Neapel. Kniep. Afsked i Neapel med Stanlei. Thorvaldsen forlader Rom og folger med Grev Moltke til Florents. Sammenstod med Consul Ulrich i Livorno. Brev til Lund. Misstemning mod Abildgaard. Et Brev til Abildgaard og et andet til Akademiet.

Af de sidste af Thorvaldsens Breve have vi erfaret, at han i den senere Tid havde saagodthom ikke funnet arbeide, fordi denne Anstrengelse voldsomt angreb hans Nervesystem. Dog tilfoier han senest, at Lysten nu har begyndt at indfinde sig, og at han agter at begynde paa en Statue, naar han først bliver enig med sig selv, hvilken det skulde være. Denne Raadvildhed i Henseende til Valget maa vel nærmest henføres til de af Grevinde Woronzoff giorte Bestillinger, og af disse finde vi nu, at han har valgt, først at udføre Ganymed. Det findes nemlig, at denne Statue allerede var færdig fra hans Haand i Model, inden han tiltraadte den forestaaende Reise, eftersom den i Løbet af Sommeren, medens Thorvaldsen var fraværende, kunde forberedes til Udførelse i Marmor, og at dette har været Tilfældet, vil sees af de følgende Breve.

Grevinde Woronzoff opholdt sig i Marts d. 21. i Venetig, og igennem Huset Torlonia opfordrede hun stadigt Kunstneren til at tage fat paa de bestilte Arbeider. Denne Op-

muntring gjorde hun nu mere indtrængende, ved, som allerede anført, at udvide Bestillingernes Amtal med tvende ny, Venus og Apollo, hvilke optoges i Contracten, som paa den Tid afsluttedes.

Til disse mange Bestillinger kom der nu flere. En reisende Curlander, en Hr Theodor v. Ropp, som opholdt sig i Rom, hen vendte sig til Thorvaldsen og overdrog ham Udførelsen af et Amtal Copier i Marmor efter antike Buster, nemlig Busterne af Jupiter i Batikanet, Minerva fra Bellettri, Homer, Melpomene, den mediceiske Venus, den helvederiske Apollo, Cicero, Antinous, Ariadne, samt, hvis han kunde overkomme en Afstøbning, ogsaa en Copi af Jupiters Busten i Villa Ludovisi.

Thorvaldsen overtog den hele Bestilling, dog neppe med anden Hensigt, end den, at lade disse Buster udføre i sit Studio. Saavidt vi have funnet erfare, blev kun en ringere Deel deraf efterhaanden færdig.

I sit Værksted havde han paa denne Tid antaget to Marmorarbejdere til deslige Arbeider, nemlig en Italiener, Landini, og en Tydster, Kauffmann.

For at han nu kunde folge Lægens Raad, at foretage en Reise, lovede hans Ven og Landsmand, Historiemaleren J. C. Lund, ham, under hans Gravereelse at ville have Tilsyn med Studiet og jævnligt at lade ham høre, hvorledes det gif der.

I April 1804 tiltraadte Grev Adam Moltke med sin Familie Reisen til Neapel, og Thorvaldsen havde, ikke uden Banskeligheder fra Anna Maria's Side, gjort sig saa fri, at han kunde modtage den venlige Indbydelse og folge med.

Om dette vor Kunstners Ophold i Neapel have vi ikke

saameget at meddele, som om det forrige i 1797, thi denne-gang har han neppe holdt Dagbog. Forholdene vare nu af en ganske anden Natur, end sidst, og han var nu ikke fristet til at tale med sig selv paa Papiret. I Schubarts Huus fandt han et Hjem, fuldt af Afspredelse, i den Grad, at Gien-synet af den syge Ven, Charles Stanley, neppe har bragt dem saamange føllede Glæder, som idemindste den Lidende havde giort sig Haab om.

Schubarts forestaende Afreise fra Neapel var allerede bestemt, forend Thorvaldsen indfandt sig, og de faa Uger, vore Reisende havde besluttet at tilbringe i Neapel og i Om-egnen, krævede saaledes al hans Tid til de daglige Udslugter og Besøg i Museerne.

Derom have vi Intet at meddele. Det Eneste, vi have bragt i Erfaring, er os i 1826 meddeelt af den bekendte Landsstabstegner Kniep, som endnu dengang erindrede, og med Begeistring fortalte, om det sionne Samliv med Thor-valdsen i Neapel og især om hin sionne Nat, de havde til-bragt mellem Ruinerne ved Pæstum i Maanestin.

Et Par Uger efter Thorvaldsens Ankomst forlod Schu-bart med Gemalinde Neapel, og noget senere beredede ogsaa Moltkes Familie sig til Afreisen, og med dem fulgte Thor-valdsen tilbage.

Det har været Thorvaldsen smerteligt, efter et saa fort og forstyrret Mode med sin Ven Stanley, nu at skulle for-lade ham i en Forfatning, som kun lod et ringe Haab tilbage om nogensinde at see ham igjen.

Denne talentfulde Kunstners Helbredestilstand var siden Ankomsten til Neapel blevet mere og mere betenklig, og efter Lægernes Raad skulde han nu snart føres til Ischia, for at

forsøge, hvorvidt de dervede varme Bade muligen kunde bringe ham Nedning. Under disse Forhold stulde Thorvaldsen nu forlade ham; men for at skaane sig selv og den Lideende for en smertelig Afsked, gif Thorvaldsen til ham Aftenen, forend han næste Morgen stulde reise, og tilbragte nogle Timer hos ham, uden at lade sig mærke med, at Skilsmissen var saa nær forestaaende. Forst da Thorvaldsen var afreist, overrasketes Stanley af dette Budskab. "Hav Tak, at Du vilde forskaane mig for Afskeden," strev Stanley d. 22de Mai 1804 til Thorvaldsen, "af din Tale troede jeg dog ei, at Reisen alt var bestemt til anden Dagen. Hornbeck kom til mig i Søndags Formiddag og spurgte, om jeg havde talt med Dig i Löverbags. Jeg sagde ham, at Du havde været hos mig om Aftenen. — ""Ja nu er han reist imorgestidlig!""

Nom var imidlertid ikke dennegang Maalet for Thorvaldsens Reise. Han opholdt sig kun nogle Dage her. Den 20de Mai tog han sig et Reisepas til Livorno. Derfra agtede han at besøge en i Nørheden liggende Villa Montenero, hvor Baron Schubart allerede var indflyttet og med Længsel ventede paa Thorvaldsens Besøg.

Desuagtet finde vi, at han først er reist til Florents. Paa Grev Moltkes Indbydelse, sluttede han sig til denne reisende Familiekreds og har været saameget lettere at overtale til at lægge Veien over denne By, da han hidtil aldrig havde været der, og jo maatte ønske at giøre Bekjendtskab med dens herlige Kunstmærker.

Bed Udgangen af Mai 1804 tiltraadte han denne Reise, men opholdt sig dog neppe meget længer i Florents, end han

kunde være der i Selskab med sine kære Landsmænd, dog længe nok til at hysten, at gientage dette Besøg, kunde blive levende. Men han synes ikke at have kunnet finde sig i at leve her alene, og ved Skilsmissen fra Moltkes manglede der ikke meget i, at han havde modtaget Indbydelsen til at følge endnu længer mod Nord med denne Familie.

Da Moltkes var afrejste, begav han sig til Livorno. Der havde han en Landsmand i den danske Consul Ulrich, med hvem han allerede ved Brevverling havde stiftet Bekjendtskab, da hans Arbeider jo vare besørgede hjemsendte til Danmark igennem dette Handelshuus. Derfra vilde han lettelig finde Vejen til Montenero.

Men man tænke sig hans Overraskelse og hans Forlegenhed, da han hos Consul Ulrich, istedetsør at finde en venstabelig Modtagelse, mødte ganske det modsatte.

Langtfra at være inde i sine egne Forretningssager, saa at han kunde give nogen tilfredsstillende Forklaring, blev han her paa en nærgaaende Maade frævet til Regnskab for, at de af ham udstedede Anvisninger paa Betaling ikke vare blevne honorerede i København, og saamange Penge havde han neppe for Dieblifiket til sin Disposition, at han nu kunde klare for sig.

Sagen var nemlig den, at Thorvaldsen, ved at hjemfende de østere omtalte Kister med Arbeider til København, havde, som allerede anført, sendt dem over Livorno under Adresse til Abildgaard, i Forventning, at han, paa Akademiets Begne, vilde bringe denne Sag i Rigtighed med det Handelshuus, som havde overtaget Forsendelsen fra Livorno. Men, som vi have seet, blevé disse Sager længe ikke udprækkede og aldrig folgte; Akademiet lod det være Abildgaards Sag,

og Abildgaard betragtede det som Akademiets, og paa den Maade havde Consul Ulrik forgives hen vendt sig til sine Correspondenter i København og lod nu, som det synes, Galden løbe over, da han her fik den rette Vedkommende for sig i sit Contoir. Tillykke kunde Thorvaldsen i denne høist ubehagelige Situation beraabe sig paa den danske Minister, Baron Schubart, og ved hans Mellemtkomst synes Sagen ogsaa for Diebikket at være blevet nogenlunde ordnet.

Paa Montenero var Modtagelsen af en anden Beskaffenhed. Schubart havde sværmet for den Tanke, at "den danske Praxiteles" nu strax her skulde foretage udodelige Mester-værker, men dette maatte endnu udsettes, da der hverken var Leer tilstede, som Kunstneren kunde bruge, eller et passende Studio. Men Hovedsagen var jo ogsaa, at Thorvaldsen paa dette yndige Sted skulde genvinde sin Sundhed i et behageligt Familieliv.

Imidlertid synes han ikke længe at have funnet finde sig i saadan Uvirkomhed. Det havde været Aftale med v. Schubart, at de tilsammen skulde giøre en Udsflugt til Carrara, for at udføre gode Marmorblokke til de bestilte Arbeider, og for at Thorvaldsen personlig kunde sætte sig i Forbindelse med de carraresiske Marmorhandlere. Dette Ønske kunde Schubart imidlertid ikke strax opfylle; dog haabede han, senere at finde Lejlighed til en saadan Udsflugt.

Efterat være kommen til Montenero strev Thorvaldsen et Par Ord til sin Ven Lund i Rom, og denne Skrivelse meddelede vi, fordi vi deraf dog erfare Noget om den anførte Reise med Moltkes til Forents.

Thorvaldsen strev til Historiemaler Lund:

Montenero, d. — —

"Gode Ven!

"Med stor Glæde har jeg erfaret her af Baron Schubart, at De har faaet deres Ønske opfyldt, at kunne blive en Tidlang i Rom, som forasier mig ret inderlig. Jeg er ikke kommet længer end til Florents, som jeg fandt saa meget smuk, at jeg afslog Grev Moltkes gode Tilbud, at reise videre med ham; nu er jeg hos Baron Schubart og gaaer om nogen Tid herfra til Carrara og beder Dem, at see lidt efter mine Ting i min Fraværelse. Kunde De finde Tid til at skrive mig et Par Ord til, saa vilde De dermed ret glæde

Deres Ven

Thorvaldsen."

Men Sagen med Consul Ulrich kunde han nu ikke lade hengaa, uden at yttre sin Misstemning. Allerede den Maade, paa hvilken Abildgaard havde meldt ham Moderens Død, havde, som det tydeligt sees, krænket ham; men hidtil havde han dog ikke fundet det raadeligt, at støde sin Beskytter fra sig, for at give det saarede Herte Lust. Nu, da Affairen med Consul Ulrich kom til, maatte han skrive.

Vi ledes til at antage dette af en Concept, som forraader en saadan Stemning, og som dersor, maa ske paa Schubarts Raad, ogsaa er bleven lagt til side og senere ikke benyttet, førend Blodet blev lidt roligere. Af os maa den imidlertid her tages til Indtaegt, saaledes som vi have forefundet den.

Thorvaldsen skrev til Abildgaard:

"P. M.

"Jeg har i sin Tid modtaget det Brev, som D. V. har bæret mig med, og hvis Indhold var desto smerte-

fuldere, da jeg paa eengang og uden at være derom i nogen Maade forekommet, maatte erfare min elstede Møders Død. De meddelelte mig denne sorgelige Nyhed i faa Ord, og Gud veed, hvor smertefuldt det var for mig. Imidlertid er jeg fuldkommen overbevist om, at D. Velb. ikke troede at nedslaa mig i den Grad ved de faa Linier, De tilfrev mig.

Siden har De haft den Godhed, at lade mig ved Hr. Wallich giøre et Budstab, hvil Indhold jeg troer med egen Pen at burde besvare.

Da jeg efter den mig fra Akademiet givne Instruction sendte nogle Stykker af mit Arbeide hjem, maatte jeg være overbevist om, at dets ædle Forstander ei kunde eller vilde lade Transporten med flere Omkostninger falde mig til Byrde, da jeg med største Sparsomhed maatte føge mit Udkomme i et fremmed Land, af det mig bevilgede Stipendium. Vor danske Consul i Livorno, som besørgede disse Forsendinger, gjorde de dertil henhørende Udlæg, for hvilkes Afbetaling han paadrog en af hans Correspondenter i København at forlange Erstattelse hos deres Velbaarnhed, ifolge min derom giorte Anmodning. Men De troede ikke at kiende Sagens Sammenhæng og gav Hr. Wallich Paabrag at erkynlige sig derom. Imidlertid var et Nar henlobet, og Consulen, som stod i Forstud, mistænkte mig for at have givet ham Anviisning paa en Person, af hvilken jeg Intet havde at fordre.

Dette sik jeg nu at høre ved min Nærvarelse i Livorno og det krankebede mig ikke lidet. Jeg undskyldte mig paa det bedste med Missforstaelse og forpligtede mig til, paa my at bringe Sagen i Grindring.

Jeg tør altsaa smigre mig af, at De, som saa lang Tid var min Velhjælper og Foresatte, vil foranstalte denne Sags Afgjorelse, og for at hæve al mulig Vidloftighed paa Deres Side, tager jeg mig den ærbødige Frihed at foreslaa Deres Velbaarnhed, om De vil have den Undest

for mig, at meddele mig tillige Beløbet af de for min Regning folgte Buste og legge den Summa til den allerede indsendte Regning, over hvilс Noiagtighed ingen Twivl kan være, og da at tillade mig, at jeg trækker i fæbvanlig Stiil à to Maaneder fra Dato en Verel paa Deres Velbaarenhed for den hele Summa til Fordeel for Hr. Consul Ulrik i Livorno.

Fremdeles maa jeg tage mig den Frihed, at bede Dem om, at ville tilstille min Velhenderinde, Fru Grevinde Schimmelmann, den Kiste med Kobbere og andre Kunstsager, som tilhøre mig, og af hvilс jeg har tilbudt min ædle Ven, Hr. Kammerherre Schubart, Brugen til de to unge Damer, som Grevinden opdrager.

Jeg har nylig tilstrevet Akademiet, i hvilс Undest, saavel som i Deres Welbs, jeg med største Hengivenhed anbefaler mig."

Istdedtsfor dette Brev, strev Thorvaldsen senere et andet i en mildere og mere tillempet Tone, som paa sit Sted vil blive medbeoldt.

Det i ovenstaende Concept omtalte Brev til Akademiet lyder saaledes:

Montenero. 6 August, 1804.

"Efter lang Taushed giver jeg mig den Gre at tilstrive det Kongl. Akademie, da det har været mig umuligt før at opfylde denne underbanige Pligt, formedeslt en langvarig Sygdom, som har berøvet mig alle mine Kræfter og sat mig i den hukværdigste Forfatning. Nu begynder min Helsebred meget at bedres, hvilket jeg forskylder vor gode Minister, Kammerherre Schubart, som med det ædlestte Herte har forsøgt for mig, og, da jeg fornemmelig maa tilstrive den usunde Nomerste Luft, medens Sommer-Maanederne, min Sundheds Tab, har jeg med Skionsomhed taget imod hans velmeente Tilbud, at tilbringe dem

paa hans Lyftsted i Toscana, hvor jeg allerede føler Virkningen af denne sundere og friskere Luft. Jeg tænker om faa Dage at giore en Reise til Carrara, for at indkøbe Marmor, og haaber jeg at være i Rom sidst i Sept., for der med fornrydede Kræfter at arbeide paa min Jason, om hvilken jeg havde den Gre at melde Akademiet i min seneste Skrivelse*)

Siden den Tid har jeg antaget et Arbeide for den Russiske Fyrstinde Woronoff, som bestaaer i en Ganymed, en Bacchus og en Gruppe af Amor og Psyche, af 6 Romerske Palmers Høide.

Jeg smigrer mig med det Haab, at Akademiet, paa hvis Godhed jeg har haft saamange Prøver, ei vil tage det fortrydeligt op, at jeg søger, ved at tage mig fremmed Arbeid paa, at tilbagevinde den Tid og oprette det Tab, jeg har gjort i Revolutionstiden, som standsede Kunsternes Fortsættelse og som blev paafulgt af min græsselige Sygdom. Jeg vil nu med fordobbelst Iver begynde at arbeide og at vise mig verdig til det meget Gode, som Akademiet har bevisst mig, imedens Höfsmalme opmunstrede mig ved en aarlig Underholdning. Mit Hjerte føler dybt, at uden samme havde jeg ikke kunnet gjort de Fortsættelser, som nu bidrage til en ærefuld Bane og til saamange værdige Konstnæreres Undest.

Det være mig tilladt, at anbefale mig i Det Kongelige Akademies Bevaagenhed og Vedligeholdelsen af dets Beskyttelse, som er mig saa vigtig, da jeg skal uafsladeligt stræbe at giore mig dets høie Kunst værdig.

underdanigst

B. Thorvaldsen."

*) Skriv. til Akademiet, d. 24 Octob. 1800. (?)

XXXV.

Udsligt fra Montenero til Florents. Bekjendtskab med Akademiets professorer. Haldes tilbage til Montenero. Brev fra Baron v. Schubart. Studio indrettet paa Montenero. Skrivelse til Thorv. fra Architecten, Prof. C. F. Hansen. Thorvaldsens Svar, conciperet for ham. Brevet til Abildgaard omskrives. Arbeider paa Montenero. Buste af Baron v. Schubart og Gemalinde. Reisen til Carrara forestaaer. Sigra Anna Maria og andre Anliggender i Rom. Thorvaldsen skriver til J. C. Lund i Rom. Lunds Svarskrivelse.

Da den Reise til Carrara, som var aftalt mellem v. Schubart og Thorvaldsen, ikke endnu funde foretages, og da Montenero endnu ikke var saaledes indrettet til vor Kunstners Bequemmelighed, at han kunde foretage sig noget Arbeide, synes han snart at være blevet mødt af det idylliske Sommerliv, som han her skulde nyde i Schubarts Selskab. Saavært vi ikke have ladet os vildlede af Sporet, har Thorvaldsen under det sidste, forte Ophold i Florents seet baade saameget og saalidt, at han vel maatte ønske, — da han nu dog ikke var saa langt derfra, — at gientage dette Besøg i en Udsligt fra Montenero. I Junimaaned synes han at have fundet Leilighed og Reiseselskab derhen, og under dette Ophold i Florents stiftede han Bekjendtskab og Venstskab med flere af denne Stads anseeteste Kunstnere, med hvem han siden stod i Forbindelse for hele Livet. Hvorledes han allerede nu er blevet optaget imellem dem, sees blandt Andet

ogsaa deraf, at han ganske fort efter dette Besøg, udnævntes til Professor ved Akademiet i Florents, den første af den Slags Gresbeviusninger, han modte, siden Provst Høyre havde kaldt ham "Monsieur."

Opholdet i denne herlige Stad skulde dog ikke være af lang Varighed. Paa Montenero var der nu blevet indrettet ham et Arbeidsværelse, og hans Vert havde været saa heldig, at tilveiebringe noget Leer, hvori den "danske Phidias" nu skulde udføre udedelige Værker til Montenero's Gres.

Baron Schubart, som ønskede ham snart tilbage, var saa heldig, at kunne lokke ham med et Brev fra København, som var kommet over Rom, og nu ventede ham paa Montenero.

Schubart skrev til Thorvaldsen:

Montenero, d. 2 Julii 1804.

"Et Brev, som blev mig sendt fra Rom, foranlediger mig til at sige Dem nogle venstabelige Ord, min gode og kære Landsmand!

Jeg behøver ogsaa at sige Dem, at min Kone og jeg vi ret inderlig længes efter vor Thorvaldsen, og at han jo ikke maa lade sig lokke af det flønne Florents til at slæbe der sine Dage. Vor Montenero venter Dem. Det staaer prægtfuldt og især kieligt og hjer efter vor Phidias. En smuk og med herlig, lys Dag prydet Stue venter Dem. Der maa De arbeide og, en sand Prometheus, maa De komme og danne Mennesker, vel at forstaae af Leer.

Nu, min gode Thorvaldsen! kom snart! Jeg tilstaaer Dem neppe at blive til idag fioften Dage, og vil De komme i Dag otte Dage, skal det være mig desto kørere.

Wulffsen har prægtigt Leer, siger han, og han er en stor Kiender, hvad Billedhuggerkunsten angaaer, og har De feet hans Buste*), som staar i det lange Galeri ovenpaa og som næsten seer ud som et Ørehoved, saa vil De nok bifalde min Mening om denne store Kunstkjender.

Vor gode og værdige Zoëga er saa glad, thi Kongen tilstaaer ham at blive i Rom. — —

Skriv mig nu smukt artigt til med første Post og stig mig, naar De kommer til vort landlige Montenero. —

Deres oprigtige Ven og Landsmand

Schubart."

Da Thorvaldsen i Midten af Julimaaned kom tilbage til Montenero, fandt han der, efter den glade Modtagelse, et Arbeidsværelse og det Fornødne, for strax at begynde et Arbeide.

Vi maa imidlertid udsætte Beretningen herom, indtil vi have meddeelt Noget om det Brev, som ventede paa hans Ankomst, og som skulle blive Gienstanden for hans Raadslagninger med Schubart.

Dette Brev var nemlig fra Slottets Architect, C. F. Hansen, og man saae vistnok med Rette heri en Virkning af Grevinde Schimmelmanns Bestræbelser. Med god Grund knyttede vor unge Kunstner store Forhaabninger til den Begivenhed, at han her modtog et Brev fra den Kunstner, som allerede var saa anseet, saa meget betroet og i hvis Hænder det syntes at ligge, om han skulle blive bestiget for sit Fodeland.

*) Heraf sees at Thorvaldsen har været paa Montenero, førend han gjorde denne Udsigt til Florentis.

Professor C. F. Hansen strev til Thorvaldsen:

"P. M.

København den 18de Juni 1804

"Ærlige Hr. Thorvaldsen!

"Endfiondt vi ei personligt kiende hinanden, saa troer jeg dog, at fra Kunstsens Side ere vi, hver i sit Dag, ei ganste ubekjendte for hverandre. De vil formodentlig af vores værdige Minister, Hr. Kammerherre Schubart have hørt, at det afbrændte Christiansborg Slots Opbyggelse er overdraget mig. Man er ved denne Leilighed her falset paa den meget rigtige Idee, at opfylde Deres Ønske, at lade Dem endnu blive nogen Tid i Italien, for der at forsørge nogle Kunst-Arbeider til Prydelse i Tiden af det nye Slot. Grev Reventlow og Grevinde Schimmelmann have i den Anledning talst med mig, om skriftlig at afgjøre med Dem, hvilke Kunst-Arbeider hertil kunde være passende. Saalænge de bestemte Tegninger ei ere færdige, er det ei gjorsigt at bestemme, hvormange og hvilke Statuer eller Grupper, samt deres Størrelse, der kunde passe i en eller anden betydelig Sal. Saasnart det er mig muligt, skal jeg meddele Dem en Grund-Plan af de Værelser, hvori jeg troer sligt Kunst-Arbeide burde anbringes. Men da hertil endnu vil behøves nogen Tid, saa twivler jeg ei paa, at en Mand med Deres Talent imidlertid vil finde Leilighed at udføre et eller andet smukt Stykke, være det en Statue, Gruppe, eller Basrelief, som af Meesterhaand forsørget, Architecten i saa betydelig en Bygning, aldrig kan være forlegen med at placere. Og vil De herover nærmere tilkiende give mig Deres Tanker, skal det være mig en sand Fornojselse.

Saa gierne som jeg havde ønsket, at have Dem her, saa gratulerer jeg Dem dog til, endnu nogen Tid at blive i det ypperlige Rom. Gib jeg kunde være nogle Maaneder hos Dem der. Det vilde udgiore en af mine største Glæder, igien i en modnere Alder at see de Ting, efter hvilke jeg for 19 Aar siden dannede mit Kunst-System. Men det bliver vel nu blot ved et Ønske.

Min gamle Ven, Zoëga beder jeg meget at hilse, ligeledes Architecten Stanley, som jeg formoder nu er i Rom. Ved ham fra mig, isald der i vores Tag er noget Nytt udkommet, som kan interessere, at han sender mig det. Sovrigt haver jeg den Ære, med sand Agtelse at forblive

Deres beredvillige Xiener

C. F. Hansen.”

I folge en forefundet Concept, som er skrevet med en fremmed Haand og er uden Datum, blev dette Brev besvaret saa Dage efter, saaledes:

”P. M.

”Jeg finder mig bearet med det Brev, som De har haft den Godhed, under Dato d. 18de Junii at tilstrive mig, og som jeg for nogle Dage siden modtog.

Hvor sørdeles lykkeligt jeg anseer det for mig, at være hnydet og støttet af en Mand, som forener almindelig Agtelse med sieldne Fortjenester, det formaarer min Ven ikke at udtrykke. Jeg maa blot nöie mig med at forsikre Dem om, at Wedlige holdelsen af de maaskee altsor staansel-fulde Begreber, De har fattet om mig og mine Talenter, er blevet mig en Fornodenhed, og at jeg stedse skal beslitte mig paa, at giøre mig Deres venstabelige Omsorg værdig. De har givet mig paa samme et meget smigrende Beviis, ved at ville unde mig den Glæde fællede at bi-

drage med Dem til at pryde vor Konges Baaning. Intet ærefulbere Paadrag kunde betroes mig, ja, selv den Tanke at arbeide i Forening med Dem, er tilstrækkelig til at giøre mig stolt af min Kunst og til at oplive min Enthousiasme for det Ædle og Skionne.

Jeg striver Dem disse Ord under min Velhenderindes, Grevinde Schimmelmanns Couvert. Hendes Broder, vor agtværdige Minister, Khr Schubart, hvis ædle Hierte og dybtfolende Sial for Kunst og Kunstnere yttrer sig ved alle Leiligheder, har maaskee bedømt mig og mit Arbeide med stor Partiskhed; thi han ynder mig, og denne Undest kan have haft Indflydelse paa den meget for gode Mening, som han har bibragt Dem om mig. Imidlertid føler jeg mig derved dobbelt forbundet til at anstrenge mine Kræfter, for at kunne fortjene Deres og hans Vensteb.

Jeg gior nu med ham en Reise til Carrara, for selv at udsoge det sionneste Marmor, og da vil jeg strax begynde noget, som De kunde anvende i Deres sionne Architectur Plan. Om De troede, for Cr. at en Hebe, eller anden mythologisk eller historisk Figur kunde være passende, saa behag at tilkiendegive mig det. Deres Mening skal tiene mig til Veiledning. De vil billige, haaber jeg, at jeg blot beregner Høfset mine Omkostninger, og at jeg overslader vor faderlige Regierung, selv at bestemme Kunsterens aarlige Underholdning, da hans Ønske blot indfrænker sig til det nødvendige Udkomme. Hans sydste Belønning vil blive, at giøre sig værdig til Fædrenelandets Agtelse og hans Medborgeres Undest.

Vor berømte danske Antiquar, Boëga, er den samme værdige og interessante Mand, som De kiedte i Rom. Han lever op paa ny, siden han har opnaaet det Ønske at forblive i den gamle Verdens Hovedstad. Hans Legems Svaghed og huuslige Forhold giorde hans Reise til Kiel umulig, uden albeles at ødelægge sig. Ogsaa denne Regierung for Boëga og for Danmark fylde vi vor Schu-

barts godgjørende Medvirkning! En saadan Menneskevene
finder stedse Velbehag i at see andre lykkelige, og da vor
fortræffelige Kronprinds er altid redebon til at befordre,
hvad der er godt og ødelt, saa finder en paa Sandhed
grundet Forestilling hos Ham den kraftigste Understøttelse.

Turde jeg bede Dem om at anbefale mig i Hs. Kongl.
Højheds naabigste Grindring og takke Ham for alt Godt.
Hans Bevaagenhed for mig opfordrer min grændseløse
Skionsomhed og opmuntrer mine Bestrebelser i allerhøieste
Grad.

Den stakkels Stanley lever paa Den Ischia, hvor
hans Helbred nogenlunde bedres, men hans sygelige Til-
stand og Lanihed er destoværre beklagelig, da han som en
brav, flittig og huelig dansk Kunstner var en bedre Skilæbne
værd. Jeg skal glæde hans ømme Hjerte ved at meddele
ham Deres venstabelige Grindring.

Hav den Godhed at adressere Deres Breve hos Hr.
Ulrick, dansk Consul i Livorno.

Jeg befinder mig for nærværende Tid paa min Vens
Khre Schubarts Landsted, i Nærheden af Livorno, hvor
jeg agter at tilbringe de varme Sommermaaneder, som i
Niom ere udstaaelige og hvis skadelige Virkning har i en
Rad af Aar overmaade svækket mit Helbred. Jeg anvender
ogsaa her min Tid saa godt som muligt, da Hr. Kammer-
herren har omstaaet hans lille Bierghytte til Musernes Tempel.

Om Bedligeholdelsen af Deres Bevaagenhed, Undest
og Vensteb beber

Thorvaldsen.

P. S.

Jeg tor smigre af et hastigt Svar*), for at begynde
et Arbeide, som under Deres Veiledning vil blive mig
dobbelt dyrebart."

*) Vi have ikke fundet noget Svar fra Prof. Hansen til Thorvaldsen
før under 31te Dec. 1806; men det turde være muligt, at ovenstaaende,

Efterat man saaledes "paa det yndige Montenero" havde lagt vor jevne og godmodige Kunstner disse mere ziir-lige, end ørlige Phraser i Pennen, — et Arbeide, hvori Thorvaldsen selv neppe har haft nogen Deel, men som af visse Udtryk at domme, næsten maa tillægges Baron Schubart selv, skulde nu ogsaa det Brev til Abildgaard, hvis første Concept vi alt have meddeelt, affiles de skarpe Kanter og formildes i Udtrykkene, at de ikke altfor bittert skulde robe den sande Stemning.

Dette Brev, som er fundet iblandt Abildgaards efterladte Papirer, lyder saaledes:

Montenero. 6. Aug. 1804.

"Hr. Justitsraad!

"Endstiondt jeg i lang Tid ikke har haft den Gre at bekomme Brev fra Justitsraaden, har jeg dog med Hornsielse erfaret af Hr. Wallich og Hornbeck, at De befñnder Dem frist og vel, som altid vil glæde mig at høre. Jeg kan ei beskrive alt det, jeg har lidt i en Sygdom, som næsten et heelt Åar har holdt mig, uden at see Ende paa at leve eller dø. De vil let kunne forestille Dem, Hr. Justitsraad, i en saadan Tilstand min Forfatning i et fremmed Land og uden anden Resource, end at tage Penge op paa de Arbeider, som jeg har forpligtet mig at udføre, som har nedtrykket mit Humeur endnu mere, indtil jeg har haft den Lykke at giøre Bekjendtskab med vor Minister, Hr. Kammerherre v. Schubart, som har gjort alt for mig, hvad som en edel og retfællen Mand kan giøre for sit Medmenneske.

under Th's Mavn strevne, Concept ikke er blevet benyttet, deels fordi det vilde have været ham et svært Stykke Arbeide, at afskrive den, deels vel ogsaa, fordi Thorvaldsen var snild nok til at giennemstue, at hans Sag her blev misbrugt i Concipistens fade Phraser.

Jeg er nu paa hans Lyststed i Toscana og befinder mig meget bedre, da han har haft den Godhed at invitere mig, for ikke at op holde mig i Rom disse hede og usunde Sommermaaneder.

Bed min Mørværelse i Livorno har jeg erfaret hos den danske Consul Ulrick, at han endnu ikke er betalt for mine Kasser, som han har besørget til København; han var næsten opbragt imod mig, og havde været det meget mere, dersom Hr. Baron Schubart ikke alt forud havde forsikret ham, at han ingen Frygt fulde have for hans Udlæg. Jeg tor altsaa smigre mig, at De vil have den Godhed for mig, at medvirke til denne Sags Afgjørelse, og for at hæve al Bidløftighed paa Deres Side, tager jeg mig den Frihed at foreslaae Justitsraaden, at tillade mig, at jeg trækker i sædvanlig Stil à to Maaneder Dato en Verel paa Justitsraaden til Fordeel for Hr. Consul Ulrick i Livorno, tilliggemed det, som Justitsraaden har indecasseret for de i sin Tid for mig folgte Buste; jeg er vis paa, at Academiet ikke forlanger, at jeg skal betale de Kasser med mine Arbeider, som jeg efter min Instrur har stikket Samme.

Vil Hr. Justitsraaden ogsaa bevise mig den Dieneste, at modtage en stor Portefeuille med Kobberstykke, som er kommen til Professor Münter. Adressen derpaa er til Hr. West, den samme Adresse, som er paa endeeel af de Pakker, Justitsraaden er saa god at forvare for mig; jeg har heller ikke hørt noget om en Bog med raderede Landstaber, som Hr. Obelitz og Schumacher tog med sig for mig til København. Kunde Justitsraaden ogsaa modtage den, saa var det mig usigelig fært.

Hr. Doctor Scheel beder jeg flittig hilset, og hans hos mig bestilte Buste*) snart skal blive færdig.

*) Sartorophs Buste.

Hvis Hr. Justitsraaden ikke kender de omtalte Hr. Obelitz og Schumacher saa kan Hr. Dr. Scheel give Dem Efterretning, da han har gjort Reisen til Rom med dem.

Jeg anvender min Tid her paa dette yndige Sted saa godt som muligt. Den sunde Lust og Khre Schubarts venstabelige Omsorg for mig har haft særdeles god Virkning paa min Sundhed, og om saa Dage agter Kammerherren at giøre en Tour med mig til Carrara, for der at see de berømte Marmor Gruber og at sætte mig derved i Forbindelse med de Mennesker, som sælge det bedste Marmor til Statuer og Grupper. Adskillige fremmede Herrer og Damer have bestilt nogle hos mig, hvilket Justitsraaden vil erfare af mit Brev til Akademiet, hvilket vist ikke vil fortryde paa, at jeg har taget mig Arbeide paa for Fremmede, da dets Hensigt er, at jeg skal danne mig og blive en Kunstner, hvorfor jeg har nydt Akademiets Stipendum. Jeg føler dybt, at jeg er denne Bistand de Fortsridt, som jeg har gior i Kunsten, skyldig, og jeg føler endnu dybere, at jeg har Justitsraadens Godhed at takke herfor. Hvad ivrigere Ønske kunde jeg herfor have, end Vedligeholdelsen af samme? Og jeg kan ikke slutte mit Brev, uden at anbefale mig i Justitsraadens stedsevarende Venstab, som vil bidrage til at opmunstre mig, som er overbevist om, at De yl stedse tage venstabelig Andeel i Skiebnen af

Deres arbedigste, forbundne

B. Thorvaldsen."

Det første Arbeide Thorvaldsen foretog i det for ham indrettede Studio paa Montenero var en colossal Buste af den giestmilde Vert og beredvillige Raadgiver, Baron v. Schubart, og da denne var færdig, en tilsvarende af Fru Baronesse Elisa v. Schubart.

Den østere omtalte Reise til Carrara skulde nu gaa for sig, men vor Kunstmaler, som allerede havde været tre Maaneder borte fra sit Studio i Rom, var nu og da bleven plæget lidt af Breye fra den forladte Anna Maria, og havde altsaa adskillige Skriverier at besørge, baade i den ene og i den anden Retning, før han kunde reise videre.

Allerede Reisen til Neapel med Grev Moltkes Familie havde mødt den heftige Elsterindes Misfornøjelse; at han uopholdeligt havde forsat denne Reise i det samme Selskab til Florents, synes af et Brev, som han paa denne Tid modtog, at have vakt Skinsyge og bestyrket det Nygte, som tienffærdige Ander havde indblæst Anna Maria, at der nemlig i Grevindens Folge var en Person, som kunde blive hende farlig.

Angaaende Studio'et i Rom havde han, som allerede nævnt, overdraget sin Landsmand Lund, at have Tilsynet og at underrette ham om, hvorledes det gif der.

Et Brev, som han i dette Anliggende havde skrevet til Lund, og dennes Svar, maa vi endnu meddelse, førend vi folge ham, saa godt vi kunne, paa denne Reise.

Thorvaldsen skrev, ifølge en forefundet Concept, til Historiemaler J. L. Lund:

"Med megen Fornojelse har jeg modtaget Deres Brev, og at De tillige bliver endnu 2 Aar i Rom, som glæder mig ret inderlig. Tak skal De have for den udlagte Summa. De maa lade det blive derved for det første. Sigr Landini, haaber jeg, vil svare mig paa mit medfølgende Brev; jeg ønskede, at De ville være af den Godhed, at see lidt efter, hvorvidt han er med Grev Moltkes

Buste, om Kaufmann har begyndt paa Homers Buste, og saa meget som muligt see efter, at der ikke kommer noget til Skade i mit Værksted.

Mit Ophold her er ret behageligt, jeg har modeleret i Buste vor gode Baron, og hans Kones Buste har jeg begyndt paa idag. Derefter gør jeg en lidet Reise med Hr. Schubart til Carrara, saa jeg troer ikke at komme til Rom, førend først i den anden (Maaned). — — —

Lunds Svar paa dette Brev er skrevet samme Dag, eller maaske Dagen, før Thorvaldsen afreiste fra Montenero, og heraf udstrive vi som følger:

"Kære Ven!

Rom. d. 11. Aug. 1804.

Deres Brev og de gode Efterretninger fra Dem har jeg modtaget med inderlig Glæde, og jeg haaber, at see Dem frisk og vel ved Deres Tilbagekomst til Rom. Deres Commission har jeg udrettet med den største Nøiagtighed og vil strax give Dem Efterretning derom.

Før det Første, Deres Værksted, er, saameget jeg kan see i en god Tilstand, som da De forlod det. Grev Moltkes Buste er ikke meget avanceret; jeg har været der to Gange idag, for at tale med Landini, men har ikke truffet ham; saasom han har sendt mig vedfølgende Brev, har han vist selv skrevet Dem Aarsagen, hvorfor han ikke har arbeidet derpaa, men jeg skal synde paa ham. Kaufmann har af det Stykke Marmor, hvorudaf han har villet giøre Homers Buste, gjort en anden, som De ogsaa har bestilt hos ham, fordi han har fundet nogle Feil i Marmoret. Han søger imidlertid at finde et andet Stykke til Homers Buste.

Jeg har ogsaa faaet en Commission til Dem fra Geheimeraad v. Bülow i Flyen, som ønsker, at De

vilde lade giøre en Copi efter en antik Buste. Vi
følal tale derom, naar De kommer tilbage.

Hr. Clemens har overdraget mig, at hilse Dem meget.
Fru Brun har tænkt paa sine gode Venner i Rom;
hun har sendt en Kasse med Porcelain og Thee med et
Skib til Italien, og iblandt andet har hun ogsaa giort Os
den Ære at sende et Pund Thee, som følal deles imellem
os To." — — —

XXXVI.

Afreiser med Schubart fra Montenero. Carrara. Indkøb af Marmor; Contract angaaende Marmor til Jason. Reisen fortsættes til Genua. Tilbagereise. Baronesse Schubarts Fodselsdag. Pasret. Musernes Hånds paa Helikon. Fragment af et Brev fra Schubart til Ch. Stanley. Professor-Diplom fra Akademiet i Florents. Stanley's Lykonskning. Fragment af Thorvaldsens Svar.

Den 11te Aug. 1804 lod Thorvaldsen sig udfærdige et Pas til Genua hos Consul Ulrik og tiltraadte nu om sider den saa længe omtalte Reise.

Henimod Slutningen af denne Maaned finde vi ham i Carrara, hvor han gjorde Bekjendtskab med de første Marmorhandlere, Marchetti, Finelli og Keller, og udsogte sig Marmor til de forehavende Arbeider. Her kigtede han nu en Blok til sin Jason, og da vi have forefundet den, i denne Anledning affluttede, Contract, vil det ikke være uden Interesse, at vi her optage den:

"Sottoscritto Alberto Thorvaldsen, Scultore Danese, e Pietro Finelli, e Enrico Keller, Scultori, ci obligamo vicendevolmente di procurare al detto A. Thorvaldsen un marmo statuario dell' ottima qualità senza macchie notabili per quanto si può vedere prima di lavorarlo, ci obligamo inoltre di tirare a nostre spese il detto Pezzo allo Studio suo, situato in Piazza,

Barberini al vicolo della Catena, di metterlo in opera e di ridurre al punto della gradina la Statua del Giasone, fatta ed inventata dallo Scultore Thorvaldsen al punto che sia ben ritrovata in tutte le parti sue, per il Prezzo convenuto da ambe le parti di seicento cinquanta Piastre romane, tra marmo, tiro e sbizzatura coll' obbligo di dare a Conto alli Scultori Finelli e Keller trecento Piatre per le spese occorrenti ed il resto della somma per quanto si converra.

In fede di cio

B. Thorvaldsen. Pietro Finelli. Enrico Keller.

Den af ovennævnte Sum, 650 Piastre, betingede a conto Betaling af 300 Piastre blev, som Paategningerne udvise, strax udredet af Thorvaldsen, og den 28de Aug., altsaa fun et Par Dage efter, endnu 150 Piastre. Det Resterende ud-betalte han først i Löbet af de to paafølgende Aar.

Reisen gif nu langsmed Middelhavets sionne Kyst til Genua, men herom have vi aldeles Intet at meddele, uden at den maa have været meget behagelig, eftersom den i de senere Breve oftere omtales som "vor uforglemelige genuesiske Valsart."

I Begyndelsen af September, altsaa efter et meget fortvært Dophold, vendte de tilbage til Montenero. Den 10de September var Baronesse Schubarts Fødselsdag, en Fest, som aarligt blev høitideligholdt og altsaa nu frævede de Rejsendes Tilbagetog.

Paa denne Dag, fortælles der, vilde Thorvaldsen overraske sin Vertinde med et nyt Urheide, modeleret paa Monte-

nero i det ny Studio, man der havde indrettet til ham. Strax efter Tilbagekomsten begyndte han derpaa, og har det end ikke været fuldt færdigt fra hans Haand til den bestemte Dag, har han dog ialfald funnet præsentere sin sionne Composition paa Staffeliet. Det var Basrelieffet: Musernes Dands paa Helikon.

Vi maa beklage, at vi, trods al vor Søgen, kun have fundet den ene Halvdeel af et Brev, som Baron Schubart i disse Dage skrev til Stanley i Neapel, da vi ellers vilde have seet os i stand til at meddele noget fuldstændigere om denne Overraskelse. Men vi meddele det Fragment, som vi have.

Baron Schubart til Charles Stanley:

— — "ikke forestille Dem. Dette prægtige Basrelief har han forsædigt siden vor Tilbagekomst fra Genua, følgelig i mindre end florot Dage, og dog var der 13 Figurer. Det er et sandt Vidunder, og ikke mindre sionne ere to Buster, som han i Collosalsk Størrelse har gjort af mig og min Kone. Alle beundrer Ligheden og Arbeidet. Han vil nu udføre dem i Marmor, naar han kommer til Rom. Vor gode Thorvaldsen er blevet ganske oplivet paa Montenero, hvor vi have søgt at opmunstre hans Siel og at overbevise hans Hjerte om, at Vensteb ikke bestaaer i blotte Ord. Han har dybt følt, at der endnu paa denne Jord gives sande Glæder og gode Mennesker; thi den Krebs, vi have trukket om os, bestaaer af fortreffelige Mennesker og hndige Musser. Min Kone, som elster lidenskabelig Musik og Kunsten i Allmindelighed, havde med sig hendes fortreffelige Capel-Mester fra Pisa, en Mand, hvis sieldne Egenkaber ubmærker ham blandt alle Italienere og bevise, at endog iblandt disse sydlige Folk findes ret eiegode Mennesker. Vi levede i den lykkeligste

Tørening her i Montenero, og at vi vil savne Thorvaldsen, vil De let begribe. Hans Hierte er saa godt, saa ædelt, at man maa ynde ham — —”

I de sidste Dage, Thorvaldsen endnu var paa Montenero, modtog han der, vistnok ikke uden Baron Schubarts Indvirken, et Diplom som ”Professore” af Akademiet i Florents, dat. 23de Sep. 1804. To Dage efter tog han sig et Reisepas hos Consul Ulrich og afreiste i Selskab med Maleren Mathæi tilbage til Rom.

At han har modtaget dette Diplom paa Montenero, slutter vi deraf, at denne Begivenhed ikke er omtalt i Schubarts næste Brev, der ellers vilde have været udspekket med Lykønsninger og Lovtaler.

Derimod indlob der snart en Gratulationsstrivelse i denne Anledning fra den arme Stanley, som paa Ischia glædede sig ved den store Gre, der var overgaet hans lykkeligere Broder i Kunsten.

Vi ansøre dette, for at saae Leilighed til at meddele et Svar, som Thorvaldsen derefter strev, — eller havde ifinde at strive — til Stanley; men som sædvanligst have vi kun hans egenhændige, med Blyant strevne, Concept at holde os til.

Dette Fragment fra Thorvaldsens Haand lyder saaledes:

”Med Fornøjelse har jeg modtaget dit moersomme (Brev). Jeg er vis paa, at mit vil glæde Dig, og mit professorstab mere end mig selv; den eneste Glæde, (jeg) har deraf, var at læse det, Du har strevet mig til derom. Jeg tiender ikke anden Glæde, end at have Helbred — —

Du skal have Tak for (dit) lyftige Brev; jeg er vis paa at glæde Dig (mere), end det kan glæde (mig).

— en god Ven og en lidet Sum Penge aarligen,
naar jeg havde det, saa — — jeg — — men naar man
har Alt, saa behøver man ikke mere, denne Sag er sole-
klar, og saa bort med alt det øvrige — — ikke duer —
og gaa ind paa, og kom engang her til Rom og deel Glæde
og Sorg med din Ven, som venter Dig — — jeg
boer — og her kan Du bo hos mig. Kan vi ikke for-
liges sammen, eller Du ikke fulde have nok, saa er det
let at finde et andet Logis. — —”

XXXVII.

Thorvaldsen er vendt frisk og munter tilbage fra Reisen. Forehavende Arbeider. Udkast til adskillige homeriske Basrelieffer. Statuen Piomedes. Den gule Feber i Livorno. Schubarts Forfatning paa Montenero foruroliger Thorvaldsen. Han skriver et Brev til Schubart. Schubart beroliger ham i sit Svar. Grevinde Schimmelmanns Uttringer om Thorvaldsen. Den første Oprindelse til Døbefonten paa Prahe Trolleborg. Schubart fortæller i sit Brev et Mirakel under Pesten.

Som Professor ved et af Italiens mest anseete Akademier vendte vor unge Kunstner tilbage til Rom. At Professor Titelen har været ham saa ligeegyldig, som han omtaler den i Brevet til Stanley, kunne vi ikke antage, da den i hans døværende Forhold dog vilde have megen Indflydelse paa hans Stilling.

Men glædeligere var det vistnok, at han nu vendte, styrket paa Sicil og Legeme, tilbage til Arbeidet. I denne, ham uvante, Sundhed havde han paa Montenero udfoldet sine Kræfter i en ny Retning, og var Basrelieffet, han havde componeret, end ikke stort mere, end et flizzeret Forarbeide, saa aabnede det dog ligesom en ny Bane og blev det første i en Række af mesterlige Behandlinger af antike Emner.

Med Længsel har Thorvaldsen vistnok seet dette Arbeides Ankomst til Rom imøde, for at kunne give det den Guldendelse, som Compositionen fortiente. Dette skete imidlertid ikke saasnart, da tilstødende Begivenheder lagde sig derimelleml.

Imidlertid var, som allerede omtalt, Statuen Ganymedes, under hans Fraværelse, bragt saavært, at han nu

selv kunde foretage dens videre Udførelse i Marmor, og Bacchus, som var den næstfølgende mellem Grevinde Wronzoffs Bestillinger, blev nu ogsaa sat i Arbeide og var fuldført i Model henimod Slutningen af November.

I den Kreds af dannede Kunstmænd, i hvilken Thorvaldsen i de senere Aar havde levet og i den stadige Omgivelse af Oldtidens Kunstmærker, som overalt fængslede hans Opmærksomhed, var det ikke muligt andet, end at han maatte træde ind i et noiere og fortroligere Bekjendtskab med de homeriske Sange, og at deres ophoede Emner nu og da maatte tiltale ham opfordrende.

Paa Couverterne af de Breve, han paa denne Tid har modtaget, finde vi hyppige Spor af et saadant Røre i hans Tanker. Med Blyanten har han der udkastet — og gientaget sine Udkast med Forandringer — Compositioner til Basrelieffer og Statuer, hvorf af ikke alle modnedes for Tilblivelsen, men hvori dog den Aand, der havde grebet ham, tydeligt fremtræder. Blandt saadanne ville vi især nævne Agamemnons Strid med Achilles, Achilles, som slæber Hectors Liig efter sin Vogn, Priamus, som beder Achilles om Hectors Liig, Centauren Chiron, som opdrager Achilles i forskellige Færdigheder. Et Sidesykke til Jason havde han ogsaa den gang i Tanken, og maaske fremtraadte den endogsaa i Veret. Det skulde være en Diomedes, som bortsører Palladiet, og af denne Composition have vi forefundet flere forandrede Tegninger.

Men herom ville de følgende Breve, som vi nu skulle meddele, afgive sikkere Vidnesbyrd.

Paa Montenoro saae det nu, efter Thorvaldsens Afreise, ikke saa lysteligt ud, som medens han var der. En ondartet Sygdom, som antoges for at være den gule Feber, havde udbredet sin Skrek over Livorno og den hele Omegn, der nu afferedes ved en streng Cordon fra den øvrige Verden og kun udsendte giennemstugne og rogede Breve.

Bed Efterretningen herom skrev Thorvaldsen under 27de Octob. til Baron Schubart, saavidt Blyantsconcepten meddeler, saaledes:

"Det gjorde mig inderlig ondt, at Deres Excellence nu er paa Montenero, da man næsten ikke taler om andet her, end om Pest i Livorno. Naar jeg hører tale derom, smærter det mig at tænke, at D. E. er der mellem en farlig Sygdom. Noget har det trostet mig den Efterretning, jeg har faaet hos Hr. Baron Humboldt fra Dem, at Sygdommen ikke er saa stor som man her udbreder, men dog er jeg bange, at D. E. ikke er frygtsom nok og vover formeget.

Vær saa god og glæd mig med et Par Ord fra Dem, og lad mig vide, hvorledes det gaaer Dem, og Deres gode Kone, om vi snart skal have den Glæde at see Dem i Rom. — —"

Baron Schubart lod Thorvaldsen ikke længe vente paa Svar, men skrev saaledes:

Montenero d. 2den Nov. 1804.

"Jeg modtog Deres kære Brev i Gaar, men maatte imod min Willie lade Dagsposten gaae forbi, uden at besvare det. Tilgiv, min eiegode Ven! denne Opsættelse, som blot var foranlediget ved mine ubhyre Forretninger. Imidlertid, for at forebygge slig Opsættelse paa Mandag,

tager jeg Pennen i Aften, før at bevidne Dem, hvor færkommen Deres Brev af 27 October var mig.

Mathæi har allerede sildret mig Deres Bedrifter paa den mosommelige, men interessante, Reise, som De har tilbagelagt, og jeg er vis paa, at Erindringen af Alt, hvad De har set, følger Dem endog i det interessante Rom, hvor De er omringet af Kunstens Underværker.

Der tales meget om en Amor, som en tydfl Kunßner skal have forfærdiget*). Gib De vilde sige mig noget om denne!

Deres to Bustier**) er allerede reisefærdige, men det stjonne Basrelief staer endnu paa Montenero, da jeg vil oppebie en stion Dag til Musernes, Gratiernes og Apollos Reise. I Livorno skal de meget godt blive indkistede, saa de uden Fare kan seile over Middelhavets Bolger, og jeg forsikrer dem om, at jeg skal ile med deres Affendelse. Et Skib, som var fragtet til Civita vecchia, skulle have medbragt det Hele; men igaar erfarer jeg, at Contracten var brudt, og at Skibet tager en anden Cours.

Inorges sik jeg Brev fra København, i hvilket min Søster taler om Dem, min gode Ven! og jeg vil her afskrive Dem den hele Artikel, da jeg ved, at De forstaaer meget vel det franske Sprog:

""Quel charmant voyage Vous avez fait, ce bon Thorvaldsen à Vos cotés! Vous pouvez bien de ma part lui inspirer courage. Il n'est pas oublié dans sa patrie. On est décidé à l'occuper. On l'apprécie chez nous plus que je ne puis Vous le dire, et quant à moi, comme Danoise, j'en suis toute fière. Vous faites bien, cher frère, de l'accueillir chez Vous, car il mérite qu'on l'estime.

*) Formodentlig den af Schweikle udførte Amor, som er omtalt Pag. 179.

**) Schubarts eg hans Reves.

Je voudrois voir et posséder de ses basreliefs, ne fût-ce qu'en plâtre ou en composition. Cela ne seroit-il pas possible?" — ("Ja, jeg vil stikke hende et Aftryk af Dere's Basrelief, naar det er forfærdiget i Marmor).

"Je voudrois de la main de Thorvaldsen une Coupe, ou un vase pour le baptême pour l'église à Trolleburg de notre Soeur Reventlow. C'est un don, que je voudrois lui faire, une surprise qui auroit tant de charmes pour son coeur. Vous sçavez, si Trolleburg et notre Soeur Sibylle n'est pas digne de posséder quelque chose de l'ouvrage de Thorvaldsen. Je voudrois l'avoir sur un simple piédestal un vase rond tel qu'on s'en sert pour le baptême, entouré d'un côté d'un basrelief, car de l'autre il seroit contre le mur du temple. Je voudrois que ce basrelief fût analogue au sujet, mais priez Thorvaldsen de me dire à peu près ce que cela pourroit coûter et il n'y auroit rien qui presse. Le vase même devroit être de marbre bleue de Carrara. Quant au piédestal, il pourroit être de granit ou autrement comme Thorvaldsen le trouveroit bon; mais que ce piédestal ne fût pas cher. Reponse là dessus, mon bon frère!"

Dette Arbeide kunde blive ret skønt, og om Muserne just ikke kunde anbringes, kunde dog smaa Genier, Religionen, Caritas, eller andet sligt være passende. De kunde sende mig en Tegning, noget nær som De troede det bedst.

At Marchetti har stukket Dem fem, smukke Stykker Marmor, er mig sørdeles kært. Det beviser dog, at man nogenlunde kan forlade sig paa Manden, og at De kan betro ham Dere's Commissioner.

Hernæst vil De forefinde en Verel, prima og secunda, som de begge kan undertegne der, hvor det lille Kors staaer,

og da skal jeg paa det fordeelagtigste, forhandle Dem Verelen og medbringe Pengene; men De maa med første Post sende mig disse Verler, at jeg kan udrette denne Commission, medens jeg endnu er her i Livorno.

Vi ere endnu her paa det yndige Montenero og saa at siige aldeles overladt til os selv. Den gode Marcori*) blev anfaldet af den urimelige Frygt, som gier det halve af Livorno's Indvaanere aßindige. Jeg forsikrer Dem, kiere Ven, at denne Frygt for den formeente Gule Feber har dræbt adskillige Mennesker, og jeg har ved denne Lejlighed lært at kende Italienernes Feighed. Sagen bestaaer deri, at en hastig Forandring af Veirliget har foraarsaget Galdefebere og siige Sygdomme, som vel ere farlige for dem, der behandles af uhyndige Læger, men smitsom vare disse Febere ikke, naar man ei havde idelig Samqvem med de Syge. Den Italieniske Ureenlighed har befordret Sygdommens Fremstribt, men den sande Epidemi har været den overdrevne Rædsel, som har bemestret sig alle Livorneske Hoveder. De Handlende have forladt Deres Contoirer; Haandværkerne arbeide ikke, Boderne ere tildeels lukkede. Man flyer til alle Sider, siondt det er beviisliggiort, at Sygdommen mærkelig aftager. Siden forrige Tirsdag er Folket temmelig beroliget; thi Magistraten anordnede en Pilgrims Reise til Montenero, hvor den hellige Tomfru for første Gang, efter et Mellemrum af 40 Aar, blev taget ud af hendes Skab og forevist Mangden. Mere end 40,000 Mennesker vare vandrede tilføds, da al Kørsel var forbuden, henad vore Bierge, som vare strøede med en Skare af Folk. Da det hellige Billede blev bragt ud af Kirken, knælede paa engang disse 40,000 Mennesker, og jeg kan forsikre Dem paa, at dette Optin var sædeles mærkværdigt og gjorde et dybt Indtryk paa Tilskuerne.

*) Capelmesteren fra Pisa.

Efter dette Underværk ere kuns Taa syge og mindre døde. Aarsagen hertil: at denne Mængde efter lang Stillesiddben i den taagede Lust, som hersker i Livorno, aandede nu en heel Dag frist og sund Lust, at den gavnlige Bevægelse ogsaa havde sin gode Virkning, og at den Tiltro, som den hellige Tomfru indsynder, virkebe paa den fyrige Indbildningskraft, som er det Italieniske Folkeslag egen. Hvad Under da, at dette Mirakel faldt saa helbigt ud! Jeg haaber, at om foie Tid ikke mere vil tales om Sygdommen, men Handelsen har imidlertid lidt en væsentlig Skade, da Livornesernes Alsfærd har været Skyld i, at man har forordnet overalt lange Quarantainer. I Neapel maa Skibene, som komme fra Livorno ligge 28 Dage ved Den Nisida. I Genua maa De ogsaa bie længe, inden De kan komme ind. Republikken Lucca og den Liguriske har trukket en Cordon o. s. v. og nu har Florents ogsaa gjort det.

Mange af vores Venner have taget Flugten. — — Vi leve her roligt. Den elsværdige Sophie er vendt tilbage i Moderens Skib, som har et Landhuus her i Nørheden — — Sophie drak hver Dag Deres Sundhed, og bad, at De vilde giøre hende et lidet Basrelief. Min Kone hilser Dem paa det venligste. Hun befinder sig ret vel. Jeg omfayner Dem hiertelig

Schubart."

XXXVIII.

Svaret paa Schubarts Brev angaaende Dobesonten udebliver. Schubart skriver atten og fortæller mere om Pesten og Tilstanden paa Montenero. Thorvaldsen beslutter at reise til Montenero, for at være hos dem. Han skriver en Concept derom og fortæller nogle Kunstheder fra Rom. Casserer sin Concept og skriver senere en anden om sine egne forehavende Arbeider og om sin Velstand.

Vi finde ham ogsaa i Rom saa bestædtiget paa denne Tid, baade med Udførelsen af de to nævnte Statuer til Grevinde Voronzoff og med en ny Composition til et homeriskt Basrelief: "Striden mellem Agamemnon og Achilles," at han vel kunde fristes til Dag for Dag at udskætte Breykskriveriet. Baron Schubart sik derfor i flere Uger ikke det Svar, som han havde kunnet vente, angaaende den ny Bestilling.

Men nu indlob der en Paamindelse fra Schubart, som under 26de November atten skrev til ham, saaledes:

Montenero, d. 26 Nov. 1804.

"Jeg venter længselfuld Svar fra Dem, min gode Thorvaldsen i Anledning af det Paadrag, min Søster Schimmelmann gav mig for Dobefarret, som hun ønskede at maatte forfærdiges af vor danske Phidias. Vel sandt, at De har Aarsag at tro, at vi snart mundtlig kan afgjøre denne Sag; men Gud veed, naar vi kan rive os ud af de Gordoner, som sammensnære os i det snevre Toskana.

Vel har jeg ved ministerielle Noter søgt, saavel hos Negieringen i Florents som ved Cardinal Consalvi, at bevisliggiore, hvorledes den gule Feber aldrig tør antaste en Diplomat, men da hverken Hugo Grotius, eller andre Publicister have tænkt paa Pest, eller deslige Sygdomme, vead jeg ikke, hvorydts saadan Undtagelse kunde have Sted, og imidlertid søger vi at trøste os, saa godt vi kan, i Selstab af de livløse Musser, det eneste som i vore kummerlige Omstændigheder forundes os; thi vore levende Musser droge hen.

Vor Thorvaldsen sidder i Rom, hvor han skal have formet en allerkiereste Bacchus, og vor gode Marcori træk hem med Kone og Børn, da han frygtebe for at blive affsaaren; thi Rygtet gif, at ogsaa imellem Pisa og Livorno fulde trækkes en Snor. Lykkeligvis forsinkelde de Franske Tropper denne for os saa frygtelige Beslutning, da man nær havde udhungret os. De Franske har nemlig deelt dem imellem de to Byer, og Generalen vil ikke vide noget af slige Snore, som vilde berøve ham for daglig Communication med hans Martis Sonner. Nu tør Marcori ikke vende tilbage, da han just ikke er en stor Helt, og denne gule Feber, som er os 9 Miglie nærmere end i Pisa, ligger ham saare haardt paa Hiertet. Vi leve altsaa ganste eensomt her i vort Montenero, og vilde finde os tilfreds med vor Ensomhed, var det ikke, at vor Biergegn ikke er meget angenem om Vinteren. Vore, om Sommeren saa yndige, Dryader have tabt deres glindsende Klædning, og de taale ikke, som Grazierne, at sees nøgne. Vore smaa Bække ere forvandlede til henrivende Strømme; vore ypperlige Spadseregange ere nu Moradser, hvor man neppe kan sætte Foden, uden at synke ned. Vor lille zitrlige Hytte er nu meget ubeqvem, da vinden trænger igennem de utætte vinduer. Vor to Quadratsod store Kamin, hvor vi brænde Myrtegrene og Laurbærquiste,

varmer kuns saare lidet, og hvad det værste er, min Kone liber af Kulde og Trækvind, saa hun i Førgaars maatte holde Sengen, og, blive vi her længe, maa jeg frygte for at hendes svagelige Helsbred ikke vil holde det ud. Nu faaer vi see, om de høie Regieringer tillade mig at overskride de rædsomme Cordoner. Hvis ikke, maa vi bie til Sygdommen albeles er forbi, og dermed kan to Maaneder gaae hen; thi, siondt den daglig astager, dør der dog endnu nogle Mennesker, og nogle blive angrebne, saa det ikke synes, at Nødderne ere albeles afhugne; men at det gaaer bedre, er en afgjort Sag. Dog, ifald Sygdommen albeles ophører, maa der dog tid til at træffe Anstalter med at opnæve disse stabelige Cordoner, som dog for det første vil bestaa, da man vist vil regne 21 Dage, om ikke mere, som en Art af Quarantine. Thi de, der blive friske, maa holde den, og ligesaa vil det gaae med det Almindelige.

At jeg ikke kan sikke Dem Busterne og Deres Grazie-Dands, det begriber De let, da man ikke engang modtager i Civita vecchia noget Skib, som kommer fra Livorno. Vi maa da bie til Crisis er forbi.

Deres Verel paa Bank-Comptoirer har jeg rigtig nok igennem vor gode Zoëga faaet, og den Sag skal blive bragt i Rigtighed; imidlertid bier jeg noget med at negociere den, for at staffe Dem en god Cours. Har De Penge nødig, saa stig mig det, da jeg strax skal lade Dem udbetale, hvad De vil have. — — — Skriv mig med Vlyant *), og stig mig noget om Deres Bacchus og om alt, hvad De arbeider, hvorledes det gaaer Dem med Deres Helsbred. Lev vel, min gode Ven! og hnd

Deres oprigtige

Schubart."

*) o: Send mig en Legning.

Vi have ikke syhet at optage denne lange Beretning om den sorgelige Tilstand paa Montenero, da den synes at have vælt den Beslutning hos Thorvaldsen, at ville dele sine Bimmers Nod. Dette sees af en Concept, som han nu, ved Modtagelsen af dette Brev, begyndte paa, men hvoraf kun følgende Fragment er forefundet:

Rom, d. 30 Nov. 1804.

"Deres kære Brev af 2den Nov. imodtog jeg med stor Glæde, men tillige saa sildigt, at det ikke var mig muligt, at besvare det samme Dag og maatte opsette det til næste Post, hvormed jeg strev. Jeg seer af deres elseverdige*) Skrivelse af 26de November, at jeg ikke kan have den Glæde, at see Dem faa snart, som jeg ønsede.

Jeg kan ikke beskrive, hvor ondt det gør mig, at Deres Excell. maa opholde sig paa denne Aarstid med Deres sygelige Gemalinde paa Montenero og tillige saa eensomt; om saa Dage kan jeg faae min Bacchus, som jeg her arbeider, færdig, og saa vil jeg komme til Deres Excell. og arbeide hos Dem, dersom — — Jeg takker for det Tilbud, at — — — her er Alt, saa vidt jeg veed, ved det Gamle. Canova har giort Modelnen til Bonapartes Moder, siddende som Agrippina paa Capitolio, og er meget skønt arbeidet; hendes Datter, Prindesse Borghese, forestillende en liggende Venus, er ikke saa god; men hans Monument over Alfieri er skønt. Cammuccini har giort en deilig Carton, som forestiller Thomas, som stikker sin Finger i Christi Sidesaar; naar han har malet det, skal det eftergiøres i Mosaik til San Pietro her. Den tydste Billedhugger gør nu sin Amor i Marmor for sin Prinds —"

*) Man vil bemærke, hvorledes Thorvaldsen esterhaanden optog Baron v. Schubarts Manerer i Stilen og Skrivemaaden.

Nagtet han saa nyligt havde skrevet, maatte han dog atter gibe Pennen i Begyndelsen af December, formodenlig fordi han sidst havde glemt at berøre det, hans Svar egentlig skulle have udtalt, nemlig hvorvidt han vilde modtage Bestillingen paa Døbevasen for Grevinde Schimmelmann.

Han skrev derfor, som det vil erfares d. 7de December, saaledes til Baron Schubart:

"Af Deres kiære Brev d. 26 Nov. seer jeg, at Deres Excell. ikke har bekommet mit Svar, som jeg har skrevet Postdagen derefter.

Det var mig ikke muligt at opfylde min Skyldighed og Pligt, at besvare Dem samme Dag, da jeg bekom Brevene saa sildig, saa stor en Helt som jeg endog er i at skrive.

Med stor Glæde imodtog jeg det Arbeide, som Deres Søster, Grevinde Schimmelmann, har den Godhed for mig, at jeg maa forfærdige, men ønskede at have den Fornoielse at tale med Deres Excell., da jeg behøver Deres Raad, førend jeg kan gøre en udført Tegning, og stikker herved dette lidet Udkast imedens. *)

Jeg kan ikke beskrive, hvor ondt det gør mig, at Deres Excell. maa opholde Dem endnu paa denne Marshtid paa Montenero med deres sygelige Gemalinde og tillige saa eensomt. Naar jeg vidste Deres Excell. blev Vinteren over, saa vilde jeg med Fornoielse komme til Dem og arbeide hos Dem.

Jeg er nu snart færdig med at modelere en Bacchus af samme Størrelse som min Ganymed, der nu kryber ud af Marmoret.

*) Paa dette samme Brev har Thorvaldsen giort to Udkast med Blant til Døbesønten.

Jeg har componeret endeel (Basrelieffer) som jeg agter at udføre, besynderlig et Basrelief, som forestiller Striden mellem Agamemnon og Achilles, der vilde dræbe ham, men bliver tilbageholdt af Minerva; jeg har her Leilighed til at vise alle Grækenlands første Heroer *), som være i denne Førsamling. Tillige tænker jeg paa at modelere en Diomedes, som bortfører Palladium fra Troja, samme Størrelse som min Jason.

Dersom min Helsing tillader det (tænker) jeg at arbeide meget; mit Helsbred er, Gud stee Lov, temmelig godt; jeg har igien følt nogen Livsmerte, og rider nu en halv Time hver Dag paa Ridestolen, som gør mig godt.

At Busterne ikke kan komme hertil for det første, bescriber jeg meget vel og onsfede kun, at Deres Excell. samt Deres gode Gemalinde var her, saa kunde Busten snart gjøres igien. **) Jeg beder saa omrent Størrelsen, om hvormange romeriske Palmer mit Basrelief (er) langt og bredt, da her er et smukt Stykke Marmor, som jeg synes kunde være passende.

Med min Verel har det ingen Hast; jeg var først, (da jeg) kom her, i Forlegenhed for Venge, da Torlonia ikke vilde udbetale mine for Grevinde Woronzoff; men nu har han faaet Brev fra hende, og jeg er betalt, og er nu en riig Mand af 400 og 25 Piastre."

*) Heroer, det italieniske Erói.

**) o: han vilde da let kunne giøre andre Modeller, for at begynde Udførelsen i Marmor.

XXXIX.

Weisen til Montenero er opgivet; Schubarts er flyttet til Pisa. De første Udkast til Døbefonten. Basrelieffet: Jesu Taab. Schubart skriver til Thorvaldsen. Udskrift af et Brev fra Grevinde Schimmelmann. Forkyndelse om store Bestillinger fra København. Schubart jubler derover, og ponser paa Emner for Thorvaldsen til fire Statuer til Christiansborg; henviser ham til den Skandinaviske Mythologi.

Den opflyvende Tanke, at ville dele Ondt som Godt med dem paa Montenero, kom dog ikke videre, end til ovenansorte Øttringer af Vensteb og Hengivenhed. I en Virksomhed som den, hvori Thorvaldsen i disse Dage levede, havde han neppe villet kunne losrive sig, om han end ikke i sin nærmeste Kreds havde modt den varmeste Protest mod et saadant Forehavende.

Der blev ikke heller frevet mere derom. En Efterretning fra Montenero forkynede snart, at Diplomatien havde gien nembrudt alle Cordoner, at Schubarts vare flyttede til Pisa, og at Faren syntes at drive over.

Foruden de mange andre Tanker og Ideer, som paa denne Tid krævede Tilværelsen af Thorvaldsens Haand, kom nu ogsaa Grevinde Schimmelmanns Ønske, at faae et Udkast til Døbevasen paa en Piedestal, saaledes som hun havde ytret det i sit Brev til Broderen. Med det sidst anførte Brev til Schubart havde Thorvaldsen sendt et Par Tegninger, som udtalte, hvorledes han antog, at den ødle Beskytterindes Tanke bedst kunde udføres. Men Thorvaldsen

var endnu gaaet et Skridt videre; han havde endogsaa componeret det Basrelief, som skulle smykke Døbefonten, og dertil valgt: Jesu Daab. Deraf var ligeledes en Tegning assendt over Montenero til København. Kun forsaavidt havde vor Kunstner fundet sig foranlediget til at giøre en Forandring i Opgaven, at han havde foretrukket, at anbringe dette Basrelief, ikke paa Vasen, men paa Fodstykket, som skulle bære det hellige Kar *). Hvorledes dette Udkast blev med Glæde modtaget vil ervaress af et Brev, som vi nu have at meddele fra Schubart, og hvori vor Kunstner tillige sif Budstab om, hvilke betydelige Arbeider han nu kunde vente at faae at udføre for Slottet i København.

Schubart skrev nemlig ved Alarets Udgang et Brev, saa langt og vildløftigt, at vi ikke vove at optage det i dets Heelhed, men forbeholde os at udstrive det, som nærmest vedkommer Thorvaldsen og hans Anliggender:

Pisa, d. 28 Decemb. 1804.

"Jeg blæs ved at have ladet Deres saa interessante Brev af 7de d. M. ubesvaret. Men De er min Ven, og følgelig eftergivende for mine Forfeelser. Imidlertid troer jeg i Sandhed, at min Tanke var et Forvarsel, thi havde jeg strax frevet Dem til, min gode Thorvaldsen! havde jeg ikke funnet sige Dem det Trostende, som De nu strax skal faae at høre.

Efter denne Indledning burde jeg ikke op holde Deres naturlige Nygjerrighed; dog vil jeg først besvare Deres Brev og siden tale om det, der angaaer Deres Verel og de Arbeider, man bestemmer Dem i København.

*) Af denne Forandring udvikledes saaledes den Tanke, som senere gjorde sig gielende, idet Vasen ganse bortsaldt, og fire Basrelieffer anbragtes paa Fodstykkets Sider.

Jeg er glad over Deres Bacchus, som alminneligt prises; jeg er glad over den Deel af Homer, som De agter med Tiden at udføre; Tanken om Diomedes, som bortfører Palladium fra Troja, er støn, og det Basrelief, som De tenker at giøre, forestillende Striden imellem Agamemnon og Achil, hvori en Deel af Grækenlands første Helte kunne fremvises, er vor danske Phidias værdig. Men endnu gladere er jeg ved at fornemme, hvorledes Deres Helsbred understøtter Deres prisværdige Virksomhed. Give Gud, at De maatte vedblive at nyde denne Belgierning! — —

— — Her indsluttet vil De finde Bredben og Høiden af Deres stønne Basrelief, som endnu staaer paa Montenero, men i god Bevaring og i et tørt Kammer. Saasnart Skibsfarten tillader det, vil jeg sende det med Busterne til Civita vecchia, hvor vi have en meget virksom og tilsvarelædig Viceconsul Sigr. Teofano Arata. Denne Mand ønsker at tiene mig, da jeg har gjort ham Godt, og jeg er vis paa, at han omhyggelig vil besørge det Hele til Rom.

Jeg har sendt Deres Skizze til København, og jeg twivler ikke paa, at den døbende Johannes jo vil finde største Bisfalb. Hvad mig angaaer, finder jeg den Tanke saa lykkelig, at jeg ikke noksom kan prise den. Jeg synes og vel om at anbringe Basrelieffen paa Piedestal og ikke paa Vasen, som hør være lidet, da vor Daab blot stær ved at bestanke Barnet med lidt Vand, og ei, som hos andre, at dyppe Barnet i Vasen; dog selv kunde dette ogsaa gierne stee, om det var Brug.

Nu kommer jeg til den Deel af mit Brev, som mest vil interessere Dem, nemlig:

Jeg erholdt med seneste Post Brev fra min Søster, Grevinde Schimmelmann, og her vil jeg, Ord for Ord, anføre, hvad hun i Modersmaalet om Dem tilstrev mig:

”Prof. Hansen vil give Thorvaldsen ufortøjet det interessanteste Arbeide for hans Genie, nemlig 4re colossale Statuer i de 4re store Nicher, udenfor Christiansborg. (Han selv, Thorvaldsen, kan vælge hvilke) og dette bliver da i en egentlig Forstand for det Danske Folk, da det er den store Portal, Indgangen til den aabne Plads. Jeg beundrer Hansen alt meer og meer, comme un homme qui excelle en son genre. L'ordre, l'économie regne en tous ses plans, autant que le goût, la grâce et l'utilité.”

Disse Utræffer har opvakt hos mig de gladestे Følelser. Ikke alene hentyder man min Ven Thorvaldsens Talenter i Fædrelandet, — men paa hvor støn, hvor stor en Maade!!!

Ved at oprette disse Statuer, opretter De Dem selv en hos Efterslægten, som vil være vedvarende. *)

Min frenre Forstand kan ikke nære Muligheden af en passende Idee, og gierne ønskede jeg, at De vilde bringe mig noget i denne Anledning. Dette veed jeg, at det ikke maa gielde om nogen Smiger=Statue, hverken Konge, eller Kronprinds, eller andet Sligt.

*) Som bekendt blev det ved disse vakte Forhaabninger. Prof. Hansen, som ikke svarede Thorvaldsen paa hans sidste Brev, har ladet det være sig nok, at kunne tilfredsstille Grevinde Schimmelmann med disse Undsigter. Thorvaldsen erfarede intet officielt om denne Bestilling, og saavidt det kan spores, var det nu ikke til hans Gavn at Wildgaard interesserede sig for ham. Først under 31 Dec. 1806 fik han Svar fra Prof. Hansen med Undskyldning for den lange Taushed. Med Brevet fulgte en Tegning af Slotsfaçaden med de fire Nicher, og Thorvaldsen underrettedes om, at de fire colossale Statuer: Retfærdighed, Sandhed, Klogskab og Styrke være overdragne — Prof. Dajon at udføres i Sandsteen, hvorimod man ønskede fra Thorvaldsens Haand fire tilsvarende Basrelieffer i Marmor.

Maaſſee ønsker De at kende vor gamle, interessante Skandinaviske Mythologie. Hvis ſaa er, ſaa ſtriv vor Ven Stub *) til og bed ham at ſende Dem med Coureren den Deel af Mallets Danſte Historie, ſam indeholder Edda, et ſandt Meſterſtykke. Denne findes iblandt mine Bøger, og jeg ſtriver vor gode Stub til, at ſende Dem af diſſe, hvad De forlanger. Dog, Tanke om vor Skandinaviske Mythologie er blot en uforbøret Tanke, ſom De paa ingen Maade maa antage, hvis De mindes bedre. De maa blot raadſøre Dem med Deres Genie, ſom kan giøre Deres Talent udødelig. Hverken Bonapartes Statue, eller de Monumenter, ſom oprettes Dante, Alfieri, eller Andre, kan lignes med et ſligt Arbeide for det Danſte Folk og for den Borg, ſoni ſhal være vore Kongers Vaaning; — jeg er ganske euthouſtaſtig af denne herlige Tanke! —”

Bed diſſe jublende Lykonsnlinger fra en ſaa fornem og ſameget formaaende Mand ſom Baron v. Schubart, maatte vor Kunſtnær vel antage, at den Sag nu maatte være ſaa-godt ſom afgjort, og at han ſmart ganske officielt vilde mod-tage diſſe herlige Bestillinger fra ſit Fødeland.

Hvorvidt diſſe ny Tanke og Schubarts Raad ihen-ſeende til Valget af Gienſtande i den Grad bortvendte hans Interesse fra de, af en renere og bedre Drift udgaaede Skizze og Modeller, ſom han ſynes paa denne Tid at have omgivet ſig med, ſkulle vi vel ikke med Sikkerhed kunne ſige. Dog forekommer det os, ſom om alt dette ligesom blev fejet bort, for at giøre Plads for ny Arbeider og en tryggere Virksomhed, thi med Undtagelse af et enkelt Udkast, der ſenere udviklede ſig til et af hans meeft beundrede Basrelieffer,

*) Kiebmand i Livorno.

synes alle de øvrige nu at være blevne forladte og ere næsten sporlest forsvundne.

Saameget mere beklageligt blev det derfor, at disse, med saameget Væsen anmeldte Forhaabninger om betydelige Bestillinger for Danmark endnu i lang Tid kun blev et Giøglebillede, som blot skulle fortære vor stille Kunstner med frugtesløse Skriverier.

XL.

Thorvaldsens Ungdomshistorie afsluttes.

Thorvaldsen var nu indtraadt i sit 35te Aar. Det er altsaa paa Tiden, at vi slutte hans Ungdoms Historie.

Men vi kunne ogsaa for denne stiende passende forlade ham her, hvor han paa sit Livs første Hoislette staarer med en saa viid og herlig Mark foran sig, efter om sider at være kommen over Bierget.

Det strobelige Helbred, som, siden han kom til Rom, saa længe havde tæret paa hans Arbeidskraft og saa ofte gjort ham mindre livlig til at følge de lykkeligere Dieblifikkes Inspirationer — ja, endogcaa truet hans Liv, var nu, — takket være Montenero og de Reiser, man havde paansdet ham, — blevet styrket i den Grab, at han for sin Sundheds Skyld, — Noget han ellers aldrig, hverken tidligere eller senere, havde villet tage Hensyn til — endogcaa dagligt besøgte Ridestolen. Bel fulde han i sin nærmeste Fremtid ikke ganske undgaa Indflydelsen af Roms usunde Sommerluft i det kolde og fugtige Werksted; Feberen vedblev aarligt at gieste ham, men efterhaanden blev han saa fortrolig med de klimatiske Forhold, at de neppe ansægtede, endstige hindrede ham i Arbeidet.

Med en tiltagende kraftig Sundhed vendte ogsaa tilsyneladende en større Tilsfredshed og Sindsro tilbage. Det skulde dog ikke heller i denne Henseende mangle paa Ansægtelser, men fra nu af synes han bedre at have funnet beherske dem. I Dmgang med en saa sleben Mand som Baron v. Schubart synes han esterhaanden, og kun altfor godt, at have indøvet en vis Politesse, hvormed han væbnede sig mod Verden, og hvorunder han stulste sig, naar han ikke vilde vise sig saaledes som han var.

Kunsten, som allerede havde hævet hans Navn med Berommelse, havde desuagtet endnu ikke indbragt ham saa meget, som der krævedes til dens rolige og fri Udøvelse. Hidtil havde han maattet lade sig hjælpe med Maadegaver, og, istedefor at modtage, hvad der med Billighed tilkom ham for hans færdige og hjemsendte Arbeider, havde han maattet prise sig lykkelig ved, paa Andres Forben, at blive understøttet og opmuntret med Gratificationer.

Nu syntes disse kummerlige, ydmygende Forhold dog nogelunde at skulle forbedres, naar man i Danmark, som det tegnede til, vilde modtage hans Tilbud: imod en bestemt aarlig Indtægt ganske at hellige sig Forstionnen af de i København paabegyndte Bygningsforetagender.

I Bennernes Krebs horte Afgang og Tilgang, — i Rom mere end andetsteds, — til Dagenes Orden. Dog havde han der ogsaa nogle Blivende, med hvem han dannede en fastere Stok, hvormed de mere flygtige Bekjendtskaber afværende grupperede sig. Sin ærlige Ven Joëga skulde han dog ikke længe beholde, og Charles Stanley udaandede ogsaa snart sine Lidelser, esterat det føllede Onske, Samlivet i Rom, havde haft en meget stakket Opfyldelse.

I Studiet derimod vorede snart Antallet af hans udede-
lige Venner.

En hemmelig og bitter Sorg, som han synes kun at
have betroet til sin Ven Stanley, fulgte ham endnu et
Stykke paa Veien, den nemlig, at han, som dog allerede
havde et Navn i Rom, og som stadigt havde brugt sin Tid,
endnu ikke var kommen saavidt, at han havde funnet giøre
noget for sine fattige Forældre. Uagtet alt, hvad han havde
hiemsendt, havde man endnu ikke funnet sælge noget af hans
Arbeide til Fordeel for dem, og tydeligt nok havde han
maattet bemærke, at de vare hans Venner tilbyrde. Derfor
var hans elskede Moders Død i deres Nine kun at betragte
som en Byrde mindre, men denne Krænkelse rørte Thor-
valdsens Hjerte paa det ommeeste Sted. "Hvad skal man
giøre ved Deres Fader?" var et Spørgsmaal, som nu
oftere rettedes mod Thorvaldsen, indtil han om sider gav
efter for det Forslag, man gjorde ham, at skaffe den Gamle
en Plads i Bartows Hospital. Men dette tog Gotskalk
Thorvaldsen sin Son Bertel meget ilde op, og det Brev,
hvori Faderen beklagede sig herover, blev et af de sidste,
Sønnen modtog fra ham.

Dog — dette hører til et Tibsrum, som vi endnu maa
lade henstaa.

Hvad der paa den Tid, med hvilken vi her slutte Thor-
valdsens Ungdoms Historie, mest maa fremhæves, var det
glade Haab, som han, ved Baron Schubarts og Grevinde
Schimmelmanns Bestræbelser nu troede at see saa godt som
opsyldt, da man med afgørende Sikkerhed forkyndte ham,
at han med det Allerførste paa den værdigste Maade vilde
blive bestægtiget for sit Fødeland.

Desværre maa vi slutte med den forudgribne Meddelelse, at disse Forhaabninger vare illusoriske, eftersom Danmark paa den Tid endnu ikke havde Brug for en Billedhugger som Thorvaldsen.
